

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA OPOLSKIEGO 2021-2027

PROJEKT

wersja nr 2

**INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA
FUNDUSZAMI EUROPEJSKIMI DLA OPOLSKIEGO 2021-2027**

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE, LUTY 2022 r.

SPIS TREŚCI

1. STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU I ODNOŚNE ROZWIĄZANIA POLITYCZNE	9
2. PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA	34
2.1 INNOWACYJNE I KONKURENCYJNE OPOLSKIE	36
2.2 ZIELONE OPOLSKIE	58
2.3 NISKOEMISYJNE OPOLSKIE	88
2.4 LEPIEJ POŁĄCZONE OPOLSKIE	94
2.5 OPOLSKIE SILNE SPOŁECZNIE	99
2.6 EUROPA BLIŻEJ MIESZKAŃCÓW OPOLSKIEGO	176
2.A CEL SZCZEGÓŁOWY DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA DEPRYWACJI MATERIALNEJ ...	190
2.T.A PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ - EFRR	190
2.T.B PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ – EFS+	193
3. PLAN FINANSOWY	196
3.A PRZESUNIĘCIA I WKŁADY	199
3.1 ŚRODKI FINANSOWE W ROZBICIU NA POSZCZEGÓLNE LATA	199
3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE FUNDUSZE ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE	199
4. WARUNKI PODSTAWOWE	200
5. INSTYTUCJE PROGRAMU	297
6. PARTNERSTWO	310
7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ	313
8. STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI	315
DODATKI	316

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY

AOS	Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna
B2B	Transakcje pomiędzy dwoma lub więcej podmiotami gospodarczymi (ang. business-to-business)
B2C	Relacje występujące pomiędzy przedsiębiorstwami i klientami indywidualnymi (ang. business-to-consumer)
B2E	Model, w którym przedsiębiorstwa wykorzystują elektroniczne środki przekazu do komunikacji z pracownikami (ang. business-to-employee)
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL	Bank Danych Lokalnych
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
B+R	Prace badawczo-rozwojowe
B&R	ang. Bike and Ride - system parkingów dla rowerów, umożliwiający bezpieczne pozostawienie roweru i kontynuację podróży przy użyciu publicznego transportu zbiorowego
CEF	Skrót od ang. Connecting Europe Facility – oznaczający Instrument „Łącząc Europę”
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CSR	Skrót od ang. Country-specific Recommendations Zalecenie Rady z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r.
COIE	Centrum Obsługi Inwestora I Eksportera
CP	Cel Polityki
CS	Cel szczegółowy
CUS	Centrum Usług Społecznych
CZP	Centrum Zdrowia Psychicznego
DNSH	Zasada „Do No Significant Harm” - „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych
DPO	Departament Funduszy Europejskich
EBO	Europejski Budżet Obywatelski
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EIM	Europejska Inicjatywa Miejska
EIS	Europejska Inicjatywa Sołecka
EMBO	Europejski Młodzieżowy Budżet Obywatelski
ERP	Planowanie zasobów przedsiębiorstwa (ang. Enterprise Resource Planning)
FAMI	Funduszu Azylu, Migracji i Integracji
FE	Fundusze Europejskie
FENG	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 - projekt

FERC	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 - projekt
FS	Fundusz Spójności
FEO 2021-2027 Program	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
GDJ	Gospodarstwa domowe zamieszkujące domy jednorodzinne
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	Gminne Programy Rewitalizacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IA	Instytucja Audytowa
IF	Instrumenty finansowe
IK	Instytucja Koordynująca
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP FEO 2021-2027	Instytucja Pośrednicząca Funduszami Europejskimi dla Opolskiego 2021-2027
ITS	System Inteligentnego Transportu (ang. intelligent transportation system)
IZ FEO 2021-2027	Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Opolskiego 2021-2027
JE	Jednostka Ewaluacyjna
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacji
KM FEO 2021-2027	Komitet Monitorujący Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
KP	Kontrakt Programowy jest mechanizmem uzgodnień pomiędzy rządem, reprezentowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a samorządem województwa stanowiącym zobowiązanie stron do realizacji zadań w ramach programu służącego realizacji Umowy Partnerstwa.
KPOŚK	Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
KPPUiWS	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku
KSRR2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
MC	Ministerstwo Cyfryzacji
MFiPR	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MOF	Miejskie obszary funkcjonalne
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
OP	Oś priorytetowa
OSI	Obszary Strategicznej Interwencji
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZE	Odnawialne źródła energii
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PE	Parlament Europejski
PGO WO	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Opolskiego
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PM_{2,5}	aerozole atmosferyczne (pył zawieszony) o średnicy nie większej niż 2,5 mikrometra
PM₁₀	mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek o średnicy nie większej niż 10 mikrometrów
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPO	Proces przedsiębiorczego odkrywania - proces stałego dialogu uczestników regionalnego systemu innowacji reprezentujących obszary inteligentnych specjalizacji z zachowaniem wiodącej roli biznesu.
PPP	Partnerstwo Publiczno-Prywatne
PT	Pomoc techniczna FEO 2021-2027
PS	Polityka Spójności na lata 2021-2027
P&R	Parkuj i Jedź (ang. Park&Ride, P&R) – parking zlokalizowany w pobliżu peryferyjnych przystanków przeznaczony dla osób korzystających z publicznego transportu zbiorowego
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RIS	Regionalne Inteligentne Specjalizacje
RSIWO2030	Regionalna Strategia Innowacji do roku 2030 (ang. Regional Innovation Strategy)
RSI	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2030
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu
Rozporządzenie EFRR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności
Rozporządzenie EFS+	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013
Rozporządzenie ogólne Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego

(RWP)	i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Akwakultury, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcie Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
RPO WO 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
SFC	Skrót od ang. Structural Funds common database – oznaczający wspólny system informatyczny dla funduszy strukturalnych
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SRKL 2020	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
SRPZ 2020	Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020
SRT	Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
Strategia Opolskie 2030	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030
SUE RMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWO	Samorząd Województwa Opolskiego
SWOT	Skrót pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia). Jest to metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie.
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
UP	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowana Inwestycja Terytorialna
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego

CCI	2021PL16FFPR008
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Opolskie 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
Wersja	1
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	1 stycznia 2021
Kwalifikowalny do	
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej w sprawie państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej w sprawie państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych)	Tak/ Nie
Regiony NUTS objęte programem (nie dotyczy EFMRA)	PL52 - Opolskie
Dany fundusz	☒ EFRR ☐ Fundusz Spójności ☒ EFS+ ☐ EFMRA
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłączenie dla regionów najbardziej oddalonych

1. STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU I ODNOŚNE ROZWIĄZANIA POLITYCZNE

Realizacja FEO 2021-2027 będzie oparta na doświadczeniach poprzednich perspektyw finansowych, dzięki którym region znalazł się wśród województw o największym potencjale instytucjonalnym oraz sprawności i skuteczności w wydatkowaniu środków europejskich. Potwierdzają to są krajowe rankingi poziomu kontraktacji i płatności w ramach RPO 2014-2020, badania jakości rządzenia w regionach prowadzone na zlecenie KE przez Uniwersytet w Göteborgu oraz badanie opinii publicznej przeprowadzone przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych nt. oceny władz samorządów województw z 2020 r.

W FEO 2021-2027 wzięto pod uwagę najważniejsze dla regionu dokumenty strategiczne, tj. SRWO 2030¹, w tym Diagnozę regionalną², RSIWO 2027³, wnioski z analiz gospodarczych i społecznych, ale też cele krajowych dokumentów strategicznych, m.in.: SOR⁴ - kluczowego dokumentu w obszarze średnio- i długofalowej polityki gosp. kraju oraz KSRR 2030⁵ - dokumentu strategicznego polityki regionalnej państwa. Interwencja w FEO 2021-2027 jest zgodna z zapisami projektu UP⁶ oraz kierunkami wskazanymi m.in. w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019 i 2020 (Country Report: Polska 2019 i 2020), Zaleceniach Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. (CSR), w tym wytycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania Polityki Spójności na lata 2021-2027 (Załącznik D), Unijnej Strategii wzrostu gospodarczego - Europejski Zielony Ład, Unijnej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityce ekologicznej państwa 2030, Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (2021), Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., Nowym Europejskim programie na rzecz kultury (2018), Agendzie dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej (2007), Reflection papers numer 4⁷.

Działania ujęte w ramach celów szczegółowych FEO 2021-2027 są zgodne z zasadą DNSH.

Położenie woj. opolskiego sprawia, że planowane działania nie będą bezpośrednio wpływać na realizację celów SUERMB⁸. Projekty mogą się przyczynić do osiągnięcia celów SUERMB jedynie pośrednio. Dotyczy to gł. ochrony flory i fauny, nowych produktów i usług, TIK, współpracy gospodarczej i promocji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego, efektywnego gospodarowania zasobami naturalnymi oraz zrównoważonego transportu.

Zakres programu jest komplementarny z interwencją programów krajowych służących realizacji celów polityki spójności na perspektywę 2021-2027, jak również innych instrumentów krajowych i unijnych.

Działania w ramach FEO 2021-2027 będą komplementarne z działaniami programu INTERREG CZECHY-POLSKA 2021-2027, m.in. w obszarze konkurencyjności regionu, ratownictwa, zapobiegania

¹ Dokument przyjęty uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.

² *Opolskie 2030. Diagnoza regionalna – opracowanie na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2030 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole listopad 2020.

³ Dokument przyjęty uchwałą nr 5624/2021 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.

⁴ Przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 8 z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. poz. 260).

⁵ Przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. poz. 1060).

⁶ Projekt dokumentu przekazany KE 15 grudnia 2021 r. przez system SFC.

⁷ *Efekty wdrażania europejskiej polityki spójności w województwie opolskim w latach 2014-2020 w wymiarze gospodarczo-społecznym i instytucjonalnym. Doświadczenia, wnioski i rekomendacje*, Komitet Przestrzennego zagospodarowania Kraju PAN (KPZK PAN), Warszawa-Opole, styczeń 2022.

⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/,

zagrożeniom, w tym środowiskowym, usuwania katastrof na obszarach przygranicznych, zarządzania zasobami naturalnymi, infrastruktury transportowej, czy kultury i turystyki.

W stosownych przypadkach projekty będą wspierać inwestycje, które łączą zrównoważony rozwój, estetykę i zasady integracji zawarte w inicjatywie *Nowy Europejski Bauhaus* w celu znalezienia przystępnych cenowo, sprzyjających integracji, zrównoważonych i atrakcyjnych rozwiązań dla wyzwań związanych z klimatem⁹.

Rozwój terytorialny

W latach 2014-2020 politykę wdrażania funduszy europejskich w woj. opolskim oparto na instrumentach terytorialnych. Jako OSI wskazano: subregiony, miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji, ośrodki depopulacji i obszary przygraniczne¹⁰. Subregionalny układ terytorialny w woj. opolskim został upodmiotowiony i odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu procesów społeczno-gospodarczych w regionie. Władze subregionów aktywnie uczestniczyły w opracowaniu strategii subregionalnych, ale także w budowaniu strategii województwa. Podejście to stosowano do: przygotowania terenów inwestycyjnych, strategii niskoemisyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, dziedzictwa kulturowego i kultury oraz edukacji.

Pozytywne doświadczenia sprawiają, że w perspektywie finansowej 2021-2027 kontynuowane będzie podejście terytorialne opierające się o subregiony i rewitalizację miast, gmin miejsko-wiejskich i wiejskich oraz krajowe OSI, czyli miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją, co stanowi bazę dla takiego podejścia w regionie¹¹. Dla subregionów, które będą pełniły funkcję ZIT, przeznaczona zostanie ok. 27% alokacji FEO 2021-2027. Obok działań z EFRR, wprowadza się również kompleksowe działania finansowane z EFS+, tj. ze sfery edukacji, usług zdrowotnych, społecznych, czy projekty grantowe o zasięgu lokalnym. Każdy subregion będzie miał wyodrębnioną pulę funduszy do dyspozycji na realizację strategii ZIT.

Poziom rozwoju i tempo wzrostu gospodarczego

Woj. opolskie charakteryzuje średni poziom rozwoju gospodarczego mierzony wart. Produktu Krajowego Brutto na mieszkańca. Mimo systematycznego wzrostu PKB per capita obserwuje się pogorszenie relacji w stos. do średnich wartości w kraju. Do atutów województwa należy przede wszystkim zróżnicowana struktura przemysłu oraz długoletnia tradycja produkcji przemysłowej (przemysł spożywczy, mineralny, metalowy oraz chemiczny), położenie oraz wzrost wartości eksportu, co przekłada się na wartość regionalnego PKB.

W latach 2014-2017 wartość eksportu w woj. opolskim wzrosła o 37,0% (o 3,8 mld zł) względem wzrostu o 26,6% przeciętnie w kraju (o 181,9 mld zł). Stymuluje to wzrost gospodarczy regionu oraz przyczynia się do wzrostu dobrobytu społeczeństwa. Jest też szansą na podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa na tle pozostałych regionów. Polityka regionalna kładzie nacisk na zrównoważony rozwój regionu ze zmniejszaniem dysproporcji w rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Zgodnie z kierunkami rozwoju województwa do 2030 r. wskazanymi w SRWO 2030¹² województwo obrało wyzwania w postaci:

- zwiększenia konkurencyjności gospodarki oraz zapewnienia warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju, wspierając wzrost i modernizację sektora MŚP poprzez zwiększenie dostępu do instrumentów wsparcia ukierunkowanych na podnoszenie poziomu innowacyjności i produktywności przedsiębiorstw, a także rozwijanie innowacyjnych startupów;

⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en

¹⁰ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, Opole, 2012, s. 70-72.

¹¹ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030*, Opole, 2021, s. 48-49.

¹² *Ibidem*.

- skutecznego wspierania inteligentnych specjalizacji w celu poprawy ich konkurencyjności na arenie międzynarodowej, poprzez wspieranie MŚP w zwiększaniu skali zagranicznej wymiany handlowej i internacjonalizacji, a także utrzymania pozycji eksportowej województwa opolskiego;
- wzmocnienia potencjału badawczo-rozwojowego oraz rozwoju regionalnych sieci współpracy w zakresie innowacyjności poprzez konsekwentne stymulowanie popytu na innowacje oparte na działalności B+R, głównie w sektorze współpracy MŚP z sektorem nauki;
- wzrostu efektywności regionalnego systemu przyciągania inwestorów.

W skali europejskiej Opolszczyzna zaliczana jest do grupy regionów „innowatorów o skromnych wynikach”. Jest obszarem relatywnie wolnego tempa wzrostu gospodarczego i na tle kraju w 2020 r. zajęła 11. miejsce, co jest skokiem o jedną pozycję w porównaniu do roku 2019.¹³ Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw w regionie jest wyższy, niż usługowych. W ostatnich kilku latach udział innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych był dużo niższy od wartości dla Polski, a słabością tych przedsiębiorstw jest także niska skłonność do współpracy w działalności innowacyjnej. Dzięki RPO WO 2014-2020 47 przedsiębiorstw podjęło współpracę z ośrodkami badawczymi, a dzięki wspartej infrastrukturze zrealizowano 125 projektów badawczych. W celu utrzymania i podniesienia aktywności działań w obszarze innowacji konieczna jest kontynuacja dalszego wsparcia przedsiębiorstw.

Woj. opolskie w nakładach na działalność B+R jest jednym z najłabszych regionów w Polsce w relacji do PKB. W latach 2014-2019 nakłady w relacji do PKB wzrosły z 0,34% do 0,55%, co jest m.in. wynikiem inwestycji w ten obszar ze środków RPO WO 2014-2020. Wydano ok. 14,6 mln Euro na infrastrukturę B+R, co wygenerowało ok. 4 mln Euro inwestycji w zakresie innowacji lub badań i rozwoju. Należy kontynuować wsparcie rozwoju potencjału badawczo-rozwojowego, współpracy pomiędzy biznesem a nauką oraz zwiększenie nakładów w przedsiębiorstwach na działania B+R, które są nadal na bardzo niskim poziomie.

Analizy regionalnych wyzwań rozwoju innowacji w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazują na konieczność dążenia do osiągnięcia następujących celów strategicznych:

- wzmocnienie współpracy instytucji edukacyjnych i naukowych z otoczeniem w obszarze nauczania i prowadzenia badań,
- rozwój kapitału intelektualnego w przedsiębiorstwach,
- poprawa zdolności rynkowych jednostek B+R,
- podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw,
- promowanie i premiowanie postaw przedsiębiorczych w nauce,
- rozwój systemu wsparcia innowacji oraz sieci współpracy,
- wspieranie procesów komercjalizacji,
- zwiększenie poziomu internacjonalizacji działalności gospodarczej i naukowej.

Cyfryzacja przedsiębiorstw

Dostęp do Internetu w przedsiębiorstwach jest powszechny. W 2020 r. w woj. opolskim ponad 97% przedsiębiorstw sektora niefinansowego posiadało dostęp do sieci poprzez łącze szerokopasmowe. Wartość ta jest najniższą w kraju, ale jest niewiele niższa, niż średnia krajowa - 98,6%. Rozwój przedsiębiorstw nierozzerwalnie związany jest z wykorzystaniem osiągnięć technologii teleinformatycznych. Dzięki procesowi cyfryzacji mogą efektywniej zarządzać swoimi zasobami. W 2020 r. dla 66,4% przedsiębiorstw strona internetowa spełniała funkcję prezentacji katalogów, wyrobów lub cenników (wzrost o 13 p.p. przy wzroście na poziomie kraju o 6,4 p.p.), ale tylko 15,6% przedsiębiorstw otrzymywało zamówienia tą drogą. Dostępność takich rozwiązań znacząco wpływa na przewagę konkurencyjną przedsiębiorstw otwierających się na nowe technologie i rynki. SWO w ramach RPO WO 2014-2020 wspierał przedsiębiorstwa w zakresie TIK: dofinansowano kwotą ok.

¹³ Indeks Millenium 2020 Potencjał innowacyjności Regionów

10 mln Euro ponad 160 podmiotów wykorzystujących TIK. Działania takie należy nadal kontynuować, aby pobudzać przedsiębiorstwa do większej aktywności w tym obszarze.

E-usługi publiczne

W ostatnich latach w woj. opolskim powiększa się grupa osób, które korzystają z usług administracji publicznej za pomocą Internetu. W 2021 r. w ciągu ostatnich 12 miesięcy z ww. usług korzystało prawie 38% populacji osób w wieku 16–74 lata - wzrost o 4,9 p.p. w stos. do 2018 r.¹⁴ Mieszkańcy regionu oczekują, aby jak największa część ich interakcji z podmiotami publicznymi możliwa była za pośrednictwem Internetu. Zwłaszcza okres pandemii COVID-19 wskazał potrzebę rozwoju takich usług. Tradycje migracyjne regionu sprawiają, że oczekiwania mieszkańców załatwiania spraw urzędowych drogą elektroniczną są na Opolszczyźnie szczególnie ważne. Równie istotna jest także informatyzacja opieki zdrowotnej. W ramach RPO WO 2014-2020 na rozwój e-usług publicznych przeznaczono ponad 8 mln Euro, jednak obszar ten nadal wymaga wsparcia.

Gospodarka niskoemisyjna, ochrona powietrza i energetyka

W 2018 r. w województwie odnotowano¹⁵ przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia średniodobowego dla PM₁₀ (strefa opolska i miasto Opole – liczba dni z przekroczeniem normy dobowej 50 µg/m³ wahała się od 41 do 69) oraz stężenia średniorocznego dla PM_{2,5} (wartość średnioroczna w strefie opolskiej – Kędzierzyn-Koźle wynosiła 29 µg/m³). Wg danych GIOŚ na obszarze województwa nie odnotowano wówczas przekroczenia poziomów alarmowych PM₁₀, a przekroczenie poziomu informowania wystąpiło 2-krotnie¹⁶. Wśród wytwarzanych zanieczyszczeń dominuje sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 54,3% wielkości emisji¹⁷. Dużym czynnikiem powodującym utrzymywanie się złej jakości powietrza atmosferycznego są także zanieczyszczenia z sektora bytowo-komunalnego oraz komunikacja miejska, w tym zbiorowa¹⁸. Dzięki wsparciu ze środków RPO WO 2014-2020 nastąpił spadek emisji gazów cieplarnianych o ok. 30 tys. ton równoważnika CO₂. Jednak Komisja Europejska zwraca uwagę na utrzymującą się nieefektywność polskiej gospodarki dot. ograniczeń emisji dwutlenku węgla, wskazując m.in. na nieodpowiednią izolację budynków zwiększającą energochłonność¹⁹. Istotne będzie więc wdrażanie nowoczesnych technologii wspierających niskoemisyjną gospodarkę, ukierunkowaną na poprawę efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie niskoemisyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, w tym bazujących na OZE.

Zapobieganie zagrożeniom

Ogromnym zagrożeniem dla rozwoju lokalnego są klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne oraz „ekstremalne zjawiska pogodowe”²⁰. Woj. opolskie jest zagrożone cyklicznie występującymi zalewami powodziowymi w dorzeczu Odry i jej dopływów. Zrealizowane inwestycje przeciwpowodziowe wciąż nie zapewniają pełnego bezpieczeństwa mieszkańcom Opolszczyzny. Problemem jest także niedostateczna ilość sprzętu ratowniczego oraz jego duże wyeksploatowanie. Ostatnio wskutek zmian klimatycznych pojawiają się także inne, lawinowo narastające, ekstremalne

¹⁴ *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce*, Magdalena Orczykowska, Urząd Statystyczny w Szczecinie Ośrodek Statystyki Nauki, Techniki, Innowacji i Spółeczeństwa Informacyjnego, 2019 r.

¹⁵ *Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolski. Raport wojewódzki za rok 2018*. GIOŚ, WIOŚ Opole, 2019

¹⁶ *Jakość powietrza w Polsce w roku 2018 w świetle wyników pomiarów prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska*. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2019.

¹⁷ *Raport 2018 o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Opolskiego*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2018, s. 26-36.

¹⁸ *Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2012, s. 21-24, Udział emisji komunalno-bytowej pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz B(a)P w strefie opolskiej wynosi 97% w stosunku do całkowitej emisji powierzchniowej w województwie. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, Raport wojewódzki za rok 2018*, Opole, 2019, s. 35.

¹⁹ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019, SWD(2019) 1020 final*, Bruksela, Załącznik D, s. 68.

²⁰ *Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST w województwie opolskim oraz działań na przyszłość – opinia gmin i powiatów*, Opole, 2018 r., s.24.

zjawiska: susze, niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, porywiste wiatry, fale upałów i gwałtowne burze.

Konieczne jest więc podejmowanie dalszych działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, jak i doposażenia służb ratowniczych (na terenie województwa działa 518 jednostek OSP, z czego 172 włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego), gdyż wyposażenie wielu z nich jest przestarzałe. W ramach RPO WO 2014-2020 kupiono 17 wozów pożarniczych do prowadzenia akcji ratowniczych. Służby ratownicze otrzymały także wsparcie na przeciwdziałanie skutkom pandemii COVID-19.

Niezwykle ważne będą także działania związane m.in. z ograniczeniem utraty wody z obiegu, adaptacji do zmian klimatu, edukacyjne oraz z zakresu niebieskiej i zielonej infrastruktury.

Gospodarka wodno-ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na 100 km² w woj. opolskim wynosi 56,6 km (w skali kraju to 54,2 km). Zapewnia to obsługę 73,9% mieszkańców województwa, przy średniej krajowej 71,5%. W okresie 2014-2020 gęstość tej sieci wzrosła o 10,7 km / 100 km², a odsetek osób korzystających z kanalizacji zwiększył się w tym czasie o ok. 15 p.p. W ramach RPO WO 2014-2020 wybudowano lub zmodernizowano ponad 60 km sieci.

Istnieją jednak duże rozbieżności w zakresie dostępności do sieci kanalizacyjnej między obszarami miejskimi i wiejskimi. W 2020 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 91,8% mieszkańców miast, a jedynie 53,6% mieszkańców wsi. Dużym problemem jest także niezadowalający stan techniczny części sieci kanalizacyjnej wynikający z wieku i struktury materiałowej rur kanalizacyjnych. Ponadto na terenie woj. opolskiego 20% aglomeracji wpisanych do KPOŚK nie spełnia wymogów wskazanych w Dyrektywie 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.²¹ Niezbędne jest więc dalsze wsparcie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej oraz budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

Zmiany przepisów w zakresie gospodarki odpadami wymusiły zmiany organizacji gospodarki odpadami na terenie woj. opolskiego. Postawiły one gminy przed koniecznością dostosowania się do nałożonych wymagań ustawowych oraz rynkowych.

W ramach RPO WO 2014-2020 dzięki zrealizowanym projektom 330 tys. osobom ułatwiono selekcję odpadów poprzez możliwość ich wywozu do PSZOKów, co wpłynęło na wzrost ilości zebranych selektywnie odpadów w stos. do całości odpadów z 23,6% w 2014 r. do 39,8% w 2020 r. Odsetek ten w kolejnych latach będzie wzrastać, ponieważ wiele PSZOK-ów oddano lub zostanie oddanych do użytku po 2020 r. Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych nadal jednak pozostaje ich składowanie²². W celu sprawnej transformacji z gospodarki liniowej na cyrkularną konieczne jest zapewnienie efektywnego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz odpowiedniego ich przetwarzania, a także podnoszenie świadomości ekologicznej.

Różnorodność biologiczna

Wyzwaniem regionów, w tym także opolskiego, jest zwiększenie różnorodności biologicznej, także przez zwiększanie powierzchni obszarów chronionych. Zgodnie z Unijną strategią na rzecz bioróżnorodności ochrona powinno objąć co najmniej 30% obszarów lądowych i 30% obszarów morskich w UE²³.

²¹ VI aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, załącznik nr 3.

²² Plan gospodarki odpadami województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lata 2023-2028, s.55.

²³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Unijna Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego Życia, Bruksela 20.5.2020 r., s. 5.

Zróznicowana przestrzeń fizyczno-geograficzna regionu sprzyja zróżnicowaniu siedlisk, więc wysokiej bioróżnorodności²⁴. Potencjały zawarte w zasobach naturalnych stanowią atuty rozwojowe województwa, i w kontekście korzyści płynących z właściwie ukierunkowanego ruchu turystycznego, zachowania cennych przyrodniczo cennych siedlisk, ale także ochrony zasobów genowych roślin oraz zwierząt. Opolszczyzna zajmuje obszar 9,4 tys. km², z czego blisko 1/3 powierzchni obejmują prawne formy ochrony przyrody.

W latach 2014-2020 wsparto ponad 77 tys. ha terenu zapewniając lepszy statusu ochrony oraz ponad 600 siedlisk/zbiorowisk roślinnych, to nadal odnotowywany jest ciągły spadek różnorodności biologicznej województwa²⁵. Konieczne jest więc wsparcie poprawiające potencjał środowiskowy, ochrony terenów i gatunków cennych przyrodniczo oraz budowanie wiedzy ekologicznej i świadomości społecznej.

Mobilność mieszkańców oraz dostępność do rynków pracy (infrastruktura drogowa)

Z punktu widzenia potrzeb regionu najważniejszą kwestią jest dostępność do stolicy regionu – miasta Opola. W układzie drogowym Opolszczyzny dominuje kierunek wschód-zachód, co sprawia, że obszary bardziej oddalone od regionu są często lepiej skomunikowane z Opolem, niż te bliżej położone, ale z utrudnionym dostępem do autostrad. Usprawnienie systemu transportowego wymaga powiązania efektywną siecią transportową powiatów zlokalizowanych na obrzeżach regionu z centrum oraz centrum regionu z głównymi węzłami życia gospodarczego kraju i Europy.

Rozwój województwa nierozzerwalnie łączy się z poprawą dostępności do infrastruktury transportowej w skali krajowej, europejskiej, a także do centrum regionu i jego zaplecza.

Jednocześnie jednak transport drogowy przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, a także hałasu. Emisje z transportu stanowią około 1/4 całkowitej emisji gazów cieplarnianych w UE. Stąd konieczne jest zwrócenie się także w stronę inwestycji dot. mobilności miejskiej, które są bardziej przyjazne dla środowiska i społeczeństwa.

Zgodnie ze strategią na rzecz mobilności niskoemisyjnej²⁶, wszystkie rodzaje transportu mają stać się. Konieczne są więc m.in. inwestycje w zakup niskoemisyjnego i zeroemisyjnego taboru wraz z niezbędną infrastrukturą dla transportu publicznego, w tym stacjami do ładowania oraz tankowania paliw alternatywnych oraz budowa infrastruktury dla niezmotoryzowanych celem ułatwienia poruszania się między miejscowościami.

Rozwój edukacji

Wsparcie edukacji jest kluczowe w budowaniu silnego potencjału rozwojowego regionu. Współczesna gospodarka oparta na wiedzy stawia przed nią wiele nowych wyzwań, a niekorzystne zmiany demograficzne oraz oczekiwania stale zmieniającego się rynku pracy wymagają działań w zakresie poprawy jej jakości, efektywności i skuteczności. Wszystko to wymaga stosowania bardziej zróżnicowanego sposobu nauczania i uczenia się.

Edukacja pozostaje w ścisłym związku z sytuacją demograficzną województwa. Ze względu na ciągle nasilone procesy migracyjne krajowe i zagraniczne, gł. osób z wyższym wykształceniem, poziom kapitału ludzkiego w województwie obniża się²⁷. Aktualnie to osoby z wykształceniem średnim stanowią największą grupę, tj. 61,6%, przy średniej krajowej 58,1%²⁸. Jest to wynikiem m.in. działań

²⁴ *Opolskie 2030 (...)*, op. cit., s. 22.

²⁵ *Ekspertyza z badania pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w woj. opolskim oraz prognoza wskaźników dla nich istotnych w perspektywie do 2030 r.*, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu „Sondaż” Olgierd Gwiżdż; Opole 2018 r., s. 59

²⁶ Europejska Strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e44d3c21-531e-11e6-89bd-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF

²⁷ *Ekspertyza z realizacji badania pn. Analiza powiązań (...)*, op. cit., s. 64

²⁸ System monitorowania rozwoju STRATEG <https://strateg.stat.gov.pl/>

SWO, który w latach 2014-2020 postawił na edukację zawodową: wsparło 22 obiekty oraz ponad 15 tys. uczniów szkół zawodowych.

Poprawa jakości oferty edukacyjnej regionu musi być ściśle związana z zapewnieniem do niej równego dostępu. Woj. opolskie charakteryzuje się gęstą, równomiernie rozmieszczoną siecią szkół i placówek edukacyjnych²⁹. Może także pochwalić się wysokim odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, wyższym niż średnia krajowa (w 2020 r. wynosił 92,2%)³⁰. SWO w latach 2014-2020 wsparł utworzenie blisko 600 dodatkowych miejsc przedszkolnych, a ponad 26 tys. dzieci objęto dodatkowymi zajęciami. Ale w regionie występują dysproporcje w dostępie do edukacji związane z miejscem zamieszkania (miasto-wieś) oraz wysoki odsetek uczniów pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, uzyskujących słabe wyniki w nauce³¹.

Demografia ³²

Prognoza demograficzna do 2030 r. wyraźnie wskazuje, iż problem redukcji potencjału ludnościowego woj. opolskiego wciąż jest aktualny. Zasadniczy wpływ na prognozy ubytku populacji w województwie będzie miał ujemny przyrost naturalny przy znacznie mniejszej wadze ujemnego salda migracji na pobyt stały³³. W 2030 r. w porównaniu do 2018 r. ujemny współczynnik przyrostu naturalnego w województwie zwiększy się prawie 3-krotnie (z -2,1‰ do -5,5‰). Drugim kluczowym dla procesów rozwojowych czynnikiem jest starzenie się ludności. Zgodnie z prognozą GUS (2014 r.) w 2030 r. ludność w wieku poprodukcyjnym w woj. opolskim stanowić będzie aż 29%. Będzie temu towarzyszyć zmniejszanie się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Jest to związane z niską liczbą urodzeń, która kształtując poziom współczynnika dzietności poniżej 2 (w 2020 r. – dokładnie 1,225)³⁴ od dawna nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń.

Zakończone w 2019 r. badanie pn. *Wpływ depopulacji na perspektywy rozwojowe województwa opolskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego* rekomenduje wspieranie w latach 2021-2027 inicjatyw z zakresu zapobiegania niekorzystnym trendom demograficznym, gł. na obszarach zagrożonych depopulacją w stopniu wysokim i bardzo wysokim.

Nacisk w obszarze zapobiegania niekorzystnym trendom powinien zostać utrzymany, gł. na wspieranie działań prorodzinnych, wzmocnienie i odbudowę potencjału MŚP i pracowników, dostępu do opieki zdrowotnej, opieki nad matką i dzieckiem, kompleksowego wsparcia cudzoziemców, promocję kultury i turystyki.

Rynek pracy

Kryzys spowodowany pandemią mocno uderzył w rynek pracy, co odwróciło spadkową tendencję poziomu bezrobocia notowaną w kraju w ostatnich latach. Wskazuje na to m.in. stopa bezrobocia, która w woj. opolskim, począwszy od marca 2020 r. sukcesywnie rośnie, osiągając na początku 2021 r. ponad 7% (w 2019 r. wynosiła 5,7%).

Wyzwaniem będzie dostosowanie kwalifikacji i kompetencji osób w wieku aktywności zawodowej do dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. SWO w latach 2014-2020 dostrzegając potrzebę pobudzania aktywności zawodowej wsparł ok. 20 tys. bezrobotnych. W perspektywie 2021-2027,

²⁹ GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

³⁰ GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

³¹ *Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego w obszarach oddziaływania EFS*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2018 r. s. 107-133.

³² Na podstawie dokumentu pn. *Opolskie 2030. Diagnoza regionalna – opracowanie na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2030 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole listopad 2020.

³³ W ostatnich latach zmniejsza się skala odpływu mieszkańców w ruchu migracyjnym, w tym zwłaszcza migracji zagranicznych. Ujemne saldo migracji stałej na 1000 mieszkańców zmniejszyło się z -2,25 ‰ w 2014 r. do -1,29‰ w 2018 r., a w każdym roczniku okresu lat 2016-2018, w przypadku województwa opolskiego, mieliśmy do czynienia z wyższym saldem migracji wewnętrznych niż zagranicznych.

³⁴ Wielkość korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego występuje wtedy, gdy na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci (współczynnik na poziomie 2,10—2,15).

działania takie powinny być kontynuowane, ze szczególnym naciskiem na aktywizację zawodową osób młodych oraz starszych, aby jak najdłużej utrzymać ich na rynku pracy.

Konieczne jest także zwiększenie aktywności zawodowej kobiet, wśród których współczynnik aktywności zawodowej w woj. opolskim wynosi 44,8% wobec wskaźnika 66,2% dla mężczyzn³⁵. W perspektywie 2014-2020 SWO wspierał wzrost aktywności kobiet na rynku pracy, poprzez tworzenie żłobków i przedszkoli, ale także miejsc opieki nad osobami zależnymi. Należy kontynuować takie działania, zwłaszcza, iż w okresie pandemii współczynnik aktywności kobiet spadł w stosunku do 2014 r., kiedy wynosił w woj. opolskim 46%. Spadek był dotkliwszy, niż na tle kraju.

Ukierunkowanie zakresu wsparcia w obszarze rynku pracy jest zgodne z zaleceniem Rady KE dla Polski, w którym postuluje się podjęcie działań w celu zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy, w tym przez poprawę dostępu do opieki nad dziećmi i do opieki długoterminowej oraz w celu likwidacji utrzymujących się przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia.

Włączenie i integracja społeczna

Kryzys gospodarczy i pogarszająca się sytuacja na rynku pracy zahamowały spadkową tendencję w zakresie wskaźników ubóstwa i osób korzystających z pomocy społecznej. Uwaga powinna zostać poświęcona gł. sytuacji osób z niepełnosprawnościami, w tym rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami. Rodziny te zgodnie z *Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych* powinny otrzymywać niezbędną ochronę i pomoc umożliwiającą pełne i równe korzystanie z przysługujących im praw.

Wyzwaniem będzie właściwa identyfikacja osób najbardziej potrzebujących wsparcia oraz dobór usług do ich potrzeb i możliwości, w tym instrumentów oferowanych w ramach ekonomii społecznej.

Spora grupa osób potrzebujących wymaga wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Najpilniejszą potrzebą są nadal usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne oraz asystenckie. Pozytywnym odbiorem cieszyły się projekty, w których wprowadzono usługi teleopieki oraz wsparcie kurierów społecznych w okresie pandemii COVID-19. W latach 2014-2020 wsparcie uzyskało ponad 2 200 osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej. W 2019 r. odnotowano spadek osób korzystających z pomocy społecznej w stos. do 2014 r. (wyniósł 40%), ale był niższy, niż w kraju (spadek o 45%).

Wyzwaniem jest też ograniczenie wykluczenia społecznego dzieci, m.in. z rodzin dysfunkcyjnych. Od 2012 r. liczba umieszczonych dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej maleje. W latach 2016-2020 wzrosła liczba dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka z 3 328 do 4 747. W wyniku realizacji RPO WO 2014-2020 105 dzieci umieszczono w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a ponad 2 tys. dzieci przebywających w pieczy zastępczej skorzystało z różnych form integracji społecznej. Konieczna jest też profilaktyka zachowań ryzykownych i problemowych dzieci oraz młodzieży m.in. dot. uzależnień, przemocy, czy negatywnych skutków izolacji społecznej.

Najbardziej zagrożone skrajnym ubóstwem są m.in. rodziny wielodzietne³⁶. Mając to na uwadze oraz zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych wydzielono alokację na wdrożenie gwarancji dla dzieci dla działań na rzecz zwalczania ubóstwa dzieci, w cs (f), (i) - (l).

Kolejnym wyzwaniem w zakresie włączenia społecznego jest wzmożony napływ imigrantów, w tym gł. obywateli Ukrainy. W regionie sukcesywnie wzrasta liczebność tej grupy. W 2020 r. w woj. opolskim wydano 11 353 zezwoleń na pracę. W porównaniu z 2017 r. wartość ta wzrosła o ok. 95,8%³⁷.

³⁵ Aktywność ekonomiczna ludności w woj. opolskim w III kwartale 2020. US Opole, s.1

³⁶ Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim. Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju, ROPS, grudzień 2020 r., s. 5

³⁷ Zezwolenia na pracę cudzoziemców w Polsce w 2017 r. GUS. Informacje sygnałowe z 20.05.2018 r., s. 1. Zezwolenia na pracę cudzoziemców w Polsce w 2020 r. GUS. Informacje sygnałowe z 20.05.2021 r., s. 1.

Zdrowie

Kluczowym wyzwaniem w zakresie ochrony zdrowia jest dostępność do świadczeń opieki zdrowotnej. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców Opolszczyzny w 2020 r. wzrosła do poziomu 42,9 w porównaniu do 2014 r. (34,9)³⁸, jednak wciąż jest dużo niższa, niż średnia krajowa. Wskazana jest więc realizacja projektów zwiększających dostępność do usług zdrowotnych. Będzie to kontynuacja działań podjętych w ramach RPO WO 2014-2020, gdzie w ramach opieki nad matką i dzieckiem prawie 30 tys. kobiet otrzymało wsparcie w formie badań prenatalnych, a także w zakresie mobilnej opieki okołoporodowej i poradnictwa specjalistycznego dla rodziców. Ponad 16 tys. dzieci zostało objętych wsparciem dot. pogłębionej diagnostyki rozwoju.

Należy także podjąć działania dotyczące rozwoju deficytowych, choć kluczowych dla regionu, obszarów ochrony zdrowia, tj. m.in. rehabilitacji medycznej, kardiologii, czy psychiatrii. Prognozy GUS wskazują, że do 2030 r. region będzie jednym z najstarszych demograficznie. Zwiększy się więc zapotrzebowanie na usługi z zakresu m.in. opieki paliatywnej, hospicyjnej oraz długoterminowej. W ramach RPO WO 2014-2020 usługami zdrowotnymi objęto ponad 10 tys. osób starszych, w tym ok. 7 tys. w formie teleopieki. Ponadto utworzono 120 miejsc w dziennych domach opieki.

W perspektywie 2014-2020 prowadzone były działania usprawniające, jak i polepszające jakość usług medycznych oraz promocja zdrowia. Prowadzono też działania dot. wyposażania placówek i poprawy dostępu do nich, np. poprzez rozwój infrastruktury towarzyszącej. W ramach RPO WO 2014-2020 wsparto 74 podmioty lecznicze, co pozwoliło mieszkańcom województwa skorzystać z ulepszonych usług medycznych. Sytuacja województwa w sektorze zdrowia poprawiła się, jednak konieczne jest kontynuowanie działań przyczyniających się do usprawniania systemu ochrony zdrowia, m.in. poprzez poprawę równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości usług.

Rewitalizacja

W ramach RPO WO 2014-2020 na obszarach miejskich utworzono/zrehabilitowano ponad 270 tys. m². Obszary te zamieszkuje ponad 116 tys. mieszkańców. Przedsięwzięcia miały na celu wyrównywanie nierówności społecznych. Mając na uwadze efekty projektów rewitalizacji miast i ich wartość dodaną łączącą przedsięwzięcia z inicjatywami finansowanymi z EFS, w perspektywie 2021-2027 rewitalizacją objęty będzie cały region, tj. miasta i ich tereny przyległe oraz gminy wiejskie.

W woj. opolskim niezbędna jest poprawa zdolności ośrodków miejskich do kreowania zrównoważonego rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (m.in. poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji, ponowne wykorzystanie zagospodarowanych terenów, rewitalizację obszarów zdegradowanych), wspomaganie ośrodków z problemami rozwojowymi oraz stwarzanie warunków do partnerskiego zarządzania rozwojem. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej na obszarach miejskich wymaga realizacji kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, w wymiarze społecznym, gospodarczym i fizycznym. Szansą rozwojową regionu jest także pełniejsze wykorzystanie potencjałów obszarów wiejskich oraz małych miast. Istotne więc wspomaganie rewitalizacji tych obszarów. Często mają one bowiem mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe. Interwencja w obszarze rewitalizacji będzie realizowana na podstawie GPR-ów (jako IIT).

³⁸ GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Tabela 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
<p>CP 1. <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</i></p>	<p>(i) <i>Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - działalność innowacyjna w woj. opolskim jest jednym z obszarów problemowych. W latach 2011-2019 region należał niezmiennie do grupy regionów europejskich tzw. „innowator o skromnym wyniku”. W ogólnym rankingu innowacyjności regionów w roku 2019 woj. opolskie zajęło 12 miejsce na 16 możliwych - w latach 2017-2019 zaobserwowano wysoką skłonność przedsiębiorstw przemysłowych do współpracy w zakresie działalności innowacyjnej, czego nie można powiedzieć o firmach usługowych, - niski udział innowacyjnych przedsiębiorstw w regionie - poniżej średniej krajowej³⁹. W roku 2019 średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w skali kraju kształtował się na poziomie 15.5%, gdzie woj. opolskie z wynikiem 11,7% zajęło 10 miejsce na 13 możliwych, - w latach 2017-2019 przedsiębiorstwa usługowe w woj. opolskim zaczęły częściej korzystać z publicznej pomocy finansowej na innowacje (34,7%)⁴⁰, aniżeli miało to miejsce w latach poprzednich (2,8% w latach 2009-2016), - konieczność dalszego inwestowania w infrastrukturę B+R oraz transfer wiedzy. Woj. opolskie jest regionem o najmniejszej koncentracji podmiotów posiadających własną infrastrukturę B+R w Polsce. Ponad 2/3 urzędzeń badawczych w nie nadaje się do użycia lub nie spełnia wymogów nowoczesnej gospodarki⁴¹, - należy zwiększyć dostęp do profesjonalnych i wysoko wyspecjalizowanych usług świadczonych przez IOB na rzecz przedsiębiorstw. Jest to czynnik warunkujący podniesienie konkurencyjności tego sektora, - konieczność wzmacniania potencjału naukowego i badawczo-rozwojowego regionu, głównie w obszarze inteligentnych specjalizacji. Jest to jedna z kluczowych rekomendacji dla polityki rozwoju woj. opolskiego⁴², - przedsięwzięcia w obszarze prac B+R realizowane będą w formie dotacji. IF - obszar ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową.
	<p>(ii) <i>Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - w regionie wartość wskaźnika dot. wykorzystania komputerów w przedsiębiorstwach w 2018 r. była najniższa w kraju, - własną stroną internetową w województwie opolskim w 2018 r. posiadało tylko ok. 60% przedsiębiorstw –

³⁹ Bank Danych Lokalnych, GUS.

⁴⁰ Analiza statystyczna GUS „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2017-2019”

⁴¹ **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju**, Raport końcowy Bariery i problemy w sprawnej realizacji projektów w Działaniu 4.2 POIR, Panda 2 z roku 2019

⁴² Analiza potencjału nakładów prywatnych na sferę B+R w kontekście Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Barometr regionalny Tom 14 nr 4, s. 98.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<i>i instytucji publicznych</i>	<ul style="list-style-type: none"> 11 miejsce w kraju, - niska dynamika rozwoju gospodarki względem innych województw⁴³, - inteligentna reindustrializacja, jako jeden z kluczowych uwarunkowań rozwojowych dla województwa opolskiego, - konieczność dalszego wspierania inwestycji dot. rozwoju elektronicznych usług dla obywateli i przedsiębiorstw, a także przedsięwzięć dotyczących wdrażania technologii cyfrowych w MŚP oraz w organizacjach badawczych i instytucjach publicznych, - brak aktualnych oraz ustandaryzowanych rejestrów publicznych, - dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze powodują, że oferowane na rynku regionalnym produkty i usługi nie spełniają oczekiwań klientów, w tym przedsiębiorców.
	(iii) <i>Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</i>	<ul style="list-style-type: none"> - niższe, niż przeciętne dla kraju wartości wskaźników przedsiębiorczości, odnoszące się do liczby podmiotów gospodarki wpisanych do rejestru REGON oraz podmiotów nowo zarejestrowanych, - niski poziom przedsiębiorczości - czynnik prowadzący do pogłębiania się luki przedsiębiorczości - 11 miejsce w kraju, - konieczność inwestowania w infrastrukturę przedsiębiorstw oraz w działalność okołobiznesową, jako jeden z priorytetowych kierunków wsparcia w perspektywie 2021-2027 z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego⁴⁴, - podniesienie konkurencyjności MŚP poprzez wdrażanie wyników prac B+R w przedsiębiorstwach, - wsparcie innowacji w sektorze usług z powodu nienajlepszej kondycji tego sektora, która osłabia ogólną innowacyjność w regionie (w województwie opolskim obserwuje się wzrost z roku na rok aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw i jest to zjawisko zgodne z tendencją ogólnopolską, jednak dynamika wzrostu na terenie woj. opolskiego jest mniejsza niż w Polsce. Do tak wolnego tempa wzrostu aktywności innowacyjnej przyczyniają się przedsiębiorstwa usługowe. W latach 2017-2019 sektor usługowy zajmował 13 miejsce wśród województw z odsetkiem 6,5%. W stosunku do pierwszego miejsca z odsetkiem 20%⁴⁵, - wsparcie w formie IF zostanie wykorzystane w obszarach dot. wdrażania prac B+R przez MŚP oraz

⁴³ Produkt krajowy brutto w powiatach województwa opolskiego – wnioski dla polityki regionalnej województwa, Ekspertyza na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego Departamentu Polityki Regionalnej i Przestrzennej Województwa, s.16.

⁴⁴ Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST (...), op. cit., s. 18.

⁴⁵ Raport końcowy „Efekt wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MSP i rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<p>inwestycji w nowoczesne maszyny i urządzenia oraz sprzęt, w tym szkolenia oraz inwestycji w rozwój przedsiębiorstw zwiększających skalę ich działalności (nie dotyczy MŚP z terenów OSI krajowych oraz ZIT Południowego),</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dotacyjne zaplanowano dla projektów w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw, oraz dla nowopowstałych firm.
<p>CP 2. <i>Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian</i></p>	<p>(iv) <i>Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - konieczność wzmocnienia potencjału administracyjnego w zakresie zarządzania procesem opracowania, wdrażania oraz monitorowania inteligentnych specjalizacji w regionie, - sieciowanie i budowa regionalnego partnerstwa w tworzeniu i prowadzeniu polityki innowacyjnej przy szerszym zaangażowaniu sektora nauki, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych to jedno z działań sprzyjających innowacyjnemu rozwojowi regionu i doskonaleniu podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach w KSRR 2030⁴⁶, - konieczność przygotowania się uczelni województwa do szeroko rozumianego „partnerstwa” z przedsiębiorcami⁴⁷. - działania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki innowacji, uczelnie wyższe oraz klastry będą wspierane w formie dotacyjnej.
	<p>(i) <i>Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - województwo opolskie charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem emisji zanieczyszczeń - łączna emisja zanieczyszczeń pyłowych (1 257 ton/rok) i gazowych (14871,6 tys. ton z CO₂) plasowała region w 2018 r. na 11 i 5 pozycji w kraju, - w 2016 r. stopa ubóstwa energetycznego w gospodarstwach domowych jednorodzinnych wyniosła 18,5 % i była jedną z najwyższych w kraju⁴⁸, - poziom energochłonności w dalszym ciągu pozostaje za wysoki (obserwowany jest wzrost zużycia energii, które w 2017 r. wyniosło 5077 GWh), - nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do zawyżonego zużycia energii⁴⁹, - istotnym czynnikiem ograniczającym rosnące zużycie energii są inwestycje w zakresie efektywności energetycznej, - konieczność zmniejszenia zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła (energooszczędne technologie, systemy zarządzania energią oraz termomodernizacja energetyczna

⁴⁶ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019, s. 76-77.

⁴⁷ Opolskie 2030 (...), *op. cit.*, s. 59.

⁴⁸ Zjawisko ubóstwa energetycznego w Polsce, w tym ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących w domach jednorodzinnych, IBS Research Report 02/2018, s. 6.

⁴⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), *op. cit.*, s. 68.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
<p><i>klimate i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</i></p>		<p>budynków),</p> <ul style="list-style-type: none"> – KE w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019 zwraca uwagę na nieefektywność polskiej gospodarki pod względem ograniczeń emisji dwutlenku węgla. W dokumencie KE wskazuje, że nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do zawyżonego zużycia energii. Działania planowane do realizacji wpisują się zatem w zalecenia KE zawarte w <i>Wytycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> (załącznik D)⁵⁰. – na budynki przypada blisko 40% końcowego zużycia energii i 36% emisji gazów cieplarnianych w skali UE⁵¹, istotnym czynnikiem pozwalającym ograniczyć rosnące zużycie energii są inwestycje w celu poprawy efektywności energetycznej polegające m.in. na gruntownej modernizacji energetycznej budynków wykorzystywanych w sektorze MŚP, budynków użyteczności publicznej, a także budynków mieszkalnych.
	<p>(ii) <i>Promowanie odnawialnych źródeł energii, wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/200, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – istnieje tendencja wzrostowa w zakresie wykorzystania OZE, jednak potrzeby energetyczne nadal są zaspokajane z tego źródła w bardzo niewielkiej części, – niski udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (w 2018 r - 5,2%) oraz niski odsetek korzystających z ekologicznych nośników energii, – niski stopień wykorzystania OZE w zużyciu energii elektrycznej w 2016 r. - 7,10%, (średnia krajowa - 27,25%), – rozwój OZE identyfikowany jako szansa rozwojowa, szczególnie przy uwzględnieniu dogodnych uwarunkowań przestrzennych województwa, – inicjatywy na rzecz zwiększenia rozwoju energetyki rozproszonej przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego regionu,
	<p>(iv) <i>Wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe, wspieranie przystosowania się do</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych zagrożeń rozwojowych, – woj. opolskie jest obszarem zagrożonym cyklicznymi zalewami powodziowymi występującymi w dolinie Górnej Odry i w jej całym dorzeczu⁵², – łączna długość wałów przeciwpowodziowych na terenie woj. opolskiego – ok. 420 km, łączna

⁵⁰ *Ibidem.*

⁵¹ Załącznik nr 1. *Obecna sytuacja i prognozy przy istniejących politykach i środkach do Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (projekt – w. 3.1 z 04.01.2019 r.)*, s.51.

⁵² *Raport 2018 o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole, listopad 2018, s. 64.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<p><i>zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</i></p>	<p>powierzchnia 34 zbiorników wodnych pełniących m.in. funkcje retencyjne – ok. 219 mln m³⁵³,</p> <ul style="list-style-type: none"> – powódź, jaka wystąpiła w maju 2010 r. wykazała, że system ochrony przeciwpowodziowej jest nadal niepełny – zalaniu uległo około 3,3 tys. gospodarstw domowych, 162 budynki komunalne oraz uszkodzonych zostało ok. 230 km dróg⁵⁴, – „Polityka ekologiczna państwa 2030” przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na : <ul style="list-style-type: none"> • opracowaniu i wdrożeniu miejskich planów adaptacji do klimatu, • budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, • rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, przeciwdziałaniu miejskim wyspom ciepła⁵⁵, – z powodu susz w regionie następują straty w produkcji rolnej i leśnej, – opolskie jest jednym z 5 województw, w których powierzchnia parków i terenów zieleni osiedlowej wynosi 2 lub mniej % powierzchni ogólnej⁵⁶, – niewystarczająca infrastruktura związana z gromadzeniem i retencjonowaniem wody – priorytetem KE jest zwiększenie potencjału magazynowania wody przez ekosystemy i poprawa odporności na susze, – wciąż poważnym problemem jest zły stan techniczny oraz brak sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczych przez jednostki OSP, a także infrastruktury związanej z magazynowaniem wody do prowadzenia akcji ratowniczych, zwłaszcza na terenach leśnych.
	<p>(v) <i>Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wskaźnik mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi w miastach 91,6%, natomiast na obszarach wiejskich 51,9%, – na terenie województwa 8 aglomeracji nie spełnia jeszcze wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych,⁵⁷ – istotnym problemem jest niezadowalający stan techniczny części istniejącej sieci kanalizacyjnej wynikający z wieku i struktury materiałowej rur kanalizacyjnych, – w 2020 r. nastąpił wzrost awaryjności sieci

⁵³ Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027, Ekostandard Pracownia Analiz Środowiskowych, s. 57.

⁵⁴ Raport 2018 o stanie(...), s. 64.

⁵⁵ Polityka ekologiczna państwa 2030 strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2019, s. 64.

⁵⁶ Ibidem, s. 50

⁵⁷ VI aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, załącznik nr 3.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		wodociągowych w województwie (9,2% w stosunku do roku poprzedniego) ⁵⁸ , czego najczęstszym powodem jest wiek sieci.
	(vi) <i>Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</i>	<ul style="list-style-type: none"> – w 2018 r. widoczny był wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie (32,9%), jednak podstawową metodą unieszkodliwiania w dalszym ciągu jest ich składowanie, – wśród najważniejszych problemów wymienia się m.in.: brak PSZOK w niektórych gminach województwa, brak kompleksowych rozwiązań zapewniających zagospodarowanie odpadów wydzielonych w RIPOK-ach, zwłaszcza frakcji nienadających się do recyklingu, zbyt mały udział selektywnego zbierania u źródła, – konieczny jest dalszy rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów zapewniający pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu oraz rozwój instalacji do przetwarzania bioodpadów, – niezbędne jest wykorzystanie nowoczesnych technologii i systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (z otwarciem na wykorzystanie rozwiązań z zakresu ekoinnowacji).
	(vii) <i>wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zjawiska stanowiące główne przyczyny utraty różnorodności biologicznej narastają - zagrożone degradacją cennych zasobów przyrodniczych są w szczególności tereny województwa opolskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego⁵⁹, – znaczna część lasów województwa (ok. 82,7 tys. ha, tj. 33,2% pow. lasów, wzrost ok. 25,5% w okresie 2011-2016) wykazuje uszkodzenia przemysłowe (po województwie śląskim najwyższy odsetek w kraju) - region charakteryzuje się jednym z najwyższych w Polsce i w Europie zagrożeniem przez czynniki antropogeniczne, takich jak emisje szkodliwych gazów i pyłów, powodujące uszkodzenia koron drzew⁶⁰, – odwodnienia siedlisk (wynikające głównie z prowadzonych na dużą skalę w latach 50-tych i 70-tych melioracji) doprowadziły do sytuacji, w której torfowiska i inne mokradła w fazie akumulacji występują głównie w izolowanych enklawach (...). W skali całego kraju bardzo niekorzystny jest nieprzerwany odpływ wody ze źle zmeliorowanych obszarów (...)⁶¹, – główne przyczyny utraty bioróżnorodności: <ul style="list-style-type: none"> • zmiany użytkowania gruntów i mórz, • nadmierna eksploatacja zasobów,

⁵⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁵⁹ *Ibidem*, s. 37-38

⁶⁰ *Raport 2018 o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole, listopad 2018, s. 12.

⁶¹ *Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań (na lata 2006 - 2013)*, Warszawa 2006, s. 13 i 22.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatu, zanieczyszczenia, • występowanie inwazyjnych gatunków obcych⁶². <p>– ze względu na niekorzystne uwarunkowania środowiskowe kluczowa jest ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w ich naturalnym środowisku i w ekosystemach zastępczych,</p> <p>– konieczne są działania rekultywacyjne na terenach zdegradowanych i przemysłowych, a także tworzenie zielonej infrastruktury, centrów ochrony różnorodności biologicznej, centrów edukacyjnych i ekoturystycznych, m.in parków miejskich i ogrodów botanicznych, ekoparków czy banków genów.</p>
	<p>(viii) <i>Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</i></p>	<p>– rozwój proekologicznych rozwiązań systemu transportu publicznego oraz infrastruktury rowerowej jest niezmiernie ważny dla zmniejszenia stopnia zanieczyszczenia powietrza,</p> <p>– region charakteryzuje się najniższym w kraju wskaźnikiem przewozów pasażerskich komunikacją miejską (2018 r. - 26,21 przewozu na jednego mieszkańca, przy średniej w Polsce 98,25)⁶³,</p> <p>– stan taboru w miastach obsługiwanych przez komunikację miejską nie jest adekwatny do potrzeb,</p> <p>– brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej i wyeksploatowany, nieekologiczny tabor są przyczyną wzrostu zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz systematycznego spadku zainteresowania usługami komunikacji publicznej,</p> <p>– pomimo znacznego zasięgu terytorialnego Aglomeracji Opolskiej i odpowiedniego układu linii kolejowych brak jest kolei aglomeracyjnej,</p> <p>– zmiany modelu życia oraz wzrostu rozwoju turystyki rowerowej,</p> <p>– zmniejszenie niskiej emisji pochodzącej z ruchu samochodów poprzez promocję transportu zbiorowego,</p> <p>– Woj. opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń należy do grupy regionów o znacznej skali obciążeń środowiska. W województwie funkcjonują dwie strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza: Miasta Opola oraz opolska. Na podstawie dokonanej oceny jakości powietrza za rok 2019⁶⁴, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, wskazano przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia zanieczyszczeń (PM10, benzopirenu) dla obu stref (Klasa strefy C).</p>

⁶² Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia, Bruksela, dnia 20.5.2020 r. COM(2020) 380 final, s. 2.

⁶³ Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii rozwoju województwa opolskiego do 2030 roku (s. 64).
Link do dokumentu: <https://bip.opolskie.pl/wp-content/uploads/2020/11/40.-Diagnoza-regionalna.pdf>

⁶⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim (Raport wojewódzki za rok 2019), Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Opole 2020, s. 86.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
<p>Cel Polityki 3. <i>Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności</i></p>	<p>(ii) <i>Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – pomimo realizacji w ostatnich latach ważnych inwestycji w sieci dróg lokalnych oraz wojewódzkich, spójność transportowa regionu nie poprawiła się w sposób wystarczający, – wzrost natężenia ruchu, liczne „wąskie gardła” powodują narastanie niekorzystnych oddziaływań transportu drogowego na środowisko (hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza) oraz uciążliwości dla uczestników ruchu drogowego, w tym strat czasu i zagrożeń bezpieczeństwa, – rozwój sektora transportu leży w strategicznym interesie województwa i stanowi istotny czynnik atrakcyjności inwestycyjnej regionu przy jednoczesnym wzroście jakości życia mieszkańców i możliwości rozwoju gospodarczego, – konieczne jest zapewnienie dostępności zarówno do sieci infrastruktury TEN-T, terenów inwestycyjnych, przejść granicznych, jak też obiektów i szlaków drogowych oraz kolejowych o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego regionu.
<p>Cel Polityki 4. <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)</i></p>	<p>(ii) <i>Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – w regionie konieczne jest podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia infrastruktury edukacyjnej, w szczególności dla szkół ponadpodstawowych i placówek kształcenia ogólnego, zawodowego oraz ustawicznego, – wiele placówek oświatowych Opolszczyzny odbiega od wymaganych standardów i tym samym nie spełnia oczekiwań regionalnego rynku pracy, dlatego konieczna jest poprawa dostępu do nowoczesnej bazy lokalowej oraz dydaktycznej, – istotne jest wzmocnienie infrastruktury w zakresie stosowania narzędzi TIK w procesie edukacji, co umożliwi uczniom nabycie umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym, – pandemia COVID-19 uwiaryściła potrzeby regionu w zakresie np. ograniczonego dostępu do szerokopasmowych łączy internetowych, – wzmocnienie i unowocześnienie infrastruktury szkoleniowej w regionie umożliwi szkołom tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy.
	<p>(iii) <i>Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach, oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba miejsc w mieszkaniach chronionych w 2019 r. w woj. opolskim wynosiła 186 (wzrost o 85 miejsc w stosunku do 2015 r.), – liczba miejsc w mieszkaniach chronionych w woj. opolskim w 2020 r. wyniosła 235 (o 133% więcej niż w 2015 r.), z tego: <ul style="list-style-type: none"> • 52 miejsca (22%) przypadają dla młodzieży opuszczającej placówki opieki i wychowania; • 97 miejsc (41%) przeznaczonych było dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zagrożonych przemocą domową (miejsca interwencyjne); • 86 miejsc zajmowały osoby starsze oraz mające

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<i>zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</i>	<p>trudności w samodzielnym funkcjonowaniu (37%).</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba Zakładów Aktywności Zawodowej w woj. opolskim w 2020 r. - 5, – wskaźnik zatrudnienia ogółem w 2020 r. w ZAZ na 10 tys. osób niepełnosprawnych - 26,5%, – w woj. opolskim nie ma rodzinnych domów pomocy społecznej - w Polsce liczba rodzinnych domów pomocy społecznej wynosi 47 (354 miejsca), – 8 gmin nie posiada żadnego lokalu mieszkalnego na najem socjalny; w 2020 r. podobnie jak w ubiegłych latach, liczba lokali socjalnych w woj. opolskim była mniejsza niż liczba oczekujących (na mieszkanie socjalne oczekiwały 1 503 osoby), – wg stanu na 2020 r. w domach pomocy społecznej w regionie przebywają 3 082 osoby, podczas gdy np. w dziennych domach pomocy - 1 584 osób (spadek w stosunku do 2019 r. o 17 osób), – w 2020 r. liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej obejmowała 978 podmiotów (o 16 mniej niż w 2019 r.) - największy spadek dotyczył rodzin niezawodowych i spokrewnionych, – liczba miejsc w 2020 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych była mniejsza niż w poprzednich latach i wyniosła 479 (w 2019 r. – 510, w 2018 r. – 521, a w 2017 r. – 532).
	<p>(v)</p> <i>Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</i>	<ul style="list-style-type: none"> – z uwagi na potrzebę wzrostu jakości życia mieszkańców woj. opolskiego, niezwykle istotna jest dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej, – udział procentowy osób powyżej 65 r.ż. zwiększył się z 20% obecnie do 36% w 2030 r., – bardzo niska liczba lekarzy o specjalizacji geriatrycznej – 12 lekarzy na całe województwo, – liczba łóżek opieki paliatywnej i hospicyjnej w regionie kształtuje się obecnie poniżej średniej (1,48 na 10 tys. osób w regionie oraz 1,74 w kraju) i osiąga nieakceptowalny społecznie i medycznie poziom, – niewystarczające zasoby sprzętowe w placówkach medycznych, w tym zwłaszcza podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, – słabo rozwinięta infrastruktura opieki podstawowej i ambulatoryjnej, – braki w zakresie specjalistycznego sprzętu medycznego w POZ-ach oraz lekarzy (szczególnie o specjalizacji pediatrycznej i geriatrycznej), – liczba lekarzy wg miejsca pracy na 10 tys. osób w 2019 r. wynosiła 20,1 przy średniej krajowej 23,7.
<p>Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu</p>	<p>(a)</p> <i>Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy,</i>	<ul style="list-style-type: none"> – woj. opolskie wciąż charakteryzuje się niższymi, w stosunku do kraju, wskaźnikami dot. aktywności zawodowej i wskaźnikiem zatrudnienia - w III kwartale 2020 r. wskaźnik aktywności zawodowej zatrudnienia był niższy o 1,45 p.p. niż w analogicznym okresie 2019 r., współczynnik aktywności zawodowej

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
<p>społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS)</p>	<p><i>w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> o 0,9 p.p., a wskaźnik zatrudnienia o 0,9 p .p.⁶⁵, – na koniec 2020 r. w woj. opolskim zarejestrowanych było 24 976 osób bezrobotnych i liczba ta była wyższa od stanu na koniec roku 2019 o 4 030 (wzrost o 19,2%), – bezrobocie w sposób znaczący dotknęło osoby relatywnie młode, tj. do 30 roku życia. Chociaż ich całkowita liczba (9 655) była o 1 225 mniejsza od ubiegłorocznej, to jednak w skali całego napływu uległa procentowemu zwiększeniu. W badanym okresie w 2019 r. rejestracje osób do 30 roku życia stanowiły 36,6% całkowitego napływu, w 2020 roku było to 37,5% (wzrost o 0,9 p.p)⁶⁶, – liczba biernych zawodowo wg BAEL (I kwartał 2019 r.) wynosiła 336 000 i stanowiła 45,6% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 44,1%) - niewielki spadek ich populacji w stosunku do 2015 (o ok. 16 000), natomiast wzrost na przestrzeni roku o 2,8%. W strukturze osób biernych zawodowo przeważają kobiety (63,9%) i udział ich zwiększył się na przestrzeni roku⁶⁷, – główną przyczyną bierności zawodowej w 2018 r. w okresie po emeryturze były obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (liczba osób biernych zawodowo z tej przyczyny wyniosła 62 tys.)⁶⁸, – na koniec grudnia 2020 r. większość wśród ogółu bezrobotnych stanowiły kobiety: 13 815 osób o 1 737 więcej niż na koniec 2019 r.), których udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w naszym regionie wyniósł 55,3% (mniej o 2,4 p.p. niż w grudniu 2019 roku)⁶⁹, – niezadawalający poziom przedsiębiorczości - nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (w latach 2015-2018 o 69) - wskaźnik znacznie poniżej średniej krajowej⁷⁰
	<p>(d) <i>Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – rosnący stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, – po 2020 r. na jedną osobę w wieku poprodukcyjnym, pracować będą mniej niż 3 osoby w wieku produkcyjnym, a w 2050 r. już tylko 1 osoba w wieku produkcyjnym (1,2 osoby)⁷¹, – rosnąca liczba osób pracujących w sektorze przemysłu i usług oraz rosnąca liczba nowopowstających miejsc pracy wskazuje, że w przedsiębiorstwach występować

⁶⁵ Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie opolskim w I kwartale 2019 r. GUS Opole, s. 1.

⁶⁶ Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2020 r.. WUP Opole, s. 8.

⁶⁷ Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie opolskim w I kwartale 2021 r. GUS Opole, 30.06.2021 r., s. 4.. GUS, s. 15,

⁶⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS.

⁶⁹ Analiza sytuacji na rynku pracy (...), op. cit., s. 17.

⁷⁰ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁷¹ Analiza sytuacji (...), op.cit., s. 21.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<p><i>i dobrze dostosowanego środowiska pracy, w które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia</i></p>	<p>będzie zapotrzebowanie na podnoszenie i zdobywanie nowych kwalifikacji wśród pracowników,</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawiająca się kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw, na którą wskazuje wzrost PKB sprawia, że przedsiębiorstwa coraz częściej będą mogły partycypować w kosztach podnoszenia kwalifikacji, – najwyższy w kraju odsetek orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy – 52,2%, – niski wskaźnik zgłaszalności na badania profilaktyczne, – bardzo niska aktywność fizyczna mieszkańców województwa.
	<p>(f) <i>Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – znaczne dysproporcje wewnątrzterytorialne w zakresie dostępu do wychowania przedszkolnego. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2018 r. w woj. opolskim wynosił 92% (Polska 89,5%): <ul style="list-style-type: none"> • w miastach 107,3% (Polska 103,4), • na wsi 75,2% (Polska 70,5), – liczba dzieci w wieku przedszkolnym w roku 2020/2021: 32 582, – liczba uczniów w szkołach ogólnodostępnych w roku szkolnym 2020/2021: 141 091, – liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność lub inną przyczynę w roku szkolnym 2020/2021: 5 178, – odsetek młodzieży w woj. opolskim, która nie zdała egzaminu maturalnego w 2018 r. w regionie wynosił blisko 22% (natomiast w kraju świadectwo dojrzałości otrzymało 79,7% uczniów, którzy przystąpili do egzaminów), – odsetek młodzieży w regionie, która w 2018 r. nie uzyskała zaliczenia z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie wynosił ok. 26% (natomiast w kraju świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie otrzymało 75,28%), – słabością kształcenia jest niewystarczające przygotowanie do zawodu oraz kształcenie praktyczne, – osoby młode (15-34 lata) niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się w regionie w 2018 r. stanowiły 15% (Polska 14,4%), – największą grupę bezrobotnych w regionie w 2019 r. stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (30,0%), zasadniczym zawodowym (27,6 %) i policealnym (19,6%), – wśród bezrobotnych absolwentów ok. 30% stanowią absolwenci szkół zawodowych.
	<p>(g) <i>Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata) w 2018 r. stanowiły jedynie 3,7% (Polska 5,7%), – szacuje się, że w 2030 r. odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu wynosić będzie 3,57%,

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<p><i>kwalfikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – szkoły i uczelnie z opóźnieniem reagują na zmiany zachodzące na rynku pracy, – wyniki badania PIAAC wskazują na niski poziom kompetencji kluczowych Polaków, – odsetek osób posiadających podstawowe lub ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe w regionie był jednym z najniższych w kraju i w 2018 r. - kształtował się na poziomie 41%, podczas gdy np. w województwie mazowieckim odsetek ten wynosił 54%, – zbyt niski stopień stosowania w procesie edukacji narzędzi i środków ICT oraz eksperymentu w edukacji.
	<p>(h) <i>Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – pogłębiające się dysproporcje w poziomie życia poszczególnych grup społecznych - przyczyn dyskryminacji doświadczają głównie osoby chore, z niepełnosprawnościami, mieszkańcy obszarów charakteryzujących się najgorszymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego i związanymi z tym bezrobociem i ubóstwem, – liczba biernych zawodowo wg BAEL (I kwartał 2021 r.) wynosiła 307 000 i stanowiła 42,6% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 42,7%) - wzrost na przestrzeni roku o 1,9%. W strukturze osób biernych zawodowo przeważają kobiety - ich udział był wyższy w województwie i kraju (odpowiednio: 63,5 % wobec 61,7%), – niekorzystne uwarunkowania określonych obszarów województwa, co potwierdza wskaźnik deprivacji lokalnej, który w przypadku niektórych powiatów / gmin spada bardzo powoli, – najważniejszymi powodami udzielania pomocy społecznej pozostają: bezrobocie oraz ubóstwo – w 2018 r. długotrwale korzystający ze świadczeń pomocy społecznej stanowili prawie 2/3 ogółu klientów (58,14%)⁷², – słaba oferta dotycząca aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz innych grup najbardziej oddalonych od rynku pracy - liczba instytucji oferujących specjalistyczne usługi w tym zakresie utrzymuje się na niezadawalającym poziomie (wg stanu na 31.12.2020 r. w regionie: 5 ZAZ, z zatrudnionymi 224 osoby z niepełnosprawnościami, 5 CIS, 10 KIS, 15 WTZ), – liczba przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych w 2021 r. wynosiła 39 i wzrosła nieznacznie w stosunku do 2015 r. (tylko o 9 podmiotów). W powiatach: opolskim, krapkowickim i namysłowskim

⁷² Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2020 r., ROPS, czerwiec 2021 r., s. 59 i 65.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<p>nie funkcjonuje ani jedno przedsiębiorstwo społeczne⁷³,</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odniesieniu do podmiotów ekonomii społecznej z obszaru reintegracji społeczno-zawodowej w stosunku do 2018 r. w regionie wzrosła jedynie liczba zakładów aktywności zawodowej (z 2 do 5), natomiast liczba uczestników zajęć wzrosła jedynie o 57⁷⁴ osób z niepełnosprawnościami biernie zawodowo stanowią w regionie aż 80% całej populacji tej grupy⁷⁵.
	(i) <i>Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</i>	<ul style="list-style-type: none"> – skokowy wzrost liczby cudzoziemców w regionie - na koniec grudnia 2018 r. w woj. opolskim liczba obywateli państw trzecich zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalno – rentowych wynosiła ponad 17 tys. osób (zwłaszcza obywatele Ukrainy, Mołdawii i Białorusi), – liczba imigrantów zameldowanych na pobyt stały w regionie wynosiła w 2019 r. 1 315 osób (wzrost o 68 osób w porównaniu z 2018 r.), natomiast liczba imigrantów zameldowanych na pobyt czasowy w 2019 r. wyniosła 6 698 (wzrost o 655 osób w odniesieniu do 2018 r.), – w regionie obserwuje się stały wzrost pozwoleń na pracę dla cudzoziemców: 808 w 2013 r., 1219 w 2015 r., 2 808 w 2016 r. oraz skok aż do 5 807 w 2017 r. i 9 584 w 2019 r. (z zastrzeżeniem, że ta sama osoba może uzyskać więcej niż jedno pozwolenie w ciągu roku).
	(j) <i>Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – według ostatniego spisu powszechnego z 2011 r. wśród mieszkańców Opolszczyzny przynależność do rromskiej mniejszości etnicznej zadeklarowało 1,1 tys. osób⁷⁶ (choć sami Romowie podkreślają, że jest ich trzy razy więcej). Wg danych z tego samego roku w kraju zamieszkuje 16 tys. Romów, – tylko 2% Romów posiada wyższe wykształcenie (najmniej ze wszystkich mniejszości), średnie wykształcenie posiada niespełna 7%. Romów, niższe niż średnie ma 82% Romów, – udział dzieci rromskich w szkołach specjalnych w stosunku do ogólnej liczby dzieci z tej mniejszości uczęszczających do szkół, w 2019 r. wynosił 18,25% i wzrósł w stosunku do wcześniejszego okresu o ok. 8,5 p.p., – według sprawozdań wojewodów z realizacji Programu rromskiego, w roku szkolnym 2012/2013 w stosunku do roku szkolnego 2004/2005: udział dzieci rromskich realizujących obowiązek szkolny w liczbie dzieci rromskich objętych tym obowiązkiem zmniejszył się z 88,8% do 88,2%, – duża liczba dzieci rromskich przedwcześnie opuszcza szkołę (ok. 45%) - powodami tego zjawiska są m.in.:

⁷³ *Ibidem*, s. 101-102.

⁷⁴ *Ibidem*, s. 102

⁷⁵ Bank Danych Lokalnych, GUS.

⁷⁶ *Ibidem*.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<p>przekonanie o wystarczającym poziomie edukacji oraz tradycja wczesnego zawierania małżeństw i ciąży (badania Agencji Praw Podstawowych UE z 2016 r.),</p> <ul style="list-style-type: none"> – według badań Agencji Praw Podstawowych UE z 2016 r. w Polsce do szkoły nie uczęszcza ok. 13% dzieci romskich, – stopa bezrobocia wśród Romów w 2013 r. wyniosła 70,3%, tj. była niższa o 2,1% od poziomu z 2005 r. (w poszczególnych latach okresu 2005–2013 współczynnik ten wynosił średnio 74,6%),
	<p>(k)</p> <p><i>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – brak kadry medycznej, szczególnie lekarzy specjalistów (m.in. w dziedzinie pediatrii, geriatrici) jest ograniczeniem w dostępie do opieki zdrowotnej, – długie kolejki do świadczeń oraz niedostatecznie rozwinięta podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna, – wydłużające się przeciętne trwanie życia, – wzrastający wiek matki, – niska dzietność, – nasilający się proces starzenia ludności, – znaczący wzrost liczby osób starszych z 20% ogółu społeczności (obecnie) do 36% w 2030 r. spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi i świadczenia zdrowotne (w tym rehabilitacyjne), a także wymaga reorganizacji opieki zdrowotnej, – konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu opieki domowej dla osób starszych, w tym potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu⁷⁷, – konieczność dostępności do opieki długoterminowej i hospicyjnej oraz wzmacnianie powiązań z opieką społeczną w celu zaspokajania potrzeb osób starszych, w tym z niepełnosprawnościami (usługi opiekuńcze i asystenckie).
	<p>(l)</p> <p><i>Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – konieczność ograniczania liczby rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, na rzecz wzrostu liczby rodzin zawodowych, – wg danych na rok 2020 w woj. opolskim w systemie pieczy zastępczej umieszczonych było 1973 dzieci, z czego: <ul style="list-style-type: none"> • 479 przebywało w jednej z 24 placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w regionie (w wieku do lat 6 – 38 dzieci, w wieku 7-13 lat – 167 dzieci), • 1494 dzieci umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej, – 3-krotnie więcej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–

⁷⁷Diagnoza problemu depopulacji oraz trendów wynikających z prognoz ludnościowych w województwie opolskim. Przegląd, programów, działań i instrumentów realizowanych na poziomach: lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, mających na celu przeciwdziałanie depopulacji, Raport cząstkowy I, Opole, kwiecień 2019 r.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<p>wychowawczych, niż w rodzinnych domach dziecka,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wg danych na 2019 rok: <ul style="list-style-type: none"> • w województwie opolskim liczba bezdomnych szacowana jest na 849 osób (~2% ogółu bezdomnych w Polsce), • większość z bezdomnych to mężczyźni (82%) populacji, • 46% bezdomnych to osoby w wieku 41-60 lat, dzieci stanowią 3-4% szacowanej populacji, • najwięcej bezdomnych (37%) charakteryzuje się niskim wykształceniem (maksymalnie gimnazjalnym), • około 1/4 to bezdomni chroniczni, tj. tacy, których czas bezdomności przekracza 10 lat, • zdecydowana większość bezdomnych przebywa w placówkach instytucjonalnych (80%), reszta zajmuje miejsca niemieszkalne oraz pustostany, czy też przebywa w obrębie ogrodów działkowych (20%), • głównym źródłem dochodu bezdomnych jest zasiłek z pomocy społecznej (38%), – liczba rodzin w gminach, korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności w 2020 r. - 1092, – liczba miejsc w instytucjach (noclegownie, schroniska, ogrzewalnie itp.) w 2020 r. - 810,
<p>Cel Poltyki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych</p>	<p>(i) <i>Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – miasta są ogniskami rozwoju społeczno-gospodarczego, a zlokalizowane w nich funkcje i instytucje oraz zasoby są podstawą organizacji przestrzennej, w tym tworzenia i istnienia relacji miasto-otoczenie na różnych poziomach: regionalnym, subregionalnym i lokalnym, – działania będą realizowane przez projekty wynikające ze strategii terytorialnych (ZIT i IIT), – doświadczenia z perspektywy finansowej 2014-2020 wskazują, że współpraca między JST jest pozytywnym i niezbędnym elementem do realizacji potrzeb społecznych, – wsparcie zrównoważonego rozwoju gmin miejskich będzie realizowane m.in. poprzez projekty z zakresu kultury i turystyki, bazujące na potencjale endogenicznym danego obszaru, – wzmocnienie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi stanowi główne wyzwanie polityki spójności na lata 2021-2027, – region zróżnicowany kulturowo z bogatym dorobkiem kulturalnym (materialnym i niematerialnym), a co za tym idzie zasadne jest wzmocnienie regionalnej oferty turystycznej, opartej na zasobach dziedzictwa kulturowego, naturalnego i bogactwie krajobrazu, jako obszaru o znacznym potencjale rozwoju i tworzenia miejsc pracy,

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		<ul style="list-style-type: none"> – celem interwencji będzie zapewnienie mieszkańcom regionu równego dostępu do kultury, jak również realizacji funkcji społecznych i ogólnorozwojowych pełnionych przez instytucje sektora kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki, – konieczność wspierania walorów i usług turystycznych, – niska aktywność kulturalna mieszkańców, – wsparcie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych będzie odpowiedzią na koncentrację problemów społecznych i gospodarczych w ośrodkach miejskich, borykających się z wyzwaniami rozwojowymi, tj. wysoka stopa bezrobocia, niski poziom aktywności gospodarczej, wyższe występowanie zjawisk patologicznych, – zwiększenie współpracy w zakresie współdecydowania oraz współzarządzania procesami rozwojowymi przez samorządy terytorialne i społeczeństwo obywatelskie (oddolne inicjatywy społeczności lokalnych), – działania będą uzupełnione o wybrane działania z CP2, CP4 realizowane w sposób zintegrowany w ramach instrumentu ZIT w oparciu o strategię terytorialne.
	<p>(ii) <i>Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – administracyjnie województwo opolskie dzieli się na 12 powiatów, w tym 1 powiat grodzki (Opole) oraz 71 gmin (w tym 3 miejskie, 33 miejsko-wiejskie i 35 wiejskich), – obszary wiejskie stanowiące ok. 90 % obszaru regionu (gminy relatywnie wielofunkcyjne z dobrze rozwiniętym sektorem rolniczym) wymagają skutecznych inwestycji, by region w dalszym ciągu się rozwijał, a ludzie chcieli tu żyć i pracować, – podejmowanie działań mających na celu zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, m.in. przez projekty z zakresu kultury i turystyki, bazujące na potencjale endogenicznym danego obszaru, – wzmocnienie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi – główne wyzwanie polityki spójności na lata 2021-2027 oraz odzwierciedlenie w wizji rozwoju Województwa Opolskiego do 2030⁷⁸, – obszary wiejskie mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, – szansą rozwojową regionu jest pełniejsze wykorzystanie potencjałów terytorialnych obszarów wiejskich - istotne jest w tym zakresie m.in. wspomaganie rewitalizacji tych obszarów, – niezbędna jest interwencja na rzecz kompleksowej rewitalizacji obszarów wiejskich borykających się z problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi i środowiskowymi celem ograniczenia ich dalszej degradacji i peryferyalizacji rozwojowej, – działania będą uzupełnione o wybrane działania z CP2,

⁷⁸ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030*, Załącznik do uchwały Nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 roku, Opole, październik 2021 r.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		CP4 realizowane w sposób zintegrowany w ramach instrumentu ZIT w oparciu o strategię terytorialną, – wsparcie realizowane w formie dotacyjnej.

*Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

2. PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA

Tabela 1 T: Struktura programu*

Nr	Tytuł	POMOC TECHNICZNA	Podstawa obliczania	Fundusz	Kategoria wspieranego regionu	Wybrany cel szczegółowy (CS)
1	INNOWACYJNE I KONKURENCYJNE OPOLSKIE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
						iii
						iv
2	ZIELONE OPOLSKIE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
						iv
						v
						vi
						vii
3	NISKOEMISYJNE OPOLSKIE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	viii
4	LEPIEJ POŁĄCZONE OPOLSKIE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	ii
5	OPOLSKIE SILNE SPOŁECZNIE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFS+	Region słabiej rozwinięty	a
						d
						f
						g
						h
						i
						j
						k
				l		
EFRR	Region słabiej	ii				

Nr	Tytuł	POMOC TECHNICZNA	Podstawa obliczania	Fundusz	Kategoria wspieranego regionu	Wybrany cel szczegółowy (CS)
					rozwinięty	iii
						v
6	EUROPA BLIŻEJ MIESZKAŃCÓW OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
7	POMOC TECHNICZNA	Tak	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR/EFSA+	Region słabiej rozwinięty	nie dotyczy

* Informacje dotyczące tej tabeli będą służyć jako wkład techniczny przy wypełnianiu innych pól i tabeli we wzorze w formacie elektronicznym. Nie dotyczy EFRR.

2.1 INNOWACYJNE I KONKURENCYJNE OPOLSKIE

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

2.1.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Jednym z czynników poziomu rozwoju gosp. woj. opolskiego jest działalność innowacyjna przedsiębiorstw związana z działaniami naukowymi, technicznymi, organizacyjnymi, finansowymi oraz komercyjnymi, które prowadzą do wdrażania innowacji. Działalność taka powinna przyczyniać się do poprawy poziomu atrakcyjności regionu dla inwestorów, ale na terenie woj. opolskiego wskazana jest ona jako obszar nierównomiernego rozwoju.

W latach 2017-2019 w regionie udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących ze sobą w działalności innowacyjnej był wysoki, natomiast udział przedsiębiorstw usługowych wdrażających innowacje był niski. Wyróżnikiem regionu jest wysoko rozwinięty przemysł, który generuje 31,7% (dane z 2018 r.) wartości dodanej brutto (ogółem w Polsce wielkość ta wynosi 25,9%)⁷⁹

W latach 2017-2019 średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w kraju kształtował się na podobnym poziomie, ale duże zmiany istniały w poszczególnych województwach. W większości z nich uległ on zmniejszeniu w stos. do lat ubiegłych, w tym najbardziej w woj. opolskim (o 4,5 p.p. dla przedsiębiorstw przemysłowych oraz 14,6 p.p. dla usługowych)⁸⁰. Pomimo przeznaczenia 189,3 mln zł z RPO WO 2014-2020 na wsparcie 87 projektów z obszaru innowacji, Opolszczyzna najslabiej wypadła w kraju pod kątem odsetka innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych. W gospodarce regionu znaczącą rolę odgrywa sektor przemysłowy, podobnie w całej Polsce. Istnieje więc potrzeba silniejszej koncentracji działań dotyczących przezwyciężenia barier we wprowadzeniu innowacji w przedsiębiorstwach usługowych, a także działań poprawiających dalszą poprawę poziomu innowacyjności pozostałych przedsiębiorstw.

Badanie mające na celu identyfikację i ocenę potencjału badawczo-rozwojowego i innowacyjnego przedsiębiorstw regionu i ich współpracy z sektorem B+R oraz ocenę interwencji w zakresie RPO WO 2014-2020 wskazuje na większą aktywność badawczo-rozwojową MŚP. Do jej efektów należały najczęściej: wdrożenie nowych produktów/procesów/usług, rozwój nowych technologii, zatrudnienie nowych specjalistów oraz realizacja nowych projektów B+R. Wdrożenie wyników prac B+R do gospodarki w związku ze wsparciem z RPO WO 2014-2020 nastąpiło w 36,1% badanych

⁷⁹ Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w przekroju regionów w 2018 r., GUS 2020.

⁸⁰ Analiza statystyczna GUS „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2016–2018”, „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2017–2019”

przedsiębiorstw. W 92,3% dotyczyło wprowadzenia na rynek nowych produktów oraz w 19,2% sprzedano technologie innym przedsiębiorstwom⁸¹.

Współpraca opolskich uczelni z przedsiębiorcami w latach 2017-2019 znacznie wzrosła w odniesieniu do lat ubiegłych. Spośród opolskich przedsiębiorstw przemysłowych współpracę z uczelniami zadeklarowało 20% (w Polsce ok. 13%), a z publicznymi instytutami badawczymi w skali regionu deklaruje 7,7% przedsiębiorstw przemysłowych, co jest zbliżone do kraju (7,8%)⁸². Z uczelniami w zakresie działalności innowacyjnej współpracuje 14,3% przedsiębiorstw usługowych (w Polsce 8,4%), a z publicznymi instytutami badawczymi – 2% (w Polsce 5,9%).

Aby podnieść poziom innowacyjności opolskich przedsiębiorstw, niezbędne jest dalsze inwestowanie w infrastrukturę oraz wspieranie działalności B+R, a także transfer wiedzy z sektora B+R do przedsiębiorstw, m.in. w kierunku wykorzystania rozwiązań z zakresu ekoinnowacji i transformacji cyfrowej.

Kontynuacja działań wspierających współdziałanie przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi zaowocuje w większym stopniu zaawansowaną technologią produktów oraz powstaniem nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych.

Dla poprawy konkurencyjności regionalnej gospodarki w cs (i) przewiduje się dalsze wspieranie inwestycji w infrastrukturę B+R organizacji badawczych oraz szkół wyższych. Zużycie aparatury naukowej jest bardzo wysokie, przedsiębiorstwa nadal nie mają wystarczającego wsparcia w zakresie możliwości wdrażania nowych technologii, co wstrzymuje rozwój przedsiębiorczości w regionie. Unowocześnienie infrastruktury w zakresie badań, rozwoju i innowacji stanowić będzie skuteczną odpowiedź sektora nauki na potrzeby przedsiębiorstw we wdrażaniu nowych technologii, a także umożliwi rozwój zaplecza naukowego, pozwalającego na pełne wykorzystanie i podniesienie potencjału kadry naukowej.

Do realizacji interwencji w ramach cs (i) istotne znaczenie ma RSIWO2030 tworzona przy współpracy przedstawicieli najważniejszych środowisk (interesariuszy innowacji) w regionie, tj.: przedsiębiorców, jednostek badawczo-naukowych, organizacji badawczych, samorządów, IOB oraz innych podmiotów systemu innowacji. Regionalne inteligentne specjalizacje obejmują:

- technologie chemiczne,
- zrównoważone technologie budownictwa i drewna,
- technologie przemysłu maszynowego i metalowego,
- technologie rolno – spożywcze,
- procesy, produkty i usługi ochrony zdrowia i jakości życia,

które będą podstawą wskazania strategicznych inwestycji w infrastrukturę B+R w regionie.

Wsparcie jednostek naukowych, organizacji badawczych i szkół wyższych w sferze B+R przyczyni się do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych przez poszerzenie współpracy między instytucjami naukowymi a przedsiębiorstwami, poprawę zdolności rynkowych jednostek B+R, wzrost innowacji w przedsiębiorstwach, promowanie postaw przedsiębiorczych w nauce, a także zwiększy poziom komercyjnego wykorzystania infrastruktury B+R. Rozwijane będą centra badań i rozwoju, wzmacniające poziom współpracy pomiędzy publicznymi centrami badawczymi a sektorem przedsiębiorstw. Jednym z elementów wzmocnienia może być powstanie w centrach badawczych zespołów zorientowanych na obsługę klientów/przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych technologii oraz wsparcia i wdrażania wyników badań i ich komercjalizacji.

⁸¹Raport końcowy badania pn. *Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności, internacjonalizacji MSP i rozwój potencjału jednostek naukowo badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020*

⁸² <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleczenstwo-informacyjne/nauka-i-technika/dzialalnosc-innowacyjna-przedsiębiorstw-w-latach-2017-2019,2,18.html>.

Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury B+R ujęte w Kontrakcie Programowym (nie wynikające z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej), wynikające z agendy badawczej, zgodnej z regionalną inteligentną specjalizacją.

Wsparcie zostanie także przeznaczone na finansowanie usług proinnowacyjnych świadczonych przez IOB lub/ oraz regionalne ośrodki badawcze. Dotyczyć one będą m.in. prowadzenia prac B+R, czy wdrażania innowacji. Warunkiem udzielania wsparcia dla MŚP jest posiadanie akredytacji krajowej, której celem jest zapewnienie wysokiej jakości usług Ośrodków Innowacji w zakresie innowacyjnego rozwoju MŚP.

Ponadto planuje się udział regionu w projekcie InnoRegioLab⁸³ umożliwiającym m.in. testowanie i wdrażanie pilotażowo nowych instrumentów wsparcia w woj. opolskim. Projekt przyczyni się do budowania potencjału regionów m. in. w zakresie rozwoju mało doświadczonych IOB celem lepszego przygotowania ich do procesu akredytacji.

Wsparcie w cs (i) zostanie przeznaczone na budowę, rozbudowę oraz zakup wyposażenia dla zaplecza badawczo-rozwojowego w celu rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, czy wdrożenia wyników badań (element projektu). Możliwe będzie również wsparcie kompetencji, jako element projektu, jak też finansowanie procesu powstawania innowacji (od pomysłu do rynku) lub jego wybranych elementów, m.in.:

- badań naukowych i przemysłowych,
- prac rozwojowych (w tym etap prac demonstracyjnych),
- linii pilotażowych,
- działań w zakresie wczesnej walidacji produktów,
- zaawansowanych zdolności produkcyjnych,
- pierwszej produkcji.

W ramach cs (i) realizowane będą jedynie projekty umożliwiające rozwój branż zidentyfikowanych w RSIWO 2030 jako inteligentne specjalizacje regionalne.

Planowane typy przedsięwzięć:

- infrastruktura B+R jednostek naukowych i organizacji badawczych,
- infrastruktura B+R przedsiębiorstw,
- budowa potencjału regionu we wsparcia działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi,
- wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi,
- ekoinnowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową, m.in. działania zmierzające w kierunku gospodarki zasobooszczędnej np. program czystej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe,
- proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP (np. bony na innowacje),
- podnoszenie kompetencji jako uzupełniający element projektu.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

⁸³ Zgodnie z projektem FENG na lata 2021-2027 który zakłada wsparcie regionów w zakresie budowania potencjału B+R, w ramach którego regiony będą partycypować celem zdobycia wiedzy związanej z prowadzeniem działań z zakresu wsparcia B+R w formie odpowiadającej potrzebom danego regionu.

Główne grupy docelowe

MŚP, organizacje badawcze, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, pracowników organizacji badawczych oraz przedsiębiorstw zamierzających inwestować w zwiększenie potencjału badawczego, rozwój innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego. Konsekwencjami mogą być poczucie osamotnienia, depresja i lęki.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF w formie mieszanej⁸⁴ zaplanowane są w obszarze ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową.

⁸⁴ art. 58 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (...)

Wsparcie w pozostałym zakresie cs (i) będzie realizowane w formie dotacji. Przedsięwzięcia w obszarze prac B+R to rodzaj inwestycji, który sam w sobie nie jest bezpośrednio ukierunkowany na osiągnięcie terminowych zysków, a dodatkowo obciążone są one ryzykiem niepowodzenia. Wymagają dużego nakładu czasu i pracy, kosztem ograniczenia podstawowej działalności.

Zakłada się możliwość stosowania preferencji dla projektów realizowanych na terenach wpisujących się w OSI krajowe: miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją, które charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego oraz OSI regionalnego – ZIT Południowego.

W obszarze wsparcia dla proinnowacyjnych usług IOB generowane dochody, o ile występują, są niskie. Występuje zapotrzebowanie na publiczne wsparcie dla IOB w formie dotacyjnej.

2.1.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Specyficzny cel „Zatrudnienie i wzrost” lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	17	211
CP1	1.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO006	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	EPC	4	85
CP1	1.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO008	Nominalna wartość sprzętu na potrzeby badań naukowych i innowacji	EUR	5 300 000	12 700 000
CP1	1.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO010	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przeds.	13	161

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR001	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	nd	nd	50	IZ	-
CP1	1.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	13 200 000	IZ	-

2.1.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	001	1 050 000
				002	3 850 000
				004	12 900 000
				005	350 000
				006	1 750 000
				008	4 300 000
				009	1 125 000
				010	1 125 000
				012	4 300 000
				024	750 000
				025	750 000
028	1 500 000				

				029	1 500 000
				030	3 250 000
				075	2 500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01	36 000 000
				03	5 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	02	16 400 000

2.1.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

2.1.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Woj. opolskie pod względem dostępu gospodarstw domowych do Internetu zajmuje 6. miejsce w kraju. Udział gospodarstw domowych z dostępem do Internetu wzrósł w woj. opolskim z 44,1% w 2008 r. do 85,7% w 2020 r.⁸⁵

Z kolei w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. w regionie 97,4% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do internetu, przy przeciętnej w kraju 98,6%. Wartość tego wskaźnika plasowała region na ostatnim miejscu w rankingu województw. W 2020 r. własną stronę internetową w woj. opolskim posiadało jedynie 68,1% przedsiębiorstw (przy średniej krajowej 71,3%), a najczęściej wykorzystywaną funkcją strony internetowej była prezentacja wyrobów, katalogów lub cenników produktów i usług (z tej funkcji korzystało ponad 66,4% przedsiębiorstw)⁸⁶. Natomiast wykorzystywanie sieci komputerowych w zakresie otrzymywania zamówień deklarowało tylko 15,6% przedsiębiorstw (średnia krajowa to 17,9%).

Ponadto należy zauważyć, iż problemem rozwojowym woj. opolskiego jest mała dynamika rozwoju gospodarki względem innych województw, a tym samym spadek pozycji w hierarchii regionów. W związku z powyższym, jednym z kluczowych uwarunkowań rozwojowych dla woj. opolskiego jest tzw. inteligentna reindustrializacja polegająca na wdrażaniu w tradycyjnych sektorach przemysłu nowych cyfrowych rozwiązań techniczno-technologiczno-organizacyjnych, jak również tworzeniu warunków dla rozwoju nowych gałęzi przemysłu, w szczególności tych bazujących na technologiach cyfrowych i zdolnych do tworzenia produktów przełomowych⁸⁷, a także kierunkowanie działań MŚP w stronę transformacji względem Przemysłu 4.0.

W powyższych obszarach w dalszym ciągu identyfikuje się więc potrzeby inwestycyjne. Zgodnie z *Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027*⁸⁸, stosowanie technologii informacyjnych przez przedsiębiorstwa oraz obywateli i wykorzystywanie interakcji cyfrowych z administracją publiczną pozostaje na niskim poziomie.

Zalecenia Rady UE dla Polski w 2020 r.⁸⁹ odwołują się do wyzwań wynikających z kryzysu gospodarczego, będącego następstwem pandemii COVID-19, wskazując w szczególności na potrzebę promowania transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i administracji publicznej, podnoszenie umiejętności cyfrowych oraz przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia⁹⁰.

Niezbędne jest zatem dalsze inwestowanie w rozwój elektronicznych usług i zasobów cyfrowych dla obywateli i przedsiębiorstw, a także wdrażanie technologii cyfrowych w MŚP i administracji publicznej, jak również w narzędzia pozwalające na podniesienie poziomu odporności na cyberzagrożenia w regionie. Zakup sprzętu informatycznego powinien być elementem uzupełniającym projekt, niezbędnym do budowy, rozbudowy bądź modernizacji systemu teleinformatycznego, pod warunkiem, że przeprowadzona analiza wskazała na niedostępność zasobów.

⁸⁵ Bank Danych Lokalnych, GUS,

⁸⁶ *Ibidem*.

⁸⁷ Ekspertyza z realizacji badania *pn. Analiza powiązań (...)*, *op. cit.*, s. 53.

⁸⁸ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)* *op. cit.*, s. 68.

⁸⁹ Zalecenie Rady z dnia 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2020 r., s. 9.

⁹⁰ *Ibidem*.

W obszarze e-usług publicznych priorytetowo traktowane będą działania ukierunkowane przede wszystkim na dostarczenie dojrzałych e-usług polegających na udostępnieniu jak najszerszego zakresu usług świadczonych elektronicznie, umożliwiającą pełną interakcję, czyli możliwość załatwienia danej sprawy na odległość. Chcąc skutecznie wdrożyć e-usługi oraz podnieść kompetencje pracowników administracji publicznej projekty w tym zakresie uzupełnione będą o odpowiednie szkolenia. Realizacja zaplanowanych w cs (ii) działań doprowadzi do zwiększenia ilości usług oferowanych obywatelom w Internecie, co stanowić będzie odpowiedź na oczekiwania społeczne mieszkańców województwa i jednocześnie wpisuje się w cele określone przez KE na lata 2021 – 2027. Działania mające na celu informatyzację usług publicznych będą komplementarne w stosunku do działań realizowanych na poziomie centralnym oraz będą skoncentrowane na wdrażaniu systemów usprawnienia komunikacji pomiędzy systemami usługodawców, a regionalnymi lub krajowymi systemami. Wspierane będą działania zwiększające jakość oferty usług administracji samorządowej, a także instytucji publicznych za pośrednictwem istniejących i nowych technologii przyczyniających się do podniesienia jakości życia w regionie. Planowane jest m.in. rozszerzenie stosowania chmur obliczeniowych niezbędnych do rozwijania nowoczesnej administracji poprzez wdrażanie systemów zarządzania obiegiem dokumentów zintegrowanych z lokalnymi systemami dziedzinowymi. Wspierane będą również działania mające na celu promowanie platform rozwijających „inteligentne miasta”, umożliwiające rozwój np. Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS). Planowany jest także dalszy rozwój e-usług w zakresie rozwiązań Elektronicznej Platformy Administracji Publicznej. Przewidywane możliwości tworzenia nowych e-usług, rozwijanych na szczeblu regionalnym poprzez platformę usług regionalnych, nie będą powielają rozwiązań już istniejących, dostępnych na szczeblu centralnym, z którym poprzez odpowiednie interfejsy API mogą być sprzężone.

Dzięki rozwojowi e-usług publicznych np. przedsiębiorcy będą mieli możliwość szybszego załatwienia spraw, co ułatwi im prowadzenie działalności gospodarczej. Jednocześnie dostęp do treści cyfrowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, pozwoli im na ich skuteczne wykorzystanie do prowadzenia działalności gospodarczej.

Ponadto w ramach cs (ii) wsparcie zostanie ukierunkowane na projekty wdrożeniowe w zakresie e-zdrowia. Wymaga to dodatkowych inwestycji w infrastrukturę informatyczną, jak również stworzenia sieci współpracy jednostek medycznych na terenie województwa. Inwestycje te polegać będą przede wszystkim na tworzeniu systemów informatycznych w placówkach opieki zdrowotnej w regionie oraz zapewnienie ich interdyscyplinarności, cyfryzacji, tj. na przykład informatyzacja, e-rejestracja, elektroniczna dokumentacja medyczna, elektroniczna archiwizacja ze szczególnym naciskiem na bezpieczeństwo danych. E-działania w zakresie e-rejestracji i elektronicznej dokumentacji medycznej będą miały na celu wdrożenie w regionie lub w podmiotach leczniczych rozwiązań centralnych.

Warunkiem złożenia projektów z obszaru e-zdrowia jest posiadanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ministra właściwego ds. zdrowia w zakresie zgodności projektu z dokumentami strategicznymi i programowymi w obszarze zdrowia cyfrowego oraz jego komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami w zakresie e-zdrowia obowiązującymi na dzień złożenia wniosku o wydanie opinii.

Wsparciem zostanie objęta także digitalizacja zasobów naukowych, kulturowych i administracji, będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów. Wszystkie działania w tym zakresie powinny zakładać stosowanie standardów cyfrowych dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Digitalizacja zasobów naukowych, kulturowych i administracji będzie przeprowadzana zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r.⁹¹.

⁹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

W ramach cs (ii) realizowane przedsięwzięcia powinny wykazywać kompatybilność i komplementarność z planowanymi projektami w ramach programów krajowych FENG oraz FERC, a także interoperacyjność z obecnie istniejącymi/planowanymi projektami e-administracji.

Planowane typy przedsięwzięć.:

- wsparcie w zakresie wdrażania TIK w MŚP,
- usługi w zakresie e-zdrowia i e-administracji, w tym e-platformy,
- tworzenie i wprowadzanie mobilnych aplikacji do realizacji i wspomagania cyfrowych usług publicznych,
- cyfryzacja procesów występujących wewnątrz sektora administracji publicznej, w tym zakup sprzętu i oprogramowania,
- transformacja cyfrowa usług publicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i regionalnym,
- cyberbezpieczeństwo,
- rozwój infrastruktury danych przestrzennych,
- cyfryzacja urzędów i jednostek organizacyjnych w tym jednostek oświatowych, służby zdrowia, ośrodków kultury, bibliotek,
- digitalizacja i udostępnianie zasobów naukowych, kulturowych i administracji,
- usługi w zakresie e-zdrowia.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących TIK projekty skierowane będą do MŚP.

Dla przedsięwzięć dotyczących cyfryzacji zasobów i platform e-usług publicznych szczebla lokalnego, ponadlokalnego i regionalnego projekty skierowane będą do mieszkańców regionu oraz pracowników administracji publicznej.

W odniesieniu do rozwoju systemu usług w zakresie e-zdrowia projekty skierowane będą do pacjentów i kadry medycznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników przedsiębiorstw zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność oraz uczestników przedsięwzięć dotyczących cyfryzacji zasobów i platform e-usług publicznych szczebla lokalnego i regionalnego oraz rozwoju systemu usług w zakresie e-zdrowia może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF zostaną wykorzystane w formie mieszanej⁹² w zakresie wdrażania TIK w MŚP.

Wsparcie w formie dotacji przewidziane jest w obszarze dotyczącym cyfryzacji w JST oraz instytucjach publicznych. Będą to przedsięwzięcia o charakterze niekomercyjnym. W przypadku zastosowania instrumentów zwrotnych konieczne byłoby zagwarantowanie środków na spłatę zaciągniętych zobowiązań, co w efekcie mogłoby spowodować wzrost wydatków instytucji bez zapewnienia dodatkowego źródła dochodu.

Biorąc pod uwagę pandemię COVID-19 oraz w konsekwencji ogromne potrzeby w obszarze e-zdrowia, bez odpowiedniego wsparcia ze strony podmiotów prywatnych, sektor publiczny nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej opieki wszystkim potrzebującym mieszkańcom regionu. Dlatego koniecznym jest objęcie wsparciem całego sektora służby zdrowia w formie dotacyjnej.

⁹² art. 58 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (...)

2.1.2.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	3	60
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO014	Institucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.	2	40

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów												
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]	
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCR011	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	nd	nd	43 600	IZ	-	
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	2 400 000	IZ	-	

2.1.1.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	013	5 000 000
				016	5 500 000
				018	2 750 000
				019	2 750 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01	11 000 000
				03	5 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	02	6 400 000

2.1.3 (iii) Cel szczegółowy

(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

2.1.3.1 (iii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Woj. opolskie cechują niższe, niż przeciętne dla kraju, wartości wskaźników przedsiębiorczości, odnoszących się do liczby podmiotów gospodarki wpisanych do rejestru REGON oraz podmiotów nowo zarejestrowanych. W 2017 r. liczba przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących działalność gospodarczą wynosiła 41,6 na 1 000 mieszkańców. Relatywnie niski poziom przedsiębiorczości prowadzi do pogłębiania się luki przedsiębiorczości, obrazowanej dysproporcjami pomiędzy wartościami odnotowywanymi dla województwa względem średniej dla Polski (54,1). W rankingu PARP⁹³ pod względem syntetycznego wskaźnika przedsiębiorczości województwo zajmuje 7 miejsce.

Konieczność inwestowania w infrastrukturę przedsiębiorstw, a także wsparcie szeroko rozumianej działalności okołobiznesowej, służącej profesjonalizacji otoczenia przedsiębiorstw i ułatwianiu prowadzenia działalności, jest jednym z priorytetowych kierunków wsparcia w perspektywie 2021-2027 z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego. W tym kontekście należy podkreślić, że istotne znaczenie dla podniesienia konkurencyjności MŚP ma wdrażanie wyników prac B+R w przedsiębiorstwach.

Równie ważnym obszarem jest sfera IOB. Zwiększenie dostępu do profesjonalnych i wysoko wyspecjalizowanych usług świadczonych przez IOB na rzecz przedsiębiorstw przyczyni się do podniesienia konkurencyjności tego sektora w woj. opolskim.

W perspektywie finansowej 2014-2020 wsparcie IOB m.in. poprzez dofinansowanie kosztów świadczenia wybranych usług dla przedsiębiorców przyczyniło się do osiągnięcia celów takich jak:

- zwiększenie oferty usług okołobiznesowych, świadczonych na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki,
- wzmocnienie współpracy sektora IOB z przedsiębiorstwami,
- wzmocnienie promocji innowacyjności i przedsiębiorczości,
- upowszechnianie praktyk proinnowacyjnych, zwłaszcza wśród przedsiębiorców instytucji publicznych, poprzez komercjalizację wynalazków i wiedzy.

Niezbędne jest zatem dalsze inwestowanie w profesjonalizację i podnoszenie jakości usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP. Podkreślić przy tym należy, iż w KSRR 2030 jako jeden z kierunków działań wskazano dalsze wspieranie systemu popytowego⁹⁴.

Wnioski z dokumentów regionalnych znajdują potwierdzenie w opracowaniach na szczeblu KE, w których wskazuje się na konieczność dalszego wspierania działań zwiększających wydajność i poprawiających konkurencyjność MŚP oraz stymulowanie środowiska przedsiębiorczości, a także ułatwianie dostępu do zaawansowanych usług dla przedsiębiorstw⁹⁵. W celu wzrostu konkurencyjności opolskiej gospodarki koniecznym jest również otwarcie nowych kanałów biznesowych przyczyniających się do wzrostu sprzedaży za granicą poprzez: uczestnictwo MŚP

⁹³ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, red. R. Zakrzewski, A. Skowrońska, Warszawa, czerwiec 2019 r., s.44.

⁹⁴ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019, s.71.

⁹⁵ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)*, op. cit., s. 67.

w targach, wystawach, działaniach promujących produkty i usługi w kraju i za granicą. W ramach celu szczegółowego (iii) wspierane będą inwestycje w obszarach ważnych dla rozwoju regionu, przede wszystkim w ramach specjalizacji regionalnych, zgodnie z RSIWO2030, a także promowane będą w szczególności przedsięwzięcia dotyczące rozwiązań wspierających transformację gospodarki w kierunku automatyzacji, cyfryzacji oraz gospodarki w obiegu zamkniętym i niskoemisyjnym

Planowane typy przedsięwzięć,,:

- wsparcie dla nowopowstałych firm (działających do 24 miesięcy) w tym poprzez usługi IOB,
- promocja gospodarki, w tym wsparcie dla MŚP na udział w misjach/targach (internacjonalizacja MŚP),
- wdrożenia prac B+R przez MŚP,
- doradztwo dla MŚP oraz wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i obsługi inwestora,
- inwestycje w nowoczesne maszyny i urządzenia oraz sprzęt, w tym szkolenia,
- inwestycje w rozwój przedsiębiorstw zwiększające skalę ich działalności.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa nowopowstałe do 24 miesięcy: MŚP, jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników przedsiębiorców zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność oraz uczestników przedsięwzięć dotyczących promocji gospodarki, promocji i internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,

- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF zostaną wykorzystane w formie mieszanej⁹⁶ w obszarach dot. :

- wdrożenia prac B+R przez MŚP (nie dotyczy MŚP z terenów OSI krajowego oraz ZIT Południowego).
- inwestycji w nowoczesne maszyny i urządzenia oraz sprzęt, w tym szkolenia oraz inwestycji w rozwój przedsiębiorstw zwiększających skalę ich działalności (nie dotyczy MŚP z terenów OSI krajowego oraz ZIT Południowego).

Tereny ZIT Południowego, jak i OSI krajowe: miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno - gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją charakteryzują się niższym wskaźnikiem rozwoju gospodarczego, a także niskim wykorzystaniem nowych i ekologicznych rozwiązań biznesowych. Wsparcie MŚP z tych terenów zaplanowane zostało w formie dotacyjnej.

W formie dotacji wspierane będą również nowopowstałe firmy (do 24 m-cy).

Wsparcie w zakresie promocji gospodarki, zaplanowane jest w formie dotacyjnej ponieważ, jest to działanie o wysokim stopniu ryzyka, rozłożone w czasie i może przynosić efekty finansowe dla firm dopiero po kilku latach, lub też nie ich wcale.

⁹⁶ art. 58 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (...)

2.1.3.2 (iii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	15	300

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR001	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	nd	nd	30	IZ	-
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	1,1 mln	IZ	-

2.1.3.3 (iii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	020	625 000
				021	8 200 000
				024	7 150 000
				025	625 000
				027	9 200 000

				028	2 300 000
				029	4 600 000
				030	4 600 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	01	14 300 000
				03	23 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	02	14 920 000

2.1.4 (iv) Cel szczegółowy

(iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

2.1.4.1 (iv) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Wzmacnianie potencjału naukowego i badawczo-rozwojowego regionu, głównie w obszarze inteligentnych specjalizacji, poprzez wsparcie finansowe i inicjatywy klastrowe to jedna z kluczowych rekomendacji dla polityki rozwoju woj. opolskiego⁹⁷. Rekomendacja ta pokrywa się z jednym z kierunków działań wskazanych przez JST w obszarze *Przemysł*, tj.: wspieranie tworzenia powiązań gospodarczych (klastry) oraz specjalizacji regionu⁹⁸.

Sieciowanie i budowa regionalnego partnerstwa w tworzeniu i prowadzeniu polityki innowacyjnej przy szerszym zaangażowaniu sektora nauki, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych wskazane zostało także jako jedno z działań sprzyjających innowacyjnemu rozwojowi regionu i doskonaleniu podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach w KSRR 2030⁹⁹. Ponadto zgodnie z dokumentem regionalnym *Opolskie 2030 – Diagnoza regionalna (...)* uczelnie województwa opolskiego powinny w jak największym stopniu przygotować się do „partnerstwa” z przedsiębiorcami¹⁰⁰. Ważnym jest również wzmacnianie potencjału administracyjnego w zakresie zarządzania procesem opracowania, wdrażania oraz monitorowania inteligentnych specjalizacji w regionie.

Planowane typy przedsięwzięć:

- identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO,
- sieciowanie uczelni, w tym współpraca zespołów badawczych w ramach RIS,
- identyfikacja specjalizacji regionalnych województwa opolskiego, w tym nowych inteligentnych specjalizacji,
- wsparcie rozwoju klastrów,
- wsparcie rozwoju w oparciu o klastry,
- budowanie potencjału IOB, w tym ośrodków innowacji, monitorowanie specjalizacji regionalnych woj. opolskiego,
- wsparcie dla przedsiębiorców oraz B+R w zakresie rozwoju umiejętności w ramach RIS
- monitorowanie specjalizacji regionalnych woj. opolskiego.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

MŚP, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

⁹⁷ Analiza potencjału nakładów prywatnych na sferę B+R w kontekście Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, *Barometr regionalny Tom 14 nr 4*, s. 98.

⁹⁸ *Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST(...)*, op. cit., s. 18.

⁹⁹ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (...)*, op. cit., s. 77.

¹⁰⁰ *Opolskie 2030 (...)* op. cit., s. 59.

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, osób uczestniczących w przedsięwzięciach dotyczących rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Działania realizowane przez JST, ośrodki innowacji, czy uczelnie wyższe, służyć będą wzmocnieniu potencjału naukowego i B+R regionu. Są to podmioty nie działające dla zysku lub przekazujące zyski na realizację celów zapisanych w statutach lub aktach notarialnych. Funkcjonowanie niekomercyjne uzasadnia konieczność wsparcia publicznego tych podmiotów w formie dotacji.

W obszarze klastrów przewiduje się wsparcie dotacyjne. Klaster nie jest bytem prawnym i nie działa dla zysku, co jest rozbieżne z koncepcją zastosowania IF, zakładającą, że inwestycje w ramach instrumentów wygenerują zysk pozwalający na spłatę zobowiązań.

Mając na uwadze niewielką ilość funkcjonujących w regionie opolskim IOB-ów oraz ich potencjał organizacyjny, techniczny, kadrowy, a także dotychczasowe doświadczenia w tworzeniu klastrów –

można stwierdzić, że wsparcie w formie instrumentów zwrotnych nie spotka się z zainteresowaniem podmiotów, które potencjalnie mogłyby stać się koordynatorami klastrów. Wsparcie w formie pożyczek byłoby bardziej adekwatne dla rozwiniętych i bardziej zaawansowanych klastrów, ale takich w regionie polskim brak.

2.1.4.2 (iv) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel „Zatrudnienie i wzrost” lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO016	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.	2	6
CP1	1.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte		Liczba wspartych IOB	szt.	0	1

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost” lub obszar wsparcia)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR001	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	nd	nd	6	IZ	-

2.1.4.3 (iv) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	020	8 000 000
				023	250 000
				026	250 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	01	8 500 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	02	3 400 000

2.2 ZIELONE OPOLSKIE

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.2.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

2.2.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Najważniejszym celem planowanej interwencji w ramach cs (i) jest zmniejszenie zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła poprzez zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzenie lub usprawnienie systemów zarządzania energią oraz przeprowadzenie termomodernizacji energetycznej budynków wraz z wymianą systemów ogrzewania na niskoemisyjne źródła ciepła, w tym również z wykorzystaniem instalacji OZE. Inwestycje w tym zakresie pozwolą na uzyskanie optymalnych efektów działań związanych z poprawą wydajności energetycznej, jak również przyczynią się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz niewątpliwie zmniejszenia ubóstwa energetycznego. Elementem dopełniającym powyższy zakres będą samodzielne projekty mające na celu promowanie działań wynikających z uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza realizowanych na terenie województwa, jak również wyposażanie straży gminnych i międzygminnych w sprzęt niezbędny do prowadzenia kontroli pieców i spalanych w nich paliw.

Warunkiem wstępnym przyznania wsparcia jest przeprowadzenie audytu energetycznego stanowiącego kompleksowy element projektu. Dofinansowanie uzyskają projekty spełniające kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami w stosunku do planowanych nakładów finansowych, przy czym priorytetowo traktowane będą inwestycje dotyczące budynków o znaczącej funkcji społecznej. Preferencje uzyskają projekty, w efekcie których osiągnięta zostanie jak największa oszczędność energii, natomiast do dofinansowania nie będą kwalifikowały się przedsięwzięcia zakładające oszczędność energii poniżej 30%¹⁰¹ (za wyjątkiem budynków wpisanych do rejestru zabytków lub podlegających ochronie konserwatorskiej). W ramach interwencji planuje się także wsparcie pilotażowe dla budowy nowych pasywnych obiektów użyteczności publicznej, które spełniać będą wysokie standardy efektywności energetycznej. Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń¹⁰². Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz

¹⁰¹ Zgodnie z Zaleceniem Komisji (UE) 2019/786 z dnia 8 maja 2019 r. w sprawie renowacji budynków, celem przedsięwzięć jest renowacja o średnim poziomie gruntowności, tj. oszczędność energii pierwotnej na poziomie 30-60%.

¹⁰² Dyrektywa 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią

przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu¹⁰³. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Planowane jest umożliwienie wsparcia projektów, które będą funkcjonowały w formule ESCO oraz Partnerstwa Publiczno – Prywatnego (tzw. PPP).

Inwestycje w wymianę źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne będą możliwe jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie będzie możliwe lub uzasadnione ekonomicznie. Niedopuszczalna jest wymiana pieców gazowych na nowsze.

W ramach przedsięwzięć w zakresie efektywności energetycznej w MŚP ważnym aspektem jest wyraźny pozytywny wpływ na środowisko poprzez racjonalizację zużycia, oszczędność energii i/lub wzrost wykorzystania OZE. Celem wsparcia jest uzyskanie optymalnych warunków sprzyjających zmniejszeniu strat energii, ciepła i wody, w tym poprzez systemy zarządzania energią i jej jakością, termomodernizację budynków, czy też zastosowanie instalacji i urządzeń służących poprawie efektywności energetycznej.

W ramach cs (i) realizowane będą również inwestycje na obszarach wiejskich oraz miejskich w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej (Europejska Inicjatywa Sołecka dla klimatu oraz Europejska Inicjatywa Miejska dla klimatu). Przedsięwzięcia te realizowane będą przez gminy w uzgodnieniu i we współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności (radami sołeckimi/radami dzielnic) lub przez organizacje pozarządowe, w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie projektów samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cykularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE dot. zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii poprzez m.in. gruntowną termomodernizację budynków publicznych i prywatnych¹⁰⁴ oraz budowę/modernizację systemów ciepłowniczych wraz z magazynami ciepła – inwestycje do 5 MWe.

Planowane typy przedsięwzięć:

- poprawa efektywności energetycznej w mikro i małych przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE,
- kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej, w tym w instytucjach kultury i obiektach turystycznych (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej:
 - w przypadku wielorodzinnych budynków mieszkalnych z programu nie będą wspierane budynki należące do skarbu państwa oraz budynki spółdzielni mieszkaniowych,

¹⁰³ Zgodnie z Zaleceniem Komisji (KE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczącego ubóstwa energetycznego: Ubóstwo energetyczne to sytuacja, w której gospodarstwa domowe nie mają dostępu do podstawowych usług energetycznych.

¹⁰⁴ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

- z programu nie będą wspierane biblioteki i domy kultury kwalifikujące się do wsparcia ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (biblioteki zlokalizowane w miejscowościach od 100 do 200 tys. mieszkańców).
- kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej,
- wsparcie w zakresie wykonywania uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza tj.:
 - wsparcie przeznaczone na funkcjonowanie ekodoradców i systemu wsparcia wzorowanego na projekcie LIFE (punkty obsługi beneficjenta programu *Czyste powietrze* w każdej gminie, promowanie wykorzystania OZE u mieszkańców i „zielonej energii” w budynkach użyteczności publicznej, inwentaryzacja źródeł ogrzewania,
 - działania edukacyjne realizowane na poziomie lokalnym w zakresie ochrony powietrza i ochrony klimatu (działania komplementarne względem programu ogólnokrajowego),
 - doposażenie straży gminnych i międzygminnych w celu kontroli przestrzegania uchwał antysmogowych (zakup urządzeń wspomagających prowadzenie kontroli pieców i spalanych w nich paliw),
- modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- budowa i modernizacja efektywnych lub będących w fazie transformacji do efektywnych sieci ciepłowniczych wraz z magazynowaniem ciepła (inwestycje do 5 MW mocy zamówieniowej),
- budowa pasywnych obiektów użyteczności publicznej, spełniających wysokie standardy efektywności energetycznej,
- promocja, doradztwo, podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych, m.in. w zakresie działań na rzecz niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym efektywności energetycznej i wykorzystania OZE (komplementarne działania względem interwencji planowanej w ramach programu ogólnokrajowego),
- inwestycje dla klimatu (Europejska Inicjatywa Sołecka dla klimatu oraz Europejska Inicjatywa Miejska dla klimatu) w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej (projekty grantowe).

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- w przypadku przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym realizowane projekty będą skierowane do wspólnot mieszkaniowych oraz JST zamierzających inwestować w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przez nie zarządzanych,
- w przypadku interwencji w formie instrumentów finansowych realizowane projekty skierowane będą do przedsiębiorstw z sektora mikro i małych przedsiębiorstw zamierzających zwiększyć efektywność energetyczną,
- w przypadku Europejskiej Inicjatywy Sołeckiej dla klimatu oraz Europejskiej Inicjatywy Miejskiej dla klimatu - lokalne społeczności,
- dla pozostałych przedsięwzięć (w tym dotyczących efektywności energetycznej w sektorze publicznym) realizowane projekty skierowane będą do JST i jednostek organizacyjnych JST,

instytucji kultury oraz podmioty działające o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników wspólnot mieszkaniowych oraz JST zamierzających inwestować w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przez nie zarządzanych oraz pracowników przedsiębiorstw z sektora MŚP zamierzających zwiększyć efektywność energetyczną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnić alokacji na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF zostaną wykorzystane w obszarach:

- efektywność energetyczna w mikro i małych przedsiębiorstwach wraz z instalacją urządzeń OZE (nie dotyczy mikro i małych przedsiębiorstwach z terenów OSI krajowych oraz ZIT-u Południowego),
- kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE (...) (nie będących w zasobach gmin),
- budowa i modernizacja efektywnych lub będących w fazie transformacji do efektywnych sieci ciepłowniczych wraz z magazynowaniem ciepła (inwestycje do 5 MW mocy zamówieniowej),

Planowane jest zastosowanie instrumentów finansowych w formie mieszanej¹⁰⁵

Zadania realizowane przez podmioty publiczne wymagają sporych nakładów przy ograniczonych środkach, dlatego system dotacyjny dla JST, w zasobach których jest bardzo dużo budynków publicznych, jest szczególnie potrzebny.

Tereny subregionu południowego, OSI krajowe charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego. Na tych obszarach planuje się wsparcie poprawy efektywności energetycznej w mikro i małych przedsiębiorstwach wraz z instalacją urządzeń OZE w formie dotacji.

2.2.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLR0023	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	17	336
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte		Liczba wspartych inicjatyw na obszarach miejskich i wiejskich	szt.	16	100

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym lokalach mieszkalnych, budynkach	MWh/rok	185381	2021	111229	IZ	nd

¹⁰⁵ zgodnie z art. 58 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (...).

					<i>publicznych, przedsiębiorstwach, innych)</i>						
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony CO2/rok	45 859	2021	27 515	IZ	nd

2.2.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	038	9 000 000
				041	6 000 000
				042	7 924 558
				044	10 000 000
				045	40 698 230
				046	7 924 558
				054	4 000 000
				077	5 283 038

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01	76 830 384
				03	14 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	02	36 332 154

2.2.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

2.2.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polskiej polityki energetycznej¹⁰⁶. W woj. opolskim w ostatnich latach zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie wykorzystania OZE, jednak zaspokajana w ten sposób jest jedynie niewielka część potrzeb energetycznych województwa¹⁰⁷.

Region charakteryzuje niski udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (w 2018 r. wyniósł on 5,2%¹⁰⁸) oraz niski odsetek korzystających z ekologicznych nośników energii. Stopień wykorzystania OZE w zużyciu energii elektrycznej w 2016 r. wyniósł zaledwie 7,10%, przy średniej krajowej 27,25%. Oznacza to utrzymanie trendu znacznie poniżej średniej krajowej¹⁰⁹.

W woj. opolskim energia odnawialna produkowana jest ze wszystkich źródeł, z przewagą energii wiatrowej. Ogólnopolskie prognozy wskazują dodatkowo, że najszybciej rozwijającą się technologią wśród małych instalacji i mikroinstalacji w budynkach będzie fotowoltaika (charakteryzująca się największą dynamiką redukcji kosztów)¹¹⁰. Jednocześnie w FEO 2021-2027 zakłada się preferencje dla projektów zawierających nowoczesne energooszczędne rozwiązania techniczne i technologiczne, w tym z jak największą efektywnością kosztową projektu w powiązaniu z redukcją gazów cieplarnianych, redukcją PM₁₀ oraz projektów przeciwdziałających zjawisku ubóstwa energetycznego, a dodatkowo preferencje dla obszarów o znacznym zanieczyszczeniu pyłowym.

Jako że energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze zlokalizowane blisko odbiorcy, inwestycje w OZE pozwolą na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych¹¹¹. Ponadto rozwój OZE identyfikowany jest jako szansa rozwojowa dla uzyskania przewagi konkurencyjnej regionu. Zgodnie bowiem z rekomendacjami ekspertów, kluczowe uwarunkowanie rozwoju regionu stanowić będzie sukcesywne zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych w gospodarce energetycznej poprzez rozwój wytwarzania energii

¹⁰⁶ *Polityka energetyczna Polski do 2030 r.*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, marzec 2009 r., s. 18.

¹⁰⁷ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹⁰⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS.

¹⁰⁹ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.38.

¹¹⁰ Załącznik nr 1. *Obecna sytuacja i prognozy (...)*, s. 39.

¹¹¹ *Polityka energetyczna (...)*, op. cit., s. 18.

elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych, w tym bazujących na OZE, nie tylko w przemyśle, ale również w sektorze gospodarstw domowych¹¹².

Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego regionu, szczególnie w odniesieniu do obszarów słabiej zurbanizowanych, możliwe jest także poprzez inicjatywy na rzecz zwiększenia rozwoju energetyki rozproszonej, w tym również wsparcie inicjatyw klastrów energii i spółdzielni energetycznych. W tego typu inicjatywach upatruje się przede wszystkim szans rozwojowych związanych z większą dywersyfikacją produkcji paliw II i III generacji i energii przy wykorzystaniu wysokiej jakości technologii i inteligentnych strategii. Działania w kierunku rozwoju klastrów energii są również zgodne z rekomendacjami zawartymi w SOR¹¹³. Ponadto przewiduje się preferencje dla klastrów energetycznych, które skorzystają ze wsparcia przedinwestycyjnego sfinansowanego ze środków KPO.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE dot. zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii poprzez zwiększenie generacji rozproszonej z odnawialnych źródeł energii¹¹⁴.

Planowane typy przedsięwzięć:

- budowa i rozbudowa OZE **w zakresie wytwarzania energii elektrycznej** wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci

Moce przewidziane do dofinansowania w zakresie energii elektrycznej:

- wiatr: nie więcej niż 5 MWe,
- biomasa: nie więcej niż 0,5 MWe,
- biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe,
- promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWe.

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energetyczne lub spółdzielnie energetyczne.

- budowa i rozbudowa OZE **w zakresie wytwarzania ciepła** wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci.

Moce przewidziane do dofinansowania w zakresie energii cieplnej:

- biomasa: nie więcej niż 5 MWth,
- promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWth,
- geotermia: nie więcej niż 2 MWth,
- biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth.

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energetyczne lub spółdzielnie energetyczne.

- magazyny energii OZE i niezbędna infrastruktura odbioru i dystrybucji wyprodukowanej energii,

¹¹² Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹¹³ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Warszawa 2017, s.321.

¹¹⁴ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)*, op. cit., s. 68.

- projekty z zakresu energetyki rozproszonej (np. klastry energetyczne, spółdzielnie energetyczne),

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa, instytucje, przedsiębiorstwa,

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (ii) przewiduje się wsparcie w formie instrumentów finansowych. Wskazuje się na bardzo duże potrzeby inwestycyjne przy braku na rynku atrakcyjnych instrumentów wsparcia produkcji OZE, zwłaszcza w sektorze MŚP. Przedsięwzięcia generują oszczędności, co daje potencjał

spłacania pożyczek (prosumenci), a np. w przypadku przedsięwzięć o większej skali (np. farmy fotowoltaiczne) pojawia się większy element dochodowy. Dobrze przygotowane projekty charakteryzują się wysoką stopą zwrotu z inwestycji przy stosunkowo niewielkim ryzyku niepowodzenia (szczególnie fotowoltaika).

Planowane jest zastosowanie instrumentów finansowych w formie mieszanej¹¹⁵

2.2.2.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO 22	<i>Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)</i>	MW	1	30

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR 31	<i>Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)</i>	MWh/rok	nd	nd	27 000	IZ	nd

2.2.2.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	048	14 000 000
				049	2 000 000

¹¹⁵ zgodnie z art. 58 ust. 5 *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (...)*

				052	2 000 000
--	--	--	--	-----	-----------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03	20 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	02	8 000 000

2.2.3 (iv) Cel szczegółowy

(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

2.2.3.1 (iv) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne, nagłe zjawiska pogodowe oraz zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne stanowią jedno z największych zagrożeń rozwojowych obecnych czasów¹¹⁶.

Jednym z najczęściej występujących zagrożeń naturalnych, będącym zjawiskiem przyrodniczym o charakterze ekstremalnym, często gwałtownym, występującym nieregularnie są powodzie. Stopień ryzyka powodziowego na terenie kraju jest różny. Determinuje go m.in. gęstość zaludnienia, sposób użytkowania dolin rzecznych i terenów zalewowych, infrastruktura techniczna, komunikacyjna, itp.¹¹⁷ Woj. opolskie zalicza się w tym zakresie do regionów istotnie zagrożonych cyklicznymi zalewami powodziowymi, szczególnie tereny zlokalizowane w dolinie Odry i w dolinach jej dopływów: Psiny, Troji, Ostrej, Opawy, Białej Głuchołaskiej, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi i Stobrawy¹¹⁸. Jak wskazują wyniki badania przeprowadzonego przez Opolskie Obserwatorium Terytorialne, część samorządów regionu uznaje istniejącą infrastrukturę przeciwpowodziową za niewystarczającą rozwiniętą¹¹⁹, a tym samym wciąż nie zapewniającą pełnego bezpieczeństwa mieszkańcom Opolszczyzny.

Ponadto skutki postępujących zmian klimatu wywołują, oprócz zagrożenia powodzią, nasilenie także innych zjawisk ekstremalnych, takich jak susze, fale upałów, gwałtowne burze, porywiste wiatry itp. Z powodu susz następują straty w produkcji rolnej i leśnej oraz zwiększa się ryzyko pożarów, głównie lasów. Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w woj. opolskim systematycznie wzrasta i w 2020 r. wyniosła 12,68 ha¹²⁰. Dlatego też pomimo, że w ramach RPO WO 2014-2020 zakupiono samochody ratowniczo-gaśnicze oraz wyposażono niektóre OSP w sprzęt specjalistyczny¹²¹, konieczne są dalsze inwestycje w tym zakresie, szczególnie że większość samochodów ratowniczo-gaśniczych, którymi dysponują OSP w regionie ma ponad 20 lat¹²². W kontekście pożarów lasu ważne są również inwestycje w infrastrukturę ochrony tych obszarów, w tym zwłaszcza związaną z magazynowaniem wody oraz systemami obserwacyjno-alarmowymi.

W związku z tym, że region posiada tereny rolnicze o znacznym potencjale, zwraca się uwagę, że zagrożenia suszami oraz opadanie poziomu wód gruntowych mogą spowodować w przyszłości znaczne zahamowanie rozwoju społeczno-gospodarczego¹²³. Wśród działań ukierunkowanych na łagodzenie skutków tego zjawiska jest poprawa zarządzania zasobami wodnymi m.in. poprzez wykorzystanie wód pochodzących z opadów atmosferycznych w miejscu występowania opadu.

W związku z powyższym, aby przeciwdziałać skutkom ww. zjawisk konieczna jest realizacja projektów wpływających na poprawę lokalnego bilansu wodnego, np. w postaci mikroretencji (gromadzenie wody w wielu miejscach na danym obszarze, dotyczy zarówno zbiorników naturalnych, jak też sztucznych), pozwalającej na opóźnienie lub zmniejszenie odpływu oraz wzrost zasilania wód podziemnych oraz inwestycje w zieloną i niebieską infrastrukturę. Poprawa stosunków wodnych

¹¹⁶ *Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST (...)*, op. cit., s.21.

¹¹⁷ Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego 2017, część A, s.7.

¹¹⁸ *Raport 2018 o stanie zagospodarowania (...)*, op. cit., s.64.

¹¹⁹ *Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST (...)*, op. cit., s.45.

¹²⁰ *Rocznik Statystyczny Leśnictwa*, GUS, Warszawa 2021, s. 135.

¹²¹ Dane zebrane przez IZ RPO WO 2014-2020 wg stanu z 30 kwietnia 2019 r.

¹²² Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, Oddział Wojewódzki Województwa Opolskiego, Opole 2012, sygn. OP-III/2/466/2012.

¹²³ *Polityka ekologiczna państwa 2030*, s. 41.

pozytywnie wpłynie na mikroklimat poprzez wzrost dostępności wody dla roślin i zwierząt, wzrost różnorodności, a także minimalizuje skutki wystąpienia ekstremalnych zjawisk hydrologiczno-meteorologicznych w skali lokalnej¹²⁴.

Zapobieganie negatywnym skutkom zmian klimatu, czy też awarii chemiczno-ekologicznych lub sanitarno-epidemiologicznych stanowi dziś istotne wyzwanie w zakresie zarówno zapewnienia bezpieczeństwa ludności, jak i zachowania sprawności gospodarki¹²⁵. Dzięki skoordynowanej współpracy kilku lub kilkunastu podmiotów wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmian klimatu i zapobiegania innym ryzykom będzie efektywniejsze, umożliwi wymianę informacji w sytuacji kryzysowej i pozwoli poprawić infrastrukturę wykorzystywaną podczas zdarzeń nadzwyczajnych.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Powyższe planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE wskazujące na konieczność przystosowania się do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i wzmocnieniu odporności na klęski żywiołowe w tym przy priorytetowym traktowaniu rozwiązań opartych na ekosystemach¹²⁶.

Planowane typy przedsięwzięć:

- adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, w tym opracowanie planów adaptacji miast do zmiany klimatu¹²⁷,
- projekty z zakresu małej retencji, retencji przydomowej wód opadowych oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury przy zastosowaniu rozwiązań opartych na ekosystemach,
- niezbędne działania w zakresie urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej służących zmniejszaniu skutków powodzi lub suszy, jeśli naturalne mechanizmy ekosystemowe są niewystarczające,
- działania edukacyjne i informacyjne związane z klimatem i ochroną zasobów wodnych,
- rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego, w tym rozwój monitoringu, modernizacja i budowa systemów łączności, systemów prognozowania, ostrzegania i alarmowania przed stanami nadzwyczajnymi oraz przesyłania danych związanych z usuwaniem skutków ekstremalnych zjawisk,
- zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub awarii chemiczno-ekologicznych, czy też sanitarno-epidemiologicznych,
- rozwój infrastruktury związanej z ochroną przeciwpożarową, w tym lasów, zwłaszcza związanej z magazynowaniem wody oraz systemami obserwacyjno-alarmowymi.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy, służby publiczne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

¹²⁴ *Mikroretencja jako element zintegrowanego gospodarowania wodą, [w:] Zaopatrzenie w wodę, jakość i ochrona wód, P. Kowalczyk s. 281, 296.*

¹²⁵ *Opolskie 2030 (...), op. cit. s.25.*

¹²⁶ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 69.*

¹²⁷ Typ przedsięwzięć skierowany do dla miast o gęstości zaludnienia nie większej niż 1000 mieszkańców na 1 km².

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnienie alokacji środków na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (iv) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. W obszarze szeroko pojętego dostosowania do zmian klimatu, w tym zakupu sprzętu do prowadzenia akcji, systemów ratownictwa, działań przeciwdziałających zmianom klimatu zakłada się wsparcie w formie dotacji. Zaplanowane przedsięwzięcia są działaniami nie generującymi zysków, są związane z zadaniami publicznymi.

2.2.3.2 (iv) Wskaźnik

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO024	<i>Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych</i>	euro	293 750	5 875 000
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO04 1	<i>Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof</i>	szt.	3	52
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 178	<i>Liczba miast wspartych w zakresie adaptacji do zmian klimatu</i>	szt.	0	18
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte		<i>Liczba inicjatyw dotyczących zielonej i niebieskiej infrastruktury</i>	szt.	0	220
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte		<i>Liczba kompleksowych kampanii edukacyjnych</i>	szt.	1	5

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR036	<i>Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed niekontrolowanymi pożarami</i>	os.	nd	nd	980 000	IZ	nd
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR037	<i>Ludność odnosząca korzyści ze</i>	os.	nd	nd	110 000	IZ	nd

					środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)						
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.2.3.3 (iv) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	046	3 100 000
				058	7 750 000
				059	10 850 000
				060	9 300 000
				077	2 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	01	33 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	02	13 200 000

2.2.4 (v) Cel szczegółowy

(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

2.1.4.1 (v) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pomimo, iż woj. opolskie charakteryzuje się największym w kraju wskaźnikiem dostępu ludności do zorganizowanej sieci wodociągowej (z jej usług korzysta 98,5% mieszkańców miast i 95,0 % ludności wiejskiej), to zdecydowanie większe dysproporcje między miastem a wsią występują w dostępie do sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik mieszkańców z nich korzystających wynosi w miastach 91,6%, natomiast na obszarach wiejskich jedynie 51,9%. W regionie działa 107 oczyszczalni ścieków, z czego 76 to oczyszczalnie komunalne, a 31 to oczyszczalnie przemysłowe. Równie duża rozbieżność występuje w dostępie do oczyszczalni ścieków. Podczas gdy w miastach wskaźnik ten wynosi 94,6%, to na wsi kształtuje się na poziomie tylko 54,8%¹²⁸.

Zgodnie z VI aktualizacją KPOŚK na terenie województwa opolskiego 8 aglomeracji nie spełnia wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, w tym 2 aglomeracje z przedziału 10-15 tys. RLM i 5 aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM.¹²⁹

Biorąc pod uwagę powyższe, w pierwszej kolejności wspierane będą inwestycje w sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach o wielkości co najmniej 10 000 RLM, które nie spełniają wymogów ww. Dyrektywy. Natomiast w dalszym etapie wsparcie kierowane będzie na mniejsze aglomeracje (2-10 tys RLM)

Jednocześnie wciąż konieczna jest dalsza modernizacja infrastruktury komunalnej ze względu na wiek i strukturę infrastruktury wodociągowej przesyłowej, a także niską wydajność stacji uzdatniania wody¹³⁰. W roku 2020 wzrosła awaryjność sieci wodociągowych (9,2% w stosunku do roku poprzedniego)¹³¹. Ponadto pomimo wysokiego stopnia dostępu do sieci wodociągowych, dostarczana woda nie zawsze odpowiada normom jakości (ok 3% ludności korzysta z wody o nieodpowiedniej jakości¹³²). Realizacja projektów w tym zakresie będzie także możliwa niezależnie od realizacji projektów kanalizacyjnych na obszarach, na których gospodarka ściekowa jest zgodna z przepisami krajowymi i unijnymi.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak

¹²⁸ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s. 54-59.

¹²⁹ VI aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, załącznik nr 3.

¹³⁰ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹³¹ Bank Danych Lokalnych, GUS

¹³² Stan sanitarno – higieniczny województwa opolskiego za rok 2020:

<https://www.gov.pl/web/wsse-opole/ocena-stanu-sanitarnego-województwa>

również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Działania planowane do realizacji wpisują się w zalecenia KE, które wskazują na potrzebę promocji zrównoważonej gospodarki wodnej poprzez m.in inwestycje w efektywność wykorzystania wody¹³³.

Planowane typy przedsięwzięć:

- kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie i sieci) w ramach aglomeracji ujętych w KPOŚK, które nie spełniają wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych,
- budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków - wyłącznie jako element kompleksowy projektu,
- budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,

¹³³ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnić alokacji środków na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (v) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Polska nie ma wydajnego systemu gospodarki wodno-ściekowej, związku z tym, w celu maksymalizacji efektu zachęty należy wspierać projekty przede wszystkim za pośrednictwem dotacji.

Działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej należą do zadań publicznych oraz nie generują zysku. Finansowanie przedsięwzięć za pośrednictwem wsparcia zwrotnego mogłoby spowodować nawet spadek zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego interwencją w tym obszarze.

2.1.4.2 (v) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzenia ścieków	km	1	10
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	RLM	2 200	44 250

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFRR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]

CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych sytemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	os.	nd	nd	31 070	IZ	nd
-----	-----	------	--------------------	--------	---	-----	----	----	--------	----	----

2.1.4.3 (v) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	062	2 500 000
				065	7 500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	01	10 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	02	4 000 000

2.2.5 (vi) Cel szczegółowy

(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

2.2.5.1 (vi) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W 2018 r. na obszarze woj. opolskiego wytworzono łącznie ok. 322,62 tys. ton odpadów komunalnych (327kg/rok/mieszk.). Odpady komunalne w postaci odpadów zmieszanych wynosiły 216 323,02 ton (218,9 kg/rok/mieszk.), a ok. jedynie 106 297,93 ton zebranych zostało w sposób selektywny. Widoczny jest wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie, które w 2018 r. stanowiły 32,9%, jednak podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych było w dalszym ciągu ich składowanie¹³⁴.

Wśród najważniejszych problemów gospodarowania odpadami komunalnymi w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Opolskiego (PGO WO) wymienia się m.in.: brak PSZOK (Punkt Selektywnego Przetwarzania Odpadów Komunalnych) w niektórych gminach województwa, brak kompleksowych rozwiązań zapewniających zagospodarowanie odpadów wydzielonych w RIPOK-ach (Regionalna Instalacja Zbierania Odpadów Komunalnych), zwłaszcza frakcji nienadających się do recyklingu, a posiadających ciepło spalania większe od 6 MJ/kg, zbyt mały udział selektywnego zbierania u źródła, który po jego poprawie zdecydowanie wpłynie na zmniejszenie masy i obniżenie kaloryczności odpadów powstających w instalacjach przetwarzających zmieszane odpady komunalne, a także niski poziom świadomości ekologicznej¹³⁵.

W kontekście poprawy funkcjonowania gospodarki odpadami w województwie kluczowy jest więc dalszy rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów zapewniających pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu oraz rozwój instalacji do przetwarzania bioodpadów¹³⁶. Pomimo znacznego postępu w recyklingu i zagospodarowywaniu odpadów, w dalszym ciągu dominującym jest model linearny (wytworzyć – zużyć – wyrzucić). Dlatego też w celu wsparcia przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym konieczne jest zapewnienie efektywnego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz odpowiedniego ich przetwarzania w instalacjach. Niezbędne jest zatem wykorzystanie nowoczesnych technologii i systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (z otwarciem na wykorzystanie rozwiązań z zakresu ekoinnowacji) oraz zastosowanie podejścia pozwalającego spojrzeć na odpady jako źródło wysokiej jakości surowców wtórnych, napęd rozwoju nowych technologii w recyklingu i produkcji surowców do wytwarzania energii odnawialnej¹³⁷.

W ramach interwencji ważną będzie zatem intensyfikacja działań skierowanych na odzysk, recykling oraz wdrażanie systemów przyczyniających się do ograniczenia ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach odpadów. Interwencje w sektorze gospodarki odpadami będą realizowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, która nadaje priorytet zapobieganiu ich powstawania, selektywnej zbiórce odpadów, a także przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi.

Ważnym elementem podejmowanych działań będzie również edukacja oraz promocja założeń dotyczących gospodarki cyrkularnej. Proces uświadamiania społeczeństwa w ramach projektów powinien przyczynić się do wytworzenia poczucia indywidualnej odpowiedzialności obywateli za wytwarzane przez nich odpady.

¹³⁴ Raport 2018 o stanie zagospodarowania (...), op. cit., s.60.

¹³⁵ Plan gospodarki odpadami województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023 – 2028, s.55.

¹³⁶ Ekspertyza z badania pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...), op. cit., s.59.

¹³⁷ Plan gospodarki odpadami (...), op. cit., s.260.

W zakresie projektów dot. PSZOK, priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia łączące PSZOK z innymi formami usług, takich jak punkty napraw, działaniami edukacyjnymi lub innymi rozwiązaniami ekologicznymi (np. zielone dachy, OZE).

Podstawowym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami/zasobami jest Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami. Projekty realizowane w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi muszą wykazywać zgodność z tym dokumentem. Priorytetowo traktowane będą działania wspierające transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, czy też wdrażanie innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Działania planowane do realizacji wpisują się w zalecenia KE, w zakresie wspierania przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, m.in. poprzez wspieranie recyklingu odpadów komunalnych oraz podnoszenie świadomości obywateli¹³⁸.

Planowane typy przedsięwzięć:

- projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (np. systemy selektywnego zbierania odpadów, PSZOK, instalacje do przetwarzania odpadów, projekty w zakresie recyklingu, kompostowania i/lub sortowania),
- wdrażanie rozwiązań z zakresu ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystej produkcji, Ecolabel, technologie bezodpadowe, audyty środowiskowe),
- tworzenie strategii, planów, map drogowych dot. GOZ, pilotaże w zakresie badania oraz przeprojektowania przepływów materiałów, surowców na poziomie lokalnym, strategię zero waste,
- kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami innymi niż komunalne, tj. azbest, kreozot, odpady medyczne i weterynaryjne,
- termiczne przetwarzanie odpadów medycznych, weterynaryjnych,
- edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym nowych modeli konsumpcji oraz hierarchii postępowania z odpadami.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060,

¹³⁸ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 69.

tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnić alokacji środków na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (vi) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Finansowanie przedsięwzięć za pośrednictwem wsparcia zwrotnego mogłoby spowodować spadek zainteresowania beneficjentów interwencją w tym obszarze.

Dodatkowo system gospodarki odpadami, za który odpowiedzialne są gminy, jest oparty na samofinansowaniu się, czyli na opłatach mieszkańców, których wysokość powinna być ustalona na poziomie zabezpieczającym pokrycie kosztów funkcjonowania systemu. Skorzystanie z finansowania dłużnego może spowodować dodatkowy wzrost cen i kosztów odbioru odpadów u mieszkańców, co może wpłynąć na zmniejszenie wsparcia społecznego lub nawet jego brak dla tego rodzaju transformacji.

Przedsięwzięcia w obszarze ekoinnowacji mogą być w przyszłości coraz bardziej popularne, wraz z upowszechnianiem się rozwiązań GOZ i lepszą organizacją systemu odpadów i recyklingu. Jednak na obecnym etapie konieczne jest w pierwszej kolejności stworzenie zachęt dla przedsiębiorców do realizacji tego typu przedsięwzięć, więc i w tym przypadku konieczne jest zastosowanie wsparcia dotacyjnego.

2.2.5.2 (vi) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO06 0	Liczba wspartych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	szt.	2	33
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO06 1	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	0	4

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFRR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR 019	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów komunalnych	os.	nd	nd	317 674	IZ	nd

2.2.5.3 (vi) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	067	4 500 000
				069	2 250 000
				070	1 500 000
				071	750 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	01	9 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	02	3 600 000

2.2.6 (vii) Cel szczegółowy

(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

2.2.6.1 (vii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Woj. opolskie charakteryzuje się wysoką bioróżnorodnością i zróżnicowanymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, co powoduje, że blisko 1/3 powierzchni województwa jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody. Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej wynosiła w 2018 r. ok. 259 530,1 ha, co stanowi ok. 27,6% powierzchni województwa. Obszar terenów Natura 2000 wynosił w 2018 r. 14 391,7 ha obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i 27 264,8 ha obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO)¹³⁹.

Analizy wskazują jednak na negatywne trendy i ciągły spadek różnorodności biologicznej województwa, będące wynikiem degradacji środowiska naturalnego, widocznej m.in. w postępujących uszkodzeniach drzewostanów wskutek położenia dużej części regionu w strefie największych zagrożeń emisjami gazów i zanieczyszczenia pyłami w kraju¹⁴⁰. Spadku bioróżnorodności można upatrywać również w wielu innych czynnikach związanych z działalnością człowieka, w tym takich jak zmiana sposobu użytkowania gruntów (np. wylesianie, intensywne gospodarstwo monokulturowe, urbanizacja, osuszanie i eksploatacja obszarów wodno-błotnych).

Ze względu na niekorzystne uwarunkowania środowiskowe wskazuje się, iż w zakresie obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, kluczowa jest ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków, zarówno w ich naturalnym środowisku, jak i w ekosystemach zastępczych (np. tworzenie kolekcji zachowawczych ex situ).

W związku z powyższym wsparcie należy kierować na rzecz poprawy potencjału środowiskowego poprzez ochronę istniejących oraz odbudowę zdegradowanych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków. Możliwe są również przedsięwzięcia podnoszące świadomość mieszkańców i turystów w zakresie dziedzictwa przyrodniczego, nie mogą one jednak prowadzić do wspierania infrastruktury turystycznej jako takiej oraz do zwiększenia presji człowieka na przyrodę.

Oprócz działań mających na celu ochronę i regenerację istniejących obszarów chronionych, niezbędne są również działania rekultywacyjne na terenach zdegradowanych i przemysłowych, a także tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej, centrów edukacyjnych i ekoturystycznych, m.in. parków miejskich i ogrodów botanicznych, ekoparków czy banków genów. Dodatkowo ważnym działaniem komplementarnym jest budowa świadomości społecznej poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną związaną z przedmiotowym celem szczegółowym, a także promocję obszarów i gatunków cennych przyrodniczo.

Wsparcie powinno być zgodne z zasadą *Do No Significant Harm* (ang. „nie czynić poważnych szkód”). Projekty muszą wykazywać zgodność z nw. dokumentami:

- Dyrektywa 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. „Dyrektywa ptasia”),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. „Dyrektywa siedliskowa/habitatowa”),

¹³⁹ Raport 2018 o stanie zagospodarowania (...), op. cit., s.12.

¹⁴⁰ Ibidem, s.26-36.

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. *ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej* (tzw. „Ramowa Dyrektywa Wodna”),
- Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności z perspektywą do 2030 r.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane typy przedsięwzięć:

- działania służące zachowaniu i odtworzeniu siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków, w tym ochrona czynna (ochrona *in situ* oraz *ex situ*) i bierna, a także identyfikacja i zwalczanie gatunków inwazyjnych obcych,
- ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów chronionych,
- opracowanie / aktualizacja i wdrożenie dokumentów planistycznych dla obszarów cennych przyrodniczo, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, których powierzchnia nie pokrywa się z obszarami Natura 2000, inwentaryzacja przyrodnicza,
- rozwój różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, poprzez inwestycje w zieloną infrastrukturę na obszarach miejskich i pozamiejskich (np. parki miejskie, ekoparki) oraz w centra ochrony bioróżnorodności,
- kompleksowe działania na rzecz remediacji terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym likwidacja dzikich wysypisk, pod kątem celów przyrodniczych, społecznych oraz rozwoju zieleni miejskiej¹⁴¹,
- działania w zakresie rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury wraz z niezbędnym zapleczem,
- działania z zakresu edukacji, komunikacji i rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ochrony przyrody i przyrodniczego potencjału regionu oraz różnorodności biologicznej, w tym rozwój infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej (wyłącznie jako element większego projektu).

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, turyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności

¹⁴¹ Wsparcie może być udzielane w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też nielegalne składowanie odpadów nie może zostać zidentyfikowany lub nie może zostać obciążony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz Dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnienie alokacji środków na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (vii) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Zaplanowane przedsięwzięcia są działaniami nie generującymi zysków, związane z zadaniami publicznymi. Działania w ramach cs (vii) należy rozgraniczyć z turystyką, która będzie wspierana w ramach CP5.

2.2.6.2 (vii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)			
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO069	<i>Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi</i>	ha	1	20			
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO073	<i>Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną</i>	szt.	2	40			
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO071	<i>Liczba wspartych form ochrony przyrody</i>	szt.	2	10			
Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFRR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR042	<i>Liczba gatunków zagrożonych, dla których wykonano działania ochronne</i>	szt.	nd	nd	10	IZ	nd
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR043	<i>Powierzchnia obszarów chronionych, dla których opracowano dokumenty planistyczne</i>	ha	nd	nd	15 000	IZ	nd

2.2.6.3 (vii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	073	1 500 000
				074	1 500 000
				079	17 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	01	20 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	02	8 000 000

2.3 NISKOEMISYJNE OPOLSKIE

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.3.1 (viii) Cel szczegółowy

(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

2.3.1.1 (viii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Istotnym czynnikiem znacząco wpływającym na stan zanieczyszczenia środowiska, w tym jakości powietrza w poszczególnych miastach regionu jest infrastruktura transportu publicznego. Tabor autobusowy wg. stanu z 31 grudnia 2019 r. składał się ze 173 autobusów obsługujących tylko 17,2 tys. pasażerów (11 lat wcześniej 201 autobusów przewoziło 20,2 tys. osób)¹⁴². Region charakteryzuje się najniższym w kraju wskaźnikiem przewozów pasażerskich komunikacją miejską. W 2018 r. wynosił on 26,2 przewozu na jednego mieszkańca, a średnio w Polsce była to wartość 98,3¹⁴³. Stan taboru komunikacji miejskiej nie jest adekwatny do potrzeb. Brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej i wyeksploatowany, nieekologiczny tabor przyczyniają się do systematycznego spadku zainteresowania mieszkańców usługami komunikacji publicznej, a co za tym idzie, znacznego wzrostu zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz emisji akustycznych. Komisja Europejska zwraca uwagę, iż słabo rozwinięty transport publiczny i długi czas dojazdów do miejsc pracy na obszarach miejskich powoduje dalsze uzależnienie mieszkańców od transportu indywidualnego, co prowadzi do zatorów komunikacyjnych, dużej liczby wypadków oraz znacznego zanieczyszczenia środowiska¹⁴⁴.

Mając powyższe na uwadze konieczna jest intensyfikacja działań ukierunkowanych na rozwój proekologicznych rozwiązań systemu transportu publicznego¹⁴⁵ oraz infrastruktury transportu niezmotoryzowanego. Jednocześnie warunkiem nadrzędnym jest, aby wszystkie planowane inwestycje w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej realizowane w ramach programu miały na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu.

W związku z powyższym w celu ograniczenia ruchu samochodowego pomiędzy i w miastach należy prowadzić przede wszystkim działania ukierunkowane m.in. na rozwój i poprawę dostępności transportu publicznego, w tym promowanie zintegrowanego, ekologicznego i bezpiecznego transportu publicznego. Wsparcie skierowane będzie przede wszystkim na zakup zeroemisyjnego i niskoemisyjnego taboru autobusowego oraz rozbudowę infrastruktury transportu publicznego, w tym infrastrukturę paliw bezemisyjnych (elektrycznych i wodorowych), tj. punkty/stacje ładowania/tankowania paliw alternatywnych. Dodatkowo zakupiony tabor autobusowy musi spełniać

¹⁴² Rocznik statystyczny województwa opolskiego 2020, s. 132.

¹⁴³ *Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii rozwoju województwa opolskiego do 2030 roku (s. 64)*. Link do dokumentu: <https://bjp.opolskie.pl/wp-content/uploads/2020/11/40.-Diagnoza-regionalna.pdf>

¹⁴⁴ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)*, op. cit., s.70.

¹⁴⁵ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego na lata 2016 -2020, Opole listopad 2016, s.18.

kryterium ekologicznych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE¹⁴⁶.

Ponadto ograniczeniu ruchu samochodowego służyć powinna również rozbudowa i poprawa standardów infrastruktury rowerowej. W regionie długość ścieżek rowerowych na 10 tys. km² jest znacznie niższa, niż średnio w Polsce (444.3 km wobec 444.7 km), jednak Samorząd Województwa Opolskiego dąży do poprawy w tym zakresie¹⁴⁷. W tym celu m.in. została opracowana *Opolska Polityka Rowerowa* - dokument będący strategią promowania ruchu rowerowego woj. opolskiego. Dodatkowo opracowana została *Koncepcja rozwoju ścieżek rowerowych województwa opolskiego*, w oparciu o którą realizowane będą inwestycje rowerowe ze środków perspektywy 2021-2027¹⁴⁸. Jednocześnie należy zaznaczyć, że budowa zintegrowanego systemu transportu rowerowego pozytywnie wpłynie na stan środowiska przyrodniczego, propagowania zmiany modelu życia, ale także na wzrost rozwoju turystyki rowerowej na obszarze województwa¹⁴⁹, co dodatkowo wzmocni jego atrakcyjność. W związku z powyższym planuje się realizować projekty dotyczące infrastruktury rowerowej i pieszej w obrębie miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Dopełnieniem powyższych działań będzie prowadzenie kampanii informacyjnej dla uczniów i osób dorosłych związanej z szeroko pojętą zrównoważoną mobilnością mającej na celu zmianę zachowań komunikacyjnych mieszkańców na bardziej ekologiczne.

Planowane do realizacji inwestycje wpisują się w zalecenia KE, określone jako priorytetowe w celu wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, zgodnie z *Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027*¹⁵⁰. Dodatkowo preferowane będą ośrodki miejskie, w których stosowane jest zintegrowane podejście do działań związanych z kształtowaniem systemu transportowego poprzez tworzenie i realizację planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP). W przypadku miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego posiadanie SUMP jest warunkiem w dostępie do środków. Dla pozostałych miast niezbędne jest wykazanie się dokumentem z zakresu planowania transportu. Funkcje takiego dokumentu mogą pełnić np. plany dot. gospodarki niskoemisyjnej lub strategię ZIT¹⁵¹. Dokumenty te powinny wskazywać, że cele i zastosowane środki w obszarze transportu przewidują redukcję emisji z transportu na odpowiednich obszarach miejskich oraz zmniejszenie udziału indywidualnego transportu zmotoryzowanego w ruchu miejskim lub wskazywać obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie ITS, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach. Wszystkie projekty wspierane w ramach celu szczegółowego muszą zakładać rozwiązania dla osób o ograniczonej mobilności oraz uwzględniać systemy informacji wizualnej i głosowej dla osób z innymi niepełnosprawnościami. Priorytetowo będą traktowane inwestycje dotyczące wymiany taboru na autobusy wodorowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Planowane typy przedsięwzięć, w tym m.in.:

- budowa i przebudowa infrastruktury transportu miejskiego, w tym:
 - centra przesiadkowe,

¹⁴⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniająca dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 188, str. 116).

¹⁴⁷ Opolskie 2030 (...), op. cit., s. 55.

¹⁴⁸ *Koncepcja rozwoju ścieżek rowerowych województwa opolskiego* dokument planistyczny sfinansowany ze środków RPO WO 2014-2020. [link – do uzupełnienia]

¹⁴⁹ *Opolska polityka rowerowa*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole listopad 2018, s.42.

¹⁵⁰ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019* (...), op. cit., s.70.

¹⁵¹ Projekt Umowy Partnerstwa z dnia 29/07/2021, s. 92.

- obiekty P&R (wyłącznie na obrzeżach miast)¹⁵², B&R,
 - niskoemisyjny i zeroemisyjny tabor autobusowy
 - inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany w centrach miast (ciągi piesze, wspólny bilet, przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych),
 - drogi rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe w obszarze funkcjonalnym miast – w przypadku łączenia miejscowości przebieg drogi rowerowej na obszarze wiejskim musi być uzasadniony połączeniem drogi rowerowej z dojazdem do miejsca pracy, nauki, usług lub centrum przesiadkowego; wsparcie przeznaczone będzie również na infrastrukturę towarzyszącą taką jak: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów,
 - przystanki, wysepki, infrastruktura punktowa służąca poprawie jakości transportu miejskiego
- zaplecze techniczne do obsługi taboru, modernizacja zajezdni autobusowych wraz z infrastrukturą do ładowania i tankowania pojazdów nisko i zeroemisyjnych,
- inwestycje w infrastrukturę drogową transportu publicznego (np. buspasy, przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu: pasy skrętów dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach, infrastruktura drogowa przy pętlach autobusowych, stacjach kolejowych lub obiektach P&R, B&R wraz z odcinkami dróg łączących je bezpośrednio z drogami miejskimi, budowa/przebudowa kanalizacji teletechnicznej, wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego) –jako element projektu.
- inwestycje (budowa, rozbudowa) związane z systemami zarządzania ruchem (ITS)¹⁵³,
- inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym, jako element projektu związanego z infrastrukturą transportową,
- budowa i rozbudowa infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów nisko i zeroemisyjnych indywidualnych
- działania info-promo i edu. podnoszące świadomość mieszkańców i władz w zakresie propagowania i promocji korzystania z transportu zbiorowego i zniemotoryzowanego oraz bezpieczeństwa korzystania z niego.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe:

Mieszkańcy regionu, turyści, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności

¹⁵² Inwestycje z zakresu P&R tylko dla obiektów zlokalizowanych w strefach dojazdów do pracy w aglomeracjach (poza centrami miast) i tylko wtedy, gdy są one powiązane z uzupełniającymi połączeniami transportu publicznego i innymi środkami wspierającymi zrównoważony transport publiczny w mieście.

¹⁵³ Z wyłączeniem inwestycji w ITS, których celem jest jedynie zwiększenie intensywności użytkowania (np. zwiększenie przepustowości) obecnie istniejącej infrastruktury drogowej.

i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Dodatkowo planuje się wyodrębnienie alokacji na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Obszar transportu publicznego obejmuje zadania z zakresu usług publicznych realizowane w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako podstawowe i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności lokalnej/regionalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb, które co do zasady są deficytowe, bo wymagają dotowania ze środków publicznych - inwestycje w tym obszarze nie generują zysków. W związku z powyższym zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną za pomocą dotacji.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż inwestycje w infrastrukturę transportu publicznego mają ogromny wpływ na ograniczanie negatywnych skutków zewnętrznych transportu (np. emisja spalin, hałas, wypadki), w tym, np. nowoczesny, ekologiczny i zapewniający bezpieczeństwo podróży tabor (także w wymiarze zdrowotnym), wraz z koniecznością zapewnienia infrastruktury służącej obsłudze tego taboru (np. stacje ładowania, zaplecze służące obsłudze technicznej).

2.3.1.2 (viii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO084	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	szt.	2	42
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO097	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	1	23
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	100

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR062	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy	0	nd	2 730 000	IZ	nd

2.3.1.3 (viii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	077	9 350 000
				081	46 750 000
				082	32 725 000
				083	27 000 000
				084	4 675 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	01	120 500 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	02	48 200 000

2.4 LEPIEJ POŁĄCZONE OPOLSKIE

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.4.1 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

2.4.1.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Podnoszenie konkurencyjności regionu w wymiarze terytorialnym i poprawa warunków życia jego mieszkańców wymaga stałego rozwoju infrastruktury transportowej, dzięki której możliwa jest poprawa dostępności do istniejących zasobów, niezbędna dla osiągnięcia spójności terytorialnej regionu oraz poprawa jakości środowiska, konieczna dla zapewnienia bezpiecznych i przyjaznych warunków życia¹⁵⁴.

Interwencja skoncentrowana zostanie zatem na rozwoju infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym oraz lokalnym, poprawiającej m.in. dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T, jak również do rozwoju publicznego transportu zbiorowego.

Ponadto realizowane będą również inwestycje służące wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości, polegające m.in. na budowie obwodnic, jak również inwestycje poprawiające bezpieczeństwo na skrzyżowaniach, w tym z przejazdami kolejowymi.

Wsparciem zostaną objęte w szczególności inwestycje komplementarne wobec zrealizowanych lub realizowanych inwestycji drogowych na drogach wojewódzkich wskazane w dokumencie o charakterze strategicznym, tj. *Planie Transportowym Województwa Opolskiego*. Jednocześnie możliwa będzie realizacja inwestycji na drogach lokalnych (gminnych i powiatowych) w zakresie inwestycji o charakterze dostępowym, które muszą spełniać jeden z warunków, tj. stanowiących brakujące połączenie do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu.

Planowane do realizacji ww. przedsięwzięcia są zgodne z wyzwaniem krajowymi zidentyfikowanymi w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030*¹⁵⁵, gdzie jako konieczność wskazuje się *zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu (...)*, oraz w *SOR* w zakresie celu *Zwiększenie dostępności transportowej (...)* gdzie wskazuje się, że rozwój infrastruktury transportowej wpływa znacząco na konkurencyjność regionów¹⁵⁶. Jednocześnie

¹⁵⁴ Województwo Opolskie – stany i trendy rozwojowe (...), s.111.

¹⁵⁵ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030, dokument przyjęty przez Radę Ministrów - 24.09.2019 r.

¹⁵⁶ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (...), op. cit., s.308.

inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony¹⁵⁷.

Nieodłącznymi elementami tych inwestycji powinny być rozwiązania wpływające na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników ruchu, tj. pieszych i rowerzystów.

Wsparcie udzielone na inwestycje w infrastrukturę drogową przyczyni się do wzmocnienia dostępności komunikacyjnej i spójności terytorialnej oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach w regionie.

Przy wyborze do realizacji projektów drogowych istotną rolę będzie odgrywała funkcja tej inwestycji w budowaniu sprawnego i niskoemisyjnego transportu zbiorowego. W związku z tym jedną z kluczowych przesłanek wyboru do dofinansowania inwestycji drogowych, będzie ich wpływ na zrównoważony transport, w tym ułatwienia dla transportu zbiorowego.

Planowane typy przedsięwzięć:

- budowa, przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich poza TEN-T,
- budowa obwodnic na drogach wojewódzkich poza TEN-T,
- drogi lokalne (budowa, przebudowa, rozbudowa – projekty jedynie o charakterze dostępowym¹⁵⁸);
- infrastruktura rowerowa (*budowa, rozbudowa dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych dla połączeń między miastami wraz z niezbędną infrastrukturą, tj. stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów*) - jedynie jako element ww. projektów drogowych.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Użytkownicy dróg, tj. mieszkańcy regionu, turyści, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,

¹⁵⁷ Zapis ma zastosowanie do wszystkich inwestycji drogowych realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 z wyjątkiem dróg, które nie są przeznaczone dla ruchu długich i ciężkich pojazdów, takich jak drogi w centrach miast.

¹⁵⁸ Drogi lokalne o charakterze dostępowym muszą spełniać jeden z warunków¹⁾ tj. stanowiących brakujące połączenie do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu

- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Nie dotyczy.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W związku z brakiem generowania przez projekty drogowe dochodów (inwestycje drogowe dla samorządów generują dodatkowe koszty, gdyż samorzady muszą zabezpieczać środki na ich całoroczne utrzymanie techniczne), zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną za pomocą dotacji połączonej z finansowaniem ze środków budżetowych (samorządów) lub innych źródeł finansowania publicznego postawionych do dyspozycji samorządów (np. w formie rozszerzonej formuły Funduszu Dróg Samorządowych).

2.4.1.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Specyficzny cel („Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO044	Długość nowych lub rozbudowanych dróg poza TEN-T	km	0	24
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych poza TEN-T	km	7,4	100

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR056	Oszczędność czasu dzięki udoskonalonej infrastrukturze drogowej	osobodn i/rok	nd	nd	85 846	IZ	nd
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażer okilometr / rok	nd	nd	449 696 797	IZ	nd

2.4.1.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	089	107 700 000
				083	Jako element uzupełniający projektu
				093	10 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01	117 700 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	02	47 080 000

2.5 OPOLSKIE SILNE SPOŁECZNIE

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.5.1 (a) Cel szczegółowy

(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

2.5.1.1 (a) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pandemia COVID-19 drastycznie pogorszyła i w dalszym ciągu pogarsza sytuację na rynku pracy. Zarówno w regionie, jak i w całym kraju nastąpił wzrost stopy bezrobocia wynikający m.in. z likwidacji miejsc pracy. Zgodnie z GUS, w II kwartale 2020 aż 1/3 zlikwidowanych miejsc pracy wynikała z negatywnych skutków rozprzestrzeniania się koronawirusa¹⁵⁹. Spodziewane dalsze spowolnienie gospodarcze i związany z nim spadek zatrudnienia wymagają zintensyfikowania interwencji na regionalnym rynku pracy, skierowanych przede wszystkim do osób najbardziej narażonych na załamanie się koniunktury.

W tym kontekście grupami traktowanymi priorytetowo powinny być m.in. osoby młode z kwalifikacjami często niedopasowanymi do wymagań rynku pracy. W przypadku osób młodych sytuację dodatkowo pogarsza każdorazowy spadek koniunktury, w tym aktualny, wywołany pandemią COVID-19. W swoim najnowszym raporcie Monitor International Labour Organization argumentuje, że COVID-19 będzie miał „niszczący i nieproporcjonalny” wpływ na perspektywy zawodowe młodych osób¹⁶⁰. Pokolenie osób poniżej 30 roku życia jest w obecnej sytuacji narażone na potrójny szok na rynku pracy. Po pierwsze, osobom w tym wieku częściej grozi utrata pracy, niż reszcie ludności aktywnej zawodowo. Po drugie, istnieje większe prawdopodobieństwo doznania przez nich zakłóceń w edukacji lub przerwania szkoleń zawodowych. Po trzecie, gorsza koniunktura oznacza, że młodzi napotkają na większe bariery przy wejściu na rynek pracy spowodowane mniejszym popytem ze strony pracodawców. Utrata zatrudnienia przez osoby młode związana jest często z ich relatywnie krótkim stażem pracy, a co za tym idzie doświadczeniem zawodowym. Z założenia w pierwszej kolejności zwalniane są osoby, które są najluźniej związane z podmiotem gospodarczym oraz te, których forma umowy świadczenia pracy pozwala rozwiązać relację z pracownikiem w najkrótszym czasie. W przypadku osób młodych następuje współwystępowanie obydwu czynników. Mając na uwadze powyższe w ramach FEO 2021-2027, wdrażana będzie Gwarancja dla Młodzieży. Inicjatywa ta pierwotnie skierowana do młodzieży NEET, w październiku 2020, decyzją Rady UE została rozszerzona o wszystkie osoby młode do 30 r.ż. Zgodnie z jej ideą

¹⁵⁹ Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w Polsce w II kwartale 2020 r., GUS, 10.09.2020 r., s. 2.

¹⁶⁰ https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_755910/lang-en/index.htm

zakłada się, że wszystkie osoby w tym wieku otrzymają dobrej jakości ofertę: zatrudnienia, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego, stażu w ciągu czterech miesięcy od utraty pracy lub zakończenia kształcenia.

Duży udział bezrobotnych nisko wykształconych, bez zawodu i bez doświadczenia zawodowego jest słabą stroną regionalnego rynku pracy. Osoby takie, rozpatrując ich szansę znalezienia pracy, znajdują się na przegranej pozycji – poziom posiadanych kwalifikacji lub ich brak nie odpowiada zapotrzebowaniu pracodawców. Ponadto, jak wykazują badania np. BAEL, osoby takie charakteryzują się dużą biernością zawodową, częściej korzystają też ze świadczeń opieki społecznej oraz zasilają szarą strefę.

Z kolei rosnący udział w społeczeństwie osób starszych, ich pogarszająca się sytuacja na rynku pracy związana z pandemią koronawirusa (pracodawcy często w pierwszej kolejności starają się zwolnić osoby 50+) sprawiają, że wyzwaniem staje się aktywizacja zawodowa tej grupy, w tym zwłaszcza podnoszenie kwalifikacji cyfrowych. Zgodnie z raportem OECD blisko 20% stanowisk, które dziś zajmują osoby w wieku powyżej 55 lat będzie podlegało automatyzacji, podczas gdy poziom kompetencji cyfrowych polskich seniorów odbiega znacząco od poziomu ich rówieśników z Europy Zachodniej.

Aktywność zawodowa Polek jest niska w porównaniu do aktywności zawodowej kobiet w innych krajach Unii Europejskiej: niewiele ponad 63% kobiet w wieku produkcyjnym jest aktywnych zawodowo, w stosunku do średnio 68% w UE. Najmniej aktywne zawodowo są kobiety z grup: słabiej wykształconych, mieszkających w mniejszych miejscowościach i na wsi oraz będących matkami dwójki małych dzieci. Napotykać one bariery w postaci nieelastycznego czasu pracy, nieatrakcyjnych finansowo miejsc pracy, obciążenia obowiązkami domowymi i opiekuńczymi i braku instytucji świadczących usługi opiekuńcze dla małych dzieci. Warto zauważyć, że zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia ze względu na płeć wzrasta wraz z liczbą dzieci w rodzinie¹⁶¹. Patrząc przez pryzmat sytuacji w regionie wyższy współczynnik aktywności zawodowej występuje również w przypadku mężczyzn (wg danych za 2020 r. 66,2% wobec 44,8%), a różnica między wskaźnikami dla mężczyzn i kobiet wzrosła zarówno w skali kwartału, jak i w porównaniu z analogicznymi okresami 2019 r. oraz 2010 r. Gorszą sytuację kobiet na rynku pracy obrazują również wskaźniki dotyczące liczby osób biernych. W tej grupie zdecydowanie przeważają kobiety (63,9% w 2020 r.), a ich udział zwiększył się w porównaniu z II kwartałem 2020 r. oraz w skali roku¹⁶².

W dalszym ciągu wspierane będą także osoby zatrudnione, ale posiadające niestabilną sytuację na rynku pracy. Osoby te wspierane będą w zakresie m.in.: podnoszenia kwalifikacji i kompetencji oraz zakładania działalności gospodarczej w celu polepszenia warunków pracy (wyższego wynagrodzenia lub przejścia z zatrudnienia na umowach krótkoterminowych / cywilnoprawnych na zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony). W tym miejscu warto wspomnieć, że w woj. opolskim w 2016 r. w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy sfery niedostatku wyznaczanej w oparciu o minimum socjalne żyło aż 32,6% ludności¹⁶³.

Poprawa sytuacji na rynku pracy następuje również dzięki rozwojowi przedsiębiorczości, który przekłada się na powstawanie nowych miejsc pracy. W woj. opolskim poziom przedsiębiorczości jest nadal niezadawalający. Odnotowuje się nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak wskaźnik ten wciąż kształtuje się znacznie poniżej średniej krajowej¹⁶⁴. Stąd wsparcie kapitałowe na rzecz tworzenia nowoczesnych firm stanowi rozwiązanie dla osób, które są zdolne i gotowe do podjęcia pracy na własny rachunek.

¹⁶¹ Duda S. *Sytuacja kobiet na rynku pracy w Polsce*, s. 1

¹⁶² *Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie opolskim w III kwartale 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, 30.12.2020, s. 1 i 5.

¹⁶³ *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2017. s. 30.

¹⁶⁴ BDL GUS.

Prawo do wsparcia na rzecz poprawy perspektyw zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek stanowi jeden z priorytetów *Europejskiego filaru praw socjalnych*¹⁶⁵. Jednocześnie podjęcie działań w celu zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy stanowi także jedno z zaleceń Rady Europejskiej na 2019 r.¹⁶⁶.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie przyczyniające się do wzmocnienia zasobów rynku pracy poprzez m.in.:
 - aktywizację zawodową osób pozostających bez zatrudnienia realizowaną przez powiatowe urzędy pracy, w tym m.in. wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej¹⁶⁷,
 - realizacja innych działań z zakresu wdrażania Gwarancji dla Młodzi np. Inicjatywy ALMA,
 - aktywizację zawodową uczestników i absolwentów ochotniczych hufców pracy,
 - wsparcie służące podniesieniu kwalifikacji i kompetencji osób pracujących, w tym posiadających niestabilną pozycję na rynku pracy, odchodzących z rolnictwa oraz ubogich pracujących,
 - wsparcie bezzwrotne na założenie działalności gospodarczej realizowane przez publiczne służby zatrudnienia.
2. Podnoszenie kwalifikacji kadr rynku pracy wynikające z potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy, w tym zwłaszcza:
 - kobiety,
 - osoby młode do 30 roku życia,
 - osoby z niepełnosprawnościami,
 - osoby po 50 roku życia,
 - osoby długotrwale bezrobotne,
 - osoby o niskich kwalifikacjach;
- osoby pracujące:
 - zatrudnione na umowach cywilnoprawnych,
 - zatrudnione na umowach krótkoterminowych,
 - osiągające niskie dochody (tzw. ubodzy pracujący),
 - odchodzące z rolnictwa i ich rodziny;
- uczestnicy i absolwenci ochotniczych hufców pracy;
- kadry rynku pracy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

¹⁶⁵ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 12.

¹⁶⁶Zalecenie rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r., Bruksela, 5 czerwca 2019, s.4

¹⁶⁷ Projekty rozliczane wyłącznie w oparciu o stawki jednostkowe.

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób poszukujących pracy może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.1.2 (a) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.a	EFSS+	słabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	5 280	18 500
CP4	4.a	EFSS+	słabiej rozwinięte	PLACOO 1	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	630	2 220

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.a	EFSS+	słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność gospodarczą na własny rachunek po opuszczeniu programu	os.	68%	2021	70%	IZ	-

2.5.1.3 (a) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(a)	134	27 500 000
				136	23 100 000
				137	4 400 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(a)	01	55 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(a)	05	5 500 000
				09	33 000 000
				10	16 500 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(a)	02	22 000 000

2.5.2 (d) Cel szczegółowy

(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

2.5.2.1 (d) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Szacuje się, że na Opolszczyźnie po 2020 r. na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym pracować będą mniej, niż 3 osoby w wieku produkcyjnym, a w 2050 r. już tylko 1 osoba w wieku produkcyjnym (1,2 osoby)¹⁶⁸. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa ma niekorzystny wpływ na zasoby rynku pracy, dlatego niezbędne jest podjęcie działań sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców, w tym również w obszarze ochrony zdrowia. Zwiększenie długości życia w zdrowiu wpłynie na wzrost liczby osób aktywnych na rynku pracy - im dłużej dana osoba żyje w dobrym zdrowiu, tym dłużej jest zdolna do pracy i może przyczynić się m.in. do zmniejszenia luki na rynku pracy. Dlatego też stały dostęp do skutecznej i taniej opieki zdrowotnej jest istotnym środkiem w zapobieganiu/opóźnianiu przedwczesnego opuszczania rynku pracy.

W oparciu o priorytety KE w województwie opolskim stworzono spójną koncepcję wsparcia w całym obszarze zdrowia mającą na celu poprawę jakości i dostępności do usług zdrowotnych. Koncepcja ta powiązana jest także z celem szczegółowym k) oraz v).

Jednym z jej elementów jest skonsolidowana rehabilitacja medyczna osób wymagających wzmożonej rekonwalescencji po przebyciu ciężkich chorób, takich jak choroba niedokrwienna serca czy też udar, które na dłuższy czas wykluczyły je z aktywności zawodowej. Jednocześnie z uwagi na ograniczony dostęp do świadczeń rehabilitacyjnych, w tym zwłaszcza długi okres oczekiwania na tego typu usługi, osoby po przebyciu ciężkich chorób mają coraz mniejszą szansę na powrót do zdrowia i sprawności. W kontekście pandemii COVID-19 istotna staje się także rehabilitacja osób, które przebyły tę chorobę i cierpią na zaburzenia oddychania oraz problemy neurologiczne. Dostęp do tego typu świadczeń jest bardzo ograniczony, a podmioty je realizujące nie są w stanie wypełnić pogłębiającej się luki w tym zakresie.

Efektom wsparcia będzie utrzymanie pracowników w jak najlepszej kondycji psychofizycznej na rynku pracy, przy jednoczesnym ułatwieniu zatrudnienia osobom bezrobotnym.

Opisane działania realizują założenia *Europejskiego filaru praw socjalnych* tj.: pracownicy mają prawo do wysokiego poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb zawodowych, które pozwala im przedłużyć okres ich uczestnictwa w rynku pracy.

Rosnąca liczba osób pracujących w sektorze przemysłu i usług oraz rosnąca liczba nowopowstających miejsc pracy wskazuje, że w przedsiębiorstwach występować będzie popyt na podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników. Część z przedsiębiorstw nie jest przygotowana i/lub nie posiada wystarczającego kapitału, który mógłby zostać zainwestowany np. w szkolenia pracowników, doradztwo czy wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania. Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz przedsiębiorstw i obejmie kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na potrzeby przedsiębiorstw, w tym rozwój kwalifikacji i kompetencji ich pracowników. Wsparcie udzielane będzie z wykorzystaniem popytowego systemu finansowania usług rozwojowych w przedsiębiorstwach. Podejście to zapewni przedsiębiorstwu możliwość dokonania samodzielnego wyboru usług odpowiadających w największym stopniu na jego aktualne potrzeby. Interwencja w zakresie usług rozwojowych zostanie skoncentrowana przede wszystkim na inteligentnych

¹⁶⁸ Analiza sytuacji (...), s.21.

specjalizacjach oraz branżach zidentyfikowanych jako kluczowe dla rozwoju regionu, jak też w obszarze zawodów deficytowych¹⁶⁹.

Pogorsząca się sytuacja gospodarcza w regionie, spowodowana m.in. pandemią COVID-19, lub inne negatywne zjawiska zagrażające miejscom pracy w danej firmie, powodują konieczność natychmiastowej odpowiedzi w postaci programów outplacementowych. Obejmować one będą wszelkie usługi i instrumenty rynku pracy, w tym m.in. doradztwo zawodowe, szkolenia, kursy, staże, dodatek relokacyjny, bezzwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej itp. Wsparcie to będzie miało na celu złagodzenie niepożądanych procesów na rynku pracy, powstrzymanie wzrostu bezrobocia, dostosowanie kwalifikacji pracownika do aktualnych wymogów rynku, a także pozyskanie przez niego nowych umiejętności i kompetencji.

Pandemia koronawirusa uwypukliła konieczność dalszej promocji elastycznych form zatrudnienia, zwłaszcza pracy zdalnej, która wykorzystywana jest wciąż w niewielkim zakresie. W końcu czerwca 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w regionie wyniósł 4,9% i był jednym z najniższych w kraju¹⁷⁰. Elastyczne formy zatrudnienia stanowią narzędzie, które poprawia możliwości zatrudnieniowe osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Promocja i upowszechnienie elastycznych form organizacji pracy może pomóc w reagowaniu na kryzys, a także zapewnić wsparcie osobom z grup o niższych wskaźnikach aktywności zawodowej w znalezieniu/utrzymaniu stałego zatrudnienia. W ramach elastycznych form zatrudnienia realizowane będą m.in.: szkolenia dla pracowników i pracodawców, subsydiowanie zatrudnienia, wyposażenie i wyposażenie stanowiska pracy, kampanie informacyjne, itp. Subsydiowanie zatrudnienia zachęci pracodawców do zatrudnienia osób z wykorzystaniem elastycznych form pracy, co głównie dotyczy osób, które z takich przyczyn jak wiek, niepełnosprawność czy opieka nad osobami zależnymi mają problem z pracą w oparciu o standardowe warunki zatrudnienia. Podobnie kampania informacyjna ma pokazać pracodawcom zalety i możliwości jakie dają elastyczne formy pracy. Wsparcie będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach *Krajowego Planu Odbudowy* (uwzględnione zostaną mechanizmy zapobiegające podwójnemu finansowaniu).

Wsparcie dotyczące usług zdrowotnych w regionie będzie realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym z dokumentem pn. *Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030* wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki długoterminowej i opieki psychiatrycznej¹⁷¹, a także Wojewódzkim Planem Transformacji¹⁷².

Powyższe działania z zakresu ochrony zdrowia wpisują się w zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. tj.: *zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy poprzez lepszy dostęp do opieki długoterminowej* oraz zalecenia Rady (...) na 2020 r. tj.: *poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia*. Inwestycje te wpisują się także w zalecenia KE, określone jako wysoce priorytetowe w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej zgodnie z *Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027*¹⁷³. Promocja elastycznych form zatrudnienia wypełnia natomiast zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r., które podkreśla konieczność udoskonalania elastycznych form organizacji pracy i pracy w zmniejszonym wymiarze czasu.

¹⁶⁹ Analiza sytuacji społeczno – ekonomicznej województwa opolskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Opole, grudzień 2018 r., s. 146.

¹⁷⁰ Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego w sierpniu 2020 r., Urząd Statystyczny w Opolu, 28.09.2020, s. 1.

¹⁷¹ Dokument w trakcie opracowania przez stronę rządową.

¹⁷² Dokument opracowany przez Wojewodę Opolskiego <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/obwieszczenie-planu-transformacji-wojewodztwa-opolskiego>.

¹⁷³ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie przyczyniające się do zapobiegania przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy, poprzez m.in. realizację programów zdrowotnych dotyczących rehabilitacji medycznej ułatwiającej powrót do pracy.
2. Wsparcie przyczyniające się do wzmocnienia zasobów rynku pracy poprzez wdrożenie elastycznych form zatrudnienia takich jak praca zdalna, zatrudnienie przejściowe¹⁷⁴, praca w niepełnym wymiarze, job sharing (m.in. poprzez szkolenia, subsydiowanie zatrudnienia, doposażenie i wyposażenie stanowiska pracy oraz kampanie informacyjne).
3. Wsparcie doradcze dla związków zawodowych i organizacji pracodawców w zakresie m.in. wdrażania elastycznych form zatrudnienia.
4. Usługi rozwojowe dla pracodawców i ich pracowników, zgodnie z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych).
5. Wsparcie typu outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, m.in. w wyniku przemian na rynku pracy lub sytuacji kryzysowych oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

W zakresie typu przedsięwzięć nr 1 i 3:

- pracodawcy oraz ich pracownicy,
- inne osoby pracujące,
- osoby bezrobotne.

W zakresie typu przedsięwzięć nr 2:

- pracodawcy oraz ich pracownicy, w tym zwłaszcza:
 - osoby sprawujące opiekę nad małymi dziećmi, osobami starszymi i z niepełnosprawnościami,
 - osoby, które ze względu na wiek oraz inne bariery nie są w stanie pracować w oparciu o standardowe warunki zatrudnienia.
- inne osoby pracujące,
- związki zawodowe i organizacje pracodawców.

W zakresie typu przedsięwzięć nr 4:

- pracownicy przedsiębiorstw zagrożeni zwolnieniem, przewidziani do zwolnienia lub zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w tym również pracownicy dużych przedsiębiorstw,
- osoby odchodzące z rolnictwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób uczestniczących w programach zdrowotnych dla aktywności zawodowej, personelu/kadr systemu ochrony zdrowia, przedsiębiorców i ich pracowników może skutkować

¹⁷⁴ Zatrudnienie przejściowe polega na dzieleniu jednego etatu przez kilku pracowników z niepełnosprawnościami (zwłaszcza z chorobami psychicznymi), z uwzględnieniem ich możliwości co do wykonywania konkretnych czynności na stanowisku pracy.

stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.2.2 (d) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDKCO 01	Liczba osób objętych programem polityki zdrowotnej	os.	100	600
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDKCO 02	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	szt.	1	1
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDCOO 1	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi	przesiębiorstwa	270	420
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDCOO 6	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	osoby	20	300

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDCRO 2	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu/ adaptacji środowiska pracy/ elastycznych form zatrudnienia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	51%	2021	70%	IZ	-

CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDCRO 1	Liczba pracowników, którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej	osoby	95%	2021	95%	IZ	-
-----	-----	------	--------------------	----------	---	-------	-----	------	-----	----	---

2.5.2.3 (d) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	142	3 150 000
				146	7 350 000
				147	3 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	01	13 500 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	05	3 450 000
				07	525 000
				09	5 850 000
				10	3 675 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	02	5 400 000

2.5.3 (f) Cel szczegółowy

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

2.5.3.1 (f) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zapewnienie mieszkańcom woj. opolskiego dobrej jakości kształcenia i szkolenia na równych zasadach dla wszystkich jest drogą do innowacyjności i konkurencyjności regionu.

Na późniejsze losy edukacyjne duży wpływ ma wczesna edukacja. W regionie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest jednym z najwyższych w kraju, jednak występują dysproporcje wewnątrzregionalne. Wysoki współczynnik odnotowuje się w miastach, natomiast znacznie niższy na terenach wiejskich¹⁷⁵. Problemem jest zbyt krótki czas opieki oferowany przez niektóre placówki oraz wysokie koszty ponoszone przez rodziców w związku z udziałem ich dzieci w zajęciach dodatkowych¹⁷⁶.

Pomimo, że w regionie kładzie się duży nacisk na kształcenie ogólne i zawodowe, to w dalszym ciągu widoczne jest niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Wśród przedsiębiorców z regionu dominuje pogląd, że słabością szkolnictwa jest kształcenie praktyczne i niewystarczające przygotowanie do zawodu¹⁷⁷. Niezbędne jest zatem podjęcie stałej współpracy szkół, w tym zawodowych, wyższych uczelni, pracodawców, ośrodków badawczo-rozwojowych i IOB, co pozwoli na bieżąco monitorować potrzeby branż zawodowych i odpowiednio kierunkować kształcenie. Szkoła powinna rozwijać tzw. umiejętności miękkie, np.: kreatywność, umiejętność pracy w zespole, odporność na stres, adaptacyjność. Istotne znaczenie ma możliwość korzystania z rozwiązań, jakie oferuje Zintegrowany System Kwalifikacji¹⁷⁸ i stwarzanie warunków do walidacji i certyfikacji nabywanych efektów uczenia się prowadzących do zdobywania przez uczniów kwalifikacji rynkowych.

Największą grupę absolwentów stanowią uczniowie szkół zawodowych (ok. 30%)¹⁷⁹. Widoczny jest również niedobór pracodawców w procesie kształcenia zawodowego, co oznacza funkcjonowanie szkół obok rynku pracy¹⁸⁰. Słabością kształcenia jest niewystarczające przygotowanie do zawodu oraz kształcenie praktyczne. Konieczne jest więc stałe podnoszenie kompetencji zawodowych i praktycznych wśród uczniów szkół kształcenia zawodowego.

Wiele placówek oświatowych odbiega standardami od wymagań związanych z rynkiem pracy. Potrzebna jest nowoczesna infrastruktura i realizacja nauki w oparciu o nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne. Dostęp do narzędzi TIK jest zróżnicowany w poszczególnych placówkach oświatowych. Nie wszystkie szkoły dysponują wystarczającą liczbą sprzętu, co uniemożliwia realizację

¹⁷⁵ *Analiza sytuacji (...)*, s. 115.

¹⁷⁶ *Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji (...)*, s.45.

¹⁷⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*, Opole 2012 r., s. 57.

¹⁷⁸ Zintegrowany System Kwalifikacji – rozwiązanie systemowe mające na celu podniesienie poziomu kapitału ludzkiego w Polsce poprzez opisanie, uporządkowanie i zebranie różnych kwalifikacji w jednym rejestrze, Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.

¹⁷⁹ *Analiza sytuacji (...)*, s. 123.

¹⁸⁰ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (...)*, op. cit, s.63-64.

wysokiej jakości edukacji cyfrowej. Pandemia COVID-19 wymusiła funkcjonowanie w nowym modelu edukacji – edukacji zdalnej.

Konieczne jest więc wsparcie działań skierowanych do nauczycieli oraz uczniów uwzględniających rozwój kompetencji cyfrowych, takich jak: umiejętności wykorzystania w procesie edukacji nowoczesnych narzędzi IT, umiejętność tworzenia, wyszukiwania oraz selekcjonowania informacji, netykieta, świadomość zagrożeń w internecie, cyberbezpieczeństwo.

W woj. opolskim widoczna jest konieczność wsparcia edukacji włączającej, której celem jest zapewnienie wszystkim dostępu do edukacji oraz zapobieganie ewentualnym nierównościami. Wsparcie dotyczyć będzie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym m.in.: z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorych, adaptujących się nowym środowisku, w tym z rodzin migranckich, ale także tych wybitnie zdolnych. Ze względu na fakt, iż w grupie tej mieszczą się również dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym, będące w sytuacji kryzysowej bądź traumatycznej, mające za sobą niepowodzenia edukacyjne, w kontekście negatywnych skutków pandemii, realizowane będzie także wsparcie z zakresu radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania negatywnym skutkom izolacji społecznej, depresji, zaburzeniom lękowym, samobójstwom czy uzależnieniom behawioralnym.

W ramach wsparcia możliwe będzie m.in. zapewnienie usług asystenckich dla uczniów, wsparcie psychologiczne, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli oraz upowszechnienie Modelu Dostępnej Szkoły wypracowanego w ramach PO WER.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie wychowania przedszkolnego poprzez:

- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz zakup wyposażenia,
- wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego,
- rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne, rozwijające kompetencje kluczowe i transferowalne oraz o zajęcia służące preorientacji zawodowej, w tym dotyczące aktywowania postaw przedsiębiorczych u najmłodszych oraz pobudzające i rozwijające zainteresowania,
- indywidualizacja pracy z dziećmi, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z uwzględnieniem realizacji różnych form edukacji dla rodziców,
- doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego,
- wsparcie edukacji włączającej,
- wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, w tym m.in. dostosowanie pomieszczeń, zakup sprzętu i materiałów dydaktycznych niezbędnych dla zapewnienia efektywnego procesu nauczania.

2. Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego poprzez:

- bezpośrednie wsparcie szkół, uczniów i nauczycieli ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji, obejmujące: rozwój kompetencji kluczowych, w tym proinnowacyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych, transferowalnych, cyfryzację edukacji, realizację działań społeczno-wychowawczych,
- wsparcie jakości nauczania przedmiotów ścisłych, m.in. poprzez wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji,
- indywidualizacja podejścia do ucznia, w tym z niepełnosprawnościami,

- wsparcie edukacji włączającej, w tym zapewnienie odpowiedniego wyposażenia, podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów,
- wsparcie działań związanych z edukacją ekologiczną, w tym wiedza o klimacie i ochronie środowiska, współpraca szkół z pracodawcami w zakresie nowych zielonych zawodów,
- realizacja programów pomocy stypendialnej w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów uzdolnionych z grup defaworyzowanych, w tym z niepełnosprawnościami, czy też z obszarów wiejskich,
- doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia ogólnego oraz nauczycieli zawodu, w tym we współpracy z uczelniami, przedsiębiorcami i pracodawcami,
- doradztwo zawodowe w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów, nauczycieli oraz osób dorosłych szkolenia dla doradców zawodowych,
- coaching i tutoring,
- współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe o charakterze strategicznym i praktycznym z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza z pracodawcami oraz uczelniami wyższymi, instytucjami rynku pracy,
- kształcenie praktyczne uczniów szkół zawodowych, w tym we współpracy z pracodawcami, tj. organizacja staży, praktyk czy kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- wsparcie uczniów szkół ogólnokształcących w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji zawodowych,
- dostosowanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość),
- doposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego w sprzęt i materiały niezbędne dla zapewnienia efektywnego procesu nauczania,
- inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół kształcenia ogólnego, zawodowego oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe,
- wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną,
- wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt IT oraz ICT (z wyłączeniem sprzętu mobilnego) i materiały oraz pomoce dydaktyczne,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców, podnoszenie kwalifikacji psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych zatrudnionych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, zakup wyposażenia i sprzętu,
- budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice / opiekunowie prawni dzieci w wieku przedszkolnym,
- nowo utworzone i istniejące ośrodki wychowania przedszkolnego,
- uczniowie i słuchacze szkół i placówek systemu oświaty, rodzice / opiekunowie prawni dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,

- publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, szkoły dla dorosłych i placówki systemu oświaty,
- osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kompetencji lub kwalifikacji w zakresie zawodowym,
- nauczyciele zatrudnieni w ośrodkach wychowania przedszkolnego oraz w szkołach i placówkach systemu oświaty, w tym nauczyciele kształcenia zawodowego, psychologowie, pedagodzy i inna kadra szkół oraz pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych.
- instruktorzy praktycznej nauki zawodu,
- instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób uczestniczących w procesie kształcenia (w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży) może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Zał. III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz eliminowanie barier mentalnych i stereotypów dotyczących dzieci z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- edukacja włączająca dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,

- włączenie do KM członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Północny, Subregion Południowy. W ramach celu szczegółowego część środków zostanie przekazana do ww. OSI regionalnych, tak aby jednostki samorządu terytorialnego mogły wspierać interwencje kluczowe dla danego obszaru, uwzględniając przy tym specyficzne problemy i potrzeby jego mieszkańców.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.3.2 (f) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Obszar objęty wsparciem (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCOO 2	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	24	240
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCOO 3	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	6 900	69 000
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCOO 4	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	500	4 000
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCOO 6	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych	osoby	490	5 300

					wsparcie			
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCOO 7	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	300	870

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów												
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]	
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFC R01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby	86%	2021	90%	IZ	-	
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFC R02	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	os.	50%	2021	90%	IZ	-	

2.5.3.3 (f) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	140	11 000 000
				148	9 030 000
				149	22 070 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	01	42 100 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	-	-
				-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	01	2 400 000
				02	2 400 000
				05	13 860 000
				06	4 020 000
				08	1 010 000
				09	18 410 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar "Równouprawnienie płci" w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	02	16 840 000

2.5.4 (g) Cel szczegółowy

(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery i wspieranie mobilności zawodowej

2.5.4.1 (g) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Potencjał społeczno-gospodarczy i szanse rozwojowe regionu w dużej mierze warunkuje kapitał ludzki. Istotnym czynnikiem wpływającym na jego rozwój jest edukacja permanentna, której obraz w województwie jest niekorzystny. Zainteresowanie mieszkańców regionu kształceniem ustawicznym od lat jest niewielkie i obecnie odsetek osób doskonalących się jest jednym z najniższych w kraju. W 2018 roku tylko 3,7% osób dorosłych w wieku 25-64 lat zadeklarowało uczestnictwo w formalnym lub pozaformalnym kształceniu i szkoleniu się, przy średniej krajowej 5,7%¹⁸¹. Jednocześnie, zgodnie z prognozami, sytuacja ta nie ulegnie poprawie. Szacuje się, że w 2030 r. miernik aktywności edukacyjnej osób dorosłych w regionie będzie wynosił zaledwie 3,57%¹⁸².

Powyższy problem wynika z niskiej świadomości mieszkańców regionu na temat korzyści płynących z uczenia się przez całe życie, które jest jednym z podstawowych warunków zwiększenia zdolności do zatrudnienia i drogą do rozwoju ścieżki kariery.

Wyniki międzynarodowego badania PIAAC wyraźnie wskazują na niski poziom kompetencji kluczowych Polaków, który dodatkowo jest niższy niż przeciętny poziom umiejętności krajów OECD¹⁸³. Zgodnie ze statystyką publiczną odsetek osób posiadających podstawowe lub ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe w regionie był jednym z najniższych w kraju i w 2018 r. kształtował się na poziomie 41%, podczas gdy np. w woj. mazowieckim odsetek ten wynosił 54%¹⁸⁴. Szczególną uwagę na ten problem zwracają pracodawcy, co również znajduje potwierdzenie w analizach regionalnych. Wyniki projektu *Badania potrzeb pracodawców w kontekście oferty systemu edukacji na poziomie średnim i wyższym* wskazują, że osoby gotowe podjąć pracę posiadają inne kwalifikacje, niż oczekiwane przez pracodawców. Natomiast nawet, gdy osoby te posiadają odpowiednie kwalifikacje, to często ich poziom jest niewystarczający¹⁸⁵. Jednocześnie widoczny jest problem braku motywacji wewnętrznej mieszkańców oraz chęci podejmowania działań na rzecz własnego rozwoju.

Zgodnie z CSR na 2019 r. jednym z czynników, który może mieć w przyszłości decydujący wpływ na perspektywy wzrostu gospodarczego jest dobry system kształcenia i szkolenia przez całe życie. Podnoszenie i nabywanie nowych umiejętności i kwalifikacji na szybko zmieniającym się rynku pracy ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia zarówno aktywności ludności, jak i zdolności gospodarki do innowacji¹⁸⁶.

Podobnie, jak w latach 2014-2020, zaplanowane w ramach celu szczegółowego wsparcie, realizowane będzie zgodnie z podejściem popytowym (np. poprzez system bonowy), a zakres nabywanej lub aktualizowanej wiedzy wynikać będzie z indywidualnych potrzeb osób chcących z własnej inicjatywy uczestniczyć w edukacji ustawicznej. Podejmowane działania poprzedzone

¹⁸¹ System monitorowania rozwoju STRATEG, <https://strateg.stat.gov.pl>.

¹⁸² *Ekspertyza z realizacji badania pn. Analiza powiązań (...)*, op. cit., s. 71.

¹⁸³ *Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC)*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013 r., s. 45-62.

¹⁸⁴ System monitorowania rozwoju STRATEG, <https://strateg.stat.gov.pl>.

¹⁸⁵ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (...)*, op. cit., s. 57.

¹⁸⁶ *Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. (...)*, op. cit., s. 4-5.

zostaną analizą rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności. Powyższe będzie skutkowało racjonalnym wyborem oferty edukacyjnej, zgodnej z aktualnymi potrzebami na rynku pracy. Jednocześnie wsparciem zostaną objęte osoby dorosłe będące w najtrudniejszej sytuacji, w tym osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo i z niepełnosprawnościami. Dla dorosłych o najniższych kwalifikacjach przewidziano Ścieżki Poprawy Umiejętności. Ponadto w zakresie kształcenia pozaformalnego w szkołach na obszarach wiejskich powstaną Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji. Planuje się również objąć wsparciem uczestników Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie edukacji ustawicznej poprzez realizację:
 - kształcenia i szkolenia w ramach systemu formalnego lub pozaformalnego lub poprzez uczenie się nieformalne, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość) m.in. w zakresie kompetencji kluczowych, kompetencji transferowalnych i wyspecjalizowanych umiejętności twardych za pośrednictwem BUR, z uwzględnieniem w szerszym zakresie potrzeb osób z wyższym wykształceniem,
 - podnoszenia kompetencji, w tym m.in. cyfrowych osób z grup wykluczonych cyfrowo, umożliwiających wdrażanie Ścieżek poprawy umiejętności (Upskilling pathways) dla dorosłych o niskich kwalifikacjach,
 - lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych, w tym tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, służących np. aktywizacji osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, nieaktywnych zawodowo, z terenów wiejskich oraz z niepełnosprawnościami, na przykład: LOWE¹⁸⁷, Uniwersytety Trzeciego Wieku,
 - usług doradczych w zakresie wyboru kierunku i rodzaju edukacji w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, mentoring, coaching, tutoring,
 - kampanii promujących wartość uczenia się przez całe życie w powiązaniu z potrzebą aktualizowania wiedzy, umiejętności, kompetencji i kwalifikacji w kontekście zmieniających się potrzeb rynku pracy/ kampanii informacyjnych dla instytucji szkoleniowych dotyczących udziału w BUR.
2. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji.
3. Analizy rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Osoby od 15 r.ż. uczestniczące z własnej inicjatywy w uczeniu się przez całe życie.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób uczestniczących w procesie kształcenia ustawicznego może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji środowiska.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet

¹⁸⁷ LOWE, czyli Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji - ośrodki aktywizowania dorosłych i społeczności lokalnej na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, w szczególności na obszarach defaworyzowanych.

i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Północny, Subregion Południowy. W ramach celu szczegółowego część środków zostanie przekazana do ww. OSI regionalnych, tak aby jednostki samorządu terytorialnego mogły wspierać interwencje kluczowe dla danego obszaru, uwzględniając przy tym specyficzne problemy i potrzeby jego mieszkańców.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.4.2 (g) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.g	EFSD	słabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby	20	150
CP4	4.g	EFSD	słabiej rozwinięte	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	osoby	150	1 850

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.g	EFSD	słabiej rozwinięte	PLGCRO 1	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	93%	2021	90%	IZ	-

2.5.4.3 (g) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	151	8 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	01	8 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	01	800 000
				02	1 600 000
				05	800 000
				09	1 600 000
				08	800 000
				10	2 400 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar "Równouprawnienie płci" w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	02	3 200 000

2.5.5 (h) Cel szczegółowy

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

2.5.5.1 (h) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pandemia koronawirusa wpływa na zmianę sytuacji ekonomicznej w regionie, która z kolei może przełożyć się na pogłębienie dysproporcji w poziomie życia poszczególnych grup społecznych. 87% osób uważa, że różnice dochodowe w Polsce są zbyt duże, a jako preferowane formy pomocy skierowanej do osób ubogich wskazuje m.in.: pomoc w znalezieniu pracy¹⁸⁸. Przyczyn dyskryminacji doświadczają przede wszystkim osoby chore, z niepełnosprawnościami, mieszkańcy obszarów charakteryzujących się najgorszymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego i związanymi z tym bezrobociem i ubóstwem. Niekorzystne uwarunkowania określonych obszarów województwa potwierdza wskaźnik deprivacji lokalnej, który w przypadku niektórych powiatów / gmin spada bardzo powoli, a trend ten może zahamować dodatkowo pandemia koronawirusa. Jednocześnie w 2019 r. najważniejszymi powodami udzielania pomocy społecznej były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. W 2019 r., podobnie jak rok wcześniej, długotrwale korzystający ze świadczeń pomocy społecznej stanowili prawie 2/3 ogółu klientów (57,9%)¹⁸⁹ i w tej kwestii nie należy się spodziewać poprawy sytuacji.

Mając na uwadze powyższe, nieodzowne staje się zintensyfikowanie działań o charakterze aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanych zarówno do osób biernych zawodowo, jak i osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza, że te dwie grupy są często tożsame.

W przypadku osób biernych zawodowo działania powinny się koncentrować zwłaszcza na kobietach, których udział w strukturze osób biernych w woj. opolskim w II kwartale 2020 r. wynosił 63,9%¹⁹⁰, a więc na podobnym poziomie jak w poprzednich latach. Kobiety napotykały bariery w postaci nieelastycznego czasu pracy, nieatrakcyjnych finansowo i fizycznie miejsc pracy, obciążenia obowiązkami domowymi i opiekuńczymi. Oprócz tego kobiety bardziej narażone są na społeczno-gospodarcze skutki kryzysu wywołanego koronawirusem, ponieważ pracują najczęściej w branżach najbardziej dotkniętych ograniczeniami wywołanymi pandemią (turystyka, hotelarstwo, gastronomia, handel detaliczny).

Wykluczenie społeczne powoduje obniżenie stopy materialnej, a co za tym idzie pogorszenie dostępu do takich aspektów życia, jak: kultura lub rekreacja. Tymczasem kwestia dostępności do kultury dla osób najgorzej sytuowanych została podkreślona przez Radę Unii Europejskiej już w 2010 r.

W komunikacie wydanym na ten temat podkreślono m.in., iż:

- wszyscy mają prawo do dostępu do życia kulturalnego i uczestnictwa w nim (...),
- dostęp do edukacji i kultury oraz uczestnictwo w nich mogą odgrywać istotną rolę w zwalczaniu ubóstwa i w promowaniu większego włączenia społecznego (...),

¹⁸⁸ *Postrzeżenie ubóstwa i nierówności dochodowych w Polsce* 23.10.2018 r. Wyniki Badania spójności społecznej 2018. GUS. s. 1-5.

¹⁸⁹ *Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2019 r.*, ROPS w Opolu, czerwiec 2020. s. 69-70.

¹⁹⁰ *Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie 30.09.2020 r. opolskim w II kwartale 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, 30.09.2020, s.4.

- państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystywać unijną politykę spójności, aby wspierać inicjatywy kulturalne mające na celu walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym¹⁹¹.

Interwencje w cs (h) będą realizowane również z wykorzystaniem możliwości, jakie daje ekonomia społeczna. Wsparcie finansowe, powiązane z wyposażeniem w odpowiednie kompetencje i kwalifikacje, daje szansę osobom oddalonym na rynku pracy na założenie przedsiębiorstwa społecznego lub zatrudnienie w takim podmiocie. Działania powinny zostać ukierunkowane również na wsparcie istniejących przedsiębiorstw społecznych, które identyfikują szereg barier w funkcjonowaniu. Do najważniejszych należą: niewystarczająca promocja, problemy z płynnością finansową, czy też brak środków na zakup / modernizację infrastruktury. Promocja przedsiębiorczości społecznej jest istotna w kontekście obniżającej się liczby ww. podmiotów skorelowanej ze spadkiem wskaźnika podmiotów ekonomii społecznej na 100 tys. ludności, który w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uległ obniżeniu o 4,1 p.p.

Podmiotami, które zostaną zaangażowane w realizację usług aktywnej integracji są również: zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, kluby i centra integracji społecznej. Liczba korzystających z tych miejsc od wielu lat nie zmienia się, w minimalnym stopniu zaspokajając występujące potrzeby (w 2019 r. nieznacznie wzrosła liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług świadczonych w zakładach aktywności zawodowej i warsztatach terapii zajęciowej)¹⁹², stąd konieczne jest wsparcie tworzenia tego typu podmiotów, doposażenie istniejących oraz dofinansowanie prowadzonej przez nie reintegracji społeczno-zawodowej.

W przypadku aktywizacji zawodowej osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, oznaczającym całkowitą niezdolność do pracy, zasadnym jest wsparcie oferowane głównie przez ZAZ oraz WTZ. Z analizy barier osób z niepełnosprawnościami w regionie wynika, że przyczynami ich niskiej aktywności zawodowej są: m.in. stan zdrowia, uwarunkowania psychologiczne, niższa produktywność oraz bariery bezpośrednio związane z niepełnosprawnością, bariery po stronie pracodawców, bariery po stronie rodzin osób niepełnosprawnych oraz obawa przed utratą świadczeń i przed dodatkowymi obowiązkami i wysiłkiem związanym z pracą niepełnosprawnego członka rodziny.

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami będzie udzielana zgodnie z *Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*¹⁹³.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie na rzecz minimalizowania wykluczenia społecznego realizowane poprzez:

- kompleksowe programy aktywizacji osób biernych zawodowo oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem (aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna i zdrowotna),
- usługi reintegracji społeczno-zawodowej realizowane w ramach centrów i klubów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej¹⁹⁴, zakładów aktywności zawodowej,
- aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami (poprzedzona analizą potrzeb) w tym np.: staż, szkolenia, kursy, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, zatrudnienie wspomagane, zatrudnienie przejściowe (dzielenie jednego etatu przez kilku

¹⁹² *Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s.110.*

¹⁹³ <https://www.gov.pl/web/rodzina/konwencja-o-prawach-osob-niepelnospawnych>.

¹⁹⁴ Wsparcie w ramach warsztatów terapii zajęciowej możliwe będzie po opracowaniu *Standardów funkcjonowania WTZ* w ramach projektu pn. *Aktywni niepełnosprawni - narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych*, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

pracowników z niepełnosprawnościami, w zależności od ich możliwości do wykonywania czynności na stanowisku pracy),

- tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych dla odbiorców usług w podmiotach reintegracyjnych,
- działania na rzecz zapewnienia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dostępu do dóbr kultury / wzmacnianie uczestnictwa w kulturze (jako element kompleksowego projektu).

2. Działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej:

- tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych,
- usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych zgodne z *Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku*,
- wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji do 36 miesięcy, w tym w formie finansowej,
- ekonomizacja istniejących organizacji pozarządowych,

3 Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz włączenia społecznego.

4 Podnoszenie kwalifikacji kadr ekonomii społecznej i pomocy społecznej, wynikające z regionalnych i lokalnych potrzeb.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- bierni zawodowo,
- rodziny i społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- kadry ekonomii społecznej i pomocy społecznej,
- podmioty ekonomii społecznej i otoczenie sektora podmiotów ekonomii społecznej,
- osoby prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.5.2 (h) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby	30	360
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO04	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby	20	340
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHCOO 1	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	7	75

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMD)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR01	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	33%	2021	50%	IZ	-
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHILC R01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	60%	2021	80%	IZ	-
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHCRO 1	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	194	2021	177	IZ	-

2.5.5.3 (h) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	138	4 000 000
				163	6 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	01	10 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	05	3 000 000
				08	1 000 000
				09	6 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	02	4 000 000

2.5.6 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

2.5.6.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Z uwagi na skokowy wzrost liczby cudzoziemców w regionie, który jest skorelowany z systematycznym rozwojem gospodarczym oraz w kontekście postępującej depopulacji, konieczna staje się realizacja działań mających na celu integrację społeczno-zawodową obywateli państw trzecich. Na koniec marca 2019 r. w woj. opolskim legalnie przebywało ponad 9 tys. cudzoziemców (zwłaszcza obywateli Ukrainy, Bułgarii i Białorusi). Liczba imigrantów zameldowanych na pobyt stały w regionie wynosiła w 2019 r. 1 315 osób (wzrost o 68 osób w porównaniu z 2018 r.). Natomiast liczba imigrantów zameldowanych na pobyt czasowy w 2019 r. wyniosła 6 698 (wzrost o 655 osób w odniesieniu do 2018 r.). W regionie obserwuje się stały wzrost pozwoleń na pracę dla cudzoziemców: 808 w 2013 r., 1 219 w 2015 r., 2 808 w 2016 r. oraz skok aż do 5 807 w 2017 r. (z zastrzeżeniem, że ta sama osoba może uzyskać więcej niż jedno pozwolenie w ciągu roku). Wśród cudzoziemców przeważają obywatele Ukrainy, którzy w regionie stanowią ok. 90% tej grupy.

Samorząd Województwa Opolskiego, głównie dzięki działalności Centrum Integracji Cudzoziemców finansowanemu z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), stał się liderem w realizacji wsparcia na rzecz imigrantów przebywających w regionie. Działania zaproponowane w ramach FEO 2021-2027 będą kontynuacją projektu realizowanego w ramach FAMI.

Zgodnie z badaniem pn. *Skłonność cudzoziemców do podejmowania pracy i osiedlania się w województwie opolskim* decyzja o wyborze przez cudzoziemców Opolszczyzny na miejsce pracy i zamieszkania nie jest przypadkowa. Jednym z powodów są zarobki wyższe w regionie, niż w innych częściach Polski oraz zapotrzebowanie na pracowników zgłaszane przez opolskie firmy. W przypadku studentów jednym z powodów podjęcia nauki w regionie są atrakcyjne warunki zaoferowane przez uczelnie. Jednocześnie większość respondentów badania deklaruje chęć kontynuacji pracy w województwie, a nawet osiedlenia się w Opolskiem. Niemniej należy brać pod uwagę, że wskazania dotyczące zamieszkania w woj. opolskim dotyczą w większej mierze rynku pierwotnego¹⁹⁵. Mając na uwadze powyższe, w obliczu problemów demograficznych i kurczących się zasobów rynku pracy Opolszczyzny niezbędne wydaje się wykorzystanie pozytywnego nastawienia cudzoziemców (w tym studentów) do osiedlenia się i podjęcia pracy w naszym regionie. Ważny w tym kontekście jest fakt, że 30% imigrantów w woj. opolskim stanowią osoby młode, w wieku 25-34 lat oraz, iż blisko 1/3 zagranicznych studentów chciałoby się osiedlić w Opolskiem pod warunkiem uzyskania atrakcyjnego zatrudnienia. Jednocześnie jako największy problem utrudniający znalezienie pracy wskazywana jest bariera językowa¹⁹⁶. Słabością społeczności obcokrajowców jest również ich słabe zorganizowanie - przedstawiciele innych narodowości nie zraszają się w organizacjach mogących artykułować ich potrzeby i reprezentować ich interesy.

Ponadto problemy związane z uzyskaniem pracy i pozwolenia na pobyt nasiliły się w obliczu pandemii COVID-19. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na jeszcze bardziej przedłużające się procedury wydawania zezwoleń oraz podejście pracodawców, którzy w obliczu zbliżającej się recesji mogą ingerować w wysokość wynagrodzenia za pracę, czy też wprowadzać rozwiązania niekorzystne dla pracowników imigrantów. Ponadto imigranci są zatrudnieni często na mniej trwałych umowach

¹⁹⁵ *Skłonność cudzoziemców do podejmowania pracy i osiedlania się w województwie opolskim*. Dr S. Kubiciel - Łodzińska Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 2017, s. 113 - 115.

¹⁹⁶ *Ibidem*.

(umowach zlecenia lub umowach o pracę na czas oznaczony), które łatwiej jest rozwiązać. Wielu z nich pracuje także nadal w szarej strefie¹⁹⁷.

Zdając sobie sprawę, że bez pracowników z zagranicy, także po tzw. odmrożeniu gospodarki, polski rynek pracy nie ma szans funkcjonować sprawnie i szybko pokonać nadchodzący kryzys oraz mając na uwadze uwarunkowania demograficzne Opolszczyzny, należy jak najbardziej wspierać obywateli państw trzecich poprzez działania na rzecz ich adaptacji w społeczeństwie, poprawy warunków bytowych, aktywizacji zawodowej, a także sprzyjające ich rozwojowi społeczno-kulturowemu. Wsparcie realizowane będzie zgodne z założeniami *Planu działania UE na rzecz integracji i włączenia na lata 2021-2027*¹⁹⁸ oraz z dokumentem pn. *Polityka migracyjna Polski – kierunki działań 2021-2022* (projekt).

Planowane typy przedsięwzięć:

- wsparcie obywateli państw trzecich oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy,
- bezzwrotne wsparcie finansowe na założenie działalności gospodarczej przez obywateli państw trzecich,
- wsparcie integracji społecznej obywateli państw trzecich, w tym m.in.: edukacja włączająca i wsparcie o charakterze adaptacyjnym,
- kampanie informacyjne (wyłącznie jako element większego projektu),
- budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz obywateli państw trzecich,
- wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz obywateli państw trzecich (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- obywatele państw trzecich i ich rodziny,
- bezpaństwowcy,
- osoby o nieokreślonym obywatelstwie,
- osoby objęte ochroną międzynarodową i krajową, w tym uchodźcy,
- obywatele UE z migracyjnym pochodzeniem,
- pracodawcy,
- społeczeństwo przyjmujące,
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz obywateli państw trzecich.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, obywateli państw trzecich, w tym migrantów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

¹⁹⁷ Na podstawie: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/sytuacja-migrantow-pandemii-stanowisko-rpo-i-komisji-ekspertow-ds-migrantow>

¹⁹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758&from=ES>

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.6.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.i	EFVS+	słabiej rozwinięte	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	osoby	70	490

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.i	EFVS+	słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	BD	2021	25%	IZ	-

2.5.6.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	156	3 000 000
				157	3 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	01	6 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	05	4 200 000
				06	600 000
				08	600 000
				09	600 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	02	2 400 000

(j) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie

2.5.7.1 (j) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Na Opolszczyźnie, według ostatniego spisu powszechnego z 2011 r., przynależność do romskiej mniejszości etnicznej zadeklarowało 1,1 tys. osób (choć sami Romowie podkreślają, że jest ich trzy razy więcej). Romowie należący do grup Polska Roma i Bergitka Roma oraz Kelderaszki zamieszkują głównie gminy: Brzeg, Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Opole, Paczków, Prudnik i Strzelce Opolskie. W odróżnieniu od innych społeczności mniejszościowych Romowie są jedyną grupą zagrożoną wykluczeniem społecznym. Wynika to z szeregu czynników społecznych i kulturowych, z których w pierwszej kolejności należy wymienić niski poziom wykształcenia tej grupy, co bezpośrednio wpływa na brak kwalifikacji pożądanых na rynku pracy, a tym samym na sytuację bytową i zdrowotną Romów. Nie bez znaczenia jest tu hermetyczny charakter niektórych tradycyjnych wspólnot romskich, które bronią swojej niezależności¹⁹⁹.

W ramach POWER 2014-2020 w 8. województwach realizowane było wsparcie dla społeczności romskiej w Polsce, którego celem było przełamywanie wykluczenia społecznego tej grupy, lecz które koncentrowało się zasadniczo na aktywizacji zawodowej uczestników. Jednocześnie w kraju realizowany był Program integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020, w którym przewidziano szeroki wachlarz form wsparcia w wielu dziedzinach. W obszarze edukacji było to m.in. dofinansowanie zakupu pomocy dydaktycznej, dojazdu, pomoc stypendialna, zatrudnienia asystentów edukacji romskiej, tworzenie świetlic środowiskowych, zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, zajęcia integrujące uczniów romskich i nieromskich oraz udział w kulturze. W zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu w Programie uwzględniono np. aktywizację zawodową (w tym subsydiowanie zatrudnienia), szkolenia zawodowe oraz rozwój kompetencji społecznych, takich jak gospodarowanie posiadanymi środkami. Jednocześnie, ze względu na ogromne potrzeby społeczności romskiej, środki jakimi dysponowali beneficjenci w ramach przedmiotowego Programu były niewystarczające i istnieje konieczność wypełnienia luki w tym względzie środkami unijnymi²⁰⁰.

Porównując zakres wsparcia realizowany ze środków unijnych oraz w ramach programu krajowego, zgodnie z opinią zawartą w badaniu ewaluacyjnym dot. projektów skierowanych do społeczności romskiej²⁰¹, działania skierowane do tej grupy powinny być kompleksowe i nie koncentrować się jedynie na aspekcie zatrudnieniowym. W opinii beneficjentów POWER istnieją dalej duże potrzeby w innych obszarach, szczególnie związanych z edukacją oraz promocją wiedzy na temat kultury romskiej wśród społeczności większościowej²⁰².

Zgodnie z rekomendacjami wynikającymi z ww. badania do najważniejszych działań, które powinny zostać podjęte w zakresie integracji tej grupy zalicza się: wsparcie edukacji przedszkolnej oraz podstawowej dzieci, których pierwszym językiem nie jest polski, doskonalenie nauczycieli w pracy z takimi dziećmi, rozwijanie kompetencji kluczowych (w szczególności w zakresie posługiwania się językiem polskim), doradztwo edukacyjno - zawodowe, wsparcie asystenta społeczności romskich, wsparcie zakładania działalności gospodarczych. W raporcie z ww. badania podkreślano również

¹⁹⁹ Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Warszawa, 2014 r. s. 4.

²⁰⁰ Szostakowska M., Sekutowicz K., Iwaniak A. *Badanie ewaluacyjne Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014 – 2020*, s. 75.

²⁰¹ *Ocena wsparcia skierowanego do społeczności romskiej w Polsce z PO WER oraz innych programów realizowanych na rzecz Romów*. Raport końcowy. Ewalu Sp. z o.o. Warszawa, marzec 2019, s. 118.

²⁰² *Ibidem*.

konieczność przeciwdziałania negatywnemu podejściu pracodawców do zatrudniania osób ze społeczności romskiej.

Biorąc pod uwagę powyższe, zakłada się, że wsparcie skierowane do tej grupy będzie miało charakter kompleksowy, obejmujący różne dziedziny życia oraz przełamujący stereotypy postrzegania społeczności romskiej.

W ramach planowanych przedsięwzięć szczególna uwaga zostanie poświęcona dzieciom romskim, które szczególnie narażone są na skutki ubóstwa i wykluczenia rodzin tej społeczności. Ich niekorzystna sytuacja w tym zakresie często uwarunkowana jest zarówno problemami całej rodziny, w tym związanymi z dziedziczeniem bezrobocia, uzależnieniem od pomocy społecznej oraz złą sytuacją zdrowotną i socjalną (w tym mieszkaniową), jak i brakiem środków na naukę, kompetencji językowych i negatywnym postrzeganiem dzieci romskich w grupie rówieśniczej²⁰³. Ponadto dzieci te wciąż są umieszczane w szkołach specjalnych, niewiele z nich osiąga wykształcenie średnie, a jeszcze mniej wyższe (udział dzieci romskich w szkołach specjalnych w 2019 r. wynosił 18,25% i wzrósł w stosunku do wcześniejszego okresu o ok. 8,5 p.p.)²⁰⁴.

Najmłodszy przedstawiciele tej mniejszości wspierani będą w obszarze edukacji włączającej ale również poprzez takie działania jak tworzenie świetlic środowiskowych czy też zapewnienia asystenta rodziny. Wsparcie dzieci romskich będzie zgodne z Europejskim filarem praw socjalnych, w którym wskazane jest prawo dzieci do edukacji, ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans.

Wsparcie realizowane będzie zgodnie z założeniami *Unijnych strategicznych ram dla Romów na rzecz równości, włączenia i uczestnictwa*²⁰⁵ oraz z *Programem na rzecz integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030*²⁰⁶.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Kompleksowe wsparcie społeczności romskiej, w tym m.in.:
 - poprawa warunków bytowych,
 - aktywizacja społeczno - zawodowa,
 - kampanie świadomościowe, w tym w zakresie przełamania stereotypów,
 - ochrona i zachowanie tożsamości kulturowej,
 - profilaktyka ochrony zdrowia.
2. Działania na rzecz dzieci romskich, w tym m.in.:
 - wsparcie edukacji przedszkolnej i szkolnej (edukacja włączająca),
 - tworzenie świetlic środowiskowych,
 - asystent rodziny.
3. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz społeczności romskiej.
4. Wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz społeczności romskiej (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.

²⁰³ *Edukacja mniejszości romskiej w Polsce*, Przybyszewska M., Poznań 2014, s. 180-181 i 183.

²⁰⁴ Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030, MSWiA 2020, s.29.

²⁰⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_1813?fbclid=IwAR2vo6b8XfKqDF1-Cg1jKPCNiSnhcsbSjNuBtSLhcXwIAd7RvzZzsWfvqA

²⁰⁶ <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spoecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030>

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby ze społeczności romskiej i osoby z jej otoczenia,
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz społeczności romskiej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, osób ze społeczności zmarginalizowanych, takich jak Romowie może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy

2.5.7.2 (j) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	(cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.j	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO15	Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie	osoby	30	150

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	(cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.j	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	BD	2021	17%	IZ	-

2.5.7.3 (j) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	154	500 000
				155	500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	01	1 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	-	-	-
				-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	05	700 000
				06	100 000
				08	100 000
				09	100 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	02	400 000

2.5.8 (k) Cel szczegółowy

(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

2.5.8.1 (k) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań:

Zgodnie z priorytetami KE, które zostały przełożone na regionalną koncepcję realizacji wsparcia w obszarze zdrowia, głównymi celami interwencji w tym obszarze będą m.in.: skrócenie okresu hospitalizacji, opieka jednodniowa, czy też rozwój opieki koordynowanej (z uwzględnieniem roli POZ i AOS). Dzięki koncepcyjnemu podejściu do obszaru zdrowia interwencje realizowane w ramach EFS+ i EFRR będą komplementarnie wpisywały się w priorytety w tym obszarze.

Zasadniczym problemem w obszarze zdrowia jest zapewnienie wszystkim obywatelom dostępności świadczeń w ilości i czasie adekwatnym do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych. Podkreśla to również *Europejski filar praw socjalnych*, zgodnie z którym każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości. W tym kontekście zarówno na poziomie kraju i regionu są grupy, których dostęp do świadczeń jest znacznie utrudniony. W województwie opolskim do takich grup należą zwłaszcza: osoby o niższych dochodach oraz osoby o ograniczonej mobilności (starsze i z niepełnosprawnościami). Ponadto, zgodnie z *Zaleceniami Rady (UE) w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci*²⁰⁷, usługami zdrowotnymi objęte zostaną dzieci będące w trudnej sytuacji życiowej np. z niepełnosprawnościami, pochodzące ze środowisk migracyjnych lub z mniejszości etnicznych, z rodzin wielodzietnych, ubogich, dysfunkcyjnych lub pozbawione opieki rodzicielskiej.

W związku z powyższym przewiduje się podjęcie szeregu działań zmierzających do poprawy dostępności usług zdrowotnych, w tym z zakresu deinstytucjonalizacji opieki, zwiększenia roli POZ i AOS oraz eliminowania braków w zasobach kadry medycznej.

Działania skierowane do POZ i AOS powinny zostać ukierunkowane m.in. na zwiększenie zakresu realizowanych usług poprzez wyposażenie w niezbędny sprzęt, poprawę infrastruktury oraz kształcenie kadry medycznej. Wg danych GUS z 2017 r. placówki świadczące ambulatoryjną opiekę zdrowotną (w tym POZ) nie są również wystarczająco przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami²⁰⁸.

W przypadku osób starszych i z niepełnosprawnościami, w tym zamieszkujących tereny wiejskie, zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych możliwe będzie dzięki rozwojowi m.in. usług świadczonych drogą elektroniczną oraz komplementarnych usług społecznych takich jak usługi dowozu w celu zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych.

Aby zniwelować problem niedoboru kadry medycznej realizowane będą działania ukierunkowane na zatrzymanie w regionie/pozyskanie pracowników spoza regionu w postaci tzw. systemu zachęt obejmującego m.in.: dodatek mieszkaniowy, refundację kosztów przeprowadzki, udziału w konferencjach, staże, stypendia itp.

²⁰⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32021H1004>

²⁰⁸ Raport „Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce – diagnoza i projekty zmian”, Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, luty 2019 r., str. 53.

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji programu zdrowotnego w zakresie kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem wskazują jednoznacznie na potrzebę kontynuowania wsparcia, które jest zgodne z priorytetami KE, prowadząc do deinstytucjonalizacji usług oraz zwiększenia roli POZ-ów i AOS-ów w całym systemie opieki. Jako kontynuację tego typu działań, w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym proponuje się działania w kierunku m.in. wczesnego wykrywania wad rozwojowych, wad postawy i rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami. Wczesna diagnostyka pozwoli na wykrycie i leczenie wad rozwojowych oraz przyczyni się do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia schorzeń, których koszty leczenia mogłyby spowodować zubożenie wielu rodzin.

Szybkie tempo życia i związany z nim stres dodatkowo pogłębiony przez pandemię koronawirusa powodują problemy ze zdrowiem psychicznym, którego efektami są depresje, zaburzenia lękowe, uzależnienia itp. Z uwagi na systematyczny wzrost liczby osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych istotne jest podejmowanie działań w obszarze ochrony zdrowia psychicznego, mających na celu m.in. zapobieganie, wczesne wykrywanie i leczenie chorób, zaburzeń psychicznych oraz uzależnień. Mając na uwadze zasadę deinstytucjonalizacji, wsparcie skierowane zostanie m.in. na rozwój usług w Centrach Zdrowia Psychicznego (CZP).

Aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu istotna jest także poprawa dostępu do usług społecznych. Starzejące się społeczeństwo powoduje zwiększenie zapotrzebowania na świadczenia w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wsparcie tej opieki nastąpi poprzez rozwój form opieki w najbliższym otoczeniu osób starszych i zostanie ukierunkowane na rozwój działań zwiększających dostępność do opieki środowiskowej w miejscu zamieszkania. W przypadku konieczności wynikającej ze stanu zdrowia możliwe będzie wspieranie opieki długoterminowej, paliatywnej oraz hospicyjnej zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji. Podejmowane działania wpisują się w założenia *Europejskiego filaru praw socjalnych*: każdy ma prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych.

W regionie wspierane będzie również tworzenie Centrów Usług Społecznych (CUS) oraz rozwój dostarczanych przez nie usług społecznych. W ramach tych podmiotów realizowane będą działania mające na celu zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej, które świadczone będą w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Szczegóły interwencji w ramach celu szczegółowego (k) są doprecyzowane w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych (Plan Deinstytucjonalizacji).

Należy podkreślić, że wszystkie opisane powyżej działania wpisują się w zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. w brzmieniu: *inwestycje w opiekę zdrowotną* oraz zalecenia Rady (...) na 2020 r. tj.: *poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia*.

Ponadto, zaplanowane inwestycje wpisują się w zalecenia KE określone jako wysoce priorytetowe w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej²⁰⁹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Działania w zakresie usług zdrowotnych:

- realizacja działań w zakresie: opieki nad matką i dzieckiem, ochrony zdrowia psychicznego (m.in. rozwój usług w Centrach Zdrowia Psychicznego),

²⁰⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

- realizacja usług zdrowotnych skierowanych do dzieci w tym z niepełnosprawnościami (m.in.: profilaktyka wad postawy, zapobieganie i leczenie wad rozwojowych u dzieci, wczesna diagnoza niepełnosprawności, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka),
 - realizacja zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami, w tym rehabilitacja oraz opieka długoterminowa, paliatywna i hospicyjna,
 - poprawa ogólnej wydajności usług medycznych świadczonych w placówkach ochrony zdrowia, w tym w POZ/AOS (m.in. w zakresie wdrażania standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i inwestycji w infrastrukturę i wyposażenie tych podmiotów),
 - wsparcie personelu/kadr systemu ochrony zdrowia poprzez m.in. system zachęt,
 - wdrażanie teleopieki/telemedycyny.
2. Działania w zakresie usług społecznych:
- rozwój usług opiekuńczych nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym starszych i z niepełnosprawnościami) z uwzględnieniem deinstytucjonalizacji usług oraz działania wspierające ich aktywność edukacyjną, społeczną i kulturalną,
 - kompleksowe programy usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami powiązane z ich rehabilitacją zdrowotną oraz wsparciem psychologicznym i wytchnieniowym dla ich opiekunów,
 - usługi dowozu osób o ograniczonej mobilności m.in. w celu zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych (door to door),
 - poprawa dostępu do mieszkań o charakterze wspomaganym/chronionym dla: osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
 - szkolenia kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej.
3. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych, polegające na realizowaniu (w oparciu o posiadane zasoby) działań poza dotychczasowymi zadaniami, w tym m.in.: form wsparcia dziennego, środowiskowego, mieszkalnictwa wspomaganego oraz uzyskanie i zmiana kompetencji pracowników w działaniach prowadzonych poza placówkami.
4. Tworzenie i rozwijanie Centrów Usług Społecznych (CUS) jako element działań na rzecz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym.
5. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do świadczenia usług społecznych i zdrowotnych.
6. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu poprzez wzmocnienie świadomości w zakresie konieczności oszczędnego korzystania z energii.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

W zakresie usług zdrowotnych:

- mieszkańcy regionu w tym w szczególności z opisanych powyżej grup defaworyzowanych,
- personel / kadry systemu ochrony zdrowia,
- podmioty ekonomii społecznej.

W zakresie usług społecznych:

- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- personel / kadry systemu pomocy społecznej,
- podmioty ekonomii społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób uczestniczących w programach zdrowotnych, w tym dzieci i osób starszych oraz personelu/kadr POZ/AOS może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań

regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Północny, Subregion Południowy. W ramach celu szczegółowego część środków zostanie przekazana do ww. OSI regionalnych, tak aby jednostki samorządu terytorialnego mogły wspierać interwencje kluczowe dla danego obszaru, uwzględniając przy tym specyficzne problemy i potrzeby jego mieszkańców.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.8.2 (k) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Operacyjny (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDKCO 01	Liczba osób objętych programem polityki zdrowotnej	os.	380	21 250
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKCOO 1	Liczba podmiotów wykonujących działalność leczniczą objętych w projekcie wsparciem w zakresie poprawy dostępności zgodnie ze standardem dostępności	podmioty	3	45
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKCOO 2	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	os.	180	5 840
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDKCO 02	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	szt.	4	4

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCR0 1	Liczba podmiotów wykonujących działalność leczniczą, które poprawiły dostępność zgodnie ze standardem dostępności	%	bd	nd	95	IZ	-
CP4	4.k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCR0 2	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt.	1 550	2021	150	IZ	-

2.5.8.3 (k) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	158	44 772 925
				159	5 200 000
				161	5 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	01	54 972 925

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	05	7 447 293
				06	4 197 292
				08	650 000
				09	42 678 340

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	02	21 989 170

2.5.9 (I) Cel szczegółowy

(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

2.5.9.1 (I) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań:

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb. Grupami społecznymi podatnymi na wykluczenie społeczne są m.in.: dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych, dzieci wychowujące się poza rodziną, kobiety samotnie wychowujące dzieci, osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych, osoby z niepełnosprawnościami i bezdomni.

Przyczyn wykluczenia społecznego można dopatrywać najczęściej w braku pracy, nałogach, ubóstwie, zaburzeniach psychicznych, braku akceptacji społecznej i podstawowych dóbr materialnych, w tym zwłaszcza mieszkania. Większość powodów wykluczenia społecznego ma swoje podłoże w środowisku rodzinnym. Rodzina może być fundamentem, podporą oraz źródłem pomocy. Tym samym, posiada ogromny potencjał w kwestii wspierania człowieka między innymi w walce z przyczynami wykluczenia społecznego. Jednak niejednokrotnie mając do czynienia z rodzinami dysfunkcyjnymi, patologicznymi, trudno jest przewyciężyć pewne schematy, w tym np. problem dziedziczenia biedy i brak akceptacji społecznej.

Z uwagi na powyższe realizowane będą działania w zakresie usług społecznych skierowanych m.in. do rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej. W celu zapewnienia najlepszej formy opieki dla dzieci umieszczonych w tym systemie i urzeczywistnienia zasady deinstytucjonalizacji usług należy stworzyć nowe rodzinne domy dziecka. Istotne są także działania promujące i rozwijające rodzinną pieczę zastępczą, skutkujące wzrostem liczby rodzin chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej, w tym tworzenie warunków do pozyskiwania tych rodzin oraz prowadzenie szkoleń na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka. Wszelkie działania dotyczące rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej są zgodne z *Europejskim filarem praw socjalnych*, który podkreśla prawo dzieci do ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu szans²¹⁰.

Ponadto należy zwrócić uwagę na problemy związane z ryzykownym zachowaniem dzieci i młodzieży, w tym zażywaniem alkoholu, tytoniu, środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, środków zastępczych. Zagrożenia niosą również: przemoc rówieśnicza, ryzykowne lub wczesne zachowania seksualne, zachowania autodestrukcyjne, uzależnienia behawioralne. W tym zakresie wspierana będzie zwłaszcza młodzież przebywająca w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Opierając się na badaniach dotyczących osób bezdomnych można stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat ich liczba nieznacznie spada zarówno na poziomie kraju jak i poszczególnych regionów (w woj. opolskim spis bezdomnych z 2015 r. zidentyfikował 1 080 osób, w 2017 r. - 900, podczas gdy w 2019 - 849). W przypadku tej grupy wciąż jednak nie stosuje się skutecznych działań pozwalających przywrócić te osoby do społeczeństwa, tak aby były w stanie funkcjonować bez pomocy osób

²¹⁰ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 19

trzecich, a docelowo mogły znaleźć i utrzymać zatrudnienie. Równie trudną do zdefiniowania i zdiagnozowania potrzeb grupą są osoby zagrożone bezdomnością, w tym np. osoby zagrożone przemocą, opuszczające pieczę zastępczą lub zakłady karne. Osoby będące w kryzysie bezdomności to grupa, która doświadcza jednej z najbardziej skrajnych i brutalnych form wykluczenia społecznego stąd ważne jest, aby wsparcie jej oferowane było kompleksowe i zindywidualizowane. Zakłada się, że będzie ono dotyczyć szeregu sfer, począwszy od społecznej, psychologicznej i zawodowej a skończywszy na zdrowotnej, socjalno-bytowej i mieszkaniowej²¹¹ oraz angażować szerokie grono interesariuszy, w tym jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorców oraz samych bezdomnych i osoby, które już osiągnęły samodzielność życiową.

Działania dotyczące osób będących w kryzysie bezdomności stanowią jeden z pryncypiów *Europejskiego filaru praw socjalnych*, zwłaszcza w kontekście zapewnienia tej grupie dostępu do pomocy mieszkaniowej dobrej jakości oraz integracji społecznej²¹².

Szczegóły interwencji w ramach celu szczegółowego (I) są doprecyzowane w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych (Planie Deinstytucjonalizacji).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Działania w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w tym m.in.:
 - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze,
 - wsparcie preadopcyjne i postadopcyjne,
 - wsparcie pieczy zastępczej, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez tworzenie jej rodzinnych form,
 - poprawa dostępu do mieszkań o charakterze wspomaganym/chronionym dla osób opuszczających pieczę zastępczą.
2. Usługi dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, przebywających w rodzinach oraz w różnego rodzaju instytucjach całodobowych (z zastrzeżeniem braku finansowania dla placówek świadczących opiekę instytucjonalną).
3. Usługi interwencji kryzysowej oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie.
4. Działania na rzecz osób będących w kryzysie bezdomności i/lub innych osób doświadczających wykluczenia społecznego, (np. osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych), w tym m.in.: terapia uzależnień, usługi środowiskowe, streetworking, praca socjalna, usługi zdrowotne, mieszkania wspomagane/chronione, program Najpierw Mieszkanie.
5. Profilaktyka zachowań ryzykownych i problemowych dzieci i młodzieży, w tym uzależnień, przemocy w rodzinie, negatywnych skutków izolacji społecznej itp.
6. Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci, młodzieży i rodziców, wsparcie podnoszenie kwalifikacji psychologów i pedagogów,
7. Wsparcie infrastruktury poradni/gabinetów psychologiczno-pedagogicznych, w tym mobilnych, sal do integracji sensorycznej, itp.
8. Kompleksowa integracja dzieci i młodzieży wymagającej resocjalizacji i reintegracji, w tym przebywającej w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

²¹¹ *Model Gminny standard wychodzenia z bezdomności* pod redakcją R. Stenka, P. Olech, Ł. Browarzyk. Gdańsk 2014, s.24

²¹² Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 21

9. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji personelu / kadr działających w obszarze pomocy społecznej i innych obszarach związanych z działaniami wskazanymi powyżej.
10. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
11. Wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób w kryzysie bezdomności (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.
12. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu poprzez wzmocnienie świadomości w zakresie konieczności oszczędnego korzystania z energii.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (nie określone w innych celach szczegółowych) np. uzależnione od substancji psychoaktywnych,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- osoby sprawujące pieczę zastępczą, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- dzieci, młodzież i młodzi dorośli przebywający w instytucjonalnej pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych o charakterze długoterminowym,
- młodzież opuszczająca pieczę zastępczą i inne placówki całodobowe o charakterze długoterminowym,
- rodziny wychowujące dzieci, przeżywające problemy opiekuńczo – wychowawcze,
- osoby potrzebujące interwencji kryzysowej i ich otoczenie,
- ofiary przemocy, w tym przemocy w rodzinie i ich otoczenie,
- osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym i ich otoczenie,
- personel / kadry systemu pomocy społecznej, a także kadry m.in. świadczące usługi dla ofiar przemocy, osób w kryzysie bezdomności, a także usługi interwencji kryzysowej,
- pedagodzy i psychologowie zatrudnieni w poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz kadra m.in. młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, dotycząca osób uczestniczących w regionalnych programach zdrowotnych, w tym dzieci i osób starszych oraz personelu/kadr POZ/AOS może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060,

tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Północny, Subregion Południowy. W ramach celu szczegółowego część środków zostanie przekazana do ww. OSI regionalnych, tak aby jednostki samorządu terytorialnego mogły wspierać interwencje kluczowe dla danego obszaru, uwzględniając przy tym specyficzne problemy i potrzeby jego mieszkańców.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.5.9.2 (I) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.1	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO01	<i>Całkowita liczba osób objętych wsparciem</i>	os.	321	5 925
CP4	4.1	EFS+	słabiej rozwinięte	PLCCO01	<i>Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej</i>	os.	180	5 320

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMD)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.1	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHILC R01	<i>Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu</i>	%	60%	2021	60%	IZ	-
CP4	4.1	EFS+	słabiej rozwinięte	PLLCRO 2	<i>Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu</i>	szt.	628	2021	380	IZ	-

2.5.9.3 (I) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	159	11 200 000
				163	14 800 000
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	01	26 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	05	3 200 000
				06	19 200 000
				08	1 600 000
				09	2 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	02	10 400 000

2.5.9 (ii) EFRR Cel szczegółowy

(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

2.5.9.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Kluczowe znaczenie dla rozwoju woj. opolskiego w obszarze edukacji mają m.in. następujące zjawiska: malejąca liczba ludności województwa, nasilone migracje krajowe i zagraniczne, w tym migracje edukacyjne, starzenie się społeczeństwa, spadek rangi Opola jako ośrodka akademickiego, niski poziom uczestnictwa w edukacji ustawicznej i niższa, niż w innych województwach, dostępność infrastruktury informatycznej dla celów edukacyjnych²¹³.

W tej sytuacji konieczne staje się podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia infrastruktury edukacyjnej w regionie. Ważne w tym kontekście jest zwłaszcza wsparcie jakości systemu edukacji ogólnej szkół ponadpodstawowych, kształcenia zawodowego oraz ustawicznego, na którą wpływ ma m.in. dostęp do nowoczesnej bazy lokalowej oraz dydaktycznej. Wiele placówek oświatowych Opolszczyzny odbiega bowiem od wymaganych standardów.

Realizacja edukacji włączającej w Polsce w obecnych realiach jest utrudniona z powodu m.in. nieprzygotowania szkół (np. architektonicznego czy pod względem wyposażenia)²¹⁴. Kluczowym wyzwaniem dla edukacji włączającej w regionie jest zatem stworzenie odpowiednich warunków do nauki dla dzieci ze specjalnymi potrzebami. Przykładowo osoby z niepełnosprawnościami potrzebują kompleksowego wsparcia w procesie edukacji podczas całego jej okresu, w różnych formach – m.in. przez zapewnienie odpowiedniego sprzętu niwelującego ograniczenia sprawności, likwidację barier architektonicznych, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy, oraz technicznych, np. odpowiednio oznaczone schody wewnątrz budynku (kontrastowy kolor, inna faktura) czy wyposażenie windy w urządzenia informujące o jej pozycji, sygnalizację dźwiękową lub syntezytor mowy, lub też umożliwiające odczyt w piśmie Braille’a.

W kontekście wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży istotne są inwestycje w infrastrukturę w miejscach zamieszkania uczniów, z których dojazd do najbliższych placówek jest utrudniony, m.in. z obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, w tym dla uczniów z obszarów wiejskich oraz z niepełnosprawnościami. Z uwagi na wzrost liczby dzieci z orzeczeniami

²¹³ Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, „Sondaż” Olgierd Gwiżdż, *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w województwie opolskim oraz prognoza wskaźników dla nich istotnych w perspektywie do 2030 roku*, Opole 2018, s. 15-16.

²¹⁴ *Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych. Raport końcowy*, PFRON, Warszawa 2017 r., s. 170.

o niepełnosprawności konieczne jest podjęcie działań, dzięki którym kształcenie tych dzieci będzie prowadzone w placówkach ogólnodostępnych, a nie specjalnych.

Wyzwaniem dla regionu jest także jakość i atrakcyjność szkolnictwa branżowego. Wymaga ono szczególnego wsparcia, ponieważ jest tym obszarem edukacji, który obok szkolnictwa wyższego ma największy wpływ na przygotowanie nowoczesnych kadr dla polskiego przemysłu²¹⁵. W regionie w dalszym ciągu odnotowuje się potrzeby dotyczące wzmocnienia i unowocześnienia bazy dydaktycznej w zakresie szkolnictwa zawodowego, która będzie uwzględniała najnowsze trendy technologiczne. Zdobyte umiejętności szybko ulegają dezaktualizacji, stąd niezwykle istotne staje się uczenie przez praktykę. Z prowadzonych analiz wynika, że w większości szkół zajęcia praktyczne może odbywać mniej niż połowa uczniów²¹⁶. Wyniki badania ewaluacyjnego wskazują również na potrzebę wsparcia centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego poprzez modernizację zaplecza warsztatowego. Tego typu formuła zapewni kompleksowe rozwiązanie problemów w zakresie infrastruktury kształcenia zawodowego²¹⁷.

Kontynuacja działań mających na celu wzmocnienie i unowocześnienie infrastruktury szkoleniowej w regionie umożliwi szkołom tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy.

W zakresie szkolnictwa zawodowego preferowane będą projekty z uwzględnieniem branż mających strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym, zgodnie ze zidentyfikowanymi regionalnymi specjalizacjami inteligentnymi.

Kształcenie ustawiczne nadal pozostaje w regionie niedocenianą formą procesu edukacyjnego. Konieczne jest zwiększenie uczestnictwa i jakości kształcenia ustawicznego w latach 2021-2027, osiąganego również poprzez modernizację oraz doposażenie placówek kształcenia ustawicznego.

Zgodnie z CSR na 2019 r. jednym z czynników, który może mieć w przyszłości decydujący wpływ na perspektywy wzrostu gospodarczego jest dobry system kształcenia i szkolenia przez całe życie. Podnoszenie i nabywanie nowych umiejętności i kwalifikacji na szybko zmieniającym się rynku pracy ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia zarówno aktywności ludności, jak i zdolności gospodarki do innowacji²¹⁸. Zgodnie z CSR na 2020 r., aby nie pogłębiać nierówności, niezwykle istotne jest zapewnienie wszystkim osobom uczącym się, zwłaszcza tym, które pochodzą ze środowisk o niekorzystnej sytuacji, dostępu do nauczania na odległość²¹⁹.

Planowane w regionie działania z zakresu infrastruktury edukacyjnej odpowiadają wytycznym Komisji Europejskiej wynikającym z Aneksu D *Sprawozdania krajowego – Polska 2019* odnoszącym się do równego dostępu do kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach, podniesienia jakości edukacji oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy oraz *Zaleceniu Rady UE z 2019 r.*, które dotyczy poprawy dostępu do opieki nad dziećmi. Ponadto działania te są zgodne z *Europejskim filarem praw socjalnych* w zakresie zasady *Kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie*, która wskazuje, że każda osoba ma prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością szkoleń i uczenia się przez całe życie oraz zasady *Równość szans*, mówiącej o tym, że każdy ma prawo do równego traktowania i równych szans w dziedzinie m.in. edukacji. Jednocześnie podejmowane działania w ramach cs (ii) będą komplementarne ze wsparciem podejmowanym ze środków EFS+.

Planowane typy przedsięwzięć:

²¹⁵ *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, MRPiT, Warszawa 2020, s. 22.

²¹⁶ *Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach EFS i EFRR w województwie opolskim. Raport końcowy*, Warszawa, 2017, s. 172-238.

²¹⁷ *Analiza w zakresie interwencji Edukacyjnych określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego 2021-2027*, Kamil Minkner, Adam Drosik, Bartosz Maziarz, Opole 2020, s. 28.

²¹⁸ *Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. (...)*, op. cit., s. 4-5.

²¹⁹ *Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. (...)*, op. cit., s. 6.

- inwestycje w infrastrukturę szkół ponadpodstawowych oraz placówek kształcenia ogólnego, zawodowego i ustawicznego wraz z niezbędnym wyposażeniem, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne,

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- podmioty działające w obszarze edukacji ogólnej,
- podmioty działające w obszarze kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (ii) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Edukacja w Polsce jest przede wszystkim finansowana ze środków publicznych, zadania z nią związane co do zasady nie są prowadzone dla zysku i nie mają charakteru zadań samofinansujących się. Szacuje się, że udział środków publicznych sięga około 89% w przypadku oświaty i około 81-82% w przypadku szkół wyższych oraz wczesnej opieki i edukacji²²⁰. System oświaty realizuje zadania, niezależnie od statusu społecznego i miejsca zamieszkania uczniów, poprzez rozpoznanie potrzeb i predyspozycji, a następnie zapewnienie adekwatnego ich rozwoju, a szkoła powinna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju i przygotować do wypełnienia obowiązków rodzinnych i obywatelskich. Dlatego też źródłem sfinansowania koniecznych wydatków inwestycyjnych w tych obszarze edukacji powinny być bezzwrotne środki publiczne.

2.5.9.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO 125	Liczba wspartych szkół	szt.	30	305

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR071	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok	30 000	2021	30 000	IZ	-

²²⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/funding-education-56_pl, 29.01.2021 r.

2.5.9.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(ii)	122	3 600 000
				124	2 400 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(ii)	01	6 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(ii)	05	600 000
				09	5 400 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(ii)	02	2 400 000

2.5.10 (iii) EFRR Cel szczegółowy

(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

2.5.10.1 (iii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zmiany zachodzące w strukturze populacji regionu, w tym zwłaszcza postępujące starzenie się społeczeństwa wymuszają intensyfikację działań w zakresie zwiększenia zarówno dostępu do usług społecznych, jak i niezbędnej infrastruktury zapewniającej efektywną ich realizację. Jednocześnie należy dążyć do zmiany w podejściu do zapewnienia opieki osobom starszym i z niepełnosprawnościami, tak aby w jak największej mierze świadczona ona była w społeczności lokalnej, ze stopniowym ograniczeniem opieki instytucjonalnej. Jest to niezbędne biorąc pod uwagę, iż, podobnie jak w poprzednich latach, woj. opolskie utrzymuje pierwszą pozycję w Polsce po względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej, w tym głównie w domach pomocy społecznej, w relacji do liczby mieszkańców. Region wyróżnia także najwyższy w kraju wskaźnik liczby miejsc w domach społecznych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz przewlekle chorych psychicznie²²¹. W tym przypadku działania z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych muszą być komplementarne z odpowiednimi zmianami w obszarze ochrony zdrowia.

Alternatywą dla opieki świadczonej w domach pomocy społecznej mogą być dzienne domy pomocy społecznej, dzienne domy pobytu, rodzinne domy pomocy oraz mieszkania chronione i wspomagane. Pomimo wzrostu miejsc powstałych w ramach dziennych domów pomocy i mieszkań chronionych w perspektywie finansowej 2014-2020 (w 2020 r. liczba miejsc w mieszkaniach chronionych w woj. opolskim wyniosła 235 co jest o 26% więcej niż w 2019 r. oraz o 93% więcej niż w 2017 r.), zapotrzebowanie na usługi świadczone w tych podmiotach jest ogromne, zwłaszcza patrząc przez pryzmat liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej (pomimo rosnących nakładów na usługi świadczone w lokalnej społeczności liczba pensjonariuszy tych placówek nie spada - w 2019 r. były to 3 082 osoby). Warto w tym miejscu nadmienić, że na Opolszczyźnie nie funkcjonuje ani jeden rodzinny dom pomocy społecznej.

Osoby z niepełnosprawnościami zdolne do pracy powinny być aktywizowane w oparciu o dopasowane do ich potrzeb programy reintegracji społeczno-zawodowej realizowane np. w ramach warsztatów terapii zajęciowej oraz zakładów aktywności zawodowej. Pierwsze należy obecnie uznać za najbardziej dostępną i cieszącą się dużym zainteresowaniem formę rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami, dzięki której nabywają one niezbędne kompetencje społeczne. Zakłady aktywności zawodowej są natomiast podmiotami bezpośrednio

²²¹ Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s. 84 - 85.

przygotowującymi osoby z niepełnosprawnościami do zatrudnienia na chronionym rynku pracy, wyposażając je w konkretne kwalifikacje zawodowe.

W regionie wciąż niezadowolająca jest liczba miejsc w ramach ww. podmiotów, a barierami w tym przypadku jest zarówno ich liczba, jak i niedoinwestowanie funkcjonujących w regionie placówek. W ostatnich dwóch latach w woj. opolskim powstały 3 nowe zakłady aktywności zawodowej i tym samym ich liczba w regionie to 5 placówek, podczas gdy docelowo dostęp do tych placówek powinien być zapewniony w każdym powiecie. Wsparcie podmiotów zapewniających integrację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami jest także spójne z *Europejskim filarem praw socjalnych* w kontekście konieczności zapewnienia tej grupie środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb.

Centra usług społecznych (CUS) to nowa jednostka organizacyjna gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. Docelowo CUS-y mają stanowić miejsca, w których nastąpi pełna koordynacja usług społecznych w jednym miejscu, z myślą o wszystkich mieszkańcach gminy. Centra usług społecznych mają być także źródłem kompletnych informacji o usługach społecznych oraz miejscem, w którym każdy mieszkaniec, bez względu na dochód i sytuację społeczną, otrzyma wsparcie w sposób zindywidualizowany (usługi „szyte na miarę”). Tym samym, komplementarnie do działań podejmowanych w ramach EFS+, środki ukierunkowane zostaną na inwestycje niezbędne do utworzenia tego typu podmiotów. Podczas realizacji przedsięwzięć w tym zakresie wykorzystaną zostaną doświadczenia z realizacji pilotażowych projektów w ramach konkursu na wsparcie CUS-ów z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Zgodnie z *Europejskim filarem praw socjalnych* dzieci mają prawo do ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans. Dlatego też tak istotne będzie kontynuowanie wsparcia ukierunkowanego na potrzeby dzieci z rodzin przeżywających trudności wychowawcze i dysfunkcyjnych, a także dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Wsparcie to nierzadko wymaga inwestycji w infrastrukturę zapewniającą efektywną realizację usług społecznych skierowanych do najmłodszych członków naszego społeczeństwa. Jest to o tyle istotne, iż w 2020 r. w regionie, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a więc pieczy instytucjonalnej, przebywało ok. 500 dzieci (w 2019 r. tą formą opieki objętych było 510 dzieci)²²². Ogromne potrzeby identyfikuje się również w przypadku młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, która często nie otrzymuje wystarczającej pomocy na usamodzielnienie się i tym samym jest zagrożona np. bezdomnością. W ramach cs (iii) proponuje się realizację inwestycji w mieszkania chronione / wspomagane stanowiące przynajmniej częściową odpowiedź na zidentyfikowane problemy (przykładowo w regionie w 2019 r. pieczę zastępczą oraz inne ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej opuściło 179 osób, podczas, gdy w województwie funkcjonowało tylko 40 miejsc w mieszkaniach chronionych przeznaczonych dla tej grupy²²³).

Zgodnie z wynikami międzynarodowego projektu HOME-EU²²⁴, w których wziął udział m.in. Uniwersytet Opolski: programy Housing First (Najpierw mieszkanie) są bardziej skuteczne w skracaniu czasu pobytu w bezdomności, niż tradycyjne usługi „schodkowe”²²⁵. Przyczyniają się one również do zmniejszenia objawów psychicznych u osób bezdomnych oraz zwiększenia ich integracji społecznej. Mając na uwadze powyższe, a także postulat *Europejskiego filaru praw socjalnych*

²²² Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s. 79.

²²³ *Ibidem*, s. 82 i 94.

²²⁴ Szerokim celem projektu jest dogłębne i wszechstronne zrozumienie postaw decydentów europejskich wobec zjawiska nierówności społecznych, jak postrzegają to zjawisko, w jakim zakresie je tolerują i w jaki sposób konfrontują się z występującymi nierównościami.

²²⁵ Model wsparcia drabinkowy, inaczej linearny to podejście do rozwiązywania bezdomności, w którym możliwość stopniowego podwyższania standardu mieszkaniowego – od noclegowni przez schronisko i mieszkanie wspierane/przejściowe – jest filarem systemu mającego motywować do wychodzenia z bezdomności i doprowadzić ostatecznie do jej zakończenia. Badania prowadzone na całym świecie dowodzą, że podejście drabinkowe się nie sprawdza, stąd przechodzenie do efektywniejszego modelu opartego na mieszkaniach.

zapewnienia osobom potrzebującym dostępu do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości, zakłada się realizację tego rodzaju inwestycji w ramach cs (iii).

Planowane typy przedsięwzięć:

- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie podmiotów świadczących usługi społeczne dla osób starszych i z niepełnosprawnościami (dienne domy pomocy społecznej, dzienne domy pobytu, rodzinne domy pomocy, mieszkania chronione i wspomagane),
- inwestycje w infrastrukturę społeczną powiązaną z procesem integracji społeczno-zawodowej, w tym m.in. warsztatów terapii zajęciowej oraz zakładów aktywności zawodowej,
- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie centrów usług społecznych,
- dostosowanie infrastruktury placówek całodobowych o charakterze długoterminowym do realizacji nowych usług o charakterze dziennym i środowiskowym,
- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie podmiotów świadczących rodzicielstwo zastępcze zawodowe, w tym rodzinnych domów dziecka,
- inwestycje w mieszkania chronione/wspomagane dla młodzieży opuszczającej rodzinę zastępczą, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady dla nieletnich,
- przekształcenie ośrodków wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz innych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zasób mieszkaniowy,
- inwestycje w lokale w ramach najmu socjalnego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu, przeznaczone zwłaszcza dla osób bezdomnych, rodzin w kryzysie (objętych interwencją kryzysową) oraz osób ze społeczności romskiej.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym i otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym zwłaszcza:
 - dzieci z rodzin przeżywających trudności wychowawcze i pozbawione opieki rodzicielskiej,
 - osoby opuszczające pieczę zastępczą,
 - rodziny objęte interwencją kryzysową,
 - osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
 - osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością,
 - osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060,

tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Północny, Subregion Południowy. W ramach celu szczegółowego część środków zostanie przekazane do ww. OSI regionalnych, tak aby jednostki samorządu terytorialnego mogły wspierać interwencje kluczowe dla danego obszaru, uwzględniając przy tym specyficzne problemy i potrzeby jego mieszkańców.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs (iii) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą infrastruktury przeznaczonej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osób starszych, z niepełnosprawnościami, dzieci w pieczy zastępczej i osób bezdomnych. Beneficjentami w tym przypadku będą przede wszystkim JST i organizacje pozarządowe. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.5.10.2 (iii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.iii	EFRR	ślabiej rozwinięte	RCO113	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji.	os.	0	325

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFRR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.iii	EFRR	ślabiej rozwinięte		Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów infrastruktury społecznej	osoby/rok	100	2021	545	IZ	-

2.5.10.3 (iii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	126	2 100 000
				127	14 900 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	01	17 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	05	1 700 000
				06	4 000 000
				09	11 300 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	02	6 800 000

2.5.11 (v) EFRR Cel szczegółowy

(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

2.5.11.1 (v) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pomimo znacznych nakładów na obszar ochrony zdrowia, w tym ze środków unijnych w perspektywie 2014-2020, potrzeby dotyczące usług zdrowotnych w województwie opolskim są w dalszym stopniu niezaspokojone, zwłaszcza w kontekście zmian demograficznych i cywilizacyjnych. Prognoza GUS wskazuje, że woj. opolskie będzie jednym z najstarszych demograficznie regionów, a udział procentowy osób powyżej 65 r.ż. zwiększy się z 20% obecnie do aż 36% w 2030 r.

Sprawność systemu opieki zdrowotnej, w tym zwłaszcza dostępność do usług, w dużej mierze uzależniona jest od stanu infrastruktury placówek świadczących usługi zdrowotne (w szczególności POZ i AOS).

Z powodu pandemii COVID-19 konieczne było poniesienie w regionie znacznych wydatków w ramach środków RPO WO 2014-2020 na zakup sprzętu i środków ochrony zdrowia, a także na zwiększenie wydajności szpitali i laboratoriów. Dalsze inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w regionie są konieczne, aby wyrównać środki na inne świadczenia zdrowotne i inwestycje, które zostały przesunięte na późniejsze terminy lub przekierowane na walkę z pandemią COVID-19²²⁶.

Mając na uwadze regionalną koncepcję realizacji wsparcia w obszarze zdrowia, w tym komplementarność działań EFS+ i EFRR, wsparcie skierowane będzie w szczególności na: tworzenie centrów zdrowia psychicznego i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego dla osób dorosłych, wdrażanie standardów dostępności w podmiotach leczniczych, wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całonocowych o charakterze długoterminowym, inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie (w tym w nowoczesny sprzęt) podnoszące wydajność leczenia chorób będących istotnym problemem regionu (np. choroby niedokrwienne serca, choroby wewnętrzne), opieki medycznej nad matką i dzieckiem w okresie okołoporodowym i zwiększające dostęp do rehabilitacji. Priorytetowo traktowane będzie wsparcie podmiotów świadczących podstawową i ambulatoryjną opiekę zdrowotną, ponieważ np. większość badań diagnostycznych możliwa jest do wykonania w podmiotach niższego szczebla, co znacząco odciąża szpitale.

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia narzucane na społeczeństwo spotęgowała i tak już ogromne problemy ze zdrowiem psychicznym, zarówno dorosłych, jak i dzieci. Biorąc pod uwagę, że stan dostępnej infrastruktury w zakresie opieki psychiatrycznej jest niewystarczający, konieczne jest wspieranie działań w tym obszarze z uwzględnieniem form innych niż stacjonarne.

Osoby, które były zakażone wirusem COVID-19, często borykają się z jego konsekwencjami, zarówno fizycznymi, jak i psychicznymi. Usługi minimalizujące niekorzystne zmiany w tym zakresie muszą mieć charakter skonsolidowany, tj. pacjent w zależności od potrzeb będzie miał zapewnione odpowiednie wsparcie w wyspecjalizowanym podmiocie. Inwestycje w tym zakresie powinny być zintegrowane poprzez wsparcie infrastruktury i wyposażenie placówek, w których dokonywana będzie ogólna diagnostyka pacjenta oraz placówek, w których świadczone będą usługi rehabilitacyjne. Odpowiedzią na te potrzeby są, częściowo już realizowane, działania na rzecz rozwoju skonsolidowanych usług rehabilitacyjnych, wpisujące się w regionalną koncepcję realizacji wsparcia w obszarze zdrowia. Obejmują one stworzenie kompleksu poradni diagnostycznych dla lepszej i szybszej diagnostyki, utworzenie sieci placówek poradni rehabilitacyjnych o wysokiej jakości usług, wzmocnienie i unowocześnienie bazy szpitalnej. Zwiększeniem koncepcji będzie modernizacja / przebudowa /

²²⁶ Zalecanie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. oraz odzwierciedlają opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2020 r.

rozbudowa oraz wyposażenie podmiotów leczniczych, które przyczynią się do podniesienia jakości usług rehabilitacyjnych w regionie.

W kontekście konieczności nacisku na zintegrowaną i skoordynowaną opiekę zdrowotną, środki zostaną ukierunkowane na projekty zakładające wdrożenie kompleksowej ścieżki leczenia pacjenta, począwszy od świadczeń uzyskanych w ramach POZ/AOS, leczenia szpitalnego, po, jeśli będzie taka potrzeba, wsparcia w ramach DDOM-u i poradę psychologiczną. W procesie tym nastąpi przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz świadczeń realizowanych w formach innych, niż stacjonarne, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki, a także wzmocnienie synergicznej współpracy podmiotów zaangażowanych w proces leczenia.

Istotną rolę w systemie opieki zdrowotnej, w kontekście starzejącego się społeczeństwa, pełnią m.in. placówki świadczące opiekę długoterminową. W woj. opolskim funkcjonują obecnie dwa szpitalne oddziały geriatryczne, które dysponują łącznie ok. 76 łózkami. Jest to nieakceptowalny społecznie i medycznie poziom, którego tendencję należy odwrócić poprzez tworzenie alternatywnych rozwiązań dla instytucjonalnej opieki długoterminowej. Skutecznym rozwiązaniem jest np. tworzenie Dziennych Domów Opieki Medycznej (DDOM), do których mogą być kierowani pacjenci bezpośrednio po przebytej hospitalizacji, jeśli ich stan zdrowia wymaga opieki pielęgniarstwa, terapii farmakologicznej i rehabilitacji. Mając na uwadze powyższe, inwestycje powinny zostać skierowane na skrócenie okresu hospitalizacji, upowszechnianie opieki jednodniowej oraz dostępności opieki długoterminowej, paliatywnej oraz hospicyjnej w formie zdeinstytucjonalizowanej.

Wszystkie opisane powyżej potrzeby inwestycyjne wpisują się w zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. tj.: *inwestycje w opiekę zdrowotną* oraz zalecenia Rady (...) na 2020 r. tj.: *poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia*. Ponadto, zaplanowane działania wpisują się w zalecenia KE określone jako wysoce priorytetowe w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej zgodnie z *Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027*²²⁷.

Wsparcie dotyczące infrastruktury zdrowotnej w regionie będzie realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym z dokumentem pn. *Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030* wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki długoterminowej i opieki psychiatrycznej²²⁸, a także Mapami Potrzeb oraz Wojewódzkim Planem Transformacji²²⁹.

Wskazane działania inwestycyjne będą komplementarne do wsparcia zaplanowanego w obszarze ochrony zdrowia, w cs (d) oraz (k).

Wszystkie wymienione działania inwestycyjne zaplanowane do realizacji są zgodne z założeniami *Europejskiego filaru praw socjalnych*, które stanowią, że: każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie w celu poprawy ogólnej wydajności i zwiększenia dostępności świadczeń w zakresie m.in.: usług zdrowotnych skierowanych do dzieci, opieki okołoporodowej nad matką i dzieckiem, leczenia chorób wewnętrznych i kardiologicznych oraz rehabilitacji.

²²⁷ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

²²⁸ Dokument w trakcie opracowania przez stronę rządową.

²²⁹ Dokument opracowany przez Wojewodę Opolskiego <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/obwieszczenie-planu-transformacji-województwa-opolskiego>.

2. Wzmocnienie roli POZ i AOS w dostarczaniu dobrej jakości usług zdrowotnych oraz poprawy dostępności do podstawowej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, w szczególności na obszarach wiejskich, poprzez inwestycje infrastrukturalne,
3. Wdrażanie reformy psychiatrii poprzez tworzenie centrów zdrowia psychicznego oraz dziennych oddziałów psychiatrycznych,
4. Deinstytucjonalizacja opieki zdrowotnej w regionie poprzez:
 - rozwój opieki zdrowotnej nad osobami starszymi i/lub z niepełnosprawnościami (np. poprzez tworzenie DDOM-ów),
 - wsparcie rozwoju systemu opieki długoterminowej, paliatywnej oraz hospicyjnej zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe:

Odbiorcy usług infrastruktury zdrowotnej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (v) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane przedsięwzięcia skierowane będą do podmiotów leczniczych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych m.in. samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, przedsiębiorców, jednostek budżetowych oraz lekarzy i pielęgniarek, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wsparcie mieszkańców regionu w zakresie usług medycznych świadczonych w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia udzielane jest przez ww. podmioty na podstawie kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, co przemawia za racjonalnością dotacyjnego wsparcia beneficjentów w cs (v) (świadczenie usług medycznych opłacanych przez NFZ jest bezpłatne i nie generuje przychodów).

2.5.11.2 (v) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.v	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO 133	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	3	46

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.v	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR073	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	772 500	2020	845 500	IZ	-

2.5.11.3 (v) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	128	20 300 000
				129	8 700 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	01	29 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	05	2 900 000
				09	17 400 000
				10	8 700 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	02	11 600 000

2.4.11(...) Cel szczegółowy

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej wspieranie mobilności zawodowej

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnych uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

2.4.10.1 (...) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Refleksja nad osiągniętymi rezultatami w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 daje impuls do kontynuacji podejmowanych dotychczas w regionie rozwiązań dopasowanych do jego uwarunkowań rozwojowych. Przez ostatnie lata w woj. opolskim skutecznie inwestowano w mieszkańców regionu, kapitał ludzki stanowi bowiem niezbędną i najważniejszą wartość przyczyniającą się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Dlatego też Samorząd Województwa Opolskiego w ramach RPO WO 2014-2020 podjął decyzję o realizacji projektu pilotażowego pn. Europejski Budżet Obywatelski (EBO). Wówczas działania podejmowane w ramach tego projektu skupiały się wyłącznie na wsparciu kształcenia ustawicznego. Pogłębiona analiza efektów projektu dała podstawę sądzić, że należy nie tylko kontynuować wsparcie, ale co więcej, rozszerzyć je na inne sfery życia mieszkańców regionu.

Pandemia COVID-19 mocno doświadczyła zwłaszcza osoby młode, stąd KE ogłosiła rok 2022 Europejskim Rokiem Młodości. Mając na uwadze powyższe oraz aby wesprzeć i zaangażować młodych ludzi w regionie podjęto decyzję o realizacji inicjatywy dedykowanej tej grupie tj. Europejskiego Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego (EMBO). Młodzi ludzie są inicjatorami przemian, stąd przyjmuje się, że uwzględnianie ich priorytetów w procesie kształtowania polityki oraz organizowanie działań skierowanych wyłącznie do nich przyniesie pozytywną zmianę w regionie.

Celem EMBO jest więc wzmocnienie głosu młodych ludzi w województwie opolskim. Inicjatywa ta stanowi doskonałą okazję do wyeksponowania ich potrzeb i obaw, a także wpisuje się w ideę Gwarancji dla Młodzieży, zwłaszcza w kontekście kształcenia ustawicznego.

Bazując na wypracowanym w perspektywie finansowej 2014-2020 modelu wsparcia zarówno EBO jak i EMBO realizowane będą w trybie niekonkurencyjnym. Będą one miały charakter inicjatywy oddolnej, służącej wzmocnieniu dialogu społecznego, ze znaczącym zaangażowaniem zarówno organizacji społeczeństwa obywatelskiego jak i samych mieszkańców województwa opolskiego. Realizacja projektów stanowić będzie odpowiedź na zdiagnozowane oddolnie problemy i wpływać na poprawę jakości życia w regionie. Wpłynie również na zwiększenie zaangażowania obywateli - dzięki uwzględnieniu głosowania mieszkańców w procesie wyboru przedsięwzięć, inicjatywy te są bowiem narzędziem o natężeniu silnie partycypacyjnym. Partycypacja mieszkańców Opolszczyzny w realizację projektów wpłynie zarówno na wzrost zainteresowania funduszami europejskimi, ich widoczność i transparentność, jak również na zwiększenie wiedzy w zakresie korzyści z uczestnictwa w projektach współfinansowanych z funduszy strukturalnych.

EBO i EMBO wdrażane będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi przyjętymi w ramach polityki spójności. Ponadto inicjatywy te realizowane będą ze znaczącym udziałem Komitetu Monitorującego, który będzie zatwierdzać zarówno kryteria wyboru projektu niekonkurencyjnego, jak i kryteria wyboru zadań wybranych do realizacji. Inicjatywy te będą obejmować szeroki wachlarz działań możliwych do realizacji, co stanowi odpowiedź na wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym czy też zjawiskami demograficznymi zachodzącymi w rejonie. Ponadto działania te będą mieć charakter wdrożeniowy, a nie koncepcyjny polegający na opracowaniu i testowaniu innowacyjnego rozwiązania.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. W ramach inicjatyw EBO i EMBO wdrażane będą inicjatywy z zakresu:
 - edukacji,
 - włączenia i integracji społecznej,
 - usług społecznych i zdrowotnych.
2. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz obszarów wymienionych w pkt. 1.

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa opolskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz eliminowanie barier mentalnych i stereotypów dotyczących dzieci z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Nie dotyczy

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie dotyczy.

2.4.11.2 (...) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4		EFSA+	słabiej rozwinięte		Liczba osób objętych wsparciem w programie w ramach Europejskiego Budżetu Obywatelskiego	os.	400	4 050
CP4		EFSA+	słabiej rozwinięte		Liczba inicjatyw realizowanych w ramach Europejskiego Budżetu Obywatelskiego	szt.	13	135

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFSA+)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
		EFSA+	słabiej rozwinięte	PLHILC R01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	%	60%	2021	60%	IZ	

2.4.11.3 (...) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS	słabiej rozwinięte	(f), (g), (h), (k), (l)	140	750 000
				148	750 000
				149	750 000
				151	750 000
				158	1 000 000

				163	1 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS	słabiej rozwinięte	(f), (g), (h), (k),(l)	01	5 000 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS	słabiej rozwinięte	(f), (g), (h), (k), (l)	05	500 000
				08	1 500 000
				09	3 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(f), (g), (h), (k), (l)	02	2 000 000

2.6 EUROPA BLIŻEJ MIESZKAŃCÓW OPOLSKIEGO

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.6.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

2.6.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Rozwój terytorialny w regionie w ramach cs (i) będzie oparty o zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) oraz inne narzędzie terytorialne (IIT) – gminne programy rewitalizacji.

Zastosowane będzie podejście sprawdzone w perspektywie 2014-2020, które zakłada 5 Subregionów województwa, realizujących partnerskie projekty rozwiązujące kompleksowo problemy tych obszarów. W perspektywie 2021-2027 Subregiony będą ZIT-ami, stanowiąc jednocześnie OSI regionalne i pokrywają obszar całego województwa opolskiego²³⁰.

Uwzględnienie w programie ww. podejścia w postaci OSI – 5 ZIT, jako 5 Subregionów prowadzi także do osiągnięcia jednego z najważniejszych celów *SOR*, tj. zwiększenia spójności terytorialnej kraju i regionów, poprzez niwelowanie różnic w poziomie rozwoju wewnątrz województwa, zapobiegając też zjawisku peryferyjności i procesowi marginalizacji obszarów najbardziej oddalonych od centrum regionu. Ponadto wszystkie JST, które zostały zidentyfikowane jako OSI krajowe, są także częściami Subregionów.

Interwencja skierowana do Subregionów została zaprogramowana na podstawie informacji ukazujących potrzeby, obszary oraz projekty zintegrowane, które będą wynikać ze strategii terytorialnych 5 ZIT. Zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami subregionalnymi, w cs (i) planowane jest wsparcie głównie prorozwojowej i wspólnototwórczej roli kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki.

Jednocześnie wsparcie instrumentu ZIT w CP 5 zostanie uzupełnione o odpowiednie działania z CP2 i CP4, zgodnie ze Strategiami ZIT, które są przygotowywane w uzgodnieniu z reprezentacjami samorządów lokalnych, wchodzących w skład danego ZIT. Z uwagi na konieczność zachowania koncentracji tematycznej, w ramach cs (i) wsparte zostaną w szczególności inwestycje w zakresie kultury i turystyki, natomiast wsparcie dla ZIT w ramach pozostałych CP będzie realizowane w ramach wyodrębnionej alokacji dla Subregionów w tych cs.

Strategia ZIT określać będzie listę projektów realizujących jej cele oraz opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych w pracach nad jej przygotowaniem i wdrażaniem.

Wsparcie projektów turystycznych musi mieć charakter zintegrowany, tj. ma zakładać oddziaływanie na gospodarkę, środowisko i życie społeczne w regionie (np. rynek pracy, przedsiębiorczość, ochronę

²³⁰ *SRWO 2030 (...), op. cit., s. 48-50.*

przyrody, edukację lub włączenie społeczne). Inwestycje w kulturę i turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Elementem inwestycji będzie dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej projektowanej infrastruktury. Warunkiem koniecznym jest też zapewnienie skuteczności i trwałości inwestycji²³¹.

W realizacji projektów zostaną wykorzystane materiały i technologie umożliwiające maks. obniżenie zapotrzebowania energetycznego, w przypadku zabytków z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich. Projekty będą wpływać na efektywność energetyczną oraz przyczyniać się do osiągnięcia celów polityki w zakresie zmian klimatu. Zastosowane rozwiązania pozwolą też na zmniejszenie energochłonności obiektów, co wpłynie na zmniejszenie kosztów utrzymania instytucji kultury. Zwiększony zostanie również nacisk na wykorzystanie cyfrowych technologii.

Preferowana będzie istniejąca infrastruktura, która powinna być dostosowana zależnie od możliwości do: Europejskiego Zielonego Ładu, GOZ, celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach. Ponadto interwencje, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, będą zgodne z zapisami dokumentu *Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe*²³² oraz będą dążyć do realizacji założeń inicjatywy *Nowy Europejski Bauhaus*.

Podstawą realizacji rewitalizacji, która stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, jest GPR.

Celem projektów rewitalizacyjnych winno być zmniejszanie różnicowań wewnątrzmijskich, wzmacnianie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, a także poprawa warunków i jakości życia na obszarach zdegradowanych. Należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Działania rewitalizacyjne powinny w sposób zintegrowany uwzględniać potrzeby i potencjały wskazane w GPR dla terytoriów poddawanych rewitalizacji, uwzględniając gł. cele włączenia społecznego, ubóstwa energetycznego i czystego powietrza, w tym zapewnienie min. standardów efektywności energetycznej budynków.

Koncentrując się na obszarach lokalnych oraz chcąc zwiększyć partycypację społeczną mieszkańców, podjęto decyzję o realizacji inicjatywy pn. Europejska Inicjatywa Miejska (EIM).

W ramach EIM realizowane będą małe inwestycje na rzecz lokalnego środowiska przez gminy, w uzgodnieniu i współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności (np. radami dzielnicy) lub przez organizacje pozarządowe, w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów. Jednocześnie realizacja projektów o dużym natężeniu partycypacyjnym wpłynie na zwiększenie zaangażowania obywateli.

Planowane typy przedsięwzięć:

- odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób

²³¹ *Sprawozdanie specjalne. Unijne inwestycje w obiekty kultury – kwestia wymagająca lepszego ukierunkowania działań i sprawniejszej koordynacji*. ETO, Luksemburg 2020, s. 4.

²³² EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage ICOMOS.

z niepełnosprawnościami (budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, zagospodarowania terenów wokół dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego możliwa jedynie jako element projektu),

- rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej i aktywności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów,
- konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i udostępnienie, także poprzez proces digitalizacji,
- projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych,
- inwestycje w obiekty/miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne (obiekty/miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych) lub turystyczne szlaki rodzajowe (np. kajakowe, rowerowe), w tym dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób z niepełnosprawnościami,
- fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo²³³ przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji,
- małe inwestycje realizowane przez gminy we współpracy i w uzgodnieniu z przedstawicielami lokalnych społeczności (np. radami dzielnic) i na rzecz tych społeczności, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe),
- małe inwestycje realizowane przez organizacje pozarządowe na rzecz lokalnych społeczności w oparciu o diagnozę ich potrzeb, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe).

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy obszarów objętych strategiami terytorialnymi ZIT, mieszkańcy obszarów zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji na obszarach gmin miejskich i miejsko-wiejskich oraz turyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, mieszkańców województwa opolskiego lub turystów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet

²³³ działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, rozumianego w szczególności jako zwiększanie odporności lokalnej gospodarki, w tym infrastruktury, na nieprzewidziane sytuacje kryzysowe.

i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiegokolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostaną objęte gminy miejskie i miejsko-wiejskie województwa opolskiego wchodzące w skład Subregionów oraz obszary miast objęte programami rewitalizacji. Wszystkie interwencje w ramach cs (i) będą realizowane poprzez instrumenty terytorialne, tj.:

- ZIT - 5 subregionów województwa opolskiego, które stanowią jednocześnie OSI regionalne i pokrywają obszar całego województwa opolskiego, tj.:
 - Subregion Aglomeracja Opolska, z ośrodkiem wojewódzkim - miastem Opole,
 - Subregion Brzeski,
 - Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
 - Subregion Południowy,
 - Subregion Północny.
- IIT - w zakresie inwestycji dotyczących rewitalizacji obszarów miejskich planuje się zastosowanie narzędzi terytorialnych w postaci gminnych programów rewitalizacji (36 miast i ich obszarów wiejskich).

Na jednym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny (wykluczając pokrywanie się instrumentów tego samego typu).

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (i) nie planuje się wykorzystania IF.

Większość instytucji kultury nie prowadzi działalności gospodarczej, nie konkuruje między sobą i realizuje cele publiczne.

Projekty dotyczące inwestycji dotyczących konserwacji zabytków ruchomych, szlaków turystycznych, cechuje publiczny, nieograniczony dostęp do nich.

Bariery w zastosowaniu IF w zakresie rewitalizacji to m.in.:

- duża część projektów rewitalizacyjnych nie generuje przychodów,
- wymogi w zakresie elementów społecznych negatywnie wpływają na finansowe wskaźniki projektów rewitalizacyjnych – projekt może nie wygenerować odpowiednich dochodów pozwalających na spłatę IF,
- obszary poddawane rewitalizacji są obszarami w sposób szczególny dotkniętymi negatywnymi zjawiskami, m.in. w aspektach przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych,
- projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach kryzysowych danej gminy, która boryka się z różnego rodzaju problemami, w tym gospodarczymi, społecznymi, środowiskowymi czy technicznymi.

2.6.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	2	34
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO148	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	2	38
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	9 500	190 000
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO139	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	11

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Odwiedzający /rok	47 600	nd	53 800	IZ	-

2.6.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	083	4 817 096

				165	7 221 370
				166	4 300 000
				167	2 104 274
				168	36 300 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01	54 742 740

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01	54 742 740

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	02	21 897 096

2.6.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

2.6.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Rozwój terytorialny w regionie w ramach cs (i) będzie oparty o zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) oraz inne narzędzie terytorialne (IIT) – gminne programy rewitalizacji.

Zastosowane będzie podejście sprawdzone w perspektywie 2014-2020, które zakłada 5 Subregionów województwa, realizujących partnerskie projekty rozwiązujące kompleksowo problemy tych obszarów. W perspektywie 2021-2027 Subregiony będą ZIT-ami, stanowiąc jednocześnie OSI regionalne i pokrywając obszar całego województwa opolskiego²³⁴.

Ponadto wszystkie JST, które zostały zidentyfikowane jako OSI krajowe, są także częściami Subregionów. Interwencja skierowana do Subregionów została zaprogramowana na podstawie informacji ukazujących potrzeby, obszary oraz projekty zintegrowane, które będą wynikać ze strategii terytorialnych 5 ZIT. Zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami subregionalnymi, w cs (ii) planowane jest wsparcie głównie prorozwojowej i wspólnototwórczej roli kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki.

Jednocześnie wsparcie instrumentu ZIT w CP 5 zostanie uzupełnione o odpowiednie działania z CP2 i CP4, zgodnie ze Strategiami ZIT, będą przygotowane w uzgodnieniu z reprezentacjami samorządów lokalnych, wchodzących w skład danego ZIT. Z uwagi na konieczność zachowania koncentracji tematycznej, w ramach cs (ii) wsparte zostaną w szczególności inwestycje w zakresie kultury i turystyki, natomiast wsparcie dla ZIT w ramach pozostałych CP będzie realizowane w ramach wyodrębnionej alokacji dla Subregionów w cs.

Strategia ZIT określać będzie listę projektów realizujących jej cele oraz opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych w pracach nad jej przygotowaniem i wdrażaniem.

Konieczne jest wzmacnianie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z małymi miastami, a także wzmocnienie małych miast i centrów gminnych, jako lokalnych ośrodków wzrostu. Niezbędna będzie interwencja w zakresie odnowy wsi poprzez rewitalizację obszarów wiejskich, sprzyjająca działaniom lokalnych społeczności, zachowaniu i rozwojowi wielokulturowości, dziedzictwa kulturowego oraz tradycji regionalnej.

Istotnym elementem działań rozwojowych, generujących dochody i nowe miejsca pracy na poziomie lokalnym będą inwestycje wspierające działania na rzecz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych czy kulturowych, tworząc atrakcyjną ofertę turystyczną opartą o lokalne potencjały różnych obszarów.

Wsparcie projektów turystycznych musi mieć charakter zintegrowany, tj. ma zakładać oddziaływanie na gospodarkę, środowisko i życie społeczne w regionie (np. rynek pracy, przedsiębiorczość, ochronę przyrody, edukację lub włączenie społeczne). Inwestycje w kulturę i turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Elementem będzie dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej

²³⁴ *Strategia Rozwoju Województwa (...), op. cit., s. 48-50.*

projektowanej infrastruktury. Warunkiem koniecznym jest też zapewnienie skuteczności i trwałości inwestycji.²³⁵

W realizacji projektów zostaną wykorzystane materiały i technologie umożliwiające maks. obniżenie zapotrzebowania energetycznego, w przypadku zabytków z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich. Projekty będą wpływać na efektywność energetyczną oraz przyczynić się do osiągnięcia celów polityki w zakresie zmian klimatu. Zastosowane rozwiązania pozwolą też na zmniejszenie energochłonności obiektów, co wpłynie na zmniejszenie kosztów utrzymania instytucji kultury. Zwiększony zostanie również nacisk na wykorzystanie cyfrowych technologii.

Preferowana będzie istniejąca infrastruktura, która powinna być dostosowana zależnie od możliwości do: Europejskiego Zielonego Ładu, GOZ, celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach. Ponadto interwencje, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, będą zgodne z zapisami dokumentu *Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe*²³⁶ oraz będą dążyć do realizacji założeń inicjatywy *Nowy Europejski Bauhaus*.

Podstawą realizacji rewitalizacji, która stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, jest GPR.²³⁷

Celem projektów rewitalizacyjnych winno być zmniejszanie różnicowań oraz wzmocnienie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, a także poprawa warunków i jakości życia na obszarach zdegradowanych. Należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Koncentrując się na obszarach lokalnych oraz chcąc zwiększyć partycypację społeczną mieszkańców, podjęto decyzję o realizacji inicjatywy pn. Europejska Inicjatywa Miejska (EIM).

W ramach EIS realizowane będą małe inwestycje na rzecz lokalnego środowiska przez gminy w uzgodnieniu i we współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności (radami sołectkimi) lub przez organizacje pozarządowe, w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie projektów samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów.

Planowane typy przedsięwzięć:

- odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami (budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, zagospodarowania terenów wokół dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego możliwa jedynie jako element projektu),
- rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej i aktywności kulturalnej (m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów,

²³⁵ *Sprawozdanie specjalne. Unijne inwestycje w obiekty kultury – kwestia wymagająca lepszego ukierunkowania działań i sprawniejszej koordynacji*. Europejski Trybunał Obrachunkowy, Luksemburg 2020, s. 4.

²³⁶ EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage ICOMOS.

²³⁷ Art. 2 ust. 1. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

- konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i udostępnienie, także poprzez proces digitalizacji,
- projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych,
- inwestycje w obiekty/miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne (obiekty/miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych) lub turystyczne szlaki rodzajowe (np. kajakowe, rowerowe) w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami,
- fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo²³⁸ przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji,
- małe inwestycje realizowane przez gminy we współpracy i w uzgodnieniu z przedstawicielami lokalnych społeczności (np. radami sołeckimi) i na rzecz tych społeczności, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe),
- małe inwestycje realizowane przez organizacje pozarządowe na rzecz lokalnych społeczności w oparciu o diagnozę ich potrzeb, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe).

Typy przedsięwzięć są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy obszarów wiejskich objętych strategiami terytorialnymi ZIT, mieszkańcy obszarów zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji na obszarach gmin wiejskich oraz turyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, mieszkańców województwa opolskiego lub turystów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

²³⁸ działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, rozumianego w szczególności jako zwiększanie odporności lokalnej gospodarki, w tym infrastruktury, na nieprzewidziane sytuacje kryzysowe.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjentów, którzy dopuścili się wszelkich form dyskryminacji, np. gmin przyjmujących uchwały o „strefach wolnych od LGBT”,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostaną objęte gminy wiejskie województwa opolskiego wchodzące w skład Subregionów oraz obszary wiejskie objęte programami rewitalizacji.

Wszystkie interwencje w ramach cs (ii) będą realizowane poprzez instrumenty terytorialne, tj.:

- ZIT – 5 subregionów województwa opolskiego, które stanowią jednocześnie OSI regionalne i pokrywają obszar całego woj. opolskiego, tj.:
 - Subregion Aglomeracja Opolska, z ośrodkiem wojewódzkim - miastem Opole,
 - Subregion Brzeski,
 - Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
 - Subregion Południowy,
 - Subregion Północny.
- IIT - w zakresie inwestycji dotyczących rewitalizacji obszarów wiejskich planuje się zastosowanie narzędzi terytorialnych w postaci gminnych programów rewitalizacji (35 gmin wiejskich).

Na jednym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny (wykluczając pokrywanie się instrumentów tego samego typu).

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Nie dotyczy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (ii) nie planuje się wykorzystania IF. Większość instytucji kultury nie prowadzi działalności gospodarczej, nie konkuruje między sobą i realizuje cele publiczne. Projekty dotyczące inwestycji dotyczących konserwacji zabytków ruchomych, szlaków turystycznych, cechuje publiczny, nieograniczony dostęp do nich.

Bariery w zastosowaniu IF w zakresie rewitalizacji to m.in.:

- duża część projektów rewitalizacyjnych nie generuje przychodów,
- wymogi w zakresie elementów społecznych negatywnie wpływają na finansowe wskaźniki projektów rewitalizacyjnych – projekt może nie wygenerować odpowiednich dochodów pozwalających na spłatę IF,
- obszary poddawane rewitalizacji są obszarami w sposób szczególny dotkniętymi negatywnymi zjawiskami, m.in. w aspektach przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych,
- projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarze kryzysowym danej gminy, która boryka się z różnego rodzaju problemami, w tym gospodarczymi, społecznymi, środowiskowymi czy technicznymi.

2.6.2.2 (ii)Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	2	34
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO148	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	25
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO139	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	szt.	1	11

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Odwiedzający /rok	47 600	nd	53 800	IZ	-

2.6.2.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	083	1 020 000
				165	3 240 000
				166	7 900 000
				167	1 240 000
				168	18 500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01	31 900 000

Tabela 3: Wymiar 6 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	04	31 900 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	02	12 760 000

2.A CEL SZCZEGÓŁOWY DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA DEPRYWACJI MATERIALNEJ

Nie dotyczy.

2.T.A PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ - EFRR

Jednym z oczekiwanych efektów realizacji działań w ramach PT jest płynne przejście z okresu 2014-2020 do okresu 2021-2027, przygotowanie do perspektywy finansowej po 2027r. oraz wzmocnienie potencjału instytucjonalnego przez zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawę jakości świadczonych usług.

Z doświadczeń okresu 2007-2013 i 2014-2020 wynika, iż najefektywniejsze jest podejście kompleksowe, tj. realizacja wybranych zadań przy współpracy z komponentami PT pozostałych programów, wdrażanych przez danego beneficjenta PT. Pozwala to zoptymalizować wydatkowanie środków oraz ujednoczyć działania.

Cel szczegółowy 1: Zapewnienie zasobów ludzkich oraz warunków dla sprawnego działania IZ i IP w zakresie przygotowania, wdrażania, monitorowania i kontroli FEO 2021-2027

Konieczne będzie przygotowanie i utrzymanie stosownego wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP, w szczególności poprzez finansowanie wynagrodzeń pracowników IZ i IP, zabezpieczenie powierzchni biurowych wraz z kosztami eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy, w tym zakup niezbędnego sprzętu i materiałów biurowych, zapewnienie efektywnego uczestnictwa w lokalnym/centralnym systemie informatycznym.

Kluczowe będzie zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, certyfikację, audyt i kontrolę FEO 2021-2027, rozpatrywanie skarg i odwołań.

Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie potencjału IZ i IP oraz budowanie zdolności partnerów

Realizacja celu 2 jest powiązana z realizacją celu 1 i służy wzmocnieniu potencjału IZ i IP poprzez dalsze podnoszenie stopnia wykwalifikowania kadry realizującej zadania związane z obsługą FEO 2021-2027 oraz pozostałe wsparcie przewidziane dla beneficjentów i partnerów (w tym koszty organizacji posiedzeń sieci, grup, komitetów i innych ciał angażujących partnerów, służących ocenie i wyborowi projektów w ramach FEO 2021-2027, finansowanie ekspertyz, a także szkoleń i innych form przygotowania członków tych ciał do efektywnego wypełniania zadań). Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Cel ten będzie realizowany również poprzez stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

Cel szczegółowy 3: Spójny system informacji i komunikacji FEO 2021-2027

Osiągnięcie Celu 3 realizowane będzie przez działania, służące poprawie widoczności FEO 2021-2027, tj. rozpropagowaniu wiedzy na temat FEO 2021-2027 i efektów jego wdrażania (w tym dot. poprzednich perspektyw oraz okresu po 2027r.) w ramach kompleksowej strategii oddziaływania, obejmującej m.in. działania o szerokim zasięgu (w tym promujące uruchomienie FEO 2021-2027), publikację materiałów informacyjnych, podręczników, biuletynów, przygotowywanie serwisów, programów informacyjnych, podnoszenie świadomości beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEO 2021-2027 przez konferencje, seminaria, szkolenia, nakierowane na zindywidualizowane działania regionalne, wzmacniające kompetencje w zakresie poprawnego przygotowania i rozliczania projektów. Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym

uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.

Zakres tematyczny nie będzie dotyczył zagadnień horyzontalnych objętych zakresem PT na szczeblu krajowym.

Działania w ramach PT zapewnią kontynuowanie mechanizmów, stosowanych w latach ubiegłych, nakierowanych na zapobieganie, wykrywanie i przeciwdziałanie nadużyciom finansowym, w tym korupcji, poprzez m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenę ryzyka, działania edukacyjne, stosownie do potrzeb IZ. Beneficjenci PT będą również dążyć do dostosowania działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady niewyrządzania szkody. Instytucja zarządzająca programem będzie promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności. Beneficjenci będą zachęceni do stosowania większej liczby kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu. Jeżeli będzie to wykonalne, względy środowiskowe (np. kryteria ekologicznych zamówień publicznych) i społeczne, a także zachęty do innowacji zostaną włączone do procedur zamówień publicznych.

Planowane typy przedsięwzięć, w tym m.in.:

- wynagrodzenia pracowników, zaangażowanych we wdrażanie FEO 2021-2027,
- szkolenia oraz inne formy poszerzania kwalifikacji pracowników, zaangażowanych we wdrażanie FEO 2021-2027,
- wydatki administracyjne oraz wyposażenie instytucji w niezbędny sprzęt, który pozwoli na prawidłową i sprawną realizację FEO 2021-2027,
- narzędzia informatyczne na potrzeby wdrażania FEO 2021-2027,
- organizacja i obsługa procesu oceny i wyboru projektów, KM oraz innych ciał działających na rzecz FEO 2021-2027, w tym kontrola projektów,
- informacja i promocja FEO 2021-2027, zgodnie z zasadami horyzontalnymi,
- ewaluacje, analizy oraz pozostałe ekspertyzy na rzecz realizacji FEO 2021-2027.

Główne grupy docelowe

Grupami docelowymi dla przedsięwzięć dotyczących PT są przede wszystkim pracownicy IZ i IP, zaangażowani we wdrażanie FEO 2021-2027, jak również beneficjenci, potencjalni beneficjenci i partnerzy.

Sposób finansowania projektów

Zadania w ramach PT realizowane będą na podstawie wniosków o dofinansowanie - mieszczących się w jednym roku budżetowym lub wieloletnich, w zależności od potrzeb beneficjenta.

Oś VII PT współfinansowana jest z EFRR Ze względu na charakter i cele projektów PT, wsparcie będzie miało formę dotacji bezpośrednich. Nie przewiduje się wsparcia w ramach instrumentów finansowych. Udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych: 85%.

Tabela 1: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT	2	EFRR	slabiej rozwinięte	-	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	50	1 050
PT	3	EFRR	slabiej rozwinięte	-	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	szt.	0	1 700
PT	3	EFRR	slabiej rozwinięte	-	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	0	6

Tabela 8: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR		179	933 251
	EFRR		180	26 099 089
	EFRR		181	334 390
	EFRR		182	274 416

Tabela 9: Wymiar 5 – dodatkowe tematy EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	09	-

2.T.B PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ – EFS+

Jednym z oczekiwanych efektów realizacji działań w ramach PT jest płynne przejście z okresu 2014-2020 do okresu 2021-2027, przygotowanie do perspektywy finansowej po 2027r. oraz wzmocnienie potencjału instytucjonalnego przez zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawę jakości świadczonych usług.

Z doświadczeń okresu 2007-2013 i 2014-2020 wynika, iż najefektywniejsze jest podejście kompleksowe, tj. realizacja wybranych zadań przy współpracy z komponentami PT pozostałych programów, wdrażanych przez danego beneficjenta PT. Pozwala to zoptymalizować wydatkowanie środków oraz ujednoczyć działania.

Cel szczegółowy 1: Zapewnienie zasobów ludzkich oraz warunków dla sprawnego działania IZ i IP w zakresie przygotowania, wdrażania, monitorowania i kontroli FEO 2021-2027

Konieczne będzie przygotowanie i utrzymanie stosownego wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP, w szczególności poprzez finansowanie wynagrodzeń pracowników IZ i IP, zabezpieczenie powierzchni biurowych wraz z kosztami eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy, w tym zakup niezbędnego sprzętu i materiałów biurowych, zapewnienie efektywnego uczestnictwa w lokalnym/centralnym systemie informatycznym.

Kluczowe będzie zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, certyfikację, audyt i kontrolę FEO 2021-2027, rozpatrywanie skarg i odwołań.

Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie potencjału IZ i IP oraz budowanie zdolności partnerów

Realizacja celu 2 jest powiązana z realizacją celu 1 i służy wzmocnieniu potencjału IZ i IP poprzez dalsze podnoszenie stopnia wykwalifikowania kadry realizującej zadania związane z obsługą FEO 2021-2027 oraz pozostałe wsparcie przewidziane dla beneficjentów i partnerów (w tym koszty organizacji posiedzeń sieci, grup, komitetów i innych ciał angażujących partnerów, służących ocenie i wyborowi projektów w ramach FEO 2021-2027, finansowanie ekspertyz, a także szkoleń i innych form przygotowania członków tych ciał do efektywnego wypełniania zadań). Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Cel ten będzie realizowany również poprzez stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

Cel szczegółowy 3: Spójny system informacji i komunikacji FEO 2021-2027

Osiągnięcie Celu 3 realizowane będzie przez działania, służące poprawie widoczności FEO 2021-2027, tj. rozpropagowaniu wiedzy na temat FEO 2021-2027 i efektów jego wdrażania (w tym dot. poprzednich perspektyw oraz okresu po 2027r.) w ramach kompleksowej strategii oddziaływania, obejmującej m.in. działania o szerokim zasięgu (w tym promujące uruchomienie FEO 2021-2027), publikację materiałów informacyjnych, podręczników, biuletynów, przygotowywanie serwisów, programów informacyjnych, podnoszenie świadomości beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEO 2021-2027 przez konferencje, seminaria, szkolenia, nakierowane na zindywidualizowane działania regionalne, wzmacniające kompetencje w zakresie poprawnego przygotowania i rozliczania projektów. Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.

Zakres tematyczny nie będzie dotyczył zagadnień horyzontalnych objętych zakresem PT na szczeblu krajowym.

Działania w ramach PT zapewnią kontynuowanie mechanizmów, stosowanych w latach ubiegłych, nakierowanych na zapobieganie, wykrywanie i przeciwdziałanie nadużyciom finansowym, w tym korupcji, poprzez m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenę ryzyka, działania edukacyjne, stosownie do potrzeb IZ. Beneficjenci PT będą również dążyć do dostosowania działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady niewyrządzania szkody. Instytucja zarządzająca programem będzie promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności. Beneficjenci będą zachęceni do stosowania większej liczby kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu. Jeżeli będzie to wykonalne, względy środowiskowe (np. kryteria ekologicznych zamówień publicznych) i społeczne, a także zachęty do innowacji zostaną włączone do procedur zamówień publicznych.

Planowane typy przedsięwzięć, w tym m.in.:

- wynagrodzenia pracowników, zaangażowanych we wdrażanie FEO 2021-2027,
- szkolenia oraz inne formy poszerzania kwalifikacji pracowników, zaangażowanych we wdrażanie FEO 2021-2027,
- wydatki administracyjne oraz wyposażenie instytucji w niezbędny sprzęt, który pozwoli na prawidłową i sprawną realizację FEO 2021-2027,
- narzędzia informatyczne na potrzeby wdrażania FEO 2021-2027,
- organizacja i obsługa procesu oceny i wyboru projektów, KM oraz innych ciał działających na rzecz FEO 2021-2027, w tym kontrola projektów,
- informacja i promocja FEO 2021-2027, zgodnie z zasadami horyzontalnymi,
- ewaluacje, analizy oraz pozostałe ekspertyzy na rzecz realizacji FEO 2021-2027.

Główne grupy docelowe

Grupami docelowymi dla przedsięwzięć dotyczących PT są przede wszystkim pracownicy IZ i IP, zaangażowani we wdrażanie FEO 2021-2027, jak również beneficjenci, potencjalni beneficjenci i partnerzy.

Sposób finansowania projektów

Zadania w ramach PT realizowane będą na podstawie wniosków o dofinansowanie - mieszczących się w jednym roku budżetowym lub wieloletnich, w zależności od potrzeb beneficjenta.

Oś VIII PT współfinansowana jest z EFS+. Ze względu na charakter i cele projektów PT, wsparcie będzie miało formę dotacji bezpośrednich. Nie przewiduje się wsparcia w ramach instrumentów finansowych. Udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych: 85%.

Tabela 1: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia (EFMR)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT	2	EF5+	stabilnej rozwinięte	-	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	165	165

<i>PT</i>	3	<i>EFS+</i>	słabiej rozwinięte	-	<i>Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów</i>	szt.	300	300
<i>PT</i>	3	<i>EFS+</i>	słabiej rozwinięte	-	<i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu</i>	szt.	2	2

Tabela 8: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
	EFS+		179	448 249
	EFS+		180	8 792 930
	EFS+		181	37 154
	EFS+		182	34 049

Tabela 9: Wymiar 5 – dodatkowe tematy EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	09	-

3. PLAN FINANSOWY

Tabela 10: Środki finansowe w rozbiciu na poszczególne lata									
Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
EFRR	Słabiej rozwinięte	0	109 757 358	114 004 275	119 048 179	124 298 935	108 636 089	114 369 434	690 114 270
	Lepiej rozwinięte	0	0	0	0	0	0	0	0
	W okresie przejściowym	0	0	0	0	0	0	0	0
	Najbardziej oddalone lub północne słabo zaludnione	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	109 757 358	114 004 275	119 048 179	124 298 935	108 636 089	114 369 434	690 114 270
EFS+	Słabiej rozwinięte	0	36 683 778	38 114 956	39 814 993	41 586 831	36 372 661	38 312 088	230 885 307
	Lepiej rozwinięte	0	0	0	0	0	0	0	0
	W okresie przejściowym	0	0	0	0	0	0	0	0
	Najbardziej oddalone	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	36 683 778	38 114 956	39 814 993	41 586 831	36 372 661	38 312 088	230 885 307
Fundusz Spójności	nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0
EFMR	nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	0	0	0	0	0	0	0

W odniesieniu do celu „Zatrudnienie i wzrost”:

Numer celu polityki lub celu szczegółowego FST lub pomocy technicznej	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego (łącznie koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		publiczny (c)	prywatny (d)		
CP 1	Innowacyjne i konkurencyjne Opolskie	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	102 800 000	102 800 000	0	18 141 177	9 710 295	8 430 882	120 941 177	85%
CP 2	Zielone Opolskie Niskoemisyjne Opolskie	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	303 330 384	303 330 384	0	53 528 891	44 681 569	8 847 322	356 859 275	85%
CP 3	Lepiej połączone Opolskie	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	117 700 000	117 700 000	0	20 770 588	20 770 588	0	138 470 588	85%
CP 4	Opolskie silne społecznie	łącznie koszty kwalifikowalne	EFSS+	Słabiej rozwinięty	221 572 925	221 572 925	0	39 101 106	33 534 893	5 566 213	260 674 031	85%
	Opolskie silne społecznie	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	52 000 000	52 000 000	0	9 176 471	7 552 942	1 623 529	61 176 471	85%

CP 5	Europa bliżej mieszkańców Opolskiego	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	86 642 740	86 642 740	0	15 289 895	12 618 764	2 671 131	101 932 635	85%
PT	Pomoc Techniczna	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	27 641 146	27 641 146	0	4 877 849	4 877 849	0	32 518 995	85%
PT	Pomoc Techniczna	łącznie koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	9 312 382	9 312 382	0	1 643 362	1 643 362	0	10 955 744	85%
		EFRR ogółem		Słabiej rozwinięty	690 114 270	690 114 270	0	121 784 871	100 212 007	21 572 864	811 899 141	-
		EFS+ ogółem		Słabiej rozwinięty	230 885 307	230 885 307	0	40 744 468	35 178 255	5 566 213	271 629 775	-
		Suma całkowita		-	920 999 577	920 999 577	0	162 529 339	135 390 262	27 139 077	1 083 528 916	-

*W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

3.A PRZESUNIĘCIA I WKŁADY²³⁹

Nie dotyczy.

3.1 ŚRODKI FINANSOWE W ROZBICIU NA POSZCZEGÓLNE LATA

3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE FUNDUSZE ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE²⁴⁰

²³⁹ Ma zastosowanie jedynie do zmian programu zgodnie z art. 10 i 21 RWP.

²⁴⁰ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, środki finansowe na lata tylko w przedziale 2021–2025.

4. WARUNKI PODSTAWOWE

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak Warunek podstawowy został spełniony na podstawie art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE) Urząd Zamówień Publicznych (dalej UZP	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: Kryterium 1 Rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i	Tak	Warunek spełniony poprzez Ustawę z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania (Dz. U. 2016 poz. 2038). Zgodnie z Art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE) Urząd Zamówień Publicznych (UZP) przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z bazy TED (Tenders Electronic Daily będącej „Suplementem do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej”) oraz informacje o wynikach kontroli	Kryterium 1 Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				100 dyrektywy 2014/25/UE		<p>prowadzonych przez Prezesa UZP.</p> <p>UZP ma dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej z wyjątkiem danych dotyczących finalnej ceny po wykonaniu zamówienia, które nie są obligatoryjne. W przypadku podejrzenia zmywu przetargowej, UZP przekazuje informację w tym zakresie do UOKiK, z którym na podstawie odrębnego porozumienia realizowana jest współpraca obu instytucji i wymiana informacji.</p> <p>Link do ustawy: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf</p>	
				<p>Kryterium 2</p> <p>Rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy:</p> <p>a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy;</p> <p>b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku gdy systemy krajowe podają takie informacje</p>			<p>Kryterium 2</p> <p>UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE oraz ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających) z wyjątkiem danych dotyczących finalnej ceny po wykonaniu zamówienia. Zgodnie jednak z aktualnym brzmieniem warunku, dane dotyczące finalnej ceny są wymagane tylko, jeśli krajowe systemy przewidują/gromadzą takie informacje.</p>
				<p>Kryterium 3</p> <p>Rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy</p>			<p>Kryterium 3,4,5</p> <p>Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				2014/25/UE Kryterium 4 Rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE Kryterium 5 Rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje wskazujące na przypadki podejrzananej zmywy przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE			sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP. Ponadto UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne. W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postępowaniu mogło dojść do zmywy przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKiK. Pomiedzy UZP i UOKiK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak Warunek podstawowy został spełniony,	Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy	Tak	Spełnienie warunku zapewnia: ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie	Kryterium 1. Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
			zgodnie z art. 31b pkt 2) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362).	<p>państwa:</p> <p>Kryterium 1</p> <p>W odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych</p>		<p>Informacji Publicznej na stronie internetowej informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK (a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Zgodnie z ww. ustawą, Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym projekty finansowane w ramach środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przez Komisją oraz monitoruje pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom. Ustawa reguluje także obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej polskim przedsiębiorcom, tj.: gromadzenia, przetwarzania oraz</p>	<p>Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy.</p> <p>Kryterium 2. Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK (a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Zgodnie z ww. ustawą, Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym projekty finansowane w ramach środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przez Komisją oraz monitoruje pomoc publiczną</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						przekazywana informacji związanych z pomocą publiczną. Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	udzielaną przedsiębiorcom. Ustawa reguluje także obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej polskim przedsiębiorcom, tj.: gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji związanych z pomocą publiczną.
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Nie	Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”), które obejmują: Kryterium 1 Ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty	Nie	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje monitorowanie, przygotowanie i zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach wskazanych 8 funduszy. Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie	Kryterium 1. Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 2</p> <p>Rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.</p>		<p>Funduszy). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną zbiorczą informację o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP, w celu rozpatrzenia przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>	<p>naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Procedura uwzględnia obowiązek IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Nie	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują:	Nie	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r.	Kryterium 1 Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. wypełnia wskazane kryteria

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
z decyzją Rady 2010/48/WE ²⁴¹				<p>Kryterium 1</p> <p>Cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania</p>		<p>Link do dokumentu: https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218</p> <p>W zakresie zgodności przygotowania i wdrażania programów współfinansowanych w ramach 8 funduszy z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), w tym zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych przez fundusze z KPON, przyjęto jednolitą procedurę na poziomie umowy partnerstwa oraz dla każdego z programów.</p> <p>Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPON zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów.</p> <p>Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPON zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w zakresie programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednich Rzecznika</p>	<p>poprzez ustanowienie ram całościowej polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, obejmujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie konkretnych celów i działań do osiągnięcia w oznaczonym czasie - wyznaczenie wskaźników realizacji tych celów (mierników) i podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację w określonym czasie, - zapewnienie gromadzenia danych w zakresie dotyczącym realizacji celów i działań - ustanowienie mechanizmów monitoringu realizacji celów i działań, - zapewnienie wdrażania na poziomie opracowywania i wdrażania planów działań i programów polityki dostępności oraz zgodnego z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ustawodawstwa i standardów, stosownie do uzgodnionych

²⁴¹ Decyzja Rady 2010/48/WE z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L z 23.1.2010, s. 35).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 2</p> <p>Rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.</p>		<p>Funduszy). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPON w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną zbiorczą informację o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPON, w celu rozpatrzenia i akceptacji przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>	<p>zapisów Strategii.</p> <p>Kryterium 2 i Kryterium 3</p> <p>Opracowano procedurę dla programów finansowanych z 8 funduszy nakładającą na IZ Programu obowiązek przygotowania rocznej informacji o zgłoszeniach dot. niezgodności projektów z KPON oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM decyduje o podjęciu działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p> <p>Procedura obejmuje weryfikację zgodności z KPON zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPON zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							potwierdzenia naruszenia KPON, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.
Tematyczne warunki podstawowe							
1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji (Poziom krajowy)	EFRR	Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	Tak	Kryterium 1 Aktualna analiza wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją.	Tak	Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych. Spełnieniem warunku są mechanizmy wskazane w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w celu dot. trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, a także w projekcie Strategii Produktywności 2030 oraz Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS) i Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach (RIS) z uwzględnieniem procesu przedsiębiorczego odkrywania jako kluczowego elementu koncepcji inteligentnej specjalizacji. Minister wł.	Kryterium 1. Spełnione poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Wyzwania w zakresie rozwoju innowacyjności zidentyfikowano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (w ramach opisu celu dotyczącego trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną), a także w projekcie Strategii Produktywności Bieżąca identyfikacja i analiza barier odbywa się w ramach posiedzeń Rady ds. Innowacyjności oraz

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>ds. gospodarki odpowiada za: opracowanie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluację oraz koordynację i monitorowanie KIS i RIS. Jako element ciągłego procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz monitorowania inteligentnych specjalizacji prowadzone są prace związane z aktualizacją dokumentu kierunkowego KIS, kontynuowane są prace związane z rozbudową i zasilaniem danymi narzędzia interaktywnego do monitorowania krajowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji oraz dedykowanej strony internetowej smart.gov.pl, a także przeprowadzane są analizy m.in. dot. zasobów i potencjału technologicznego w jednostkach naukowych, identyfikacji trendów rozwojowych w obszarze technologii, wypracowania metodologii przełożenia klasyfikacji kodów PKD na KIS oraz opracowania metodologii w zakresie map drogowych w obszarach KIS.</p> <p>Za najważniejsze transformacje które musi skutecznie przejść polska gospodarka uznano: budowę gospodarki o obiegu zamkniętym,</p>	<p>Międzyresortowego Zespołu ds. Innowacyjności.</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizy specjalistyczne prowadzone są także w zakresie barier oraz potrzeb rozwojowych różnych podmiotów uczestniczących w procesie przedsiębiorczego odkrywania oraz w transferze i dyfuzji innowacji (np. Grup Roboczych ds. Krajowych Inteligentnych Specjalizacji) oraz analizy barier dotyczących poszczególnych zagadnień tematycznych jak np. cyfryzacji czy przemysłu 4.0. Analiza barier przeprowadzana jest także na poziomie regionalnym w celu uwzględnienia rozwiązań w działaniach podejmowanych na poziomie krajowym.
				<p>Kryterium 2 Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią</p>			<p>Kryterium 2. Spełnione poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> Minister wł. ds. gospodarki posiada doświadczenie i kompetencje w zakresie realizacji zadań związanych z

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				inteligentnej specjalizacji.		<p>rozwój przemysłu 4.0, cyfryzację przedsiębiorstw i gospodarkę neutralną klimatycznie.</p> <p>W każdym z ww. obszarów podejmowanych jest szereg działań opisanych odpowiednio m.in. w SOR, Mapie GOZ, Polityce Przemysłowej Polski, ustawie o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości, programach Mój Prąd i Czyste Powietrze, koncepcji procesu standaryzacji Hubów Innowacji Cyfrowych, Polityce SI, Polityce Danych, koncepcji Szkoły Głównej Kompetencji Cyfrowych oraz Strategii Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie.</p> <p>Ponadto w celu spełnienia warunku promowana jest współpraca międzyregionalna i ponadnarodowa w obszarach inteligentnych specjalizacji (np. Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020, Innovoucher, TravelGrants, projekty Grupy Wyszehradzkiej, TeamNet, bilateralne projekty akcelerycyjne), a także internacjonalizacja polskich firm np.: Umieźdnarodowienie Krajowych Kłastrów Kluczowych, Brand, Go to Brand, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty.</p>	<p>inteligentną specjalizacją (tworzenie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluacja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie przez Ministra wł. ds. gospodarki działań dotyczących koordynacji i monitorowania krajowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji • Prowadzenie przez Ministra wł. ds. gospodarki prac w zakresie polityki innowacyjnej, technologicznej i przemysłowej, m.in. koordynacja prac Rady ds. Innowacyjności (efekty działania Rady: program Start In Poland, Sieć badawcza Łukasiewicz, ulga na B+R, ulga IP Box, Akademia Menadżera Innowacji, Program Dobry Pomysł, ustawa o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości, Reforma nauki – Konstytucja dla nauki, doktoraty wdrożeniowe, projekt

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 3</p> <p>Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii.</p>		<p>Kryterium 1</p> <p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju</p> <p>Strategia Produktyności (projekt) - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/konsultacje-publiczne-projektu-strategii-produktywnosci-2031</p> <p>Raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD Economic Survey Poland z 2018 r., którego tematem przewodnim było wzmocnienie innowacyjności w Polsce - OECD</p> <p>https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-poland-2018-eco-surveys-pol-2018-en</p> <p>Smart Industry Polska 2019 oraz Smart Industry Polska 2018- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p>	<p>Szkoła dla Innowatora, Mapa GOZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> Wskazanie Ministra właściwego ds. gospodarki do koordynowania KIS w dokumencie Krajowa Inteligentna Specjalizacja przez RM <p>Kryterium 3. Spełnione poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stały monitoring inteligentnych specjalizacji w oparciu o dane z realizacji krajowych i regionalnych programów operacyjnych, Horyzont2020, w tym z uwzględnieniem listy wskaźników wspólnych i listy wskaźników kluczowych, którego efektem jest informacja zarządcza m.in. o zgłaszanych i pozytywnie ocenionych projektach z poszczególnych KIS, o wskaźniku sukcesu oraz o zainteresowaniu poszczególnymi specjalizacjami Wykorzystanie narzędzia informatycznego Smart Radar

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://publikacje.siemens-info.com/ebook/554/raport-smart-industry-polska-2019 https://publikacje.siemens-info.com/ebook/165/raport-smart-industry-polska-2018 Analizy dot. digitalizacji i przemysłu 4.0 będące podstawą działań FPPP - Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości https://przemyslprzyszlosci.gov.pl/baza-wiedzy/biblioteka-4-0/ Kryterium 2 Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://smart.gov.pl Kryterium 3 Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://smart.gov.pl Strona internetowa dot. KIS - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii	agregującego dane dot. Inteligentnych specjalizacji oraz współpraca z KE w zakresie narzędzia Innovation Radar <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie monitoringu realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (wskazujący na stopień osiągania celów S3 jakim jest wzrost innowacyjności). Działalność Grup Roboczych ds. KIS, wywiady z przedsiębiorcami, spotkania grup focusowych tzw. Smart Panel i Smart Labs, ewaluacja projektu Monitoring KIS, ewaluacje i analizy tematyczne wykonywane przez PARP oraz Ministra wł. ds. gospodarki w ramach projektu Monitoring KIS
				Kryterium 4 Funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”).			Kryterium 4. Spełnione poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie ciągłości prac Grup Roboczych ds. KIS z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw, jednostek naukowych, instytucji otoczenia biznesu, organizacji

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>https://smart.gov.pl Narzędzie informatyczne SmartRadar - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://mpit-smartradar.avility.pl/ Ewaluacja ex-ante i mid-term projektu pozakonkursowego - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (w publikacji)</p> <p>Ewaluacja wsparcia w ramach PO IR w zakresie krajowych inteligentnych specjalizacji - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/badania-i-analizy/wyniki-badan-ewaluacyjnych/badania-ewaluacyjne/ewaluacja-wsparcia-w-ramach-po-ir-w-zakresie-krajowych-inteligentnych-specjalizacji/</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://smart.gov.pl</p> <p>Regulamin naboru i prac Grup Roboczych ds. krajowej inteligentnej</p>	<p>biznesu oraz organizacji pozarządowych, skutkująca zmianami na liście KIS będącymi efektem monitorowania np. łączeniem specjalizacji, zmianami ich opisu, analizą trendów, identyfikacją barier w realizacji inwestycji w określonych obszarach B+R, interpretowaniem wyników monitorowania</p> <ul style="list-style-type: none"> Funkcjonowanie Grupy Konsultacyjnej ds. KIS składającej się z przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej, zajmujących się inteligentnymi specjalizacjami na poziomie krajowym i regionalnym Ciągła organizacja wywiadów z przedsiębiorcami i spotkań fokusowych (tzw. Smart Labs) z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw i jednostek naukowych, stanowiących element procesu przedsiębiorczego odkrywania

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 5</p> <p>Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach.</p>		<p>specjalizacji z dnia 14 lutego 2020 r. - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://smart.gov.pl</p> <p>Business Technology Roadmaps - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://smart.gov.pl</p> <p>Konkursy w ramach poddziałania 1.1.1. Szybka Ścieżka dla BTR - Narodowe Centrum Badań i Rozwoju https://archiwum.ncbr.gov.pl/programy/fundusze-europejskie/poir/nabory-zakonczone/</p> <p>Kryterium 5</p> <p>Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie utworzenia Rady ds. Innowacyjności, Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw Innowacyjności i zarządzenia zmieniające - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20190000131</p> <p>Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o</p>	<p>(jak do tej pory 260 wywiadów w 21 obszarach tematycznych, 43 Smart Laby oraz 11 Business Technology Roadmaps)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie tematycznych konkursów w ramach działania 1.1.1 „Szybka Ścieżka” w PO IR dla wybranych Business Technology Roadmaps
							<p>Kryterium 5.</p> <p>Spełnione poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie Rady Innowacyjności oraz Międzyresortowego Zespołu ds. Innowacyjności • Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych sprzyjających podejmowaniu i prowadzeniu działalności innowacyjnej, m.in. ustawy o innowacyjności, Konstytucja dla Biznesu, Ulga podatkowa na prace B+R, Prosta spółka, Mały ZUS, Ulga podatkowa IP Box, ustawa o Fundacji Platformy Przemysłu

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 6</p> <p>W stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową.</p>		<p>zmianie niektórych ustaw określających warunki prowadzenia działalności innowacyjnej - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001933</p> <p>Ustawa z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170002201</p> <p>Program Ministra na lata 2019 – 2021 Przemysł 4.0 - ustanowiony na podstawie art. 21a ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 141, z późn. zm.) - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/przemysl-4-0</p> <p>Ustawa z dnia 18 marca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce - Ministerstwo Edukacji i Nauki</p>	<p>Przyszłości, zniesienie podwójnego opodatkowania funduszy VC</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych umożliwiających reformę nauki - mi.in. ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, utworzenie Sieci badawczej Łukasiewicz (reforma instytutów badawczych) • Działania koordynacyjne, zmierzające do zapewnienia synergii polityk na poziomie krajowym i regionalnym w ramach Rady ds. Innowacyjności • Funkcjonowanie kompleksowych instrumentów wspierania działalności B+R+I <p>Kryterium 6.</p> <p>Spełnione poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (wdrożenie Mapy drogowej GOZ), prace KIS ds. GOZ, działania w zakresie rozszerzonej

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668</p> <p>Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190000534/T/D20190534L.pdf</p> <p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju</p> <p>Strategia Produktyności (projekt) - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/konsultacje-publiczne-projektu-strategii-produktywnosci-2031</p> <p>Krajowe Klastry Kluczowe – lista, konkurs na KKK - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj/lista-kkk</p> <p>Kierunki rozwoju polityki klastrowej</p>	<p>odpowiedzialności producenta, działania dot. śladu środowiskowego i ekoprojektowania, gospodarowanie surowcami</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transformację cyfrową i w kierunku przemysłu 4.0 (Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości - standaryzacja i integracja działań szkoleniowo-doradczych, Ulga podatkowa na robotyzację, Tworzenie Digital Innovation Hubs i proces standaryzacji usług, European Digital Innovation Hubs, Nowoczesne kadry dla przemysłu przyszłości – upskiling i re-skiling), Fabryki uczące, Polityka Sztucznej Inteligencji (SI), Doktorat wdrożeniowy i Szkoła AI, Akademia Innowacyjnych Zastosowań Technologii Cyfrowych, Polityka danych, Program Otwierania Danych Publicznych, Narodowy Plan Szerokopasmowy)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 7</p> <p>Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.</p>		<p>po 2020 r. - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/krajowe-klastry-kluczowe</p> <p>Konkurs dot. rozwoju potencjału koordynatorów KKK - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości</p> <p>https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/rozwoj-potencjalu-koordynatorow-krajowych-klastrow-kluczowych#terminy</p> <p>Raport z badania akredytowanych ośrodków innowacji - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.smart.gov.pl/images/Raport-z-badania-akredytowanych-osrodkow-innowacji-na-zlecenie-MPIT.pdf</p> <p>Lista akredytowanych ośrodków innowacji - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii</p> <p>https://www.gov.pl/web/rozwoj/lista-osrodkow-innowacji</p> <p>Gotowość Ośrodków Innowacji do wspierania inteligentnej specjalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> Transformację w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie (Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie, Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Program Czyste Powietrze, Program Mój Prąd, Plan Rozwoju Elektromobilności) <p>Kryterium 7. spełnione poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> Promowanie współpracy międzyregionalnej i ponadnarodowej w obszarach inteligentnych specjalizacji - m.in. Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020, Innovoucher, TravelGrants, projekty Grupy Wyszechradzkiej, TeamNet, bilateralne projekty akceleracyjne Instrumenty wsparcia ukierunkowane na internacjonalizację polskich firm wspierające współpracę z partnerami zagranicznymi –

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii/Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://smart.gov.pl</p> <p>Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://smart.gov.pl</p> <p>Kryterium 6</p> <p>Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości www.fppp.gov.pl, http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000229</p> <p>Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj/gospodarka-o-obiegu-zamknietym</p> <p>Standaryzacja Hubów Innowacji Cyfrowych - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj/mpi-t-oglasza-konkurs-dla-hubow-innowacji-cyfrowych</p>	<p>m.in.: umiędzynarodowienie Krajowych Klastrow Kluczowych, Brand, Go to Brand, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty</p> <p>Planowane instrumenty wsparcia współpracy międzynarodowej w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 - m.in. współpraca instytucjonalna w zakresie partnerstw międzynarodowych - wymiana wiedzy i dobrych praktyk, wsparcie tworzenia partnerstw międzynarodowych, wsparcie umiędzynarodowienia przedsiębiorstw</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>Narodowy Plan Szerokopasmowy - Kancelaria Premiera Rady Ministrów https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/narodowy-plan-szerokopasmowy--zaktualizowany</p> <p>Polityka SI - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/konsultacje-spoeczne-projektu-polityki-rozwoju-sztucznej-inteligencji-w-polsce-na-lata-2019--2027</p> <p>Polityka danych - Kancelaria Premiera Rady Ministrów https://dane.gov.pl/</p> <p>Program Otwierania Danych Publicznych - Kancelaria Premiera Rady Ministrów https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/otwarte-dane-publiczne https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/program-otwierania-danych-na-lata-2021-2027--ruszaja-prekonsultacje-spoeczne</p> <p>Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i</p>	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>Technologii (w opracowaniu)</p> <p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 - Ministerstwo Klimatu i Środowiska https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p> <p>Moj prąd, Czyste powietrze - Ministerstwo Klimatu i Środowiska/Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej https://mojprad.gov.pl/ , http://www.czystepowietrze.gov.pl/</p> <p>Plan Rozwoju Elektromobilności - Ministerstwo Aktywów Państwowych https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/elektromobilnosc-w-polsce</p> <p>Mapa drogowa GOZ - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/rada-ministrow-przyjela-projekt-mapy-drogowej-goz</p>	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>Kryterium 7</p> <p>Informacja o udziale polskich podmiotów m.in. w partnerstwach ponadnarodowych S3 oraz projektach międzynarodowych w ramach programu Horyzont 2020 - Komisja Europejska/Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii/Krajowy Punkt Kontaktowy PR Horyzont 2020</p> <p>https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/thematic-platforms , https://smart.gov.pl , https://www.kpk.gov.pl/analizy-i-statystyki</p> <p>Konkursy dla przedsiębiorstw uruchamiane w ramach poszczególnych programów w zakresie internacjonalizacji i współpracy międzynarodowej</p> <p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>https://www.interregeurope.eu/in-my-country/poland/</p> <p>Krajowy Punkt Kontaktowy PR Horyzont 2020</p>	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.kpk.gov.pl/h2020-i-inne-programy/horyzont-2020 Ministerstwo Spraw Zagranicznych https://www.visegradfund.org/ http://map.visegradfund.org/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/innovoucher https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/wsparcie-na-utworzenie-partnerstwa https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/Umi%C4%99dzynarodowienie%20Krajowych%20Klastr%C3%B3w%20Kluczowych https://www.parp.gov.pl/component/grants/grantss?category=5 Polska Agencja Inwestycji i Handlu https://www.paih.gov.pl/pmt Ministerstwo Edukacji i Nauki https://www.gov.pl/web/nauka/granty-na-granty-promocja-jakosci-iii Fundacja na rzecz Nauki Polskiej https://www.fnp.org.pl/oferta/team	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
CP1 1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji (poziom regionalny)	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	Nie	Kryterium 1 Aktualna analiza wyzwań dla dyfuzji innowacji oraz cyfryzacją	Nie	<p><u>-net/</u></p> <p>W okresie 2012-2014 – w ramach prac nad SRWO do 2020 t. oraz w RSIWO do 2020 r. analiza wyzwań i barier związanych z dyfuzją innowacji była obszarem poddanym weryfikacji.</p> <p><i>Analizy wdrażania RSIWO 2020 oraz dodatkowo w ramach Analizy trendów rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji(...)(2016 r.)</i></p> <p>W 2019 r. rozpoczął się proces aktualizacji wyzwań i barier w ramach prac nad Strategią Opolskie 2030 oraz RSIWO 2030.</p>	Analiza wyzwań i wąskich gardeł na poziomie regionalnym jest prowadzona w woj. opolskim w trybie ciągłym (od roku 2014) w ramach prac nad opracowaniem kolejnych dokumentów strategicznych oraz działań monitoringowych procesu wdrażania RSIWO. Otrzymane rezultaty wykazały, że zdefiniowane wąskie gardła dyfuzji innowacji dotyczą zarówno specjalizacji inteligentnych, jak i pozostałych branż. Kontynuacja procesu weryfikacji wyzwań i barier w rozwoju innowacji będzie prowadzona w ramach wdrażania i monitorowania RSIWO 2030 i bieżącego prowadzenia PPO. Szczególnie istotne będzie dalsze zaangażowanie aktorów regionalnego systemu innowacji, m.in. w ramach prac Grup Roboczych, Zespołów Zadaniowych, Komitetu Sterującego IOB, które pełnią rolę opiniodawczo–doradczą dla ZWO. Pozwoli to na dostęp do bieżących informacji o stanie regionalnej

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							gospodarki, w tym ewentualnych nowych kierunków i wyzwań mogących się pojawić w kolejnych latach.
				Kryterium 2 Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub organu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji	Tak	-	Na poziomie regionalnym ZWO jest organem odpowiedzialnym za opracowanie i przyjęcie RSWO oraz za kreowanie polityki innowacyjnej. Zarząd sprawuje nadzór nad wdrażaniem celów RSIWO. W procesie zarządzania i wdrażania RSIWO zaangażowane są także Departamenty UMWO takie jak: Departament Infrastruktury i Gospodarki (opracowywanie i wdrażanie sektorowej strategii oraz programów dotyczących rozwoju infrastruktury, wykonywanie czynności nadzoru wobec OCRG, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej (koordynacja i realizacja zadań w ramach opracowania, monitorowania i upowszechniania strategii rozwoju województwa opolskiego) Departament Funduszy Europejskich (koordynacja i opracowanie regionalnych programów województwa opolskiego dla perspektyw

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							finansowych UE oraz dokumentów niezbędnych do ich zarządzania i wdrażania.
				Kryterium 3 Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii.	Tak	Analiza wdrażania RSIWO 2020 (2016); Analiza trendów rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego (2017); Analiza stanu innowacyjności gospodarki województwa opolskiego (2018). W 2021 r. rozpoczęła się realizacja badania: Analiza pn. Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MŚP i rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020	Proces monitorowania RSIWO, w tym inteligentnych specjalizacji jest prowadzony w regionie opolskim w trybie ciągłym w oparciu o usystematyzowane metody. Opis systemu monitorowania i ewaluacji RSIWO został zawarty w dokumencie Strategii przyjętym przez ZWO w lipcu 2014 r. Struktura systemu zakłada weryfikację: a. stopnia realizacji celów określonych w Strategii; b. realizacji poszczególnych projektów w ramach Planu Działań do RSIWO 2020 oraz projektów wpisujących się w cele Strategii realizowanych w ramach innych programów pomocowych dostępnych w perspektywie finansowej 2014-2020. W okresie 2014-2020 prowadzono stały monitoring wykorzystując do tego celu dane pochodzące z RPOWO 2014-2020, PO IR, PO

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							WER, PO IŚ, statystyki publicznej, badań i analiz oraz pozyskane w ramach realizacji działań własnych (Grupy Robocze, ankiety). Monitoring stopnia realizacji celów RSIWO prowadzony jest w ujęciu rocznym.
				Kryterium 4 Funkcjonowanie współpracy interesariuszy („proces przedsiębiorczego odkrywania”)	Tak	Analiza wdrażania RSIWO 2020 (2016), Analiza trendów rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego (2017), Analiz stanu innowacyjności gospodarki województwa opolskiego (2018), Analiza potencjału opolskich Instytucji Otoczenia Biznesu w regionalnym systemie innowacji (2020).	Opis Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania znajduje się w dokumencie RSIWO 2030 w formie załącznika i zawiera szczegółowy opis planowanego systemu. Uaktualnione założenia PPO zostały opracowane w oparciu o doświadczenia płynące z jego realizacji w ramach perspektywy 2014-2020 i oceny jego skuteczności. Proces PPO jest prowadzony w trybie ciągłym i obejmuje szereg równolegle realizowanych inicjatyw mających na celu zaangażowanie jak najszerszych grup interesariuszy. W ramach PPO pojawiły się oddolne inicjatywy koordynowane przez Uniwersytet Opolski, Wyższą Zawodową Szkołę Medyczną w Opolu i Park Przemysłowy METLACHEM, które zgromadziły

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							w efekcie liczne grono podmiotów zainteresowanych zacieśnieniem współpracy w ww. obszarach.
				Kryterium 5 Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach.	Tak	RSIWO 2030	Zarząd Województwa Opolskiego od kilkunastu lat prowadzi systemowe wsparcie regionalnego systemu innowacji wykorzystując zarówno środki z RPO WO 2007-2013, RPO WO 2014-2020, INTERREG jak również środki własne. W ramach tych działań należy wymienić, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> a) Wspieranie potencjału usługowego regionalnych IOB, b) Rozwijanie inicjatyw klastrowych i powiązań kooperacyjnych, c) Uruchomienie systemu instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych adresowanych do lokalnych MSP, d) Inicjowanie współpracy nauka-biznes, e) Animowanie działań na rzecz umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw, f) Sieciowanie współpracy regionalnych IOB, uczelni,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>organizacji badawczych i firm,</p> <p>g) Wykonywanie analiz opolskiego systemu innowacji i potencjału innowacyjnego regionalnej gospodarki.</p> <p>Działania na rzecz rozwijania RSI będą nadal kontynuowane i rozwijane przez ZWO w kolejnych latach.</p>
				<p>Kryterium 6</p> <p>W stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową.</p>	Tak	<p>Strategia Opolskie 2030</p> <p>RSIWO 2030</p> <p>Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego</p>	<p>W odpowiedzi na główne wyzwania rozwojowe określone przez KE oraz trendy dominujące w gospodarce światowej ZWO inicjuje kierunki zmian w gospodarce regionu wpisujące się w szeroko rozumiane procesy transformacji gospodarczej.</p> <p>W Strategii Opolskie 2030 zaprogramowane zostały działania, które wychodzą naprzeciw tym wyzwaniom, a mianowicie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zielona Gospodarka - Gospodarka Obiegu Zamkniętego - Przemysł 4.0 i Transformacja Cyfrowa

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>W perspektywie finansowej 2021-2027 planuje się następujące kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania w zakresie efektywności energetycznej, - promowanie odnawialnych źródeł energii, - działania w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe, - zrównoważona gospodarka wodna, - wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, - sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszanie zanieczyszczenia, - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.
				<p>Kryterium 7 Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa</p>	Tak	RSIWO 2030	Zarząd Województwa Opolskiego zarówno w kończącej się perspektywie jak i w latach wcześniejszych był mocno

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.			<p>zaangażowany we wspieranie wszelkich inicjatyw międzynarodowych na rzecz rozwijania innowacyjności gospodarki. Analiza SWOT dla RSIWO 2030 jako jedną z szans rozwojowych wskazuje <i>Współpracę naukowo-technologiczną oraz gospodarczą w wymiarze międzynarodowym</i>.</p> <p>W obecnej perspektywie można wymienić następujące działania ZWO wspierające umiędzynarodowienie opolskich firm:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bieżąca współpraca Samorządu Województwa Opolskiego z regionami partnerskimi: organizacja targów, misji, giełd, forów gospodarczych. - Kooperacyjne Opolskie – profesjonalne otoczenie biznesu, Etap I i II (od 2016 do teraz) - projekt SWO - Wdrażanie projektu Invest in Opolskie - Współpraca w ramach S3 Platform. - Współpraca z Bankiem

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>Światowym.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działania na rzecz zacieśniania współpracy międzynarodowej realizowane przez Biuro Województwa Opolskiego w Brukseli. - Międzynarodowy projekt INDUCULT 2.0 - Międzynarodowy projekt E-COOL „Postawy przedsiębiorcze i kreatywne u młodych ludzi poprzez dynamizację kompetencji, metod nauczania i ekosystemu przedsiębiorczości” <p>W kolejnych latach planowane są zintensyfikowane działania na rzecz zwiększania aktywności opolskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.</p>
1.2.Krajowy lub regionalny plan sieci szerokopasmowej	EFRR	Udoskonalanie łączności cyfrowej	Tak	<p>Istnienie krajowego lub regionalnego planu w zakresie sieci szerokopasmowej, który obejmuje:</p> <p>Kryterium 1 1. ocenę luki inwestycyjnej,</p>	Tak	<p>Spełniony.</p> <p>Spełnieniem warunku jest Narodowy Plan Szerokopasmowy (NPS) przyjęty uchwałą nr 27/2020 RM z dnia 10 marca 2020 r. NPS zgodnie z kryteriami zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oszacowanie luki inwestycyjnej w dostępie do sieci o bardzo dużej 	<p>Kryterium 1.</p> <p>Narodowy Plan Szerokopasmowy w zakresie zapewnienia stacjonarnego dostępu do internetu wskazuje lukę inwestycyjną i finansową spełnienia w Polsce następujących celów Europejskiej Agendy Cyfrowej oraz Komunikatu ws. społeczeństwa</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>którą należy zlikwidować, aby zapewnić wszystkim obywatelom Unii dostęp do sieci o bardzo dużej przepustowości przeprowadzoną w oparciu o:</p> <p>a) aktualną mapę istniejącej prywatnej i publicznej infrastruktury oraz jakości usług, z wykorzystaniem standardowych wskaźników mapowania infrastruktury szerokopasmowej;</p> <p>b) konsultacje w sprawie planowanych inwestycji zgodnie z wymogami dotyczącymi pomocy państwa;</p>		<p>przepustowości z uwzględnieniem 3 scenariuszy: 1) bazowego - utrzymanie w latach 2018-2025 dotychczasowego potencjału inwestycyjnego w sieci szerokopasmowej 2) optymistycznego - zwiększenie w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i intensyfikację inwestycji komercyjnych 3) pesymistycznego - spadek w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i stopniową stagnację inwestycji komercyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • modele interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku, • opis środków służących podaży i 	<p>gigabitowego (rozdział 3):</p> <p>a) powszechny dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s do roku 2020,</p> <p>b) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, z możliwością modernizacji do przepustowości mierzonych w Gb/s, dla wszystkich gospodarstw domowych do roku 2025,</p> <p>c) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 1 Gb/s dla wszystkich miejsc stanowiących główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego do roku 2025;</p> <p>d) dostęp do w pełni rozwiniętych komercyjnych usług w sieciach 5G w co najmniej 1 głównym mieście do 2020 roku oraz dostęp do usług w sieciach 5G we wszystkich głównych obszarach miejskich oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych do roku 2025</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 2</p> <p>2. uzasadnienie planowanej interwencji publicznej w oparciu o modele zrównoważonych inwestycji, które:</p> <p>a) poprawiają przystępność cenową i dostęp do otwartych i perspektywicznych usług i infrastruktury wysokiej jakości;</p> <p>b) pozwalają dostosować formy pomocy finansowej do zidentyfikowanych niedoskonałości rynku;</p> <p>c) umożliwiają komplementarne stosowanie różnych form finansowania ze źródeł unijnych, krajowych lub regionalnych;</p>		<p>popytowi, w tym bezpośrednio usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości,</p> <ul style="list-style-type: none"> informacje o sposobach eksperckiego wsparcia interesariuszy inwestycji szerokopasmowych, opis monitoringu postępów realizacji planu szerokopasmowego ze standardowymi wskaźnikami monitoringowymi, który prowadzi koordynator NPS we współpracy z UKE jako regulatorem rynku telekomunikacyjnego. <p>Link do dokumentu: https://mc.bjp.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html</p>	<p>(rozdział 4).</p> <p>Kryterium 2.</p> <p>NPS zawiera (rozdział 5) zapisy spełniające kryterium w zakresie modeli interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku. Modele interwencji publicznej zostały zdelimitowane w odniesieniu do źródła pochodzenia środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji szerokopasmowych (środki europejskie/środki krajowe i quasi-komercyjne) oraz na formę wsparcia (bezwrotna dotacja, instrumenty zwrotne i pomoc zwrotna, partnerstwo publiczno-prywatne oraz inwestycje kapitałowe).</p> <p>Kryterium 3.</p> <p>NPS w rozdziale 5 i 6 zawiera opis środków służących podaży i popytowi, w tym bezpośrednio</p>
				<p>Kryterium 3.</p> <p>3. działania wspierające popyt na sieci o bardzo dużej przepustowości i ich</p>			

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				wykorzystanie, w tym działania mające na celu ułatwienie ich wprowadzania, w szczególności przez skuteczne wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE;			usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości. Działania wspierające inwestycje szerokopasmowe zostały skupione wokół eliminowania barier administracyjno-prawnych w telekomunikacyjnym procesie inwestycyjnym i działań o charakterze wykonawczym (od odpowiedzialnej aktywności regulacyjnej krajowego organu regulacyjnego dla rynku telekomunikacyjnego – Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej – oraz organu ochrony konkurencji – Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – do ogólnokrajowych kampanii informacyjnych dotyczących inwestycji szerokopasmowych). Z kolei działania wspierające popyt na usługi dostępu do szybkiego internetu polegać będą m.in. na udostępnianiu narzędzi agregujących popyt, kampaniach społecznych wzmacniających świadomość korzyści płynących z korzystania z szybkiego internetu oraz ewentualnych działaniach

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 4.</p> <p>4. mechanizmy pomocy technicznej i doradztwa specjalistycznego, takie jak biura kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej, w celu wzmocnienia zdolności lokalnych zainteresowanych stron i udzielania doradztwa projektodawcom;</p> <p>Kryterium 5</p> <p>5. mechanizm monitorowania oparty na standardowych wskaźnikach mapowania infrastruktury szerokopasmowej.</p>			<p>finansowych, wspierających potrzebujących użytkowników końcowych w zapewnieniu możliwości korzystania z tych usług.</p> <p>Kryterium 4.</p> <p>Departament Telekomunikacji funkcjonujący w strukturze urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw informatyzacji pełni funkcję Broadband Competence Office i krajowego punktu kontaktowego do spraw rozwoju sieci szerokopasmowych.</p> <p>Kryterium 5</p> <p>Monitoring będzie prowadzony przez koordynatora NPS we współpracy z regulatorem rynku telekomunikacyjnego – Prezesem Urzędu Komunikacji Elektronicznej przy użyciu standardowych wskaźników monitoringowych.</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.1 Ramy strategicznej polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Nie	<p>Kryterium 1</p> <p>Przyjęcie krajowej długoterminowej strategii renowacji na rzecz wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zgodnie z wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/8441; strategia ta:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zakłada szacunkowe cele pośrednie na lata 2030,2040 i 2050; b) przedstawia indykatywny zarys zasobów finansowych na wspieranie realizacji strategii; c) określa skuteczne mechanizmy promowania inwestycji w renowację budynków. 	Nie	<p>Niespełniony.</p> <p>Spełnienie warunku stanowić będzie aktualizacja Długoterminowej strategii renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W zakresie kryterium 2 dotyczącego działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii warunek należy uznać za spełniony w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.</p>	<p>Kryterium 1.</p> <p>Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii.	Tak	Link do dokumentu: Kryterium 2 https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE. Kryterium 2 Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. <i>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</i> . Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. <i>Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej</i> - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2 Zarządzanie w sektorze energii	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i	Nie	Przedłożenie Komisji Zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów cieplarnianych; plan ten	Nie	Uznany za spełniony przez PL. Przekazanie Komisji Europejskiej dn. 30 grudnia 2019 r. Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK), przyjętego przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu 18 grudnia 2019 r., wypełnia obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i	Kryterium 1 i 2. KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : • 7% redukcji emisji gazów

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		Rady (UE) 2018/2001 ²⁴² , w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju		<p>obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> wszystkie elementy wymagane we wzorze przestawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną. 		<p>działaniami w dziedzinie klimatu. Informacja o przekazaniu KPEiK Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r., została przyjęta przez Radę Ministrów dnia 28 czerwca 2021 r.</p> <p>KPEiK pozostaje spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityką ekologiczną Państwa 2030, Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 oraz uwzględnia założeniami Polityki energetycznej Polski do 2040 r. KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.</p> <p>KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. .m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 	<p>cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnym, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej <p>Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków</p>

²⁴² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>2005,</p> <ul style="list-style-type: none"> • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. <p>Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p>	przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.3. Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii	EFRR, FS	Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Nie	<p>Kryterium 1.</p> <p>Zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcia dodatkowych środków w przypadku gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999</p>	Nie	<p>Spełnieniem warunku jest osiągnięcie w Polsce udziału energii z OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 r na poziomie 15% lub podjęcie dodatkowych działań zaradczych dla utrzymania ścieżki osiągnięcia celu. Cel z 2020 roku stanowi poziom odniesienia do wyznaczenia celu na 2030 r. i obejmuje obszary: elektroenergetyki, transportu, ciepła i chłodu.</p> <p>Cel udziału OZE w elektroenergetyce ma być osiągnięty głównie w dzięki aukcjom OZE z lat 2018-2020 a także produkcji energii pozyskanej z realizacji programów "Mój Prąd" i "Energia Plus" i „Agroenergia” a także „Czyste powietrze”.</p> <p>W ramach przeprowadzonych środków zaradczych trzeba wymienić przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaczny wolumen energii przeznaczony i zakontraktowany w ramach aukcji, w szczególności w latach 2019-2020, - wprowadzony w 2018 roku bardzo korzystny i unikalny system net-meteringu dla rozliczania prosumentów, tzw. system opustów. 	<p>Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”):</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2021 poz. 234):</p> <p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf</p> <p>Kryterium 1.</p> <p>Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Głównym mechanizmem jest aukcyjny system wsparcia. W ramach aukcji OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW oraz ok. 2500 MW w 2021 r. Nowelizacja ustawy OZE przedłuży okres udzielania pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>W celu osiągnięcia wymaganego poziomu udziału energii z OZE w elektroenergetyce kontynuowane będą obowiązujące mechanizmy wsparcia systemowego, takie jak system aukcyjny, systemy FIT/FiP oraz programy wsparcia inwestycyjnego źródeł OZE, zmodyfikowany zostanie dedykowany prosumentom model, co pozwoli na jego dostosowanie do wymagań regulacji wchodzących w skład pakietu „Czysta Energia dla Wszystkich Europejczyków”.</p> <p>Link do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2020 r. poz. 261, z późn. zm.): http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf</p>	<p>FIT/FiP.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FiP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej oraz hydroenergetycznej. • Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu. • Program "Mój Prąd" do 2020 roku zapewnił wsparcie dla 1200 MW. W lipcu 2021 r. rozpoczął się nabór do jego 3. edycji. Kolejna, poszerzona o nowe elementy, tj. punkty ładowania samochodów elektrycznych czy magazyny energii jest w trakcie przygotowania. • Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców i „Agroenergia” dedykowany rolnikom. • Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 Zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.			<p>mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii będzie stanowić centralny element do osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf</p> <p>Kryterium 2. Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program „Czyste Powietrze” umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków-kontynuacja do 2029 r. • W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował wstępną Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w odniesieniu do niskoemisyjności, która będzie stanowić podstawę dla działań w najbliższych latach. Ostateczna wersja ww. strategii powstanie do końca 2021 r. <p>Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4.Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami.	EFRR, FS	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Tak	Istnienie krajowego lub regionalnego planu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami i, opracowanego na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu i istniejących strategii na rzecz przystosowania się do zmian klimatu; plan ten obejmuje: Kryterium 1. opis kluczowych ryzyk, ocenionych zgodnie z art. 6 ust. 1 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE1, odzwierciedlający bieżący profil ryzyka i jego ewolucję w orientacyjnym okresie 25–35 lat. Ocena opiera się – w przypadku ryzyk	Tak	Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowy.	Kryterium 1. Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) macierz ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				związanych z klimatem – na prognozach i scenariuszach dotyczących zmian klimatu			
				Kryterium 2. opis środków w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowości i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy podejmowanych w odpowiedzi na zidentyfikowane kluczowe ryzyka. W odniesieniu do wspomnianych środków zostaną określone priorytety w zależności od danych ryzyk i ich wpływu na gospodarkę, braków w zakresie zdolności oraz skuteczności i wydajności, z uwzględnieniem ewentualnych rozwiązań alternatywnych			Kryterium 2 Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) macierz ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;
				Kryterium 3. informacje na temat zasobów i mechanizmów finansowania dostępnych na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów			Kryterium 3 Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1) cele strategiczne,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				utrzymania związanych z zapobieganiem klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowością i reagowaniem na klęski żywiołowe i katastrofy			<p>2) działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka</p> <p>3) część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie</p> <p>4) część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa</p> <p>5) wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju - procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<ul style="list-style-type: none"> -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym	EFRR, FS	Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Nie	<p>Dla każdego sektora lub obu tych sektorów istnieje krajowy plan inwestycji, który obejmuje:</p> <p>Kryterium 1. ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG1 i dyrektywy Rady 98/83/WE2;</p> <p>Kryterium 2. określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a)</p>	TAK/NIE Tak Program inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczony do spożycia przez ludzi	<p>Uznany za spełniony przez PL w odniesieniu do Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi</p> <p>Niespełniony w części dot. KPOŚK.</p> <p>Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.:</p> <p>1. VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych</p>	Warunek w części dotyczącej wody pitnej spełniony jest poprzez przyjęcie <i>Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi</i> , który zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wykazem inwestycji wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. W Programie zawarto również szacunkowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, wraz z określeniem priorytetów ze względu na wielkość aglomeracji i wpływ na środowisko oraz z podziałem inwestycji na poszczególne aglomeracje</p> <p>b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184</p> <p>Kryterium 3. oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej, w tym sieci, w zależności od ich wieku i planów amortyzacji</p> <p>Kryterium 4. wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli są potrzebne w celu uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników</p>	Nie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków komunalnych	<p>2. Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi</p> <p>Dokumenty obejmują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: <p>a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG,</p> <p>b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE;</p> <p>c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184 , w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy;</p> <ul style="list-style-type: none"> oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej oraz wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego o ile są one niezbędne. <p>Link do Programu inwestycyjnego w</p>	<p>koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji. W Programie oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano także możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych.</p> <p>Tekst dotyczący opisu części w zakresie gospodarki ściekowej zostanie zgodnie z informacją od MI przekazany po przyjęciu KPOŚK</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/web/infrastruktura/przyjeto-program-inwestycyjny-w-zakresie-poprawy-jakosci-i-ograniczenia-strat-wody-przeznaczonej-do-spozycia-przez-ludzi	
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Tak	Istnienie planu (planów) gospodarowania odpadami, jak określono w art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE, obejmujący (obejmujące) całe terytorium państwa członkowskiego; plan ten obejmuje (plany te obejmują): Kryterium 1. analizę bieżącej sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na danym obszarze geograficznym, w tym rodzaj, ilość i źródło powstających odpadów oraz ocenę kształtowania się tych danych w przyszłości, z uwzględnieniem spodziewanych skutków	Tak	Kryteria 1, 2 i 4 w ramach warunku należy uznać za spełnione w oparciu o aktualny stan prawny oraz funkcjonujące dokumenty strategiczne tj. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO). Prace nad KPGO 2022 trwały po opublikowaniu przez KE projektu pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym. Polska jako pierwsza z państw członkowskich uwzględniła te nowe cele w krajowym planie gospodarki odpadami. Stąd KPGO 2022 uwzględniła cele przedstawione przez KE w dniu 2 grudnia 2015 r. w ramach tak zwanego pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym. KPGO 2022 uwzględniając nowe cele wynikające z wymagań UE wskazuje kierunki polityki dotyczące gospodarki odpadami oraz określa działania i środki służące	Kryterium 1. KPGO 2022 z nowo dodanym w 2021 r. załącznikiem zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania. Analiza Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), stanowiąca podstawę do opracowania ww. załącznika do KPGO 2022, jako elementu realizującego m.in. warunek 2.6 w części dot. określenia luki inwestycyjnej w sektorze odpadowym, zawiera analizę

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>środków określonych w programie (programach) zapobiegania powstawaniu odpadów opracowanym (opracowanych) zgodnie z art. 29 dyrektywy 2008/98/WE</p>		<p>osiągnięciu tych celów.</p> <p>Konieczność podjęcia dodatkowych działań stwierdzono w zakresie kryterium nr 3 warunku. W celu spełnienia kryterium 3 dot. potrzeb inwestycyjnych dokonano aktualizacji KPGO 2022 w formule opracowania dodatkowego załącznika, w szczególności w zakresie recyklingu i zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zawierającego informacje o źródłach dochodów na pokrycie kosztów utrzymania i eksploatacji inwestycji. Aktualizacja KPGO ma charakter uniwersalny i odnosi się do całego obszaru kraju, w związku z czym nie jest już wymagana aktualizacja Wojewódzkich Planów Gospodarki Odpadami (WPGO), ponieważ spełnienie warunku 2.6 nastąpiło na poziomie krajowym.</p>	<p>dotyczącą aktualnego stanu, w tym ocenę istniejącego potencjału instalacji gospodarki odpadami i PSZOK oraz prognozy zmian ilości i jakości wytwarzanych w Polsce odpadów komunalnych w perspektywie lat 2019-2035.</p> <p>Analizę sporządzono na podstawie danych wejściowych dla 2018 r. (najnowsze dostępne).</p> <p>Bazą do określenia zapotrzebowania inwestycyjnego była przeprowadzona analiza ilościowa i jakościowa wytwarzania odpadów komunalnych w szczególności na podstawie danych GUS, sprawozdań marszałków województw z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi i dostępnych badań składu morfologicznego.</p>
				<p>Kryterium 2. ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym materialnego i terytorialnego zakresu selektywnego zbierania oraz środków służących poprawie jego funkcjonowania oraz potrzeby stworzenia nowych</p>		<p>W załączniku do KPGO przyjętym w roku 2021 opracowanym na podstawie Analizy IOŚ-PIB następuje wprost odniesienie się do celów z art. 11 dyrektywy 2008/98/WE zmienionej dyrektywą 2018/851. Podstawę do oceny luki inwestycyjnej określonej w tym załączniku do KPGO 2022 stanowiły wymagania wynikające z przepisów prawa UE, a podstawę do</p>	<p>Kryterium 2</p> <p>KPGO zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				systemów zbierania		<p>oszacowania potrzeb inwestycyjnych stanowiły cele określone w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE zmienionej dyrektywą 2018/851.</p> <p>Zmiana KPGO 2022, o której mowa powyżej, pozwala na spełnienie warunku podstawowego 2.6 w początkowym okresie trwania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Zgodnie z przepisami krajowymi (ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach), bazującymi na regulacjach wynikających z porządku prawnego UE, plany podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 6 lat.</p> <p>Pełna aktualizacja KPGO powinna nastąpić do połowy roku 2022.</p> <p>W celu uchwalenia aktualizacji KPGO już rozpoczęto prace związane z koniecznością przygotowania dokumentu obowiązującego po 2022 r. Wobec czego ciągłość spełnienia warunku zostanie bezwzględnie zapewniona w całym okresie trwania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.</p> <p>Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/dow</p>	<p>zbiórki. W wyniku tej oceny w KPGO wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju, które następnie zostały określone w rozporządzeniu ws. szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów.</p> <p>Załącznik do KPGO 2022, na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb w zakresie systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby w tym zakresie.</p>
				<p>Kryterium 3. ocenę luki inwestycyjnej uzasadniającą potrzebę zamknięcia istniejących obiektów gospodarowania odpadami oraz wprowadzenia dodatkowej lub zmodernizowanej infrastruktury gospodarowania odpadami,</p>			<p>Kryterium 3. Na rzecz realizacji kryterium została przeprowadzona Analiza IOŚ-PIB oraz opracowany i opublikowany w roku 2021 Załącznik do KPGO 2022, w których zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				z informacją o źródłach dostępnych dochodów na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania;		nload.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/dow_nload.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf Link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/dow_nload.xsp/WDU20170000019/O/D20170019.pdf Link do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/dow_nload.xsp/WDU20210000906/O/D20210906.pdf	do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju.
				Kryterium 4. informacje dotyczące kryteriów lokalizacji do celów identyfikacji przyszłych lokalizacji obiektów oraz dotyczące wydolności przyszłych instalacji przetwarzania odpadów.		Kryterium 4 . Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego kraju. Wobec tego Załącznik do KPGO 2022 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i przepustowością dotyczące	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział minister do spraw klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju.</p> <p>W uzasadnionych przypadkach KPGO 2022 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.</p>
2.7. Ramy działań priorytetowych w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących dofinansowanie	EFRR, FS	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach	Tak	<p>Kryterium 1.</p> <p>W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG: istnienie ram działań priorytetowych na</p>	Tak	<p>Spełnieniem warunku jest przyjęcie dokumentu: „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027”. (ang: Prioritised Action Framework, PAF).</p> <p>Dokument zawiera informacje nt. działań priorytetowych niezbędnych do zrealizowania na terenie obszarów</p>	<p>Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. :</p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
unijne		miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia		podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie, w tym określenie środków priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.		sieci Natura 2000 po 2020 r. oraz wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania w zakresie: planowania ochrony, ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony, badań naukowych, monitoringu przyrodniczego, działań edukacyjnych i promocyjnych oraz rozwoju zielonej infrastruktury, a także podsumowanie dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz sieci Natura 2000 finansowanych z dostępnych środków krajowych i funduszy UE w latach 2014 – 2020. W dokumencie na podstawie danych przekazanych przez sprawujących nadzór nad obszarami Natura 2000 określono odrębnie dla każdego obszaru Natura 2000 działania niezbędne do wykonania na jego terenie, w celu poprawy lub zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, w tym ptaków, stanowiących ich przedmiot ochrony. Dodatkowo zaplanowano działania związane z zarządzaniem obszarami sieci Natura 2000 (w tym aktualizacją dokumentów planistycznych), edukacją i promocją, potrzebami w zakresie prowadzenia dalszych badań, monitoringiem, oraz turystycznym	gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniają ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udroźnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>udostępnieniem obszarów.</p> <p>Link do dokumentu: http://www.gdos.gov.pl/files/artvku/y/5073/PAF_icon.pdf</p>	<p>zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000</p> <p>- monitoring sieci Natura 2000</p> <p>- badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000</p> <p>- budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.</p>
Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR Fundusz Spójności	<p>Rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej sieci TEN-T</p> <p>Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym,</p>	Nie	<p>Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które:</p> <p>Kryterium 1</p> <p>1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług</p>	Nie	<p>Niespełniony.</p> <p>Spełnienie warunku zapewnia przyjęcie pakietu następujących narzędzi oraz dokumentów na poziomie krajowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która zakłada aktualizację obecnie obowiązujących programów sektorowych. Zintegrowanego (multimodalnego) modelu ruchu Opracowanie lub aktualizacja planów sektorowych w zakresie 	<p>Kryterium 1.</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., oraz stosownych dokumentów wdrożeniowych a także przygotowanie i wdrożenie Zintegrowanego Modelu Ruchu.</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T oraz mobilności transgranicznej		<p>kolejowych;</p> <p>Kryterium 2 2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu</p> <p>Kryterium 3 3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;</p> <p>Kryterium 4 4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie</p>		<p>transportu w tym zapewnienie środków na realizację i utrzymanie istniejącej i planowanej infrastruktury:</p> <p>1) Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) oraz kolejny dokument do 2030 r.</p> <p>2) Krajowy Program Kolejowy do 2023 r. oraz kolejny dokument do 2030 r.</p> <p>3) Program rozwoju polskich portów morskich do 2030 r.</p> <p>4) Krajowy Program Żeglugowy do 2030 r.</p> <p>5) Polityka rozwoju lotnictwa cywilnego w Polsce do 2030 r. (z perspektywą do 2040)</p> <p>6) Plan zamierzeń państwa oraz zatwierdzonych do realizacji przedsięwzięć w związku z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego – w perspektywie obejmującej Strategię Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku</p> <p>7) Kierunki rozwoju transportu intermodalnego w Polsce do 2030 r. z</p>	<p>Kryterium 2. Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie KPEIK oraz zapewnienie zgodności dokumentów wdrożeniowych z tym dokumentem</p> <p>Kryterium 3. Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., oraz stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T</p> <p>Kryterium 4. Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem inwestycje poza korytarzami sieci bazowej TEN-T</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;		persp. do 2040 r. 8) Program Inwestycji Dworcowych na lata 2016 – 2023 9) Program Budowy 100 Obwodnic na lata 2020 – 2030	
				Kryterium 5 5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/61;		<ul style="list-style-type: none"> Bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych przyjęte przez RM 29 marca 2017 r. Program Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej do 2030 roku oraz Program Bezpiecznej Infrastruktury Drogowej na lata 2021-2024 Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na l. 2021-2030. 	Kryterium 5. Kryterium spełnione poprzez bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej
				Kryterium 6 6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeladunkowego oraz terminali pasażerskich;		Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych. Spełnieniem warunku na poziomie regionalnym jest przyjęcie 16 Regionalnych Planów Transportowych.	Kryterium 6. Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. i stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem kwestie transportu multimodalnego
				Kryterium 7			Kryterium 7.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;		Plan transportowy województwa opolskiego 2030 (wersja nr 1 z 13.12.2021 r.) Link do dokumentu: https://bjp.opolskie.pl/2022/01/przecie-ptwo/	Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz zapewnienie zgodności stosownych dokumentów wdrożeniowych z tym dokumentem
				Kryterium 8 8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;			Kryterium 8. Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2021 – 2030 wraz ze stosownymi dokumentami wdrożeniowymi sektora drogowego, obejmującymi kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego
				Kryterium 9 9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i			Kryterium 9. Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie stosownych programów utrzymaniowych w odniesieniu do infrastruktury, znajdującej się w zarządzie państwa

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.			
4.1.Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR EFS+	EFRR Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej EFS+ Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w	Nie	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: Kryterium 1 Rozwiązania w zakresie sporządzania profili osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb	Nie	Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Ustawa jest aktem prawnym szczegółowo definiującym rolę poszczególnych szczebli Publicznych Służb Zatrudnienia ((PSZ): minister właściwy ds. pracy, samorząd województwa, samorząd powiatu, urząd wojewody) i instytucji rynku pracy oraz współpracę z podmiotami zewnętrznymi (np. instytucje szkoleniowe, agencje zatrudnienia). Ustawa i akty wykonawcze stanowią obligatoryjne wytyczne dla poszczególnych procesów związanych z działaniami na rzecz aktywnej polityki rynku pracy, w szczególności w zakresie usług rynku pracy, stosowanych instrumentów i form pomocy. Ustawa zawiera także wytyczne w odniesieniu do procedur badania efektywności zadań PSZ (wskaźniki efektywności kosztowej i zatrudnieniowej oraz urzędów pracy	Kryterium 1. Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		szczegółowości osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzi, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej		Kryterium 2 Informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy		na rzecz aktywizacji bezrobotnych). Warunek jest spełniony poprzez przygotowanie m.in. następujących narzędzi: <ul style="list-style-type: none"> • Narzędzia Indywidualnego Planu Działania • Centralnej Bazy Ofert Pracy • Systemu rad rynku pracy (przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa i staroście) • Realizację badania "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym na podstawie informacji z urzędów pracy w jednolitym systemie informatycznym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na poszczególne formy aktywizacji. Na podstawie powyższych danych MRiPS przygotowuje raporty i analizy. • Analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych 	najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną / pocztową.
		Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej					Kryterium 2. Powiatowe urzędy pracy w ramach usługi pośrednictwa pracy przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy, której rolę pełni obecnie Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP umożliwia także prezentowanie informacji o organizowanych przez powiatowe urzędy pracy stażach,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy				<p>realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja projektu pt. „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”(POWER 2014-2020) Plan realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce" zaktualizowany w październiku 2015 r. <p>Link do dokumentów: https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/akty-prawne http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D200410011j.pdf</p> <p>Spełnienie kryterium zapewnia Indywidualny Plan Działania (IPD) -</p>	<p>przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z innymi systemami takimi jak Wortal PSZ (psz.praca.gov.p1), praca.gov.pl, SyriuszStd (wykorzystywanym przez powiatowe urzędy pracy), WUP Viator (wykorzystywanym przez wojewódzkie urzędy pracy). CBOP dostępna z komputera, tabletu i smartfona.</p> <p>Kryterium 3. W procesie kształtowania, wdrażania, monitorowania i przeglądu działań na rzecz aktywnej polityki rynku pracy podstawową rolę odgrywają:</p> <ol style="list-style-type: none"> system rad rynku pracy, działających przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa (WUP), i starosty (PUP).W skład
				<p>Kryterium 3 Rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami</p>			

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl/</p> <p>Spełnienie kryterium zapewnia: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego</p>	<p>rad rynku pracy wchodzą m.in. przedstawiciele wszystkich reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, organów samorządu terytorialnego i przedstawiciele nauki.</p> <p>Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całość zasad i procedur funkcjonowania PSZ, prowadzone na każdym etapie prac nad projektowanym rozwiązaniem</p> <p>2. Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, jego kształt oraz stan są również przedmiotem prac Rady Dialogu Społecznego, a wprowadzanie zmian prawa dotyczących aktywnych polityk rynku pracy przed ich wdrożeniem jest przedmiotem konsultacji w tej instytucji</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 4</p> <p>Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy</p>		<p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf</p> <p>Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej .</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia</p> <p>https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane</p> <p>Spełnienie kryterium zapewnia: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o</p>	<p>dialogu.</p> <p>3. Rola Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy i Rada Forum Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy.</p> <p>Kryterium 4.</p> <p>Minister wł. ds. pracy, wspólnie z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy corocznie dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa.</p> <p>W POWER 2014-2020 realizowany jest projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Rozdział V, art. 50 ust. 1, art. 53)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 2011 r., poz. 920)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz. U. z 2009 r., poz. 1160)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. z 2014</p>	<p>działań urzędu pracy".</p> <p>Minister wł. do spraw pracy publikuje na str. internetowej corocznie katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty rynku pracy finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określone wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy</p> <p>Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje Rada Dialogu Społecznego.</p>
				<p>Kryterium 5</p> <p>W odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształcących się ani nieszkolących się, w tym</p>			<p>Kryterium 5.</p> <p>„Plan realizacji Gwarancji dla Młodzi w Polsce" (GdM) opiera się na funkcjonowaniu 4 podstawowych filarów wsparcia dla młodych osób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urzędów pracy (szeroki wachlarz form aktywizacji zawodowej, podnoszenia kompetencji, wspierania przedsiębiorczości oraz zachęt

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście realizacji programów gwarancji dla młodzieży		r., poz. 497) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf	<p>zatrudnieniowych dla pracodawców).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochotniczych Hufców Pracy - działania edukacyjne i wychowawcze jednostek OHP oraz projekty aktywizacji zawodowej, umożliwiające ukończenie szkoły, nabycie nowych kompetencji, kwalifikacji czy zawodu, zdobycie zatrudnienia. • Projektów wyłanianych w konkursach na szczeblu centralnym i regionalnym (projekty wyłania na szczeblu centralnym MRiPS, regionalnym -WUP). Rodzaje wsparcia z EFS dla osób młodych zostały określone w: dokumencie Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa I pn. Osoby młode na rynku pracy, dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów POWER 2014-2020. • Programu pożyczkowego „Pierwszy biznes — Wsparcie w starcie”, realizowanego

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
4.2.Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	<p>EFRR</p> <p>Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i promowanie ekonomii społecznej</p> <p>EFS+</p> <p>Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a</p>	Nie	<p>Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują:</p> <p>Kryterium 1</p> <p>Identyfikacja w oparciu o rzetelne podstawy wyzwań związanych z równouprawnieniem płci</p>	Nie	<p>Spełnieniem warunku będzie przyjęcie Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2021-2030 (KPDRT).KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antidyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja.</p> <p>Priorytety, działania i zadania określone w Programie są spójne z priorytetami i kierunkami działań państwa określonymi w innych dokumentach rządowych w zakresie równego traktowania m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Programie Dostępność Plus 2018-2025, projekcie Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030, Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, Programie integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata</p>	<p>Kryterium 1</p> <p>KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antidyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja.</p> <p>Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami:</p> <ol style="list-style-type: none"> Niższy poziom zatrudnienia kobiet Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach Niski poziom kobiet w STEM
				<p>Kryterium 2</p> <p>Środki na rzecz rozwiązania problemu różnicowania</p>			

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych		2021-2030.	<p>Praca i zabezpieczenia społeczne. Obejmują one: działania na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii. Uzupelnienie głównych obszarów interwencji o dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości oraz wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć.</p> <p>Priorytetem praca i zabezpieczenie społeczne na rzecz równego traktowania obejmuje działania w kilku obszarach m.in. w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, promowania kobiet na stanowiskach kierowniczych, wspierania różnych grup</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 3</p> <p>Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć</p>			<p>społecznych narażonych na dyskryminację na rynku pracy, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok kalendarzowy, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Sprawozdanie Pełnomocnika jako projekt aktu normatywnego, w rozumieniu uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), podlega szerokim uzgodnieniom i konsultacjom.</p> <p>Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 4</p> <p>Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>			<p>Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. W przypadku działań podjętych w ramach realizacji programu, które będą wymagały zmian legislacyjnych, wszelkie projekty aktów normatywnych będą poddane szerokim konsultacjom społecznym i publicznym, zgodnie z uchwałą Rady Ministrów nr 190 – Regulamin Pracy Rady Ministrów.</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Zapewniono, że przygotowanie, monitorowanie i ewaluacja Programu przeprowadzane jest z udziałem organizacji pozarządowych, interesariuszy i partnerów społecznych.</p> <p>KPDRT poddano szerokim konsultacjom :</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Zgłoś pomysł” 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>Równego Traktowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> publicznym 24.11-18.12.2020 r. - przedłużonym o 12 dni. w BIP MRiPS z KWIRST (17.11.2020 r.- 11.05.2021r., przekroczone ustawowy termin o 5 m-cy). <p>Realizacja działań przez odpowiedzialne podmioty uwzględni współpracę z organizacjami pozarządowymi. Współpraca zarówno z samorządami jak i z organizacjami pozarządowymi będzie przebiegała w różnoraki sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Szczegóły ujęto w prioryecie Koordynacja, który wymienia formy współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Monitorowanie KPDRT odbywać się będzie zgodnie z informacjami ujętymi w kryterium 3.</p>
4.3.Ramy	EFRR	EFRR	Nie	Istnienie krajowych lub	Nie	Spełnienie warunku zapewnia	Kryterium 1. i 2

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFS+	Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online EFS+: Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację		regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują Kryterium 1 Oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności; Kryterium 2 Mechanizmy oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności;		Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030: <ul style="list-style-type: none"> część ogólna (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 12/2019 w dniu 25.01.2019 r.) część szczegółowa (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 195/2020 w dniu 28.12.2020 r.). Raport „Strategia umiejętności OECD: Polska” stanowi istotny wkład do części szczegółowej Strategii, zwłaszcza w obszarze rozwijania umiejętności w miejscu pracy. (raport ogłoszono 11.12.2019 r.). Spełnieniem warunku jest ponadto system narzędzi funkcjonujących w obszarze kształcenia, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na 	Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto: 1) w zakresie kryterium 1: prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania umiejętności kluczowych, w tym w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego				<p>krajowym i wojewódzkim rynku pracy, reforma systemu oświaty (kształcenie ogólne, kształcenie zawodowe),</p> <ul style="list-style-type: none"> reforma szkolnictwa wyższego, ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i ZSK, Rada Interesariuszy ZSK, Rada Programowa do spraw kompetencji, Sektorowe Rady do spraw kompetencji, Program Senior+, Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, projekt „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych”, program "Doktorat wdrożeniowy", finansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, 	<p>na krajowym i wojewódzkim rynku pracy,</p> <p>2) w zakresie kryterium 1a: system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.</p>
		Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i		<p>Kryterium 3</p> <p>Środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych kompetencji na wszystkich poziomach, w tym na</p>			<p>Kryterium 3</p> <p>Ramy strategiczne zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych, Priorytet 6.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		<p>kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p> <p>Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez</p>		poziomie szkolnictwa wyższego		<ul style="list-style-type: none"> szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego. <p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 1 i 2</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 3</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p>	<p>Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności,</p> <p>3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych.</p> <p>Ponadto:</p> <p>a) akty prawne podkreślające równy dostęp do kształcenia (m.in.: ustawa Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego),</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		<p>Kryterium 4</p> <p>Mechanizm koordynacji obejmujący wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia, w tym szkolnictwo wyższe, oraz jasny podział obowiązków między odpowiednimi organami krajowymi lub regionalnymi</p>		<p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 4</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 5</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa</p>	<p>b) przedsięwzięcie MEiN: „Włączeni w edukację”.</p> <p>Kryterium 4.</p> <p>Ramy strategiczne zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<p>-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 6 https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 7 https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p> <p>Kryterium 8 https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana</p>	<p>szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”,</p> <p>3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji),</p> <p>4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający:</p> <p>a) Radę Programową do spraw kompetencji,</p> <p>b) sektorowe rady do spraw kompetencji.</p> <p>Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.</p>
				Kryterium 5		https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana	Kryterium 5.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki		-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy zostały określone w: <ol style="list-style-type: none"> Zintegrowanej Strategii Umiejtności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejtności oraz rozdział 10. „Wdrażanie i monitorowanie Zintegrowanej Strategii Umiejtności 2030”, Zintegrowanej Strategii Umiejtności 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejtności 2030 jako polityki publicznej”, Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji),

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający:</p> <p>a) Radę Programową do spraw kompetencji,</p> <p>b) sektorowe rady do spraw kompetencji.</p> <p>Ponadto:</p> <p>a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji,</p> <p>b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.</p>
				<p>Kryterium 6</p> <p>Środki skierowane do osób</p>			<p>Kryterium 6</p> <p>Ramy zostały określone w:</p> <p>1. Strategii na rzecz</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				dorostych o niskich umiejętnościach zawodowych i niskich kwalifikacjach i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ścieżki poprawy umiejętności;			<p>Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),</p> <p>2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...),</p> <p>3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.</p> <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku, b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji”, c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych”, d) program Senior+.
				<p>Kryterium 7</p> <p>Środki na rzecz wspierania nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i kadry akademickiej w</p>			<p>Kryterium 7</p> <p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie kształcenia i doskonalenia

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji			<p>zawodowego nauczycieli,</p> <p>2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe,</p> <p>3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”),</p> <p>4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...),</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 8</p> <p>Środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.</p>			<p>5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.</p> <p>Kryterium 8</p> <p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (...), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...),</p> <p>4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...),</p> <p>5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.</p> <p>Ponadto funkcjonowanie:</p> <p>a) Narodowej Agencji</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4.Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	EFRR Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują: Kryterium 1 Opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej	Nie	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) oraz w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych Strategia Rozwoju Usług Społecznych. KPPUiWS przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 sierpnia 2021 r. to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, w którym przedstawiono działania do realizacji celów związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz celu szczegółowego w tym obszarze wskazanego w Strategii	Kryterium 1. Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		<p>zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p> <p>EFS+</p> <p>4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>		<p>sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej sytuacji;</p>		<p>Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) -tj.: redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wśród krajowych dokumentów strategicznych o szczególnym znaczeniu dla polityki walki z ubóstwem i wykluczeniem należy wymienić, poza SRKL.; Narodowy Program Mieszkaniowy, Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego oraz opracowywaną Politykę Migracyjną.</p> <p>Razem z obowiązującymi aktami prawnymi:</p> <p>- ustawą 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 t. j. z późn. zm.);</p> <p>- ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 8210);</p> <p>- ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875 i 1086);</p> <p>- ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez</p>	<p>informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.</p>
				<p>Kryterium 2</p> <p>Środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w tym migrantów i</p>			<p>Kryterium 2.</p> <p>KPPUiWS koncentruje się na :</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, • przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				uchodźców		<p>centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818, z późn. zm.);</p> <p>- ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020 poz. 1787)</p> <p>- ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2007 poz. 1378 t.j.);</p> <p>- ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz. U. z 2020 r. poz. 551),</p> <p>- ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 t.j.).</p> <p>tworzą krajowe ramy strategiczne i prawne.</p> <p>Link do dokumentu: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf</p>	<p>wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. <p>We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, zgodnie z paradygmatem deinstytucjonalizacji zgodnie z dokumentem pn. Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.</p>
				<p>Kryterium 3</p> <p>Środki na rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;</p>			<p>Kryterium 3.</p> <p>W celu spełnienia kryterium dodatkowo opracowywana jest z udziałem grupy ekspertów z zakresu poszczególnych obszarów Strategia rozwoju usług</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>społecznych (SRUS), która będzie realizowana w obszarach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, 2. opieki nad osobami starszymi i przewlekle somatycznie i psychicznie chorymi, 3. niezależnego życia – wsparcia osób z niepełnosprawnościami, 4. wsparcia osób bezdomnych, <p>Deinstytucjonalizacja obejmować będzie np:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku nad usługami stacjonarnymi 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 4</p> <p>Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>			<p>długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu</p> <p>5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego</p> <p>6. wdrożenie systemu koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych;</p> <p>7. wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej.</p>
							<p>Kryterium 4.</p> <p>KPPUiWS opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, os. z niepełnosprawnościami, os. z zaburzeniami psychicznymi, os. bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane następnie do zaplanowania działań w KPPUiWS.</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>Monitorowanie KPPUIWS odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale wszystkich interesariuszy, zwłaszcza organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych Programem.</p> <p>W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołany będzie Zespół ds. realizacji działań KPPUIWS, z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych w obszarach objętych KPPUIWS, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów.</p>
4.5. Krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz integracji Romów	EFS+	Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie	Nie	Istnienie krajowych strategicznych ram polityki na rzecz integracji Romów, które obejmują: Kryterium 1 Środki na rzecz	Nie	Spełnieniem warunku jest Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 przyjęty 21 grudnia 2020 r. przez Radę Ministrów. Dokument obejmuje działania przyspieszające integrację Romów, zapobiegające i eliminujące	Kryterium 1. <i>Program integracji</i> kontynuuje poprzednie, szeroko zakrojone działania na rzecz wyrównania szans Romów i ich integracji społecznej i obywatelskiej. Wskazuje cztery tzw. szczególne

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>przyspieszenia integracji Romów oraz zapobiegania i eliminowania segregacji, uwzględniające aspekt płci oraz sytuację młodych Romów, oraz określające podstawowe, wymierne cele pośrednie i cele końcowe</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu środków na rzecz integracji Romów</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Rozwiązania dotyczące uwzględniania problematyki włączenia Romów na poziomie regionalnym i</p>		<p>wykluczenie, z uwzględnieniem płci i sytuacji młodych Romów oraz wyznacza podstawowe etapy oraz cele do osiągnięcia. Realizacja Programu integracji została uruchomiona w dniu 3 lutego 2021 r., tak, aby zachować ciągłość działań prowadzonych w 2020 r., w ramach poprzedniego wieloletniego Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020.</p> <p>Systemowe działania Polski na rzecz poprawy sytuacji Romów są podejmowane nieprzerwanie od 2001 r., obejmując szerokie spectrum działań i przy zapewnieniu stałego finansowania z budżetu państwa.</p> <p>Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spoecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030</p>	<p>grupy wsparcia (rozdz. 4.5.3.), w tym m.in.: kobiety i dziewczęta romskie oraz młodzież romską. Dokument opisuje mierniki i wskaźniki (rozdz. 4.4.), służące monitorowaniu osiągnięcia założonych celów (rozdz. 4.2.).</p> <p>Kryterium 2.</p> <p>Program integracji zapewni narzędzia monitorowania osiągnięcia celów (rozdz. 4.6.4.) i ewaluacji (rozdz. 4.6.5.). Jednocześnie, zapewnia możliwość ewentualnej modyfikacji metod i środków służących realizacji celów Programu integracji. Poza standardową sprawozdawczością, Program integracji kładzie nacisk na zbieranie danych, „mapujących” sytuację społeczności romskiej i umożliwiających pogłębioną analizę pojawiających się problemów.</p> <p>Kryterium 3.</p> <p>Włączenie problematyki romskiej do realizowanych polityk publicznych zostało opisane w Programie integracji (rozdz. 3), w</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>lokalnym</p> <p>Kryterium 4 Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z romskim społeczeństwem obywatelskim i wszystkimi innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym na poziomie regionalnym i lokalnym.</p>			<p>tym zwłaszcza w odniesieniu do polityki społecznej, rynku pracy, przestępstw z nienawiści, nienawiści i ksenofobii, bezpłatnej pomocy prawnej oraz podtrzymania tożsamości kulturowej.</p> <p>Kryterium 4. Włączenie właściwych interesariuszy zostało zapewnione na etapie projektowania założeń Programu integracji, m.in. przez system konsultacji społecznych – projekt został skierowany do 53 organizacji pozarządowych, głównie romskich, biorących dotychczas udział w realizacji poprzedniego Programu integracji, a także do jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto, MSWiA w trybie roboczym na bieżąco monitoruje prowadzone działania, co dało możliwość takiego skonstruowania Programu, który uwzględnił pojawiające się problemy. Dla zapewnienia udziału Romów w procesie tworzenia zadań Program integracji podtrzymał wymóg prowadzenia przez jednostki samorządu</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							terytorialnego corocznych konsultacji na poziomie lokalnym z przedstawicielami społeczności romskiej. Partycypacja Romów na poziomie regionalnym jest zapewniona poprzez udział w komisjach oceniających wnioski w urzędach wojewódzkich, a na poziomie centralnym poprzez udział przedstawicieli Romów w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych (mechanizmy te zostały opisane w rozdz. 4.5.2.)
4.6. Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS+	EFRR: Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: Kryterium 1 Mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarstwa, w celu zapewnienia zrównoważonych i	Nie	Spełnienie warunku zapewni przyjęcie: <ul style="list-style-type: none"> mapy potrzeb zdrowotnych (MPZ) na kolejny okres w zmienionej formule (mapa wraz z rekomendacjami będzie obejmować okres 7 lat, co roku aktualizowane będą dane statystyczne i wyniki analiz), <i>Policy Paper 2021+ w obszarze zdrowia</i>. Obecna nazwa: „<i>Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030</i>”, Ram strategicznych w zakresie 	Kryterium 1 Spełnienie kryterium zapewni publikacja mapy potrzeb zdrowotnych (MPZ) w zmienionej formule (mapa wraz z rekomendowanymi kierunkami działań będzie obejmować okres 5 lat. Coroczna aktualizacja MPZ dotyczyć będzie danych statystycznych i wyników analiz. Analizy przedstawione w mapie potrzeb zdrowotnych z jednej strony stanowią diagnozę systemu ochrony zdrowia, a z drugiej, dzięki prognozom i rekomendowanym kierunkom

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		<p>środowiskowej</p> <p>EFS+:</p> <p>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z</p>		<p>skoordynowanych środków;</p>		<p>deinstytucjonalizacji w obszarze zdrowia na lata 2021-2030 (Strategia Deinstytucjonalizacji zapewnia spełnienie warunku w tym zakresie.</p>	<p>działań, przyczynią się do zapewnienia równego dostępu do opieki, wspieranie odporności oraz poprawy jakości. Uwzględniają one obszary szczególnie istotne, takie jak podstawową opiekę zdrowotną, profilaktykę.</p> <p>Mapy potrzeb uwzględniają rekomendowane kierunki działań na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i na terenie województw, tj. regionalne różnice w zdrowotności społeczeństwa i dostępności do opieki zdrowotnej. W czerwcu 2020 r. na stronie www.basiw.mz.gov.pl zostały zamieszczone dane statystyczne i analizy w formie zaawansowanego narzędzia analitycznego stanowiące bazę danych statystycznych i analiz zarówno dla całego kraju, jak też dla poszczególnych województw.</p>
				<p>Kryterium 2</p> <p>Środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym ze szczególnym</p>			<p>Kryterium 2</p> <p>Spełnieniem kryterium jest przyjęcie Policy Paper 2021+ w obszarze zdrowia. Obecna nazwa: „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030” wraz</p>

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej		uwzględnieniem osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;			załącznikami tj. ramy strategiczne deinstytucjonalizacji w obszarze opieki nad osobami starszymi oraz osobami z zaburzeniami psychicznymi. Dokument będzie wdrażany w drodze uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia polityki publicznej pt. „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” Zakłada on działania w czterech głównych wzajemnie zależnych obszarach: pacjenta, procesów, rozwoju i finansów. Celem tej polityki publicznej jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Efektem realizacji polityki ma być wydłużenie życia i poprawa stanu zdrowia społeczeństwa. Obecnie w analizach epidemiologicznych coraz więcej uwagi przywiązuje się nie tylko do długości życia, ale również do jego jakości. Niezbędne do tego

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>Kryterium 3</p> <p>Środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług środowiskowych.</p>			<p>jest zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej poprawiającej zdrowotność obywateli.</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Dokument <i>Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030</i>, zawiera ramy strategiczne deinstytucjonalizacji w obszarze opieki nad osobami starszymi oraz osobami z zaburzeniami psychicznymi stanowiącymi jako załącznik.</p> <p>Przyjęcie dokumentu „Zdrowa przyszłość”, w tym w szczególności załączników, przyczyni się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w zakresie opieki nad osobami starszymi – do poprawy jakości życia i zdrowia seniorów i ich opiekunów (rozwój zasobów kadrowych, rozwój form opieki dziennej, domowej oraz innowacyjnych form opieki, wsparcie opiekunów nieformalnych i koordynacja opieki środowiskowej), - w zakresie opieki psychiatrycznej – do wzmocnienia równego

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							dostępu do opieki zdrowotnej oraz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (inwestycje w kadry i poprawa jakości kształcenia w dziedzinie psychiatrii i innych specjalizacji zajmujących się ochroną zdrowia psychicznego, zmiana organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki psychiatrycznej i inwestycje infrastrukturalne).

5. INSTYTUCJE PROGRAMU

Na podstawie art. 22 ust. 3 lit. k); art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych określa się podmioty zaangażowane w realizację FEO 2021-2027.

Tabela 1: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji [500]	Imię i nazwisko osoby do kontaktów [200]	E-mail [200]
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Opolskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Departament Funduszy Europejskich	Andrzej Buła - Marszałek Województwa Opolskiego tel.: (+48) 77 54 16 510, 77 54 16 511 fax: (+48) 77 54 16 512	e-mail: marszalek@opolskie.pl
Instytucja Audytowa	Ministerstwo Finansów, Departament Audytu Środków Publicznych	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. +48 (22) 694 55 55 fax:+48 (22) 694 36 84	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. +48 (22) 694 55 55 fax: +48 (22) 694 36 84	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
W stosownych przypadkach, podmiot lub podmioty otrzymujące płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art.36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. (+48) 22 694 55 55	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
Zadania w zakresie księgowania wydatków w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż Instytucja Zarządzająca Instytucja Pośrednicząca (wybrane obszary)	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki	Tomasz Hanzel - Dyrektor Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki tel.: (+48) 77 403 36 00 fax: (+48) 77 403 36 00	e-mail: biuro@ocrg.opolskie.pl

Instytucje programu	Nazwa instytucji [500]	Imię i nazwisko osoby do kontaktów [200]	E-mail [200]
Zadania w zakresie księgowania wydatków w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż Instytucja Zarządzająca Instytucja Pośrednicząca (wybrane obszary)	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu	Maciej Kalski - Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu tel.: (+48) 77 441 67 01 fax: (+48) 77 441 67 02	e-mail: sekretariat@wup.opole.pl

Instytucja Zarządzająca FEO 2021-2027

Instytucją Zarządzającą w perspektywie finansowej 2021-2027 jest Zarząd Województwa Opolskiego. Na podstawie uregulowań zawartych w regulaminie wewnętrznym UMWO, przygotowanym przez Zarząd Województwa Opolskiego, obowiązki IZ FEO 2021-2027 pełni komórka organizacyjna w ramach UMWO. Funkcję tę pełni Departament Funduszy Europejskich.

Instytucja Zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem prowadzone z myślą o osiągnięciu celów programu. W szczególności odpowiada za:

- a) wybór operacji,
- b) wykonywanie zadań związanych z zarządzaniem programem,
- c) wspieranie działań Komitetu Monitorującego,
- d) nadzorowanie Instytucji Pośredniczących,
- e) rejestrację i przechowywanie w formie elektronicznej danych dotyczących każdej operacji, niezbędnych do monitorowania, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów, a także zapewnianie bezpieczeństwa, integralności i poufności danych oraz uwierzytelnianie użytkowników.

Zadania IZ FEO 2021-2027 realizowane będą w oparciu o właściwe przepisy Rozporządzenia ogólnego (art. 73 – 76 Rozporządzenia ogólnego). Do zadań IZ FEO 2021-2027 należy w szczególności:

1) Na poziomie wyboru operacji:

- ustanowienie i stosowanie kryteriów i procedur, które są niedyskryminacyjne, przejrzyste, zapewniają dostępność dla osób z niepełnosprawnościami i równouprawnienie płci oraz uwzględniają Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, zasadę zrównoważonego rozwoju oraz unijną politykę w dziedzinie środowiska zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE.
- Kryteria i procedury muszą zapewniać, aby finansowy wkład unijny przyznawany był w pierwszej kolejności operacjom, które w największym stopniu mogą przyczynić się do osiągnięcia celów programu.
- podczas wyboru operacji Instytucja Zarządzająca:
 - a) zapewnia, aby wybrane operacje były zgodne z programem, co obejmuje ich spójność z odpowiednimi strategiami leżącymi u podstaw programu, oraz by skutecznie przyczyniały się do osiągnięcia celów szczegółowych programu,

- b) zapewnia, aby wybrane operacje, które wchodzą w zakres warunku podstawowego, były spójne z odpowiednimi strategiami i dokumentami dotyczącymi planowania ustanowionymi w celu spełnienia tego warunku podstawowego,
 - c) zapewnia, aby wybrane operacje odzwierciedlały najkorzystniejszą relację między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami,
 - d) upewnia się, czy beneficjent ma niezbędne zasoby i mechanizmy finansowe, aby pokryć koszty eksploatacji i utrzymania w odniesieniu do operacji obejmujących inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, tak by zapewnić stabilność ich finansowania,
 - e) zapewnia, aby wybrane operacje objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE podlegały ocenie oddziaływania na środowisko lub procedurze preselekcji oraz aby należycie wzięto pod uwagę ocenę rozwiązań alternatywnych na podstawie wymogów tej dyrektywy ,
 - f) upewnia się, czy w przypadku gdy operacje rozpoczęły się przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie, mające zastosowanie prawo było przestrzegane,
 - g) zapewnia, by wybrane operacje wchodziły w zakres danego Funduszu i były przypisane do danego rodzaju interwencji,
 - h) zapewnia, aby operacje nie obejmowały działań, które stanowiły część operacji podlegającej przeniesieniu produkcji zgodnie z art. 66 lub które stanowiłyby przeniesienie działalności produkcyjnej zgodnie z art. 65 ust. 1 lit. a),
 - i) zapewnia, aby wybranych operacji nie dotyczyła bezpośrednio uzasadniona opinia Komisji w sprawie naruszenia, na mocy art. 258 TFUE, kwestionująca zgodność z prawem i prawidłowość wydatków lub wykonania operacji,
- zapewnia uodparnianie na zmiany klimatu w przypadku inwestycji w infrastrukturę o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat. zapewnienie, aby beneficjent otrzymał dokument określający wszystkie warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymogi dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone, plan finansowy, termin wykonania operacji oraz, w stosownych przypadkach, metodę, którą należy stosować do określania kosztów operacji, oraz warunki wypłaty wsparcia..
 - w przypadku operacji, które otrzymały „pieczęć doskonałości”, lub operacji wybranych w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa” Instytucja Zarządzająca może podjąć decyzję o przyznaniu bezpośredniego wsparcia z EFRR lub EFS+, pod warunkiem że takie operacje spełniają wymogi określone w ust. 2 lit. a), b) i g). gdy Instytucja Zarządzająca dokonuje wyboru operacji o znaczeniu strategicznym, informuje o tym Komisję w terminie jednego miesiąca i przedstawia jej wszystkie istotne informacje na temat tej operacji..

2) Na poziomie zarządzania:

- przeprowadzanie weryfikacji zarządczych w celu sprawdzenia, czy dofinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy operacja jest zgodna z mającym zastosowanie prawem, z programem i warunki wsparcia operacji, oraz:
 - a) w przypadku gdy koszty mają zostać zrefundowane na podstawie art. 53 ust. 1 lit. a) rozporządzenia ogólnego – czy kwota wydatków, o której refundację występują beneficjenci, w odniesieniu do tych kosztów została wypłacona oraz czy beneficjenci prowadzą odrębne zapisy księgowe lub stosują odpowiednie kody księgowe dla wszystkich transakcji związanych z operacją,

b) w przypadku gdy koszty mają zostać zrefundowane na podstawie art. 53 ust. 1 lit. b), c) i d) rozporządzenia ogólnego – czy spełnione zostały warunki refundacji wydatków beneficjentowi,

- zapewnienie, z zastrzeżeniem dostępności finansowania, aby beneficjent otrzymał należną kwotę w całości i nie później niż 80 dni od dnia przedłożenia wniosku o płatność przez beneficjenta; bieg terminu może zostać wstrzymany, jeżeli informacje przedstawione przez beneficjenta nie pozwalają instytucji zarządzającej ustalić, czy kwota jest należna,
- dysponowanie skutecznymi i proporcjonalnymi środkami i procedurami zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniającymi stwierdzone ryzyka,
- zapobieganie nieprawidłowościom, wykrywanie ich i usuwanie,
- potwierdzanie, że wydatki ujęte w sprawozdaniu finansowym są zgodne z prawem i prawidłowe,
- sporządzanie deklaracji zarządczej zgodnie ze wzorem e wzorem przedstawionym w załączniku XVIII Rozporządzenia ogólnego,

Weryfikacja zarządcza opiera się na analizie ryzyka i jest proporcjonalna do ryzyk stwierdzonych *ex ante* i na piśmie.

Weryfikacje zarządcze obejmują kontrole administracyjne w odniesieniu do wniosków o płatność przedłożonych przez beneficjentów oraz kontrole na miejscu przeprowadzone w odniesieniu do operacji. Te kontrole są przeprowadzane przed przedłożeniem zestawienia wydatków zgodnie z art. 98 Rozporządzenia ogólnego.

W przypadku gdy Instytucja Zarządzająca jest również beneficjentem programu, rozwiązania dotyczące weryfikacji zarządczych zapewniają rozdzielność funkcji.

3) Na poziomie wspierania prac Komitetu Monitorującego:

- dostarczanie w odpowiednim czasie Komitetowi Monitorującemu wszelkich informacji niezbędnych mu do wykonywania jego zadań,
- zapewnianie dalszego działania w związku z decyzjami i zaleceniami Komitetu Monitorującego.

4) Na poziomie zadań w zakresie księgowania wydatków:

- sporządzanie wniosków o płatności i przedkładanie ich Komisji zgodnie z art. 91 i art. 92 Rozporządzenia ogólnego,
- sporządzanie i przedkładanie zestawień wydatków, potwierdzanie kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawień wydatków zgodnie z art. 98 Rozporządzenia ogólnego oraz prowadzenie elektronicznego rejestru wszystkich elementów zestawienia wydatków, w tym wniosków o płatność,
- przeliczanie na euro kwot wydatków poniesionych w innej walucie z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały zaksięgowane w systemach księgowych przez instytucję odpowiedzialną za wykonywanie zadań określonych w niniejszym punkcie.

Zadania w zakresie rachunkowości nie obejmują kontroli na szczeblu beneficjentów.

Instytucje Pośredniczące FEO 2021-2027

Na mocy art. 71 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego, Instytucja Zarządzająca FEO 2021-2027 powierzy zarządzanie częścią Programu na lata 2021-2027 Instytucjom Pośredniczącym. W system wdrażania zostaną włączone dwie IP, tj.:

- Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki²⁴³,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu²⁴⁴.

Biorąc pod uwagę gotowość instytucjonalną, zasoby kadrowe, zaplecze techniczne oraz zakres kompetencyjny tych podmiotów i dotychczasowe, wieloletnie doświadczenia z wdrażania środków unijnych, w tym pełnienie w okresie 2007-2013 funkcji Instytucji Pośredniczących II stopnia RPO WO 2007-2013 i PO KL 2007-2013 oraz w okresie 2014-2020 funkcji Instytucji Pośredniczących RPO WO 2014-2020, wybrane IP będą odpowiadały za realizację obszarów Programu określonych w Tabeli 2.

Tabela 2: Obszary FEO 2021-2027 powierzone do wdrożenia IP

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
OPOLSKIE CENTRUM ROZWOJU GOSPODARKI	EFRR	1	(i)	<ul style="list-style-type: none"> – infrastruktura B+R przedsiębiorstw, – budowa potencjału regionu (w tym udział w InnoRegioLab) oraz wsparcie działalności B+R przedsiębiorstw / konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (bony na innowacje), – proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP (bony na innowacje).
	EFRR		(iii)	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie dla nowo powstałych firm (usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju - do 24 miesięcy), – wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, – Promocja regionalnej gospodarki, w tym wsparcie dla MŚP na udział w misjach/targach – doradztwo dla MŚP oraz wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i obsługi inwestora, – granty na zakup infrastruktury (maszyny i urządzenia) + szkolenia - wybór oferty za pośrednictwem bazy konkurencyjności, – granty na zakup m.in. usług, wartości niematerialnych i prawnych (poza infrastrukturą - wybór oferty za pośrednictwem bazy konkurencyjności).

²⁴³ OCRG zostało powołane Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr V/38/2007 z dnia 27 lutego 2007 r. jako jednostka budżetowa Samorządu Województwa Opolskiego.

²⁴⁴ WUP został powołany uchwałą nr XX/136/2000 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 czerwca 2000 r., jako jednostka budżetowa Samorządu Województwa Opolskiego.

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
	EFRR	1	(iv)	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO, – sieciowanie uczelni, w tym współpraca zespołów badawczych w ramach RIS, – identyfikacja specjalizacji regionalnych województwa opolskiego, w tym nowych inteligentnych specjalizacji, – wsparcie rozwoju klastrów, – wsparcie rozwoju w oparciu o klastry, – budowanie potencjału IOB w tym ośrodków innowacji, monitorowanie specjalizacji regionalnych woj. opolskiego, – wsparcie dla przedsiębiorców oraz B+R w zakresie rozwoju umiejętności w ramach RIS, – monitorowanie specjalizacji regionalnych województwa opolskiego.
	EFRR	2	(i)	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa efektywności energetycznej w mikro i małych przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE,
	EFRR	2	(ii)	<ul style="list-style-type: none"> – budowa i rozbudowa OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci (sumaryczn moc: wiatr/biomasa nie więcej niż 5 MWe, biogaz/promieniowanie słoneczne nie więcej niż 0,5 MWe), – budowa i rozbudowa OZE w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci (sumaryczn moc: biomasa nie więcej niż 5 MWth, biogaz/promieniowanie słoneczne nie więcej niż 0,5 MWth, geotermia nie więcej niż 0,5 MWth), – projekty z zakresu energetyki rozproszonej (np. klastry energetyczne, spółdzielnie energetyczne).
WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY	EFS+	4	(a)	<ul style="list-style-type: none"> – aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia realizowana przez PUP, – aktywizację zawodową uczestników i absolwentów ochotniczych hufców pracy, – wsparcie służące podniesieniu kwalifikacji i kompetencji osób pracujących, w tym

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
				<p>posiadających niestabilną pozycję na rynku pracy, odchodzących z rolnictwa oraz ubogich pracujących,</p> <ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji kadr rynku pracy wynikające z potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy.
			(d)	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie przyczyniające się do wzmocnienia zasobów rynku pracy poprzez promocję elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej (m.in. subsydiowanie zatrudnienia), – usługi rozwojowe dla pracodawców i ich pracowników, – wsparcie typu outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem m.in. w wyniku przemian na rynku pracy lub sytuacji kryzysowych oraz osób odchodzących z rolnictwa.
			(f)	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz zakup doposażenia, – wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego, – rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne, rozwijające kompetencje kluczowe i transferowalne oraz o zajęcia służące preorientacji zawodowej, w tym dotyczące aktywowania postaw przedsiębiorczych u najmłodszych oraz pobudzające i rozwijające zainteresowania, – indywidualizacja pracy z dziećmi, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z uwzględnieniem realizacji różnych form edukacji dla rodziców, – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, – wsparcie edukacji włączającej, – wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, w tym m.in. dostosowanie pomieszczeń, zakup sprzętu i materiałów dydaktycznych niezbędnych dla zapewnienia efektywnego procesu nauczania,

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
				<ul style="list-style-type: none"> – bezpośrednie wsparcie szkół, uczniów i nauczycieli ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji, obejmujące: rozwój kompetencji kluczowych, w tym proinnowacyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych, transferowalnych, cyfryzację edukacji, realizację działań społeczno-wychowawczych, – wsparcie jakości nauczania przedmiotów ścisłych, m.in. poprzez wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji, – indywidualizacja podejścia do ucznia, w tym z niepełnosprawnościami, – wsparcie edukacji włączającej, w tym zapewnienie odpowiedniego wyposażenia, podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów, – wsparcie działań związanych z edukacją ekologiczną, w tym wiedza o klimacie i ochronie środowiska, współpraca szkół z pracodawcami odnośnie nowych zielonych zawodów, – realizacja programów pomocy stypendialnej w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów uzdolnionych z grup defaworyzowanych, w tym z niepełnosprawnościami, z obszarów wiejskich, – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia ogólnego oraz nauczycieli zawodu, w tym we współpracy z uczelniami, przedsiębiorcami i pracodawcami, – doradztwo zawodowe w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów, nauczycieli oraz osób dorosłych szkolenia dla doradców zawodowych, – coaching i tutoring, – współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe o charakterze strategicznym i praktycznym z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza z pracodawcami oraz uczelniami wyższymi, instytucjami rynku pracy, – kształcenie praktyczne uczniów szkół zawodowych, w tym we współpracy z pracodawcami, tj. organizacja staży, praktyk czy kwalifikacyjnych kursów zawodowych, – wsparcie uczniów szkół ogólnokształcących

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
				<p>w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji zawodowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość), – doposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego w sprzęt i materiały niezbędne dla zapewnienia efektywnego procesu nauczania, – inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół kształcenia ogólnego, zawodowego oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, – wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną, – wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt IT oraz ICT (z wyłączeniem sprzętu mobilnego) i materiały oraz pomoce dydaktyczne, – wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców, podnoszenie kwalifikacji psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych zatrudnionych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, zakup wyposażenia i sprzętu, – budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji.
			(g)	<ul style="list-style-type: none"> – kształcenie i szkolenia w ramach systemu formalnego lub pozaformalnego lub poprzez uczenie się nieformalne, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość) m.in. w zakresie kompetencji kluczowych, kompetencji transferowalnych i wyspecjalizowanych umiejętności twardych, z uwzględnieniem w szerszym zakresie potrzeb osób z wyższym wykształceniem, biorąc pod uwagę inteligentne specjalizacje w regionie, – podnoszenie kompetencji w tym, m.in. cyfrowych osób z grup wykluczonych cyfrowo, umożliwiającym wdrażanie Upskilling pathways (Ścieżek poprawy

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
				<p>umiejętności) dla dorosłych o niskich kwalifikacjach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalne inicjatywy na rzecz kształcenia osób dorosłych (na przykładzie LOWE²⁴⁵), w tym tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, służących np. aktywizacji osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach oraz osób z niepełnosprawnościami, - usługi doradcze w zakresie wyboru kierunku i rodzaju edukacji w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, mentoring, coaching, tutoring, kampanie promujące wartość uczenia się przez całe życie w powiązaniu z potrzebą aktualizowania wiedzy, umiejętności, kompetencji i kwalifikacji w kontekście zmieniających się potrzeb rynku pracy/ kampanie informacyjne dla instytucji szkoleniowych dotyczących udziału w BUR, - budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji, - analizy rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności.
			(h)	<ul style="list-style-type: none"> - kompleksowe programy aktywizacji osób biernych zawodowo oraz osób zagrożonych wykluceniem społecznym i ubóstwem (aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna i zdrowotna), - usługi reintegracji społeczno-zawodowej realizowane w ramach centrów i klubów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej, - aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami, w tym np.: staż, szkolenia, kursy, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, zatrudnienie wspomagane, zatrudnienie przejściowe (dzielenie jednego etatu przez kilku pracowników z niepełnosprawnościami, w zależności od ich możliwości do wykonywania czynności na stanowisku pracy), - tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych dla odbiorców usług w podmiotach reintegracyjnych, - działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,

²⁴⁵ LOWE, czyli Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji - ośrodki aktywizowania dorosłych i społeczności lokalnej na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, w szczególności na obszarach defaworyzowanych.

IP	Fundusz	CP	CS	Zakres
				<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji kadr ekonomii społecznej i pomocy społecznej, wynikające z regionalnych i lokalnych potrzeb, – budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz włączenia społecznego.
			(i)	<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie migrantów zarobkowych oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy, – wsparcie integracji społecznej obywateli państw trzecich, w tym m.in.: edukacja włączająca – i wsparcie o charakterze adaptacyjnym, – wsparcie potencjału organizacji pozarządowych obywateli państw trzecich.
			(j)	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowe wsparcie społeczności romskiej, w tym m.in.: poprawa warunków bytowych, aktywizacja społeczno - zawodowa, – kampanie świadomościowe w zakresie przełamywania stereotypów, – ochrona i zachowanie tożsamości kulturowej, – działania na rzecz dzieci romskich, w tym m.in.: wsparcie edukacji przedszkolnej i szkolnej (edukacja włączająca), tworzenie świetlic, w tym środowiskowych, asystent rodziny, – wsparcie potencjału organizacji pozarządowych społeczności romskiej.
			(l)	<ul style="list-style-type: none"> – działania na rzecz osób bezdomnych i/lub innych osób doświadczających wykluczenia społecznego, degradacji lub deprivacji społecznej, w tym osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Źródło: Opracowanie IZ FEO 2021-2027.

IZ FEO 2021-2027 dopuszcza możliwość przejęcia działań powierzonych IP zakresie wdrażania instrumentów finansowych.

Instytucje, którym powierzone zostają funkcje IP są jednostkami podległymi Zarządowi Województwa Opolskiego, a tym samym ich działalność podlega m.in. regulacjom wewnętrznym przyjmowanym przez Zarząd Województwa Opolskiego. Włączenie tych podmiotów do systemu realizacji FEO 2021-2027, zakres zadań i odpowiedzialności oraz wzajemne relacje pomiędzy IZ FEO 2021-2027 a IP regulowane będą na podstawie porozumień zawartych pomiędzy podmiotami.

Do głównych zadań IP FEO 2021-2027 należeć będą m.in.:

- przeprowadzanie naborów wniosków o dofinansowanie,
- podpisywanie umów o dofinansowanie projektów,
- prowadzenie bezpośredniego nadzoru nad realizacją operacji, w tym ich rozliczanie i kontrola,
- ocena i sprawozdawanie do IZ FEO 2021-2027 z efektów wdrażania wybranych obszarów Programu, w tym wprowadzanie w porozumieniu z IZ FEO 2021-2027 działań naprawczych, czy też usprawnień wpływających na skuteczną i efektywną realizację Programu,
- udział w pracach KM FEO 2021-2027 oraz działaniach podejmowanych w ramach procesu ewaluacji Programu,
- promowanie i informowanie we współpracy z IZ FEO 2021-2027 o działaniach podejmowanych w ramach Programu i osiągniętych efektach.

Instytucja Audytowa

Organem pełniącym funkcję Instytucji Audytowej jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Funkcję Szefa Krajowej Administracji Skarbowej pełni sekretarz stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej wykonuje swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Audytu Środków Publicznych Ministerstwa Finansów oraz 16 Izb administracji skarbowej. W izbach administracji skarbowej zostały utworzone wyodrębnione komórki organizacyjne odpowiedzialne za audyt środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Instytucja Audytowa dba o to, aby czynności audytowe uwzględniały uznane w skali międzynarodowej standardy audytu. Instytucja Audytowa jest niezależna od Instytucji Zarządzającej. Instytucja audytowa jest odpowiedzialna za przeprowadzanie audytów systemu, audytów operacji oraz audytów zestawienia wydatków w celu dostarczenia Komisji niezależnego poświadczenia dotyczącego skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedłożonym Komisji.

Prace audytowe prowadzone są zgodnie z przyjętymi na szczeblu międzynarodowym standardami audytu.

Instytucja audytowa sporządza i przekazuje Komisji:

- a) roczną opinię z audytu zgodnie z art. 63 ust. 7 rozporządzenia finansowego i ze wzorem przedstawionym w załączniku XIX do Rozporządzenia ogólnego oraz w oparciu o przeprowadzone prace audytowe, obejmującą następujące odrębne elementy:
 - kompletność, rzetelność i prawdziwość zestawienia wydatków,
 - zgodność z prawem i prawidłowość wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedkładanym Komisji,
 - skuteczne działanie systemu zarządzania i kontroli,
- b) roczne sprawozdanie z kontroli spełniające wymogi art. 63 ust. 5 lit. b) rozporządzenia finansowego, zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XX do Rozporządzenia ogólnego, które towarzyszy rocznej opinii audytowej, o której mowa w lit. a) niniejszego punktu i przedstawia podsumowanie ustaleń, w tym analizę charakteru i zakresu błędów i uchybień stwierdzonych w systemach, a także proponowane i zrealizowane działania naprawcze oraz wynikający z tego łączny poziom błędów oraz poziom błędów rezydualnego w odniesieniu do wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedłożonym Komisji.

W przypadku programów zgrupowanych na potrzeby audytów operacji na podstawie art. 79 ust. 2 akapit drugi informacje wymagane na mocy ust. 3 lit. b) niniejszego artykułu można ująć w jednym sprawozdaniu.

Instytucja audytowa przekazuje Komisji sprawozdania z audytu systemu niezwłocznie po zakończeniu postępowania kontradyktoryjnego z odpowiednimi instytucjami objętymi audytem.

Komisja i instytucje audytowe spotykają się w regularnych odstępach czasu i, o ile nie uzgodniono inaczej, co najmniej raz w roku, w celu przeglądu strategii audytu, rocznego sprawozdania z kontroli i opinii audytowej, a także w celu koordynacji swoich planów i metod audytowych oraz wymiany poglądów na temat kwestii związanych z poprawą funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli.

Organ otrzymujący płatności z Komisji Europejskiej

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności z KE jest minister właściwy do spraw finansów publicznych. Środki przekazywane przez KE jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatność końcową zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody. Środki na realizację projektów będą przekazywane z budżetu państwa.

Monitorowanie i sprawozdawczość

Za zarządzanie programem prowadzone z myślą o osiągnięciu celów programu odpowiada Instytucja Zarządzająca, w tym w szczególności pełni ona funkcje w zakresie rejestracji i przechowywania danych w systemie elektronicznym, dotyczących każdej operacji, niezbędnych do monitorowania, oceny, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów, a także zapewniania bezpieczeństwa, integralności i poufności danych oraz uwierzytelnianie użytkowników.

Zadania w zakresie monitorowania i sprawozdawczości prowadzone przez IZ FEO 2021-2027 będą zgodne z regulacjami w tym zakresie opracowanymi na poziomie krajowym i wytycznymi programowymi, opracowanymi na poziomie regionalnym.

Komitety Monitorujące FEO 2021-2027

KM FEO 2021-2027, zgodnie z art. 38 ust 1 Rozporządzenia ogólnego zostanie powołany w ciągu trzech miesięcy od daty decyzji dotyczącej przyjęcia Programu przez KE. Skład oraz funkcje KM FEO 2021-2027 określone zostaną m.in. w oparciu o art. 39 oraz art. 40 Rozporządzenia ogólnego. Do głównych zadań KM FEO 2021-2027 należeć będzie m.in.:

- zatwierdzanie metodyki i kryteriów wyboru projektów,
- opiniowanie, analiza efektów realizacji Programu, w tym udział w procesie sprawozdawczości,
- zatwierdzanie planu ewaluacji i wszelkich zmian w tym planie,
- zatwierdzania wszelkich propozycji Instytucji Zarządzającej dotyczących zmiany Programu.

Szczegółowe zadania KM FEO 2021-2027 zostaną określone w jego regulaminie prac.

6. PARTNERSTWO

Zgodnie z pkt. (2) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE)²⁴⁶ zasada partnerstwa oznacza ścisłą współpracę między instytucjami publicznymi, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w trakcie całego cyklu programowania obejmującego przygotowanie, wdrożenie, monitorowanie.

W celu zapewnienia efektywnego i skutecznego procesu wdrażania Programu IZ dokona wszelkich starań, by na każdym etapie realizacji Programu (wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja) współpraca z partnerami odbywała się zgodnie z poszanowaniem zasady partnerstwa. IZ RPO WO 2014-2020 począwszy od 2018 r. zorganizowała, bądź brała udział w ponad trzydziestu spotkaniach dotyczących tematyki programu regionalnego pn. *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027*, w których uczestniczyli przedstawiciele m.in. Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, jednostek samorządu terytorialnego, 5-ciu subregionów województwa opolskiego, wyższych uczelni, lokalnych grup działania, Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego, Wojewódzkiej Rady Pożytku Publicznego i organizacji pozarządowych oraz Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy. Zarówno w trakcie spotkań, jak też po spotkaniach każdy z przedstawicieli ww. podmiotów miał możliwość zgłoszenia uwag, postulatów oraz zadawania pytań.

Ponadto w ramach nowej perspektywy działa Grupa doradcza ds. podejścia terytorialnego dla SRWO 2030 oraz programu regionalnego. W jej skład wchodzi m.in. przedstawiciele 5 subregionów województwa opolskiego, Miasta Opola, Konwentu Powiatów Województwa Opolskiego, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu oraz Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki. Powołanie Grupy doradczej miało na celu uspołecznienie procesu opracowania Strategii oraz Programu poprzez włączenie do prac nad dokumentami przedstawicieli społeczności lokalnych. Przedstawiciele Grupy byli odpowiedzialni za zwoływanie i prowadzenie spotkań, a także ukierunkowanie dyskusji na zagadnienia kluczowe z punktu widzenia ustaleń diagnozy strategicznej przygotowanej na potrzeby SRWO 2030. Efektem prac były propozycje najważniejszych kierunków działań, które przekazane zostały do zespołów działających w trzech obszarach: Społeczeństwo, Gospodarka, Środowisko. Kontynuowane będą dobre praktyki stosowane w województwie opolskim z okresu 2007-2013 oraz 2014-2020, które zostały zauważone i pozytywnie ocenione na poziomie kraju. W 2012 roku KM RPO WO został uznany za najbardziej partnerski komitet w konkursie organizowanym przez Krajową sieć tematyczną ds. partnerstwa wraz z MRR. W skład Komitetu Monitorującego planuje się, tak jak dotychczas, zaangażować przedstawicieli strony rządowej i samorządowej, organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz środowiska naukowego. W pracach będą brać również udział obserwatorzy i przedstawiciele Komisji Europejskiej. Ponadto planuje się włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych działających na rzecz osób LGBTIQ+ oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych.

²⁴⁶ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U.UE.L.2014.74.1).

W regionie przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Programu oraz konsultacje projektu Prognozy oddziaływania na środowisko FEO 2021-2027. Zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia partnerstwa w procesie m.in. przygotowania programów finansowanych z funduszy europejskich, co zostało szczegółowo wskazane w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE)²⁴⁷. Konieczność przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu programu regionalnego z JST oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi została określona w ustawie²⁴⁸. Realizując ten zapis oraz zasadę partnerstwa ZWO przyjął, że zapisy Programu powinno współtworzyć, a następnie oceniać, jak najwięcej środowisk zainteresowanych rozwojem regionu. Konsultacje społeczne miały charakter otwarty. Do aktywnego udziału w tym procesie zaproszono m.in.: przedstawicieli administracji rządowej, europosłów, posłów oraz senatorów RP, radnych województwa opolskiego, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym: działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe (w tym m.in.: lokalne grupy działania), a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji, reprezentantów środowisk nauki, kultury, spraw społecznych, partnerów gospodarczych, przedsiębiorców, instytucji wspierających biznes, mieszkańców województwa opolskiego.

Do konsultacji został skierowany projekt programu FEO 2021-2027 (wersja nr 1) przyjęty Uchwałą nr 5575/2021 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2021 r. Konsultacje trwały od 30 września do 7 listopada 2021 r. W ramach procesu zorganizowano spotkania konsultacyjne, które stały się okazją do zaprezentowania szczegółowych założeń oraz zakresu dokumentu szerokiemu gronu zainteresowanych. Odbyły się spotkania z przedstawicielami m.in. jednostek samorządu terytorialnego z całego regionu, Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych w Opolu, Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Opolu, organizacji pozarządowych oraz odrębnie z Lokalnymi Grupami Działania. W ramach konsultacji odbyły się również spotkania konsultacyjne w formule online z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Ministerstwem Zdrowia. Założenia FEO 2021-2027 zostały zaprezentowane również podczas m.in.: Forum Seniorów Województwa Opolskiego, V Opolskich Targów Ekonomii Społecznej, Forum Ludzi Kultury i Edukacji.

W trakcie procesu konsultacji społecznych projektu FEO 2021-2027 wpłynęło ogółem 471 uwag, które były zgłoszone przez 49 podmiotów. Największą aktywność w procesie konsultacji wykazały jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej i organizacje pozarządowe. Zgłaszane uwagi dotyczyły większości rozdziałów projektu FEO 2021-2027, w tym typów przedsięwzięć, grup docelowych, rodzajów beneficjentów, alokacji środków. Znaczna część zaproponowanych zmian odnosiła się do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego.

Dodatkowo, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* konsultacjom społecznym poddana została Prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu FE 2021-2027. Proces konsultacji, który trwał od 30 września do 29 października 2021 r. miał otwarty i partnerski charakter, do udziału zaproszono wszystkich

²⁴⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

²⁴⁸ Zgodnie z art. 6 ust. 1 *ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.

zainteresowanych, w tym radnych województwa opolskiego, jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego, przedstawiciele instytucji nauki i kultury, jednostek naukowo-badawczych, podmiotów społeczno-gospodarczych, biznesu oraz organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. O opinie do treści Prognozy wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Łączna liczba uwag do Prognozy wyniosła 38. Przeważająca część uwag dotyczyła zmian merytorycznych lub uzupełnień w Prognozie.

Wszystkie zgłoszone podczas konsultacji uwagi były indywidualnie rozpatrywane przez ZWO i uwzględniane w pracach nad dokumentem. Dla zachowania przejrzystości procesu tworzenia FEO 2021-2027 wyniki prowadzonych konsultacji społecznych w formie sprawozdania z każdego z wyżej opisanych procesów (w tym odniesienie się do zgłoszonych propozycji), przekazane zostały do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej IZ RPO WO.

Na poziomie programu krajowego zostanie spełniony warunek zapewnienia przez państwo członkowskie minimum 0,25% alokacji EFS+ na wsparcie systemowe partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych. W ramach FEO, w cs d-I zakłada się przeznaczenie części środków na budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz danego celu szczegółowego. Ponadto w programie został wydzielony odrębny cel szczegółowy dotyczący Europejskiego Budżetu Obywatelskiego, łączący zakres cs (f), (g), (h), (k), (l). EBO ma charakter inicjatywy oddolnej, służącej wzmocnieniu dialogu społecznego, ze znaczącym zaangażowaniem zarówno partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego jak i samych mieszkańców województwa opolskiego.

7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ

Komunikacja o programie

Realizowane działania komunikacyjne dotyczą celów i możliwości finansowania działań z FE, wyników Programu i projektów dopasowanych do potrzeb, oczekiwań konkretnych grup docelowych. Szczególne miejsce w komunikacji mają działania podnoszące świadomość i akceptację społeczeństwa odnośnie korzyści, w tym niematerialnych, roli i wartości dodanej wsparcia UE w ww. zakresie. Istotne jest informowanie o osiągnięciach PS w realizacji wspólnych celów i priorytetów rozwojowych. Informowanie o Programie stanowi element krajowego systemu komunikacji marki FE, który podkreśla cele i znaczenie UE. Działania komunikacyjne wiążą cele Programu z głównymi celami PS, które są zgodne z celami UE. Działania prowadzone są przez IZ, IP, we współpracy z instytucjami europejskimi, krajowymi, partnerami społ.-gosp., beneficjentami FEO. Właściwe komunikowanie na temat FE wynika z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu unijnego. Niezbędne jest uwzględnienie komunikacji wizualnej adekwatnej i proporcjonalnej do wielkości wsparcia pochodzącego z FE, zgodnie z przyjętymi zasadami tak aby osiągnąć spójność przekazu, komplementarność komunikatów i narzędzi. Działania komunikacyjne są prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Prowadzone są także wyłącznie w obszarze FE w ramach określonych celów z wyłączeniem działań mających inny cel np. promowanie instytucji lub osób oraz działań o charakterze politycznym. Zasady komunikacji o FEO są elementem dokumentów regionalnych zgodnych z krajową strategią komunikacji oraz regulacjami unijnymi i krajowymi obowiązującymi dla perspektywy 2021-2027.

Cel strategiczny

Pomoc w wykorzystaniu FE dla rozwoju województwa opolskiego i podnoszenie świadomości na temat znaczenia FE i roli UE w rozwoju regionu i całego kraju.

Cele szczegółowe

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie realizacji projektów
- zapewnienie transparentności wydatkowania FE
- zapewnienie wysokiej świadomości nt. działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości Europy

Grupy docelowe

- grupy docelowe określone w FEO
- beneficjenci i uczestnicy projektów
- potencjalni beneficjenci i uczestnicy projektów
- ogół społeczeństwa/mieszkańcy regionu (obserwator, adresat efektów projektów)
- media, środowiska opiniotwórcze

Kanały komunikacji

- sieć PIFE
- Internet i formy tradycyjne (m.in.: wydawnictwa, materiały audio-video, ogólnopolski portal FE, serwis internetowy FEO, media społecznościowe (kanały własne), newslettery, media np. prasa, radio, itp.)

- wydarzenia informacyjne i promocyjne dedykowane grupom docelowym, w tym dostępne dla mieszkańców regionu, także osób o niskim poziomie wiedzy o FE (m.in. kampanie, eventy, spotkania informacyjne itp.)

W działaniach komunikacyjnych wykorzystuje się kanały i narzędzia znane na etapie zatwierdzenia FEO oraz nowe, które mogą się pojawić w trakcie realizacji Programu. W komunikacji nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału beneficjentów i angażowanie ich w działania komunikacyjne. Stosowane są także regionalne rozwiązania (np. Opolskie Ambasadorki UE, Opolska Mama ma Moc). Celem ich jest budowanie pozytywnego wizerunku FE w oparciu nie tylko o instytucje, ale także osoby aktywne w swoich środowiskach w szczególności lokalnych, dla których bliskie są idee UE, które działając zawodowo, społecznie są bezpośrednio lub pośrednio odbiorcami wsparcia z FE i mogą włączyć się w działania komunikacyjne.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ i IP wynosi 1 625 294,12 euro, w tym 1 381 500,00 euro wsparcia z EFRR i EFS+. Szacunkowy podział budżetu pomiędzy grupy docelowe odzwierciedlający realne potrzeby komunikacyjne dotyczące FE w województwie opolskim: ogół społeczeństwa: 812 647,06 euro, beneficjenci: 130 023,53 euro, potencjalni beneficjenci: 682 623,53 euro. Podział uwzględnia konieczność wzmocnienia działań dla ogółu społeczeństwa w związku z relatywnie niską rozpoznawalnością i wiedzą o FE w regionie, przy jednoczesnym bardzo wysokim i sprawnym wykorzystaniu FE w województwie.

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Suma
0,00	0,00	225 000,00	300 000,00	225 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	167 000,00	108 294,12	1 625 294,12

Monitoring i ocena

Działania komunikacyjne podlegają ocenie i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych.

Badania społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy i świadomości, rozpoznawalności FE i dostarczenia użytecznych rekomendacji dla prowadzonych działań realizowane są na poziomie krajowym. Badania realizowane na poziomie regionalnym są uzupełnieniem analiz, ewaluacji, itp. prowadzonych na poziomie krajowym.

Monitoringowi i ocenie podlegają wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania, m.in.:

- odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój województwa opolskiego
- znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w województwie opolskim,
- odsetek mieszkańców województwa opolskiego uważających, że osobiście korzystają z FE.

8. STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI

Tabela 14: Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	TAK	NIE
<p>Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1 -Niniejszy aneks nie jest wymagany w przypadku stosowania uproszczonych metod rozliczania kosztów na poziomie Unii (SCO) ustanowionych w akcie delegowanym, o którym mowa w art. 94 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.</p>	X	
<p>Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2 - Niniejszy aneks nie jest wymagany w przypadku stosowania kwot finansowania niepowiązanego z kosztami na poziomie Unii ustanowionych w akcie delegowanym, o którym mowa w art. 95 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.</p>	X	

DODATKI

ZAŁĄCZNIK NR 1 UPROSZCZONE METODY ROZLICZANIA WYDATKÓW

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ZAŁĄCZNIK NR 1

UPROSZCZONE METODY ROZLICZANIA WYDATKÓW

Spis treści

1. STAWKA JEDNOSTKOWA DLA STAŻU UCZNIOWSKIEGO W RAMACH EFS+	3
2. STAWKA JEDNOSTKOWA DOPROWADZENIA DO ZATRUDNIENIA OSÓB AKTYWIZOWANYCH PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY W RAMACH EFS+	13
3. STAWKA JEDNOSTKOWA NA UTWORZENIE I UTRZYMANIE MIEJSCA PRACY W PRZEDSIĘBIORSTWIE SPOŁECZNYM W RAMACH EFS+	25
4. STAWKI RYCZAŁTOWE KOSZTÓW POŚREDNICH W RAMACH EFS+	38

1. STAWKA JEDNOSTKOWA DLA STAŻU UCZNIOWSKIEGO W RAMACH EFS+

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(e) operacji objętej(-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj SCO (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO
					Kod ¹	Opis	Kod ¹	Opis			
4 Opolskie Silne Społecznie	EFS+	(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności	Wszystkie	3 800 000 EUR środków EFS tj. ok. 2% Priorytetu Łącznie ze środkami krajowymi	149 140	Kształcenie praktyczne uczniów i nauczycieli, w tym we współpracy z pracodawcami, tj. organizacja staży,	nd	Liczba zrealizowanych godzin stażu uczniowskiego [osobogodziny]	osobogodzina	Stawka jednostkowa	19.94 PLN

¹ Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

		<p>w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>4 470 588 EUR</p>		<p>praktyk czy kwalifikacyjnych kursów zawodowych</p>					
--	--	---	--------------------------	--	---	--	--	--	--	--

B. Szczegółowe informacje według rodzaj operacji

1. Opis rodzaju operacji, w tym harmonogram wdrażania²	Stawka jednostkowa dotyczy stażu uczniowskiego, o którym mowa w art. 121a Prawa oświatowego z 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. 2020 poz. 910 z póź. zm.)
2. Cel szczegółowy	<i>(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwanie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</i>
3. Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów³	<p>Liczba zrealizowanych godzin stażu uczniowskiego [osobogodziny]</p> <p>FORMA WSPARCIA:</p> <p>Stáže uczniowskie realizowane w celu ułatwienia uzyskiwania doświadczenia i nabywania umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy w zawodzie, realizowane na zasadach określonych w Prawie oświatowym oraz zgodnie z wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczącymi obszaru edukacji na lata 2021-2027.</p> <p>JEDNOSTKA i MOMENT POMIARU:</p> <p>Wskaźnik mierzy liczbę godzin zegarowych stażu uczniowskiego zrealizowanego przez 1 uczestnika. Okresem rozliczeniowym jest miesiąc, tzn. wskaźnik mierzony jest na koniec każdego miesiąca na podstawie list obecności lub wydruków z systemu elektronicznego potwierdzającego obecność stażysty na stażu u pracodawcy w danym miesiącu. Lista obecności lub wydruk z systemu elektronicznego potwierdzające obecność stażysty na stażu u pracodawcy muszą zawierać informację nt. liczby godzin stażu w każdym dniu odbywania stażu.</p>
4. Jednostka miary wskaźnika	osobogodzina

² Przewidywana data rozpoczęcia wyboru operacji i przewidywana data ich ukończenia (zob. art. 63 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

³ W przypadku operacji, w ramach których stosowanych jest kilka uproszczonych metod rozliczania kosztów, obejmujących różne kategorie kosztów, różne projekty lub kolejne etapy operacji, pola 3–11 należy wypełnić dla każdego wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów.

uruchamiającego refundację kosztów	
5. Standardowa stawka jednostkowa, kwota ryczałtowa lub stawka ryczałtowa	stawka jednostkowa
6. Kwota na każdą jednostkę miary lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO	19,94 PLN
7. Kategorie kosztów objęte stawkami jednostkowymi, kwotami ryczałtowymi lub stawkami ryczałtowymi	<p>Stawka jednostkowa obejmuje wszystkie niezbędne bezpośrednie koszty organizacji i prowadzenia 1 godziny stażu dla 1 ucznia.</p> <p>MINIMALNY STANDARD STAŻU UCZNIOWSKIEGO</p> <p>Staż jest realizowany zgodnie z Prawem oświatowym oraz wytycznymi <i>horyzontalnymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dot. edukacji na lata 2021-2027.</i></p> <p>Podmiot przyjmujący na staż uczniowski zapewnia uczniowi stanowisko pracy wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną, uwzględniające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, a także bezpieczne i higieniczne warunki odbywania stażu uczniowskiego na zasadach dotyczących pracowników określonych w odrębnych przepisach, w tym w zależności od rodzaju zagrożeń związanych z odbywaniem tego stażu – odpowiednie środki ochrony indywidualnej; stanowisko powinno być przygotowane w momencie rozpoczęcia stażu.</p> <p>Stawka obejmuje wszystkie niezbędne koszty związane z organizacją i prowadzeniem stażu, w szczególności koszty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczenia pieniężnego (wraz z należnymi pochodnymi) dla ucznia odbywającego staż (stypendium) w wysokości 80% minimalnej stawki godzinowej za pracę, – zakupu niezbędnych materiałów i narzędzi zużywalnych niezbędnych stażystcie do odbycia stażu, – szkolenia BHP przed rozpoczęciem stażu (o ile jest wymagane), – badań lekarskich przed rozpoczęciem stażu, (o ile są wymagane),

	<ul style="list-style-type: none"> – wynagrodzenia opiekuna stażysty podczas odbywania stażu, – inne koszty, jeżeli beneficjent uznaje za zasadne ich finansowanie w celu realizacji stażu - np. wyżywienia podczas stażu (o ile zasadne), noclegów i opieki nad stażystami w bursie, itp. (o ile zasadne), dojazdów do / z miejsca odbywania stażu, zakupu dzienniczków, innych materiałów niezbędnych do przeprowadzenia stażu, itp.
8. Czy wymienione kategorie kosztów pokrywają wszystkie wydatki kwalifikowalne w ramach danej operacji? (T/N)	<p>Nie.</p> <p>Operacje realizowane w celu szczegółowym (v) mogą mieć charakter kompleksowy i obejmować także inne formy wsparcia, poza stażami uczniowskimi. Te inne formy wsparcia nie są objęte niniejszą stawką jednostkową. Stawka jednostkowa nie obejmuje również kosztów pośrednich projektu.</p>
9. Metoda korekt(y)⁴	<p>Indeksację stawki jednostkowej przeprowadza się każdego roku w oparciu o zapisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym.</p> <p>Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zamieści na stronie internetowej komunikat o wysokości stawki po jej indeksacji.</p> <p>Mechanizm indeksacji stawek jednostkowych opiera się na danych dotyczących:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wysokości minimalnej stawki godzinowej za pracę 2) udziału pozostałych kosztów związanych z organizacją i przeprowadzeniem stażu. <p>W przypadku zmiany minimalnej stawki godzinowej, za podstawę wyliczenia zindeksowanej stawki przyjmuje się 80% wartości zmienionej minimalnej stawki godzinowej za pracę. Wartość ta jest powiększana o udział pozostałych wydatków w stawce (tj. 36,21%).</p> <p>Ponieważ do wyliczenia stawki jednostkowej wzięto pod uwagę wysokość minimalnej stawki godzinowej za pracę w 2021 r., najbliższa aktualizacja stawki jednostkowej będzie przeprowadzona w 2022 roku.</p> <p>Stawki w wysokości wynikającej z indeksacji w danym roku mają zastosowanie wyłącznie do umów o dofinansowanie projektu zawartych na podstawie naborów ogłoszonych po dniu wydania komunikatu w sprawie zindeksowanej stawki.</p>

⁴ W stosownych przypadkach należy wskazać częstotliwość i termin korekty oraz wyraźne odniesienie do konkretnego wskaźnika (w tym, w stosownych przypadkach, link do strony internetowej, na której opublikowano ten wskaźnik).

<p>10. Weryfikacja osiągnięcia jednostek – należy opisać, jaki(e) dokument(y)/system będzie(-ą) wykorzystany(-e) w celu sprawdzenia, czy osiągnięto dostarczone jednostki – należy opisać, co będzie sprawdzane w trakcie weryfikacji zarządczych i przez kogo – należy opisać, jakie rozwiązania zostaną przyjęte w celu gromadzenia i przechowywania stosownych danych/dokumentów</p>	<p>Na potwierdzenie realizacji stawki jednostkowej Beneficjent na etapie wniosku o płatność przedkłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kopie podpisanych przez podmiot przyjmujący na staż list obecności stażysty lub wydruki z systemu elektronicznego potwierdzające obecności stażysty na stażu u pracodawcy podpisane przez podmiot przyjmujący na staż zawierające informację nt. liczby godzin stażu w każdym dniu odbywania stażu; ✓ umowę stażową wskazującą na dobowy wymiar stażu. <p>Dla rozliczenia stawki jednostkowej we wniosku o płatność nie są wymagane inne niż powyżej wymienione dokumenty.</p> <p>Beneficjent poza dokumentacją składaną na etapie weryfikacji wniosku o płatność, jest zobowiązany do gromadzenia dokumentacji związanej z organizowanym stażem, w tym potwierdzającej zgodność z prawem i wymogami określonymi w umowie o dofinansowanie. Beneficjent jest zobowiązany do gromadzenia, przechowywania i udostępniania podczas kontroli oraz wizyt monitoringowych 100% tych dokumentów.</p> <p>Za weryfikację wniosków o płatność i kontrole na miejscu odpowiada instytucja będąca stroną umowy, tj. Instytucja Zarządzająca lub Instytucja Pośrednicząca, o ile delegowano jej zadania w tym zakresie.</p> <p>Weryfikacja wydatków obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ weryfikację wniosku o płatność złożonego przez beneficjenta (weryfikowany jest każdy wniosek o płatność oraz na zasadach określonych w ramach poszczególnych programów dokumenty źródłowe, w tym te wyżej wymienione dotyczące rozliczenia stawek jednostkowych; weryfikacje wniosków o płatność przeprowadzane są okresowo, co do zasady raz na kwartał), ✓ kontrolę na miejscu, tj. kontrolę w siedzibie beneficjenta i wizyty monitorujące (odbywają się na zasadach określonych w ramach poszczególnych programów i w przypadku ich realizacji weryfikowane są także na określonych próbach dokumenty źródłowe, w tym te wyżej wymienione dotyczące rozliczenia stawek jednostkowych oraz dodatkowe dotyczące potwierdzenia realizacji staży zgodnie z prawem i wymogami określonymi w umowie o dofinansowanie).
<p>11. Możliwe niepożądane zachęty, środki łagodzące¹ oraz szacowany poziom ryzyka (wysoki/średni/niski)</p>	<p>Ryzyka i metody ich złagodzenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. ryzyko braku znajomości czy zrozumienia mechanizmu stawek jednostkowych przez wnioskodawców i beneficjentów, a przez to potencjalne obawy lub nawet niechęć do ich stosowania, któremu przeciwdziałać powinna aktywna polityka informacyjna w stosunku do poszczególnych instytucji zaangażowanych we wdrażanie projektów unijnych, beneficjentów i wnioskodawców, obejmująca w szczególności przepisy i wytyczne, szczegółowe informacje o stawkach jednostkowych na etapie naboru i realizacji projektu, szkolenia i spotkania informacyjne; ii. ryzyko ewentualnej zmiany przepisów Prawa oświatowego w zakresie staży uczniowskich, w związku z którym konieczne będzie bieżące monitorowanie zmian przepisów prawa przez instytucje zaangażowane we wdrażanie projektów, przy czym

	<p>w przypadku istotnej zmiany przepisów znacznie wpływającej na ponoszone wydatki w związku z podniesieniem jakości i wymogów, zakłada się rozliczanie wydatków związanych z nowymi wymogami poza określoną stawką,</p> <p>iii. ryzyko obniżenia jakości staży – ryzyko może być łagodzone poprzez systematyczne monitorowanie i weryfikowanie wymogów jakościowych wynikających z niniejszej metodyki, powszechnie obowiązującego prawa oraz wytycznych dot. edukacji na lata 2021-2027 warunkujących kwalifikowalność stawek jednostkowych,</p> <p>iv. ryzyko niesprawiedliwego podziału stawki pomiędzy beneficjenta i podmiot organizujący staż z uwagi na specyfikę obszaru i konieczność ponoszenia wydatków dotyczących staży nie tylko przez beneficjentów, ale także przez podmioty trzecie (podmioty organizujące staż), na które odpowiadać powinna polityka informacyjna wobec podmiotów organizujących staże i stażystów, a także wybór beneficjentów doświadczonych w realizacji staży.</p>
<p>12. Łączna kwota (krajowa i unijna) oczekiwanej na tej podstawie refundacji od Komisji</p>	<p>4 470 588 EUR</p>

C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

Do wyliczenia stawki jednostkowej posłużono się danymi:

- w zakresie stypendium stażowego - dotyczącymi wysokości minimalnej stawki godzinowej zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r.;

- w zakresie pozostałych kosztów organizacji i realizacji stażu - dotyczącymi zrealizowanych projektów w ramach perspektywy 2014-2020, wygenerowanymi z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 (SL 2014) oraz z Lokalnego Systemu Informatycznego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (LSI 2014); specyfika przechowywania danych nt. szczegółowych kosztów projektów RPO Województwa Śląskiego (tj. w ramach LSI 2014), wymagała połączenia zestawienia danych. Dane z województwa śląskiego zostały fizycznie połączone w jedno zestawienie z zestawieniem przygotowanym w IK UP EFS. Dane są przechowywane w systemie informatycznym SL 2014 oraz LSI IZ RPO Województwa Śląskiego, a wygenerowane z tych systemów raporty i na potrzeby wyliczenia stawek jednostkowych są dostępne w IK UP EFS.

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 są właściwe dla danego rodzaju operacji:

Metoda wyliczenia stawki jednostkowej zapewnia wiarygodność danych. Mają one odzwierciedlenie w decyzjach podawanych do publicznej wiadomości i mających zastosowanie do wszystkich gałęzi gospodarki (informacja o minimalnym wynagrodzeniu jest podawana do publicznej wiadomości a wymóg jej przestrzegania jest powszechny), w tym staży uczniowskich realizowanych na podstawie ustawy Prawo Oświatowe, w której w art. 121 ust. 6 i 7 powiązано kwestię świadczenia pieniężnego z minimalnym wynagrodzeniem za pracę. Z drugiej strony pochodzą z systemów informatycznych funkcjonujących w Polsce w ramach obsługi projektów EFS oraz dotyczą zrealizowanych i rozliczonych projektów z adekwatnego obszaru tematycznego.

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

Stawka jednostkowa została wyliczona na podstawie dwóch głównych elementów: pierwszym z nich jest wysokość **minimalnej stawki godzinowej**, drugi element to **udział wydatków innych niż świadczenie pieniężne dla ucznia (stypendium stażowe) w ogólnej kwocie wydatków poniesionych na staże**.

Uznano, że wynagrodzenie za godzinę pracy stażysty mające odzwierciedlenie w świadczeniu pieniężnym dla ucznia-stażysty powinno zostać ujednolicone i powiązane z minimalną stawką godzinową za pracę (wynagrodzenie za godzinę). Takie podejście odpowiada podejściu ustawodawcy do instrumentu jakim jest świadczenie pieniężne, którego maksymalna wartość została, zgodnie z art. 121a ust 7 ustawy Prawo oświatowe powiązana z minimalnym wynagrodzeniem za pracę (nie może przekraczać wysokości tego wynagrodzenia). Przyjęto założenie, że **świadczenie pieniężne będzie obligatoryjnym kosztem w przypadku realizacji stażu uczniowskiego z EFS+**. Dlatego główny element składowy stawki jest powiązany z wysokością ww. minimalnego wynagrodzenia.

Wyliczenia udziału wydatków innych niż świadczenia pieniężnego w ogólnych wydatkach poniesionych na staż w projektach bazują na danych historycznych, zakończonych i rozliczonych do 30.09.2020 r. projektach realizowanych w ramach wszystkich RPO 2014-2020 w Polsce w ramach 10(iv) *lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami*.

Wyliczenia były przeprowadzone w kilku etapach:

1. wygenerowanie danych z SL 2014 i LSI IZ RPO Województwa Śląskiego dotyczących zakończonych i rozliczonych projektów realizowanych w ramach wszystkich RPO 2014-2020 w Polsce w ramach 10(iv) – dane wg stanu na dzień 30.09.2020 r. dotyczą 1634 projektów z 16 województw (Załącznik 1);
 2. wybranie z ww. bazy projektów z zatwierdzonym do dnia 30.09.2020 r. wnioskiem o płatność końcową, projektów dla których umowy nie zostały rozwiązane, projektów realizowanych w trybie konkursowym, z wydatkami na zadania dotyczące staży i praktyk uczniowskich, które były rozliczane w ramach kosztów bezpośrednich oraz tych, dla których określono i monitorowano, oraz rozliczono w końcowym wniosku o płatność wskaźnik kluczowy produktu pt. *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [osoby]*;
 3. analiza danych finansowych w celu ustalenia faktycznie poniesionych wydatków na staże i praktyki na poziomie projektów; z analizy wyłączono koszty zadań staży rozliczanych kwotami ryczałtowymi oraz koszty zadań niedotyczących staży, np. szkolenia i staże nauczycieli, zajęcia dodatkowe specjalistyczne dla uczniów oraz współpracy z przedsiębiorstwami, zajęcia praktyczne przedmiotów zawodowych w pracowniach szkolnych;
 4. do ostatecznego wyliczenia stawki wzięto pod uwagę dane z 596 projektów z 16 RPO, w których z ogólnej wartości wydatków kwalifikowalnych na staże i praktyki uczniowskie wydzielono kwotę poniesioną na wydatki dotyczące świadczenia pieniężnego i ustalono jaki procent wszystkich kosztów stanowią wydatki związane z organizacją i realizacją staży – Udział wydatków związanych z organizacją i realizacją staży z wyłączeniem świadczenia pieniężnego stanowił 36,21% w ogóle wydatków związanych ze stażami.
 5. Do ostatecznego wyliczenia stawki jednostkowej wzięto pod uwagę dane dotyczące wysokości minimalnej stawki godzinowej oraz udziału kosztów pozostałych niebędących świadczeniem pieniężnym dla ucznia w kwocie kosztów całkowitych związanych z realizacją stażu uczniowskiego (patrz powyżej pkt 4). W roku 2021 wysokość minimalnej stawki godzinowej wynosi 18,30 zł. Świadczenie pieniężne dla ucznia na stażu uczniowskim na poziomie 80% kwoty minimalnego wynagrodzenia za godzinę pracy wynosi więc 14,64 zł. Udział kosztów pozostałych niebędących świadczeniem pieniężnym dla ucznia w kwocie kosztów całkowitych związanych z realizacją stażu uczniowskiego, ustalony na podstawie adekwatnych projektów EFS w perspektywie 2014-2020, wyniósł 36,21% i o taki % została powiększona kwota minimalnego świadczenia pieniężnego określonego dla stażu, tj. kwota 5,30 zł.
 6. w rezultacie otrzymano stawkę jednostkową za godzinę stażu uczniowskiego dla 1 ucznia w wysokości 19,94 zł.
- Wyliczenia, o których mowa w pkt 2-6, są przedstawione w Załączniku 2.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

Wyliczenia bazują na:

- danych powszechnie obowiązujących tj. Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. oraz

- danych historycznych w postaci zakończonych i rozliczonych projektów realizowanych w ramach wszystkich RPO 2014-2020 w Polsce w ramach 10(iv), w których rozliczano staże lub praktyki; dane źródłowe zawierają tylko wydatki kwalifikowalne z EFS, zweryfikowane i potwierdzone przez poszczególne IZ RPO; tym samym w wyliczeniu nie uwzględniono żadnych wydatków niekwalifikowalnych, zgodnie z zasadami unijnymi (wymogami rozporządzenia ogólnego, czy rozporządzenia dot. EFS), a także wymogami krajowymi.

W zakresie kwalifikowalności podatku od towarów i usług zgodnie z 43 ust. 1 pkt. 29 ustawy o VAT z VAT zwolnione są usługi kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego inne niż wymienione w pkt. 26 prowadzone w formach i na zasadach przewidzianych w odrębnych przepisach lub świadczone przez podmioty, które uzyskały akredytację w rozumieniu przepisów ustawy Prawo oświatowe wyłącznie w zakresie usług objętych akredytacją lub finansowane w całości ze środków publicznych oraz dostawa towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane. Organizacja stażu uczniowskiego stanowi usługę kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego i w związku z tym jest zwolniona z VAT. W związku z tym policzone stawki są tożsame dla podmiotów mających status podatnika VAT czynnego jak i dla pozostałych podmiotów (beneficjentów).

Co do zasady w projektach dotyczących kształcenia zawodowego nie spodziewa się pojawienia dochodów w określonych stawkach jednostkowych. Historyczne dane źródłowe zostały przeanalizowane pod kątem dochodów powstałych w trakcie realizacji projektu, o których mowa w art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego. Dochód taki nie pojawił się w żadnym projekcie. Zakłada się, że na etapie realizacji projektów rozliczanych określonymi stawkami jednostkowymi w perspektywie 2021-2027 nie będzie obowiązku monitorowania go z uwagi na złagodzenie propozycji przepisów unijnych na przyszłą perspektywę w tym zakresie.

2. STAWKA JEDNOSTKOWA DOPROWADZENIA DO ZATRUDNIENIA OSÓB AKTYWIZOWANYCH PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY W RAMACH EFS+

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(e) operacji objętej(-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego o refundację kosztów	Rodzaj SCO (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO
					Kod ⁵	Opis	Kod ⁶	Opis			
4 Opolskie Silne Społecznie	EFS+	(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i środków aktywizujących	Regiony słabiej rozwinięte	55 000 000 EUR środków EFS tj. ok. 25% Priorytetu	134	Działania na rzecz poprawy dostępu do	CR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzycami	Osoba	Stawka jednostkowa	64 705 883 EUR

⁵ Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA

⁶ Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

		dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwałe bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej		Łącznie ze środkami krajowymi 64 705 883 EUR		zatrudnieni a		działalność gospodarczą na własny rachunek po opuszczeniu programu		
--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--

B. Szczegółowe informacje według rodzaj operacji

<p>1.1. Opis rodzaju operacji, w tym harmonogram wdrażania?</p>	<p>Stawka jednostkowa dotyczy doprowadzenia do zatrudnienia osób aktywizowanych przez powiatowe urzędy pracy⁸ (dalej: PUP) ze środków Funduszu Pracy (dalej: FP) w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego+ (dalej: EFS+) w okresie programowania 2021 – 2027, które realizowane będą w całym okresie programowania rozpoczynając od 1.01.2023 r.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie zgodnie z ustawą regulującą kwestie związane z aktywną polityką rynku pracy⁹ oraz wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.</p> <p>Stawka jednostkowa ma zastosowanie wyłącznie w projektach PUP finansowanych z FP, odnosi się wyłącznie do form pomocy stanowiących instrumenty i usługi aktywnej polityki rynku pracy z wyłączeniem robót publicznych ze względu na niekwalifikowalność tego rodzaju wsparcia.</p> <p>W projektach, w których stosowana będzie stawka jednostkowa, wystąpią formy wsparcia stanowiące pomoc de minimis (dofinansowanie podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy czy subsydiowane zatrudnienie), która będzie udzielana w oparciu o przepisy wykonawcze do ustawy regulującej kwestie związane z aktywną polityką rynku pracy. Wystąpienie pomocy de minimis nie ma wpływu na wysokość przekazywanych środków, gdyż ww. formy wsparcia kierowane są do uczestników projektu, a nie do beneficjenta.</p>
<p>1.2 Cel szczegółowy</p>	<p>(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i środków aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p>

⁷ Przewidywana data rozpoczęcia wyboru operacji i przewidywana data ich ukończenia (zob. art. 63 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

⁸ W chwili przygotowywania metodyki, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1409), za podmiot bezpośrednio odpowiedzialny za aktywizację zawodową osób bezrobotnych są powiatowe urzędy pracy. W przypadku gdy w wyniku zmiany ustawy nazwa PUP ulegnie zmianie – zapisy metodyki będą odnoszone do tych podmiotów, niezależnie od ich nazwy. Aktualizacja metodyki w tym zakresie zostanie przeprowadzona przy najbliższej zmianie FERS.

⁹ W chwili przygotowywania metodyki jest to ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1409).

<p>1.3 Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów¹⁰</p>	<p>WSKAŹNIK:</p> <p>Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność gospodarczą na własny rachunek po opuszczeniu programu.</p> <p>Wskaźnik należy rozumieć, jako zmianę statusu osoby na rynku pracy po opuszczeniu programu, w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji EFS+ (uczestnik niepracujący w chwili wejścia do programu EFS+).</p> <p>SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKA:</p> <p>Do wskaźnika wlicza się klientów PUP będących osobami niepracującymi na wejściu do projektu, którzy po uzyskaniu wsparcia EFS+ podjęli zatrudnienie (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) w okresie do czterech tygodni od zakończenia udziału w projekcie. Do wskaźnika wlicza się również osoby, które przerwały udział w projekcie w trakcie wsparcia z powodu podjęcia zatrudnienia.</p> <p>Pracujący to osoby, które wykonują pracę, za którą otrzymują wynagrodzenie, z której czerpią zyski lub korzyści rodzinne lub osoby posiadające zatrudnienie lub własną działalność, które jednak chwilowo nie pracują (ze względu na np. chorobę, urlop, spór pracowniczy czy kształcenie się lub szkolenie) – definicja osoby pracującej zgodna z definicją wskaźnika wspólnego określoną przez Komisję Europejską w dokumencie <i>Programming period 2021-2027. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. European Social Fund Plus (ESF+). Shared Management Strand. Common indicators toolbox.</i></p> <p>MOMENT POMIARU:</p> <p>Wskaźnik mierzony jest do czterech tygodni od zakończenia przez uczestnika udziału w projekcie. Jeżeli w tym czasie osoba nie podejmie zatrudnienia lub nie rozpocznie prowadzenia działalności gospodarczej stawka jednostkowa jest niekwalifikowalna.</p> <p>Przypadki losowe, np. śmierć uczestnika, nie są wliczane do wskaźnika. W przypadku nieosiągnięcia wskaźnika stawka jednostkowa nie jest kwalifikowalna.</p> <p>FORMA WSPARCIA:</p>
--	---

¹⁰ W przypadku operacji, w ramach których stosowanych jest kilka uproszczonych metod rozliczania kosztów, obejmujących różne kategorie kosztów, różne projekty lub kolejne etapy operacji, pola 3–11 należy wypełnić dla każdego wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów.

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

	Instrumenty i usługi aktywnej polityki rynku pracy przewidziane w ustawie regulującej kwestie związane z aktywną polityką rynku pracy, z wyłączeniem robót publicznych (ze względu na niekwalifikowalność tego rodzaju wsparcia) realizowane przez PUPy i finansowane z FP.
1.4 Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Osoba
1.5 Standardowa stawka jednostkowa, kwota ryczałtowa lub stawka ryczałtowa	Stawka jednostkowa
1.6 Kwota na każdą jednostkę miary lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO	13 375,59 zł
1.7 Kategorie kosztów objęte stawkami jednostkowymi, kwotami ryczałtowymi lub stawkami ryczałtowymi	<p>Stawka jednostkowa to koszt doprowadzenia przez PUP do podjęcia zatrudnienia (w rozumieniu wskaźnika opisanego w punkcie 1.3) przez daną osobę. Stawka jednostkowa pokrywa wszystkie koszty usług i instrumentów rynku pracy zgodnych z ustawą regulującą kwestie związane z aktywną polityką rynku pracy (z wyłączeniem robót publicznych), których sfinansowanie jest niezbędne w celu doprowadzenia osoby do zatrudnienia.</p> <p>W ramach stawki jednostkowej nie przewidziano wydatków w ramach cross-finansingu oraz zakupu środków trwałych. W związku z powyższym stawka nie podlega monitorowaniu pod kątem limitu wydatków w ramach cross-finansingu, czy środków trwałych, jako że takie wydatki nie będą ponoszone przez beneficjenta.</p> <p>W projekcie rozliczanym stawką jednostkową PUP nie jest analizowana kwestia kwalifikowalności podatku od towarów i usług VAT, gdyż uwzględniono ten aspekt w metodyce (patrz część C). Tym samym, w projekcie PUP nie będą wymagane od beneficjentów oświadczenia o kwalifikowalności podatku VAT.</p>
1.8 Czy wymienione kategorie kosztów pokrywają wszystkie wydatki kwalifikowalne w ramach danej operacji? (T/N)	<p>TAK</p> <p>Nie ma więc ryzyka podwójnego finansowania.</p>

1.9 Metoda korekt(y) ¹¹	<p>Stawka jednostkowa będzie indeksowana co roku w oparciu o dwa wskaźniki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wzrost/spadek przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce w oparciu o Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego¹² – w odniesieniu do tej części stawki, która jest przypisana do tego czynnika, oraz 2) wzrost/spadek zasiłku dla bezrobotnych¹³ – w odniesieniu do tej części stawki, która jest przypisana do zasiłku dla bezrobotnych. <p>Z uwagi na fakt, iż zasiłek dla bezrobotnych waloryzowany jest co roku z dniem 1 czerwca, weryfikacja zasadności indeksacji będzie przeprowadzana przez IK EFS każdego roku po opublikowaniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego wysokości przeciętnego wynagrodzenia za poprzedni rok kalendarzowy. Weryfikacja będzie dokonywana każdego roku do końca sierpnia.</p> <p>Stawka zostanie zindeksowana jeżeli co najmniej jeden z ww. wskaźników, tj. wartość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce i/lub wartość zasiłku dla bezrobotnych obowiązujących w bieżącym roku, będą się różnić od wartości ww. wynagrodzenia i zasiłku w poprzednim roku.</p> <p>Instytucje Zarządzające będą informowane o wysokości zindeksowanej stawki jednostkowej w komunikacie, który będzie umieszczany na stronie internetowej IK EFS.</p> <p>Zindeksowana stawka jednostkowa będzie miała zastosowanie do wszystkich osób obejmowanych po raz pierwszy wsparciem w projektach (nowych i trwających) od 1 stycznia roku następującego po roku dokonania ostatniej indeksacji. Oznacza to możliwość zastosowania zindeksowanej stawki jednostkowej w projektach realizowanych, przy zachowaniu wymogu wyraźnego oddzielenia okresu, za który deklarowane są wydatki rozliczane z zastosowaniem zindeksowanej stawki (zindeksowana stawka stosowana wyłącznie do osób zrekrutowanych po zindeksowaniu stawki).</p> <p>Wprowadzenie zindeksowanej stawki jednostkowej będzie uzależnione ograniczone wyłącznie dostępną alokacją środków w ramach RPO na ten cel.</p>
------------------------------------	--

¹¹ W stosownych przypadkach należy wskazać częstotliwość i termin korekty oraz wyraźne odniesienie do konkretnego wskaźnika (w tym, w stosownych przypadkach, link do strony internetowej, na której opublikowano ten wskaźnik).

¹² <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-trzecim-kwartale-2020-roku,271,30.html>

¹³ W każdym kolejnym roku kwota zasiłku dla bezrobotnych obowiązującego od dnia 1 czerwca jest ogłaszana przez ministra właściwego do spraw pracy w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski”.

	<p>Zmiany metodyki wyliczenia stawki jednostkowej dotyczącej doprowadzenia do zatrudnienia osób aktywizowanych przez PUP, w tym zmiany zasad indeksacji, mogą zostać dokonane podczas przeglądu śródkresowego. Ww. zmiana metodyki, w tym zmiana zasad indeksacji, może nastąpić w szczególności w przypadku istotnej zmiany założeń dotyczących sposobu świadczenia usług rynku pracy, zmian przepisów ustawy regulującej kwestie związane z rynkiem pracy w zakresie instrumentów rynku pracy.</p> <p>IK EFS będzie również monitorować wartości wydatków ponoszonych przez PUPy na poszczególne formy aktywizacji zawodowej. W sytuacji, gdy założenia niniejszej metodyki przestaną być adekwatne do struktury wydatków, IK EFS rozważy zmianę podejścia do ustalenia stawki jednostkowej doprowadzenia do zatrudnienia osób aktywizowanych przez PUPy, co będzie wymagało opracowania nowej metodyki i przedstawienia jej KE do ponownej akceptacji.</p>
<p>1.10 Weryfikacja osiągnięcia jednostek</p> <p>– należy opisać, jaki(e) dokument(y)/system będzie(-ą) wykorzystany(-e) w celu sprawdzenia, czy osiągnięto dostarczone jednostki</p> <p>– należy opisać, co będzie sprawdzane w trakcie weryfikacji zarządczych i przez kogo</p> <p>– należy opisać, jakie rozwiązania zostaną przyjęte w celu gromadzenia i przechowywania stosownych danych/dokumentów</p>	<p>Weryfikacja realizacji wskaźnika przez PUP będzie dokonywana na podstawie danych administracyjnych zgromadzonych w systemie SYRIUSZ (system teleinformatyczny Publicznych Służb Zatrudnienia w Polsce), w którym zawarte są informacje pochodzące z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ZUS) o odprowadzonych składkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę / wykonywania pracy w ramach umów cywilnoprawnych, • składkach zdrowotnych z tytułu samozatrudnienia¹⁴. <p>Dokumentem potwierdzającym realizację wskaźnika, tj. zmianę statusu osoby (uczestnika projektu) na rynku pracy, a tym samym potwierdzającym kwalifikowalność stawki jednostkowej będzie raport z systemu SYRIUSZ na podstawie danych z ZUS potwierdzający status na rynku pracy uczestników projektu po opuszczeniu programu. Raport będzie podlegał sprawdzeniu na etapie weryfikacji wniosku o płatność.</p> <p>Za weryfikację osiągnięcia jednostki pomiaru i kontrole odpowiada IZ lub IP.</p> <p>Weryfikacja wydatków obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> — weryfikację wniosków o płatność, w których beneficjent rozlicza stawki jednostkowe, wraz z raportem z systemu SYRIUSZ, o którym mowa powyżej; — kontrolę na miejscu, tj. w siedzibie beneficjenta (odbywają się na określonych próbach i w przypadku ich realizacji weryfikowane są także na określonych próbach dokumenty źródłowe potwierdzające podjęcie

¹⁴ W przypadku osób samozatrudnionych nie zakłada się weryfikacji odprowadzenia składki na ubezpieczenie z uwagi na fakt, iż zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (tj. z dnia 8 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 162) przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

	zatrudnienia przez daną osobę i służące do rozliczenia stawek jednostkowych (dane administracyjne SYRIUSZ i ZUS).
<p>1.11 Możliwe niepożądane zachęty, środki łagodzące¹⁵ oraz szacowany poziom ryzyka (wysoki/średni/niski)</p>	<p>Ryzyka i metody ich złagodzenia:</p> <p>1. Ryzyko wystąpienia zjawiska creamingu.</p> <p>Rozliczanie stawki jednostkowej na podstawie wskaźnika rezultatu bezpośredniego dotyczącego podejmowania zatrudnienia/ pracy czy działalności gospodarczej przez uczestników projektów może prowadzić do kierowania wsparcia do osób, które nie znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i których aktywizacja zawodowa jest mniej wymagająca. W celu eliminacji tego ryzyka i zagwarantowania wsparcia również osobom z grup trudnych takich jak, np. długotrwale bezrobotni, osoby o niskich kwalifikacjach, na poziomie wytycznych horyzontalnych dotyczących rynku pracy zostanie zawarty wymóg kierowania wsparcia do określonych grup docelowych. Zostanie to zagwarantowane poprzez wprowadzenie obowiązku określenia minimalnego poziomu uczestnictwa osób z danych grup w projektach PUP. Te poziomy będą zróżnicowane lokalnie w zależności od sytuacji na rynku pracy w danym powiecie.</p> <p>2. Ryzyko niewłaściwego zarządzania budżetem projektu.</p> <p>Konsekwencją wystąpienia takiego ryzyka może być sytuacja gdy w końcowym rozliczeniu projektu łączne koszty rzeczywiste okażą się wyższe niż łączna wartość rozliczonych stawek.</p> <p>Konieczne będzie wskazanie beneficjentom przez IZ / IP konieczności właściwego zarządzania budżetem poprzez efektywne kierowanie osób do różnych, najbardziej właściwych dla nich form wsparcia projektu. W tym celu pomocne też będzie właściwe monitorowanie kosztów w stosunku do osiągniętych efektów.</p> <p>3. Ryzyko nieujęcia w końcowym wniosku o płatność wszystkich kwalifikowalnych uczestników projektu.</p> <p>Przyjęty system rozliczania stawki na podstawie raportu wygenerowanego z systemu SYRIUSZ w przypadku osób, które podejmą zatrudnienie ostatniego dnia czwartego tygodnia a stawka z nimi powiązana rozliczana będzie we wniosku końcowym może uniemożliwić jej zakwalifikowanie. Pracodawca ma bowiem obowiązek zgłoszenia do ZUS pracownika w ciągu 7 dni od daty zatrudnienia.</p> <p>Dlatego też stawka jednostkowa powinna być rozliczana w momencie, gdy ZUS, z którego informacje czerpie SYRIUSZ, odnotuje opłacenie składki za minimum 1 miesiąc.</p>

¹⁵ Czy istnieją jakiegokolwiek potencjalne negatywne skutki dla jakości wspieranych operacji, a jeśli tak, to jakie środki (np. zapewnienie jakości) zostaną podjęte w celu ograniczenia tego ryzyka?

	<p>Ryzyko to może zostać wyeliminowane poprzez wprowadzenie dłuższego okresu na złożenie wniosku o płatność końcową, np. 30 – 45 dni, tak aby beneficjent miał szansę policzenia i wykazania w nim wszystkich ostatnich i kwalifikowalnych uczestników projektu.</p> <p>4. Brak znajomości mechanizmu stawek jednostkowych przez beneficjentów, a przez to niewłaściwe dokumentowanie oraz monitorowanie wydatków rozliczanych stawkami.</p> <p>Jako działanie mające na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanemu ryzyku IZ / IP powinna prowadzić szkolenia dla PUP i tłumaczyć im jaki jest cel stosowania rozliczania za rezultaty i sposób weryfikacji osiągnięcia tego celu. Dodatkowo, na wszystkich poziomach zarządzania programem powinny być publikowane najczęściej pojawiające się pytania i odpowiedzi dotyczące tego obszaru.</p>
1.12 Łączna kwota (krajowa i unijna) oczekiwanej na tej podstawie refundacji od Komisji	64 705 883 EUR

C: Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych.

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

Stawka jednostkowa została wyliczona przez Instytucję Koordynującą EFS na podstawie raportów pt. *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej*, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej za lata 2015 – 2019 publikowanych przez ministra właściwego do spraw pracy na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia>.

Raporty za kolejne lata oraz dostępne w ich ramach dane obejmują:

- ten sam katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej, wykorzystywany przez PUP (tj. szkolenia, zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, odbywanie staży u pracodawców, przyznawanie pracodawcom refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanych na te miejsca bezrobotnych, przyznania bezrobotnym jednorazowych środków na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej),

- informacje na temat efektywności zatrudnieniowej i kosztowej ww. podstawowych form aktywizacji zawodowej, co zapewnia porównywalność danych w kolejnych latach. Opracowane dane i wyniki przeprowadzanych analiz prezentują ujęcie ogólnopolskie oraz regionalne, z uwzględnieniem podziału, m.in. na formy wsparcia i liczbę odbiorców.

Do wyliczenia stawki jednostkowej przyjęto dane dotyczące:

- efektywności kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej,
- kosztów form podstawowej aktywizacji zawodowej ujmowanych w ww. raportach, tj.: koszty szkoleń, prac interwencyjnych, staży, dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy (w wyliczeniach nie uwzględniono wsparcia w postaci robót publicznych ze względu na ich niekwalifikowalność ze środków EFS); koszty dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy zostały pomniejszone o udział potencjalnie niekwalifikowalnej części podatku VAT.

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 są właściwe dla danego rodzaju operacji:

Metoda wyliczenia jednej krajowej stawki jednostkowej zapewnia wiarygodność danych, gdyż została oparta o dane statystyczne, publikowane w ciągu ostatnich pięciu lat przez ministra właściwego do spraw pracy w raportach pt. *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej*. Zawierają one dane oraz wyniki analizy danych oparte na przekazywanych przez PUP sprawozdaniach (załącznik do formularza sprawozdawczego MRPiPS-02), które zawierają, m.in. koszty poszczególnych form aktywizacji zawodowej. Są to dane rzeczywiste, stąd stanowią właściwą bazę dla wyliczenia stawki jednostkowej do rozliczenia w projektach EFS+.

Ponadto przyjęta metoda wyliczenia wartości stawki jednostkowej zapewnia równe traktowanie beneficjentów – PUP funkcjonujących na terenie całego kraju, którzy bez względu na swoje rozmieszczenie terytorialne w jednakowy sposób zobowiązani są do stosowania się do przepisów ustawy regulującej funkcjonowanie rynku pracy w Polsce oraz stosują wynikające z niej, te same, usługi i instrumenty rynku pracy.

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

Punktem wyjścia do wyliczenia stawki jednostkowej było ustalenie średniej efektywności kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej na poziomie kraju za lata 2015-2019 stanowiącej iloraz wydatków FP na poszczególne podstawowe formy aktywizacji zawodowej poniesione w ww. okresie i liczby osób zatrudnionych po zakończeniu podstawowych form aktywizacji zawodowej w latach 2015-2019 (przy czym wykluczono dane dotyczące zatrudnienia w ramach robót publicznych, ze względu na niekwalifikowalność tej formy wsparcia ze środków EFS+).

Ze względu na to, że średni koszt doprowadzenia do zatrudnienia obejmował również środki wydatkowane na formy aktywizacji zawodowej, w przypadku których może wystąpić podatek VAT podlegający odliczeniu, tj. dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, konieczne było pomniejszenie stawki o wartość niekwalifikowalnej części podatku VAT (wartość podatku VAT możliwa do odzyskania) dla tych form wsparcia. W tym celu wykorzystano dane na temat wartości środków wydatkowanych w skali kraju na te formy wsparcia w analizowanych latach 2015-2019. Następnie:

- 1) określono udział procentowy łącznych wydatków na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy w łącznych wydatkach na wszystkie podstawowe formy aktywizacji zawodowej w latach 2015-2019;
- 2) określono udział wydatków na podatek VAT w dotacjach na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundacji kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy przyznawanych podmiotom korzystającym z tych form wsparcia - przyjęto założenie, że kwota wydatkowana na dwie ww. formy powinna zostać pomniejszona o maksymalną kwotę podatku VAT, tj. 23% liczone od wartości netto; tym samym maksymalny udział podatku VAT został określony na poziomie 18,7% wartości brutto;
- 3) oszacowano udział podatników VAT wśród podmiotów/osób, którym udzielono wsparcia na:
 - podjęcie działalności gospodarczej – 32,27%, który został wyliczony na podstawie danych z projektów PUP zebranych w ramach obliczania korekty systemowej dotyczącej niekwalifikowalnego udziału VAT w dotacjach na rozpoczęcie działalności gospodarczej udzielanych w projektach pozakonkursowych finansowanych z EFS 2014-2020 i wdrażanych przez PUPy w ramach PO WER (PI 8ii) i w 16 RPO (PI 8i);
 - doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy – 75,92%, który wyliczono jako stosunek liczby czynnych podatników VAT według danych na koniec 2019 r. (1 679 122 - zgodnie z pismem Ministerstwa Finansów z dnia 21 grudnia 2020 r.) do liczby aktywnych przedsiębiorstw w 2019 r. wg danych Głównego Urzędu Statystycznego (2 211 604 zgodnie z pismem GUS z dnia 8 stycznia 2021 r.);
- 4) wyliczono średni jednostkowy koszt zatrudnienia z uwzględnieniem potencjalnego niekwalifikowalnego podatku VAT, który wyliczono poprzez pomnożenie średniego kosztu zatrudniania osoby przez udział wydatków na rozpoczęcie działalności gospodarczej i refundacji doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy w łącznych wydatkach na aktywizację, przez maksymalny udział podatku VAT (18,70%) oraz udział podatników VAT (zgodnie z pkt 3), osobno dla ww. form wsparcia; o tak wyliczone korekty pomniejszono następnie średni koszt zatrudnienia (tzw. średni koszt zatrudnienia osoby po korekcie podatku VAT);
- 5) przeprowadzono indeksację stawki jednostkowej w związku istotnym wzrostem od 1.09.2020 r. kwoty zasiłku dla bezrobotnych oraz zmianą przeciętnego wynagrodzenia (ponieważ wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce oraz zasiłku dla bezrobotnych zgodnie z ustawą regulującą funkcjonowanie rynku pracy w Polsce determinuje koszt podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach stawki jednostkowej); indeksację przeprowadzono w oparciu o wskaźniki:

a) przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, w odniesieniu do części stawki jednostkowej dotyczącej kosztów dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundacji doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy¹⁶ - wzrost w 2020 r. w odniesieniu do 2019 r. wyniósł 5,07% (zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2020 r. przeciętne wynagrodzenie w 2020 r. wyniosło 5167,47 zł¹⁷ wobec 4918,17 zł w 2019 r. ogłoszonych w Komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 lutego 2020 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2019 r.¹⁸),

b) zasiłku dla bezrobotnych, z którym powiązana jest wysokość refundacji kosztów w ramach prac interwencyjnych, wysokość stypendium szkoleniowego i stypendium stażowego¹⁹ - wzrost w 2020 r. w odniesieniu do 2019 r. wyniósł 39,31 % (zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie wysokości zasiłku dla bezrobotnych, [Monitor Polski rok 2019 poz. 417](#), od 1 czerwca 2019 r. do 31 maja 2020 r. zasiłek ten wyniósł 861,40 zł wobec 1 200 zł obowiązującej od 1 września 2020 r. zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dodatku solidarnościowym przyznawanym w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom [COVID-19](#), Dz. U. z 2020 r. poz. 1068).

W oparciu o ww. wskaźniki zindeksowano stawkę jednostkową proporcjonalnie do udziału wydatków pochodnych od przeciętnego wynagrodzenia i wydatków pochodnych od zasiłku dla bezrobotnych w ogóle wydatków na aktywizację zawodową.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

Wysokość stawki jednostkowej została wyliczona na podstawie rzeczywistych danych pochodzących z oficjalnej sprawozdawczości PUP z ostatnich 5 lat uwzględnionych w opublikowanych w poszczególnych latach raportach pt. *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej*. W wyliczeniach nie uwzględniono kosztów wsparcia w postaci robót publicznych ze względu na jego niekwalifikowalność w ramach EFS+. Dodatkowo, w przypadku form wsparcia, dla których występuje podatek VAT, wartość tego wsparcia pomniejszono o potencjalnie niekwalifikowalny podatek VAT.

¹⁶ Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

¹⁷ <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2020-roku,273,8.html>

¹⁸ <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2019-roku,273,7.html>

¹⁹ Zgodnie z art. 41 ust. 3, 51 ust. 1, art. 53 ust 6 ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (stosowany ze względu na racjonalność wydatkowania środków publicznych oraz zasadę uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów).

3. STAWKA JEDNOSTKOWA NA UTWORZENIE I UTRZYMANIE MIEJSCA PRACY W PRZEDSIĘBIORSTWIE SPOŁECZNYM W RAMACH EFS+

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(e) operacji objętych finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj SCO (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO
					Kod ²⁰	Opis	Kod ²¹	Opis			
4 Opolskie Silne Społecznie	EFS+	(vii) wspieranie aktywnej integracji w celu promowania	Region słabo rozwinięty	2 300 000 EUR środków EFS tj. ok. 1% Priorytetu	138	Utworzenie nowego miejsca pracy i jego utrzymanie	nd	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwie społecznym	sztuka	Stawka jednostkowa	25 429 PLN

²⁰ Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

²¹ Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

		równych szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz poprawy szans na zatrudnienie, w szczególności dla grup w niekorzystnej sytuacji		łącznie ze środkami krajowymi 2 705 883 EUR		w przedsiębiorstwie społecznym (PS)	nd	Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy na pełny etat w przedsiębiorstwie społecznym	sztuka	Stawka jednostkowa	25 200 PLN
							nd	Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze 3/4 etatu w przedsiębiorstwie społecznym	sztuka	Stawka jednostkowa	18 900 PLN
							nd	Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze 1/2 etatu w przedsiębiorstwie społecznym	sztuka	Stawka jednostkowa	12 600 PLN

B. Szczegółowe informacje według rodzaj operacji

1. Opis rodzaju operacji, w tym harmonogram wdrażania ²²	Stawki jednostkowe dotyczą utworzenia nowego miejsca pracy i jego utrzymania w przedsiębiorstwie społecznym (PS), w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego+ w okresie programowania 2021-2027 w ramach regionalnych programów operacyjnych. Miejsca pracy finansowane w ramach stawki jednostkowej mogą być tworzone wyłącznie przez przedsiębiorstwa społeczne (PS) oraz podmioty ekonomii społecznej (PES) przekształcające się w PS, dla ściśle zdefiniowanej grupy osób wykluczonych społecznie, wskazanej w wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczących obszaru włączenia społecznego.
---	---

²² Przewidywana data rozpoczęcia wyboru operacji i przewidywana data ich ukończenia (zob. art. 63 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

	<p>Wsparcie udzielane będzie zgodnie z wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczącymi obszaru włączenia społecznego.</p> <p>Zarówno stawka na utworzenie miejsca pracy jak i stawka na utrzymanie miejsca pracy stanowią w całości pomoc de minimis, o której mowa w rozporządzeniu 1407/2013. Jest to pomoc dla przedsiębiorstwa społecznego, które uzyskuje środki na utworzenie miejsca pracy i następnie jego utrzymanie przez okres 12 miesięcy. Wyliczone stawki w całości będą w przypadku każdego przedsiębiorstwa społecznego wliczane do limitu pomocy de minimis.</p>
2. Cel(e) szczegółowy(-e)	(vii) wspieranie aktywnej integracji w celu promowania równych szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz poprawy szans na zatrudnienie, w szczególności dla grup w niekorzystnej sytuacji
3. Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów²³	<p>1. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS:</p> <p>Wskaźnik: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwie społecznym</p> <p>2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS:</p> <p>a) Wskaźnik: Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy na pełny etat</p> <p>b) Wskaźnik: Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze co najmniej 3/4 etatu</p> <p>c) Wskaźnik: Liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze co najmniej 1/2 etatu</p> <p>MIEJSCA PRACY OBEJMOWANE WSPARCIEM:</p> <p>1. Wskaźnik mierzy liczbę nowoutworzonych ze środków EFS+ miejsc pracy dla osób, które kwalifikują się do jednej z grup wskazanych w wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczących obszaru włączenia społecznego.</p> <p>Jako miejsce pracy na potrzeby rozliczenia stawki 1 należy rozumieć zatrudnienie na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę w wymiarze co najmniej ½ etatu, a w przypadku osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wymiarze co najmniej ¼ etatu.</p>

²³ W przypadku operacji, w ramach których stosowanych jest kilka uproszczonych metod rozliczania kosztów, obejmujących różne kategorie kosztów, różne projekty lub kolejne etapy operacji, pola 3–11 należy wypełnić dla każdego wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów

	<p>2. Wskaźnik mierzy liczbę miejsc pracy, które zostały utworzone w PS ze środków EFS+, a następnie utrzymane przez 12 miesięcy.</p> <p>Jako utrzymanie miejsca pracy należy rozumieć okres co najmniej 12 miesięcy od dnia jego utworzenia w związku z kwalifikowaniem stawki jednostkowej na utworzenie miejsca pracy w PS.</p> <p>Za utrzymanie miejsca pracy w wymiarze pełnego etatu wypłacana jest pełna wysokość stawki na utrzymanie miejsca pracy. Miejsca pracy w wymiarze poniżej pełnego etatu uprawniają odpowiednio do wypłaty $\frac{3}{4}$ lub $\frac{1}{2}$ stawki na utrzymanie miejsca pracy w zależności od wymiaru etatu miejsca pracy. Dla celu ustalenia wysokości stawki wsparcia wymiar $\frac{1}{4}$ etatu osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności uznaje się za równoznaczny z wymiarem $\frac{1}{2}$ etatu innych osób objętych wsparciem.</p> <p>FORMA WSPARCIA:</p> <p>1. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS obejmuje środki finansowe przyznane PS na utworzenie przez niego miejsca pracy dla osoby, która dzięki temu poprawi swój status na rynku pracy. Stawka wypłacana jest jednorazowo po podpisaniu umowy wsparcia. Miejsce pracy musi zostać utworzone do 3 miesięcy od dnia wypłaty środków, a dla zapewnienia kwalifikowalności musi być następnie utrzymane przez 12 miesięcy w ramach stawki na utrzymanie miejsca pracy i 6 miesięcy okresu trwałości. W przypadku braku utworzenia miejsca pracy w terminie do 3 miesięcy od dnia wypłaty środków stawka utworzenia miejsca pracy jest niekwalifikowalna w całości. Okres ten w uzasadnionych przypadkach może zostać wydłużony o dodatkowe 30 dni²⁴.</p> <p>2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy obejmuje środki finansowe przyznane PS na utrzymanie przez 12 miesięcy (tj. od 1 m-ca do 12 m-ca) miejsca pracy, które zostało przez PS utworzone w ramach stawki na utworzenie miejsca pracy. Stawka jest kwalifikowalna po upływie 12 miesięcy utrzymania miejsca pracy, niemniej jednak środki w ramach stawki są wypłacane PS wcześniej, np. w miesięcznych transzach. Stawka jest kwalifikowalna</p>
--	--

²⁴ Za uzasadniony przypadek należy uznać wystąpienie czynników zewnętrznych, niezależnych od PS, które uniemożliwiają mu zatrudnienie osoby w tym terminie np. problem z uzyskaniem pozwoleń, odbiory techniczne.

	<p>tylko łącznie ze stawką na utworzenie miejsca pracy. Stawka nie jest kwalifikowalna w ogóle, jeżeli miejsce pracy nie zostanie utrzymane przez okres pełnych 12 miesięcy.</p> <p>Po okresie utrzymania miejsca pracy wymagane jest zachowanie okresu trwałości, który wynosi 6 miesięcy od zakończenia okresu utrzymania miejsca pracy.</p> <p>W przypadku niezachowania okresu trwałości obie stawki są niekwalifikowalne proporcjonalnie do okresu niezachowania trwałości²⁵.</p> <p>W przypadku wystąpienia siły wyższej²⁶ w okresie trwałości nie jest dochodzony zwrot środków a stawka nadal uznawana jest za kwalifikowalną.</p> <p>SPOSÓB LICZENIA WSKAŹNIKA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaźnik mierzy liczbę nowych miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwie społecznym ze środków EFS+. 2. Wskaźnik mierzy liczbę utrzymanych przez 12 miesięcy miejsc pracy, które zostały utworzone w przedsiębiorstwie społecznym ze środków EFS+: <ol style="list-style-type: none"> a) dotyczy miejsc pracy w wymiarze pełnego etatu, b) dotyczy miejsc pracy w wymiarze co najmniej ¼ etatu. c) dotyczy miejsc pracy w wymiarze co najmniej ½ etatu (z uwzględnieniem przypadku osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których miejsce pracy może dotyczyć co najmniej ¼ etatu). <p>MOMENT POMIARU:</p>
--	--

²⁵ Przykład: Istniejące na rynku od 2 lat przedsiębiorstwo społeczne utworzyło ze środków EFS+ jedno miejsce pracy 1.01.2021 r. Utrzymanie miejsca pracy było dofinansowywane przez 12 miesięcy do 31.12.2021 r. Miejsce to zostało zlikwidowane w marcu 2022 r., tj. w trzecim miesiącu okresu trwałości. W związku z niezachowaniem pełnego okresu trwałości, PS będzie musiało zwrócić 4/6 otrzymanego dofinansowania na obie stawki jednostkowe (obowiązkowy okres trwałości wynosił 6 miesięcy, miejsce było utrzymywane przez pełne 2 miesiące; brakujący okres trwałości wyniósł więc 4 miesiące).

²⁶ Przez siłę wyższą należy rozumieć zdarzenie zewnętrzne, niemożliwe (lub prawie niemożliwe) do przewidzenia, którego skutkiem nie można było zapobiec.

	<p>1. W przypadku wskaźnika mierzącego liczbę miejsc pracy utworzonych w PS pomiar dokonywany jest do 3 miesięcy od wypłaty wsparcia w celu potwierdzenia faktycznego utworzenia miejsca pracy i tym samym kwalifikowalności stawki utworzenia miejsca pracy. Za dzień utworzenia miejsca pracy uznaje się datę rozpoczęcia pracy nowozatrudnionej osoby. Brak utworzenia miejsca pracy w terminie do 3 m-cy od dnia podpisania umowy wsparcia oznacza konieczność zwrotu przez PS otrzymanych środków. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość wydłużenia tego terminu maksymalnie o 30 dni. Do wskaźnika wlicza się każde miejsce pracy, które zostało utworzone w ramach projektu, bez względu na wymiar etatu.</p> <p>2. W przypadku wskaźnika mierzącego liczbę miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy pomiar dokonywany jest po 12 miesiącach od dnia utworzenia nowego miejsca pracy. Do wskaźnika wlicza się każde miejsce pracy, które zostało utworzone w ramach projektu a następnie miejsce to zostało utrzymane do końca 12 miesiąca od dnia jego utworzenia. Miejsce pracy uznaje się za utrzymane pod warunkiem nieprzerwanego zatrudnienia na nim osób spełniających wymogi kwalifikowalności zgodnie wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczących obszaru włączenia społecznego. Dopuszcza się przerwy w zatrudnieniu nie dłuższe niż łącznie 30 dni kalendarzowe w okresie 12 miesięcy uprawniające do kwalifikowania stawki jednostkowej. Każdy kolejny dzień przerwy (ponad dopuszczalne 30 dni) odpowiednio wydłuża okres utrzymania miejsca pracy. W przypadku braku możliwości zastąpienia osoby z niepełnosprawnością sprzężoną lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności, zatrudnionej w wymiarze ¼ etatu, możliwe jest zatrudnienie innej osoby niespełniającej tego kryterium w wymiarze co najmniej ½ etatu. Po upływie okresu utrzymania miejsca pracy, miejsce pracy wliczane jest do wskaźnika, a stawka jednostkowa jest kwalifikowalna.</p>
4. Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	<p>1. sztuka</p> <p>2. sztuka</p>
5. Standardowa stawka jednostkowa, kwota ryczałtowa lub stawka ryczałtowa	<p>1. stawka jednostkowa</p> <p>2. stawka jednostkowa</p>
6. Kwota na każdą jednostkę miary lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO	<p>1. 25 429,00 zł – stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS</p> <p>2. stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS:</p>

	<p>a) 25 200,00 zł – pełny etat</p> <p>b) 18 900,00 zł – co najmniej ¾ etatu</p> <p>c) 12 600,00 zł – co najmniej ½ etatu</p>
<p>7. Kategorie kosztów objęte stawkami jednostkowymi, kwotami ryczałtowymi lub stawkami ryczałtowymi</p>	<p>1. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS obejmuje koszty utworzenia nowego miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym.</p> <p>W ramach wsparcia pokrywane są m.in. koszty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – składników majątku trwałego, instalacji i uruchomienia oraz ubezpieczenia i ochrony, w przypadku, kiedy zachodzi taka konieczność, – wyposażenia miejsca pracy wraz z kosztami dostawy, instalacji i uruchomienia, – dostosowania lub adaptacji (prace remontowo - wykończeniowe budynków i pomieszczeń), – aktywów obrotowych i środków produkcji, – zakupu wartości niematerialnych i prawnych, – środków transportu, – opłaty związane z uruchomieniem leasingu oraz kredytu inwestycyjnego. <p>2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS obejmuje koszty funkcjonowania miejsca pracy w pierwszym okresie od utworzenia, tj. koszty zatrudnienia osoby na nowoutworzonym miejscu pracy, koszty obowiązkowych opłat, takich jak np. składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, bieżące niezbędne wydatki bez których funkcjonowanie PS nie może się odbywać.</p>
<p>8. Czy wymienione kategorie kosztów pokrywają wszystkie wydatki kwalifikowalne w ramach danej operacji? (T/N)</p>	<p>NIE.</p> <p>Stawki pokrywają wszystkie koszty w ramach operacji związane wyłącznie z utworzeniem i utrzymaniem miejsca pracy w PS.</p> <p>W przypadku realizacji innych form wsparcia w ramach tej samej operacji są one finansowane odrębnie i rozliczane na podstawie rzeczywiście ponoszonych wydatków. Odrębnie są również finansowane koszty pośrednie w projekcie tj. zgodnie z wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju dot. kwalifikowalności wydatków.</p> <p>Nie występuje więc ryzyko podwójnego finansowania w ramach operacji.</p>

<p>9. Metoda korekt(y)²⁷</p>	<p>1. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy została wyliczona w perspektywie finansowej 2014-2020 w oparciu o dotacje przyznawane w ramach realizowanych projektów EFS. Przed wprowadzeniem stawki jednostkowej wartość dotacji była zależna od wartości przeciętnego wynagrodzenia i stanowiła jego przyjętą wielokrotność. Dlatego indeksacja stawki jednostkowej będzie przeprowadzana na podstawie zmiany wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia. Stawka jednostkowa będzie indeksowana co roku o wzrost/spadek wspomnianego przeciętnego wynagrodzenia w oparciu o Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego o wysokości przeciętnego wynagrodzenia za poprzedni rok.</p> <p>2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy będzie podlegała indeksacji w oparciu o zmiany minimalnego wynagrodzenia za pracę, w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę..</p> <p>Indeksacja obu stawek będzie przeprowadzana corocznie w terminie do 30 kwietnia, po oficjalnym ogłoszeniu wysokości przeciętnego i minimalnego wynagrodzenia przez uprawnione podmioty. Najbliższa indeksacja zostanie przeprowadzona do 30 kwietnia 2022 r.</p> <p>Instytucje Zarządzające będą informowane o wysokości zindeksowanej stawki jednostkowej w komunikacie, który będzie umieszczany na stronie internetowej MFIPR.</p> <p>Ponieważ zakłada się, że projekty, w których udzielane będzie wsparcie na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy mogą być projektami wieloletnimi, to stawka jednostkowa będzie podlegała indeksacji zarówno w projektach nowych jak i w projektach realizowanych. W przypadku projektów będących w trakcie realizacji, zastosowanie różnych stawek będzie możliwe pod warunkiem wyraźnego rozdzielenia części projektu rozliczanej wg dotychczasowej i wg zindeksowanej stawki (np. zastosowanie zindeksowanej stawki będzie mogło mieć miejsce dla wsparcia udzielanego po opublikowaniu nowego naboru na wnioski o wsparcie w zakresie utworzenia i utrzymania miejsca pracy w PS albo w przypadku udzielania wsparcia w sposób ciągły, po ogłoszeniu daty, od której nowa stawka będzie miała zastosowanie). Rozwiązanie to będzie jednak możliwe do przyjęcia wyłącznie pod warunkiem, że wyższe koszty w projekcie będą mogły być pokryte z oszczędności beneficjenta lub zwiększenia budżetu projektu przez IZ, o ile ta będzie dysponować dostępną alokacją.</p>
<p>10. Weryfikacja osiągnięcia jednostek</p>	<p>Weryfikacja, czy zrealizowano wskaźnik oznacza weryfikację dokumentów określonych w umowie o udzielenie wsparcia. Do tych dokumentów należą:</p>

²⁷ W stosownych przypadkach należy wskazać częstotliwość i termin korekty oraz wyraźne odniesienie do konkretnego wskaźnika (w tym, w stosownych przypadkach, link do strony internetowej, na której opublikowano ten wskaźnik).

<p>– należy opisać, jaki(e) dokument(y)/system będzie(-ą) wykorzystany(-e) w celu sprawdzenia, czy osiągnięto dostarczone jednostki</p> <p>– należy opisać, co będzie sprawdzane w trakcie weryfikacji zarządczych i przez kogo</p> <p>– należy opisać, jakie rozwiązania zostaną przyjęte w celu gromadzenia i przechowywania stosownych danych/dokumentów</p>	<p>1. Stawka na utworzenie miejsca pracy w PS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpisana umowa wsparcia wskazująca na liczbę miejsc pracy w danym PS i liczbę miejsc pracy, które tworzone są w oparciu o przyznane stawki wraz z wymiarem etatowym tych miejsc – potwierdzenie przelewu stawki jednostkowej do PS – kopia umowy o pracę lub umowy spółdzielczej potwierdzająca utworzenie miejsca pracy – w przypadku nowotworzonych PS oraz podmiotów ekonomii społecznej przekształcających się w PS, dokumenty potwierdzające założenie / rejestrację nowego przedsiębiorstwa społecznego <p>2. Stawka na utrzymanie miejsca pracy w PS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kopia umowy o pracę lub umowa spółdzielcza oraz świadectwa pracy (jeśli dotyczy) wszystkich osób zatrudnionych na nowoutworzonych miejscach pracy w okresie 12 miesięcy od ich utworzenia – potwierdzenie opłacania składek ZUS przez 12 miesięcy – potwierdzenie przelewu/ów w wysokości odpowiadającej stawce jednostkowej do PS <p>Beneficjent jest zobowiązany do gromadzenia i przechowywania 100% dokumentów do rozliczenia stawek jednostkowych. Ponadto beneficjent zobowiązany jest do przeprowadzenia co najmniej jednej kontroli w PS w okresie 12 miesięcy od utworzenia miejsca pracy w celu weryfikacji, czy faktycznie miejsce pracy zostało utworzone i funkcjonuje zgodnie z zasadami określonymi w tym dokumencie oraz wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.</p> <p>Za weryfikację osiągnięcia jednostki pomiaru i kontrole prawidłowości realizacji projektu odpowiada IZ RPO lub właściwa IP RPO.</p> <p>Weryfikacja wydatków w ramach projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – weryfikację wniosków o płatność, w których beneficjent rozlicza wsparcie udzielane PS na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy przez 12 miesięcy, w tym weryfikację stawek jednostkowych wraz z dokumentami źródłowymi, o ile są one wymagane przez IZ RPO – zgodnie z systemem zarządzania i kontroli; – kontrolę na miejscu, tj. kontrolę w siedzibie beneficjenta i wizyty monitorujące (odbywają się na określonych próbach i w przypadku ich realizacji weryfikowane są także na określonych próbach dokumenty źródłowe, w tym te wyżej wymienione dotyczące rozliczenia stawek jednostkowych oraz
---	---

	<p>dotatkowe dotyczące potwierdzenia realizacji wsparcia zgodnie z prawem i wymogami określonymi w umowie).</p>
<p>11. Możliwe niepożądane zachęty, środki łagodzące²⁸ oraz szacowany poziom ryzyka (wysoki/średni/niski)</p>	<p>Ryzyka i metody ich złagodzenia:</p> <p>5. Ryzyko przeznaczenia wsparcia na cele niezwiązane z zatrudnieniem.</p> <p>Ryzyko będzie niwelowane poprzez dopuszczenie zakończenia stosunku pracy z osobą zatrudnioną na nowym miejscu pracy wyłącznie z przyczyn leżących po stronie pracownika.</p> <p>6. Ryzyko braku możliwości utrzymania nowoutworzonego miejsca pracy, z przyczyn niezależnych od pracodawcy.</p> <p>W sytuacji, gdy osoba zatrudniona na nowe miejsce pracy zrezygnuje z pracy ale stanowisko pracy nie ulegnie likwidacji i zostanie ponownie obsadzone przez osobę o statusie zgodnym z wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, miejsce pracy będzie uznawane za istniejące nieprzerwanie. Sytuacja w tym zakresie będzie oceniana w każdym przypadku indywidualnie, biorąc pod uwagę czynniki takie jak fakt fizycznego istnienia stanowiska pracy i gotowość pracodawcy do zatrudnienia odpowiedniego kandydata. W ramach mechanizmu dofinansowania, PS ma zapewniony mechanizm elastycznego dostosowania do napotkanych trudności w postaci dopuszczalnych przerw w zatrudnieniu opisany w pkt 1.3 .</p> <p>7. Brak znajomości mechanizmu stawek jednostkowych przez beneficjentów, a przez to niewłaściwe dokumentowanie oraz monitorowanie wydatków rozliczanych stawkami.</p> <p>Jako działanie mające na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanemu ryzyku IZ powinna prowadzić szkolenia dla beneficjentów a beneficjenci powinni instruować PS jaki jest cel stosowania rozliczania za rezultaty i sposób weryfikacji osiągnięcia tego celu. Dodatkowo, na wszystkich poziomach zarządzania programem powinny być publikowane najczęściej pojawiające się pytania i odpowiedzi dotyczące tego obszaru.</p> <p>8. Ryzyko przyznania dofinansowania podmiotom, którym środki te nie są niezbędne.</p> <p>Kluczowym elementem przeciwdziałającym powyższemu ryzyku będzie właściwie zaplanowana i przeprowadzona rekrutacja do projektu ze szczególnym uwzględnieniem kwalifikacji PS / przekształcającego się PES do przyznania dofinansowania.</p>

²⁸ Czy istnieją jakiegokolwiek potencjalne negatywne skutki dla jakości wspieranych operacji, a jeśli tak, to jakie środki (np. zapewnienie jakości) zostaną podjęte w celu ograniczenia tego ryzyka?

12. Łączna kwota (krajowa i unijna) oczekiwanej na tej podstawie refundacji od Komisji	2 705 883 EUR
--	---------------

C: Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

W związku z potrzebą uproszczenia procedur uzyskania wsparcia oraz zwiększenia skuteczności wspierania płynności finansowej PS, stawki jednostkowe na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w PS, zostały wyliczone przy założeniu połączenia w ramach stawki jednostkowej dwóch funkcjonujących w perspektywie finansowej 2014-2020 instrumentów – dotacyjnego i pomostowego.

W związku z powyższym, kwoty stawek jednostkowych na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym z EFS+, zostały wyliczone z uwzględnieniem zasad funkcjonujących dla tych instrumentów w okresie programowania 2014-2020:

1) Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym w projektach konkursowych, realizowanych ze środków EFS w perspektywie finansowej 2014-2020, zarówno dla PO WER, jak i RPO, wynosiła 21 020,00 zł. Źródło danej wartości stanowi *Raport z analizy kosztów dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz kosztów dotacji na utworzenie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym w projektach PO WER 2014-2020 oraz RPO 2014-2020* (dalej „Raport”), w którym przedstawiono szczegółowy opis metody wyliczenia stawki jednostkowej w tej wysokości (Załącznik nr 1). Zgodnie z Raportem, stawka jednostkowa będzie indeksowana co roku o wzrost/spadek przeciętnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy. Zmiana wysokości stawki jest zatem uzależniona od wysokości przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Z uwagi na fakt, że stawka w wysokości 21 020,00 zł uwzględniała indeksację o wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2017 r., w celu zaktualizowania tej stawki, dokonano jej indeksacji o wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w latach 2018, 2019 i 2020 zgodnie z komunikatami Prezesa GUS w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2018, 2019 i 2020, ogłoszonymi w Monitorze Polskim. Zindeksowana zgodnie ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia część stawki jednostkowej, odnosząca się do wsparcia w zakresie utworzenia w przedsiębiorstwie społecznym nowego miejsca pracy, wyniosła 25 429,00 zł.

2) Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy przez 12 miesięcy - zgodnie z *Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*, wysokość wsparcia pomostowego w okresie programowania 2014-2020 uzależniona była od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Ustawa z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, Dz. U. z 10 grudnia 2020r. Poz. 2207). W celu zmniejszenia ryzyka audytowego uznano, że w nowej perspektywie finansowej należy zharmonizować sposób ustalania wysokości i rozliczania

pomocy wypłacanej dotychczas na utrzymanie miejsca pracy we wszystkich programach operacyjnych. Wartość wsparcia stanowiącego odpowiednik wsparcia pomostowego w perspektywie finansowej 2021-2027 oszacowano z wykorzystaniem – analogicznie do metody stosowanej w poprzedniej perspektywie finansowej UE – kwotę minimalnego wynagrodzenia w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, zwielokrotnioną o liczbę miesięcy objętych wsparciem w odpowiedniej proporcji kwoty wsparcia. Wysokość minimalnego wynagrodzenia, stanowiąca bazę do wyliczenia wysokości wsparcia na utrzymanie miejsca pracy, finansowanego w ramach stawki jednostkowej na utrzymanie i utworzenie miejsca pracy, została ustalona od 1.01.2021 r. na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r.* na poziomie 2 800,00 zł. Zgodnie natomiast z planowanymi zasadami wsparcia w perspektywie finansowej 2021-2027, wsparcie w ramach stawki jednostkowej na utrzymanie miejsca pracy, jest kalkulowane na podstawie następujących założeń:

(a) przez pierwsze 6 miesięcy od utworzenia miejsca pracy – co miesiąc 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto;

(b) przez kolejne 6 miesięcy (od 7 do 12 miesiąca utrzymania miejsca pracy) – co miesiąc 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto w dążeniu do usamodzielniania PS w zakresie utrzymania miejsc pracy.

W związku z powyższym, wartość stawki jednostkowej na utrzymanie miejsca pracy w wymiarze pełnego etatu wynosi 25 200,00 zł, tj. (a) przez pierwsze 6 miesięcy – 16 800,00 zł ($6 * 2\ 800,00$ zł) oraz (b) w okresie od 7 do 12 miesiąca – 8 400,00 zł ($6 * 1\ 400,00$ zł). Dla miejsca pracy w wymiarze niższym niż pełny etat przysługuje odpowiednio obniżona stawka jednostkowa w wysokości 75% (tj. 18 900,00 zł) lub 50% (tj. 12 600,00 zł) stawki na utrzymanie miejsca pracy.

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 są właściwe dla danego rodzaju operacji:

Zastosowana metoda wyliczenia stawki jednostkowej opiera się częściowo na założeniach, które miały zastosowanie w perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach adekwatnego obszaru tematycznego, przy czym przyjęto, że oba instrumenty zostaną powiązane - stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy i stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS będą kwalifikowalne wyłącznie wspólnie. Ich podział z kolei wynika z sekwencyjności działania związanego najpierw z utworzeniem a następnie utrzymaniem miejsca w PS (tj. koniecznością uzyskania stabilności funkcjonowania i przygotowania do w pełni samodzielnego funkcjonowania).

W celu rzetelnego i wiarygodnego obliczenia stawek jednostkowych, obliczenia zostały oparte w przypadku stawki na utworzenie miejsca pracy na wartościach, które obowiązywały w poprzedniej perspektywie finansowej, przy uwzględnieniu indeksacji adekwatnej dla tego instrumentu a w przypadku stawki na utrzymanie miejsca pracy wyliczenia oparto na aktualnej danej obowiązującej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, od której zależy wysokość tego instrumentu w przypadku gdy stosowane jest rozliczenie w oparciu o rzeczywście ponoszone wydatki tj. na wartości minimalnego wynagrodzenia w gospodarce. Jest to tym bardziej uzasadnione, że stawka dotyczy utrzymania miejsca pracy w pierwszym okresie od jego uruchomienia.

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

Szczegółowa kalkulacja została przedstawiona w pkt.1 a wyczenia w załączniku nr 2.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS oraz stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy obejmują wyłącznie kwalifikowalną kwotę dofinansowania utworzenia i utrzymania miejsca pracy a więc wydatki zgodne z celami EFS+. W wyczeniu stawek nie uwzględniono żadnych wydatków niekwalifikowalnych, zgodnie z zasadami unijnymi (wymogami rozporządzenia ogólnego, czy rozporządzenia dot. EFS), a także wymogami krajowymi. Stawka jednostkowa utworzenia miejsca pracy jest już pomniejszona o niekwalifikowalny udział podatku VAT. Stawka jednostkowa utrzymania miejsca pracy opiera się z kolei na wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce, którego wysokość nie jest uzależniona od podatku VAT. Z punktu widzenia kwalifikowalności stawki jednostkowej w projekcie EFS+ takie zapisy są wystarczające.

4. STAWKI RYCZAŁTOWE KOSZTÓW POŚREDNICH W RAMACH EFS+

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach celu szczegółowego, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj SCO (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO
				Kod ²⁹	Opis	Kod ³⁰	Opis			
Wszystkie z wyłączeniem pomocy technicznej	EFSS+	Wszystkie z wyłączeniem pomocy technicznej	Wszystkie z wyłączeniem celu szczegółowego m) przeciwdziałanie deprywacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym dzieciom, oraz		Wszystkie, z wyłączeniem projektów wybieranych w trybie niekonkurencyjnym finansowanych z Funduszu Pracy		Wysokość kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyjątkiem kosztów rozliczanych stawkami jednostkowymi lub kwotami ryczałtowymi uwzględniającym	PLN	Stawki ryczałtowa kosztów pośrednich	25% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich do 830 tys. PLN włącznie ³¹ , 20% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o

²⁹ Oznacza kod w załączniku VI do rozporządzeń w sprawie FAMI, IZGW i FBW.

³⁰ Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie

³¹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 mechanizm racjonalnych usprawnień to konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami. Koszty te nie są brane pod uwagę przy wyliczaniu wartości kosztów bezpośrednich, od których należy naliczyć koszty pośrednie (nie powiększają wartości kosztów bezpośrednich do wylczenia stawki ryczałtowej kosztów pośrednich).

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

			zapewnianie środków towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne				i koszty pośrednie			<p>wartości kosztów bezpośrednich powyżej 830 tys. PLN do 1 740 tys. PLN włącznie⁵,</p> <p>15% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie⁵,</p> <p>10% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich przekraczającej 4 550 tys. PLN⁵</p>
--	--	--	--	--	--	--	--------------------	--	--	--

B. Szczegółowe informacje w podziale na rodzaj operacji

<p>1. Opis rodzaju operacji, w tym harmonogram wdrażania³²</p>	<p>Zgodnie z art. 49 projektu rozporządzenia ogólnego na lata 2021-2027, koszty pośrednie operacji mogą być rozliczane z zastosowaniem stawek ryczałtowych. W takim przypadku może zostać zastosowana stawka ryczałtowa w wysokości do 25% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich (art. 49 lit. c). Ponadto, aby umożliwić natychmiastowe wdrożenie stawek ryczałtowych zgodnie z ww. przepisem, wszelkie stawki ryczałtowe ustalone przez państwa członkowskie w latach 2014–2020 zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (dalej: rozporządzenie ogólne nr 1303/2013), mogą nadal być stosowane do podobnych operacji wspieranych na podstawie niniejszego rozporządzenia ogólnego na lata 2021-2027, bez konieczności stosowania nowej metody obliczania. Polska chce skorzystać z tej opcji.</p> <p>Stawka ryczałtowa dotyczy kosztów pośrednich w projektach współfinansowanych ze środków EFS+ za wyjątkiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektów powiatowych urzędów pracy wybieranych w trybie niekonkurencyjnym finansowanych ze środków Funduszu Pracy; - projektów rozliczanych w oparciu o stawki jednostkowe uwzględniające koszty pośrednie; - projektów rozliczanych w oparciu o kwoty ryczałtowe uwzględniające koszty pośrednie; - pomocy technicznej. <p>Stawka ryczałtowa dotyczy projektów realizowanych w całym okresie programowania 2021-2027.</p> <p>Z uwagi na horyzontalny charakter stawki ryczałtowej kosztów pośrednich, może mieć ona zastosowanie w projektach objętych pomocą publiczną lub pomocą <i>de minimis</i>. Nie ma to jednak znaczenia dla wyliczenia poziomu stawki ryczałtowej.</p>
--	---

³² Przewidywana data rozpoczęcia wyboru operacji i przewidywana data ich ukończenia (zob. art. 63 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

Załącznik nr 1 do FEO 2021-2027

2. Cel(e) szczegółowy(e)	Wszystkie, z wyłączeniem celu szczegółowego m) <i>przeciwdziałanie deprywacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym dzieciom, oraz zapewnianie środków towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne.</i>
3. Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów³³	Wysokość kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, przy czym do wysokości kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich nie wlicza się kosztów rozliczanych stawkami jednostkowymi lub kwotami ryczałtowymi uwzględniającymi koszty pośrednie.
4. Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	PLN
5. Standardowe stawki jednostkowe, kwota ryczałtowa lub stawka ryczałtowa	Stawka ryczałtowa kosztów pośrednich
6. Kwota na każdą jednostkę miary lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) SCO	<p>Stawki ryczałtowe kosztów pośrednich:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 25% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich do 830 000 PLN włącznie, b) 20% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich powyżej 830 000 PLN do 1 740 000 PLN włącznie, c) 15% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich powyżej 1 740 000 PLN do 4 550 000 PLN włącznie, d) 10% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich przekraczającej 4 550 000 PLN <p>Koszty bezpośrednie, dla których zastosowanie ma dana stawka ryczałtowa kosztów pośrednich, nie uwzględniają kosztów mechanizmu racjonalnych usprawnień w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji,</p>

³³ W przypadku operacji, w ramach których stosowanych jest kilka uproszczonych metod rozliczania kosztów, obejmujących różne kategorie kosztów, różne projekty lub kolejne etapy operacji, pola 3–11 należy wypełnić dla każdego wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów.

	w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 ³⁴ .
7. Kategorie kosztów objęte stawkami jednostkowymi, kwotami ryczałtowymi lub stawkami ryczałtowymi	<p>Stawka ryczałtowa pokrywa wszystkie koszty pośrednie projektu.</p> <p>Koszty pośrednie rozumiane są jako koszty administracyjne związane z techniczną obsługą realizacji projektu, która nie wymaga podejmowania merytorycznych działań związanych z osiągnięciem celu projektu, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby, koszty zarządu (koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki), koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym ta dotycząca zamówień) na potrzeby funkcjonowania jednostki, koszty obsługi księgowej (wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biuro rachunkowemu), koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne) związanych z obsługą administracyjną projektu, wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku płatniczego lub odrębnego rachunku płatniczego,

³⁴ Zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, mechanizm racjonalnych usprawnień to konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami. To pomoc dla projektodawców i instytucji umożliwiająca elastyczne reagowanie na potrzeby uczestników z niepełnosprawnością, która zapewni im dostęp do usprawnień „szytych na miarę”. Jest to możliwość sfinansowania usprawnień nieprzewidzianych z góry we wniosku o dofinansowanie projektu, lecz uruchamianych wraz z pojawieniem się w projekcie (w charakterze uczestnika lub personelu) osoby z niepełnosprawnością. Przykłady takich racjonalnych usprawnień to np. wynajęcie transportu na miejsce udzielenia usługi, dostosowanie architektoniczne budynków lub infrastruktury komputerowej, sfinansowanie usługi asystenta osoby z trudnościami w poruszaniu się lub asystenta tłumaczącego na język łatwy czy migowy. Koszty te nie są brane pod uwagę przy wyliczaniu wartości kosztów bezpośrednich, od których należy naliczyć koszty pośrednie (nie powiększają wartości kosztów bezpośrednich do wyliczenia stawki ryczałtowej kosztów pośrednich).

	<p>g) działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych, utworzenie i prowadzenie strony internetowej o projekcie, oznakowanie projektu, plakaty, ulotki, itp.),</p> <p>h) amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby osób, o których mowa w lit. a - d,</p> <p>i) opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,</p> <p>j) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,</p> <p>k) koszty biurowe związane z obsługą administracyjną projektu (np. zakup materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych, koszty usług powielania dokumentów),</p> <p>l) koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy,</p> <p>m) koszty ubezpieczeń majątkowych.</p>
8. Czy wymienione kategorie kosztów pokrywają wszystkie wydatki walifikowalne w ramach danej operacji? (T/N)	<p>Nie.</p> <p>W ramach stawki ryczałtowej pokrywane są wyłącznie koszty pośrednie projektu. Poza stawką ryczałtową rozliczane są koszty bezpośrednie projektu na podstawie rzeczywiście ponoszonych wydatków lub uproszczonych metod (tj. stawek jednostkowych lub kwot ryczałtowych), w których wyliczeniu nie uwzględniono kosztów pośrednich. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane żadne wydatki objęte <i>cross-financingiem</i>. W kosztach pośrednich nie są ujmowane żadne wydatki ponoszone w związku z działaniami merytorycznymi projektu (takimi jak np. aktywna rekrutacja uczestników projektu (outreach measures), działania na ich rzecz, działania na rzecz zmian systemu i struktur).</p>
9. Metoda korekt(y)³⁵	Nie zakłada się indeksacji stawek ryczałtowych.
10. Weryfikacja osiągnięcia [dostarczonych] jednostek – należy opisać, jaki(e) dokument(y)/system	<p>Właściwa dla danego projektu stawka ryczałtowa będzie wskazywana w umowie o dofinansowanie.</p> <p>Dokumentowanie będzie dotyczyć wyłącznie kosztów bezpośrednich będących podstawą do naliczenia stawki kosztów pośrednich.</p> <p>Weryfikacja wydatków w ramach projektu obejmuje:</p>

³⁵ W stosownych przypadkach należy wskazać częstotliwość i termin korekty oraz wyraźne odniesienie do konkretnego wskaźnika (w tym, w stosownych przypadkach, link do strony internetowej, na której opublikowano ten wskaźnik).

<p>będzie(-ą) wykorzystany(-e) w celu sprawdzenia, czy osiągnięto dostarczone jednostki</p> <p>– należy opisać, co będzie sprawdzane w trakcie weryfikacji zarządczych i przez kogo</p> <p>– należy opisać, jakie rozwiązania zostaną przyjęte w celu gromadzenia i przechowywania</p>	<ul style="list-style-type: none"> – weryfikację wniosków o płatność, w których beneficjent wykazuje do rozliczenia koszty bezpośrednie, od których naliczane będą koszty pośrednie; kwalifikowalność kosztów bezpośrednich oraz prawidłowość zastosowanej stawki ryczałtowej będą weryfikowane przez instytucję pośredniczącą lub zarządzającą podczas weryfikacji wniosków o płatność; – kontrole projektu na miejscu, tj. kontrolę w siedzibie beneficjenta i wizyty monitorujące (odbywają się na określonych próbach i w przypadku ich realizacji weryfikowane są także na określonych próbach dokumenty źródłowe, na podstawie których następuje potwierdzenie kwalifikowalności wydatków bezpośrednich, od których naliczane są koszty pośrednie).
<p>11. Możliwe niepożądane zachęty, środki łagodzące³⁶ oraz szacowany poziom ryzyka (wysoki/średni/niski)</p>	<p>W związku z faktem, że ryczałtowy sposób rozliczania kosztów pośrednich w projektach EFS był stosowany już w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz 2014-2020, należy uznać, że ryzyko w tym obszarze jest niskie. W dalszym ciągu jednak przewiduje się, że mogą wystąpić:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Brak znajomości przez beneficjentów katalogu kosztów pośrednich <p>Może się zdarzyć, że działania o charakterze administracyjnym będą ujmowane we wnioskach o dofinansowanie w kosztach bezpośrednich. Zadaniem IZ będzie informowanie wnioskodawców o katalogu kosztów pośrednich oraz zapewnienie na etapie oceny wniosków, aby ww. wydatki były ujmowane w odpowiednich kategoriach kosztów, tj. w kosztach pośrednich. Dzięki temu możliwe będzie wykluczenie podwójnego finansowania takich samych wydatków jednocześnie w kosztach pośrednich i w kosztach bezpośrednich.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Brak znajomości mechanizmu stawek ryczałtowych kosztów pośrednich przez beneficjentów

³⁶ Czy istnieją jakiegokolwiek potencjalne negatywne skutki dla jakości wspieranych operacji, a jeśli tak, to jakie środki (np. zapewnienie jakości) zostaną podjęte w celu ograniczenia tego ryzyka?

	<p>Jako działanie mające na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanemu ryzyku IZ będzie prowadzić szkolenia dla beneficjentów w zakresie zasad rozliczania kosztów pośrednich.</p> <p>7. Ryzyko przyznania kosztów pośrednich w zawyżonej lub zaniżonej wysokości</p> <p>Ryzyko związane z przyznaniem kosztów pośrednich w zawyżonej wysokości może zaistnieć w sytuacji, gdy zatwierdzone zostaną wydatki bezpośrednie, które powinny zostać uznane za niekwalifikowalne. Kluczowym elementem przeciwdziałającym powyższemu ryzyku będzie zapewnienie właściwej weryfikacji wydatków przez IZ na etapie rozliczania wniosków o płatność.</p> <p>Ryzyko przyznania kosztów pośrednich w zaniżonej wysokości może zaistnieć w sytuacji, gdy w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie została zadeklarowana niższa wartość kosztów pośrednich niż wynika to z przyjętej wysokości stawki ryczałtowej. Kluczowym elementem przeciwdziałającym powyższemu ryzyku będzie zapewnienie właściwej weryfikacji wniosków o dofinansowanie przez IZ na etapie ich oceny.</p>
<p>12. łączna kwota (krajowa i unijna) oczekiwanego na tej podstawie refundacji od Komisji</p>	<p>195 968 147 EUR w tym EFS 166 572 925 EUR</p>

C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

Zgodnie z art. 49 projektu rozporządzenia ogólnego dla perspektywy finansowej 2021-2027, dla projektów współfinansowanych ze środków EFS+ przyjęto stawki ryczałtowe kosztów pośrednich ustalone dla projektów EFS zgodnie z artykułem 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia ogólnego nr 1303/2013.

Źródłem danych dla stawek ryczałtowych kosztów pośrednich są dane historyczne z projektów EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, a proces ustalania stawek ryczałtowych został opisany w *Raporcie z analizy kosztów pośrednich i kosztów zarządzania w projektach PO KL 2007-2013 w celu opracowania limitów kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem na perspektywę finansową 2014-2020* z dnia 20 kwietnia 2014 r. (Załącznik 1).

Dane przechowywane są w Instytucji Koordynującej EFS.

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:

Metoda kalkulacji stawki ryczałtowej została szczegółowo opisana w *Raporcie z analizy kosztów pośrednich i kosztów zarządzania w projektach PO KL 2007-2013 w celu opracowania limitów kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem na perspektywę finansową 2014-2020*.

Stawki te są stosowane z sukcesem w tej perspektywie finansowej we wszystkich programach współfinansowanych z EFS i zapewniają jednolitość podejścia w całym funduszu. Metodyka opisana w raporcie była przedmiotem audytu Komisji Europejskiej DG EMPL w czasie misji nr EMPG214PL0185 z 2016 r. w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój.

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych: W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję

Sposób kalkulacji stawek ryczałtowych kosztów pośrednich został szczegółowo opisany w *Raporcie z analizy kosztów pośrednich i kosztów zarządzania w projektach PO KL 2007-2013 w celu opracowania limitów kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem na perspektywę finansową 2014-2020* (dalej: Raport). Stawki ryczałtowe ustalone w wyniku analizy będącej przedmiotem ww. Raportu zostały wprowadzone do Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS i FS na lata 2014-2020 (dalej: Wytyczne na lata 2014-2020) w I wersji z 10.04.2015 r.

Pierwsze doświadczenia z wdrażania stawek ryczałtowych kosztów pośrednich w kształcie zaproponowanym w Wytycznych na lata 2014-2020 przyniosły jednak problemy z wyliczeniami, które wymagały rozwiązania. Przyjęty w Raporcie sposób wyliczenia wartości kosztów pośrednich w zależności od wartości projektu generował powstawanie luki w przypadku tych projektów, których wartość była na granicy właściwych stawek ryczałtowych. Dlatego w II wersji Wytycznych na lata 2014-2020 obowiązujących od dnia 19.09.2016 r. wprowadzono zmiany względem ww. Raportu na podstawie przeliczeń Instytucji Koordynującej EFS i ustalono stawki ryczałtowe kosztów pośrednich w zależności od wartości kosztów bezpośrednich. Szczegółowy sposób przeliczenia stawek ryczałtowych zawarto w pliku Excel – załącznik 2.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

Wysokość stawek ryczałtowych kosztów pośrednich została ustalona zgodnie z art. 49 projektu rozporządzenia ogólnego dla perspektywy finansowej 2021-2027, tj. dla projektów współfinansowanych ze środków EFS+ przyjęto stawki ryczałtowe kosztów pośrednich ustalone dla projektów współfinansowanych ze środków EFS zgodnie z artykułem 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia nr 1303/2013, które z kolei zostały ustalone na podstawie rzeczywistych, zweryfikowanych i zatwierdzonych danych pochodzących z projektów PO KL 2007-2013. W związku z powyższym należy uznać, że tylko kwalifikowalne koszty zostały uwzględnione przy ustalaniu stawek ryczałtowych kosztów pośrednich dla obecnej perspektywy finansowej.